

Täysistunto

Maanantai 22.6.2026 klo 12.00—21.31

Täysistunto alkoi klo 12.00. Täysistunto päättyi klo 21.31.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (12.00—14.00, 16.00—18.00 ja 19.59—21.31) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.00—16.00 ja 18.00—19.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 17.6.2026 toimitettu kansalaisaloite KAA 1/2026 vp: Turve määriteltävä uusiutuvaksi ja poistettava päästökaupan piiristä! Huoltovarmuus ja edullinen kotimainen energia turvattava!.

3. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 38/2026 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan jäseneksi edustaja Elisa Gebhardin ja varajäseneksi edustaja Kimmo Kiljusen.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 182/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Keskustelu

12.01 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Meidän tärkein tehtävämme on varmistaa kansalaistemme turvallisuus. Siksi poliisin ja muiden viranomaisten on saatava ne tiedot, joita he tarvitsevat pitääkseen ihmiset turvassa. Meidän velvollisuus on varmistaa, ettei lainsäädäntö jää jälkeen todellisuudesta, jossa rikollisuus muuttuu, digitalisoituu ja järjestäytyy yhä nopeammin. Tällä hallituksen esityksellä tehdään muutoksia poliisilakiin ja useisiin henkilötietolakeihin. Muutosten tarkoituksena on poistaa tiedonvaihdon esteitä, yhtenäistää sääntelyä ja varmistaa, että turvallisuusviranomaiset voivat tehdä yhteistyötä tehokkaammin rikosten ehkäisemiseksi ja jokaisen arjen turvallisuuden takaamiseksi.

Hallintovaliokunta katsoo, että tiedonvaihdon esteiden purkaminen on välttämätöntä muuttuneessa ja monimutkaistuneessa turvallisuusympäristössä. Oikeasuhtaisuus ja perusoikeudet on turvattava, mutta samalla tiedonsaanti ja tietojen luovutus tulee sitoa välttämättömyyteen. Näin esitetyt muutokset parantavat turvallisuusviranomaisten toimintakykyä heikentämättä oikeusturvaa.

Arvoisa puhemies! Jatkossa poliisilla olisi mahdollisuus saada ja luovuttaa tietoa nykyistä selkeämmin ja yhdenmukaisemmin. Poliisi voisi saada välttämättömiä tietoja viranomaisilta, yksityisiltä toimijoilta, säätioilta sekä yhteiskunnan palveluntarjoajilta tilanteissa, joissa rikoksen estäminen, paljastaminen tai selvittäminen sitä edellyttää. Esimerkiksi tilanteissa, joissa poliisi pyrkii estämään henkeen tai terveyteen kohdistuvaa vaaraa, olisi heillä mahdollisuus saada sosiaali- ja terveydenhuollosta välttämättömät henkilöllisyys- ja läsnäolotiedot, mutta hoitosuhteen sisältö ei edelleenkään kuuluisi tämän lain piiriin. Tiedonsaanti on siis jatkossakin rajattua. Kyse on siitä tiedosta, mikä on välttämätöntä tietää.

Arvoisa puhemies! Samalla poliisille annetaan selkeä ja laissa rajattu oikeus luovuttaa tietoja paitsi pyynnöstä myös oma-aloitteisesti. Tavoitteena on korjata käytännön ongelma, joka on syntynyt aiemmin tilanteissa, kun viranomaisten välinen tiedonkulku ei ole onnistunut välittämään tietoa havaitusta rikoksen valmistelusta, vakavan väkivallan uhasta tai muusta merkittävästä vaarasta tämän vaaran toisena osapuolena olevalle toimijalle. Jatkossa tällaisia tietoja voitaisiin luovuttaa viranomaisten lisäksi myös yksityisille tahoille, mikäli vaaratilanteen hoitaminen sitä edellyttää. Jotta kaikista vakavimmat henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat voidaan estää ajoissa, on poliisin saumaton yhteistyö ja oma-aloitteisuus välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Näillä muutoksilla on tavallisen suomalaisen arjen turvallisuuteen suora yhteys. Kun poliisi saa tiedon, se voi toimia ja auttaa myös muita viranomaisia toimimaan. Tämä esitys vahvistaa poliisin toimivaltuuksia täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Se ei murra yksityisyydensuojaa vaan määrittää sen rajat selkeämmin kuin nykyinen sääntely. Välttämättömyyden ja suhteellisuuden periaatteet ohjaavat nyt toimivammin jokaista tiedonsaannin ja tiedonluovutuksen tilannetta. Tämän esityksen tärkein tavoite on vahvistaa kansalaisten turvallisuutta ja varmistaa, että viranomaisilla on riittävät ja ajantasaiset keinot toimia. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

12.06 Timo Vornanen tv: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään hallituksen esitystä, jolla vahvistetaan poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten mahdollisuuksia saada ja

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

luovuttaa tietoja. Kyse on erittäin tärkeästä kokonaisuudesta sisäisen turvallisuuden, rikostorjunnan ja kansalaisten arjen turvallisuuden kannalta.

Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti ja pitkäkestoisesti. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, geopoliittinen epävarmuus, hybridi-vaikuttaminen, kyberuhat, järjestäytynyt rikollisuus, huumausainerikollisuus ja katujengit haastavat viranomaisia aivan uudella tavalla. Samalla rikollisuus on siirtynyt yhä enemmän verkkoon. Petokset, huumausainekauppa, kiristys, viharikokset ja seksuaalirikokset tapahtuvat entistä useammin digitaalisessa ympäristössä.

Tässä tilanteessa viranomaisella on oltava käytössään oikea tieto oikeaan aikaan. Hallintovaliokunta korostaa mietinnössään aivan oikein, että yhteisen tilannekuvan muodostaminen edellyttää sujuvaa ja oikea-aikaista tiedonkulkua eri toimijoiden välillä. Jos tieto jää siiloon, jos viranomainen ei voi luovuttaa olennaista tietoa toiselle viranomaiselle tai jos poliisi ei saa välttämätöntä tietoa rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi, turvallisuus kärsii. Siksi hallituksen linja on oikea: tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa on purettava.

Esityksen tarkoituksena on vahvistaa poliisin mahdollisuuksia luovuttaa tietoja sekä pyynnöstä että oma-aloitteisesti silloin, kun se on välttämätöntä viranomaistehtävän, tärkeän yleisen tai yksityisen edun taikka turvallisuuden vuoksi. Tämä tukee myös hallinnollista rikostorjuntaa, jota valiokunta pitää tärkeänä keinona estää sitä, että yhteiskunnan laillisia rakenteita, lupajärjestelmiä tai palveluita käytetään rikollisen toiminnan välineinä. Tavoitteena ei ole ainoastaan selvittää jo tapahtuneita rikoksia vaan heikentää rikollisuuden toimintaedellytyksiä ennalta.

Arvoisa puhemies! On tärkeää korostaa, että tässä ei ole kyse rajattomasta tiedonsaannista. Hallintovaliokunta on ottanut perustuslakivaliokunnan huomautukset vakavasti ja täsmentänyt sääntelyä merkittävästi. Useissa kohdissa tiedonsaannin ja tietojen luovuttamisen kynnys muutetaan tarpeellisuudesta välttämättömyydeksi. Tämä tarkoittaa korkeaa kynnystä. Tiedon pyytäjän on pystyttävä perustelevaan tapauskohtaisesti, miksi tieto on välttämätön.

Julkisessa keskustelussa on käyty keskustelua erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollosta saatavista tiedoista. Mietintö on tältä osin hyvin selkeä. Viranomaiset eivät saa käyttöönsä potilasasiakirjoja, hoitotietoja, terveydentilaa koskevia merkintöjä eivätkä hoitosuhteessa käytettyjen keskustelujen sisältöä. Kyse on yksittäistapauksessa henkilön henkilöllisyys- ja läsnäolotiedoista silloin, kun tieto on välttämätön vakavan rikoksen selvittämiseksi, rikoksen uhrin tavoittamiseksi tai vaaratilanteen torjumiseksi. Samalla valiokunta korostaa, että myös sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä, asiakkailla ja potilailla on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön.

Arvoisa puhemies! Turvallisuusviranomaiset tarvitsevat ajanmukaiset työkalut. Ei ole yhteiskunnan edun mukaista, että rikolliset voivat hyödyntää digitalisaatiota, salassapitosääntelyn aukkoja tai viranomaisten tiedonvaihdon esteitä samalla, kun viranomaisten keinot jäävät jälkeen. Lainsäädännön on vastattava tämän päivän rikollisuuteen, ei eiliseen maailmaan.

Samalla oikeusturvasta, yksityiselämän suojasta ja suhteellisuusperiaatteesta on pidettävä kiinni. Juuri siksi valiokunnan tekemät täsmennykset ovat tärkeitä. Ne vahvistavat sääntelyn tarkkarajaisuutta ja varmistavat, että toimivaltuuksia käytetään vain silloin, kun siihen on laissa säädetty peruste.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vahvistaa sisäistä turvallisuutta, parantaa viranomaisten yhteistyötä, tukee yhteisen tilannekuvan muodostamista ja antaa poliisille sekä muille turvallisuusviranomaisille paremmat mahdollisuudet estää, paljastaa ja selvittää rikoksia. Tämä on vastuullista turvallisuuspolitiikkaa.

Kansalaisilla on oikeus turvalliseen yhteiskuntaan. Viranomaisilla on oltava keinot suojella sitä. Siksi kannatan hallituksen esityksen hyväksymistä hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

12.12 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Rikostorjunta ja toimiva viranomaisyhteistyö on tärkeää, mutta perusoikeuksia ei tule rajoittaa ilman välttämättömiä perusteita. Tämä esitys avaa poliisin pääsyn sosiaali- ja terveystietoihin mutta epäonnistuu täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimusten täyttämässä. Haitat ylittävät esityksessä hyödyt, ja ehdotetut muutokset ovat omiaan vaarantamaan ihmisten luottamusta sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Ihmiset voivat jopa lopettaa avun hakemisen, jos lääkäri- ja sosiaalityöntekijäkäynti voi päätyä poliisin tietoon. Ihmiskaupan uhrit eivät välttämättä enää uskaltaisi asioida esimerkiksi Migrin kanssa.

Edellä olevan perusteella esitän lakiesityksen hylkäämistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowicz, yksi minuutti, olkaa hyvä.

12.13 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Se, mitä edustaja Pitko puheenvuorossaan väitti, ei pidä paikkaansa. Tässä ei rajoiteta ihmisten perusoikeuksia, eivätkä tässä poliisiviranomaiset pääse käsiksi terveystietoihin. Sen vielä ymmärrän, että vasemmistoliitto haluaa tämän hylätä, koska heidän mielestään ilmeisesti poliisitoiminta on vain luokkavallan väline. Mutta sitä, että vihreät haluavat tämän hylätä, en ymmärrä. Myöhemmin keskustelussa, kun on enemmän aikaa, käy ilmi, mitä tässä säädetään — ei kuitenkaan mitään sellaista, mitä edustaja Pitko väitti. En todellakaan ymmärrä, että vihreät haluavat hylätä semmoisen esityksen, jossa poliisille annetaan mahdollisuus paremmin saada kiinni erilaisia rikollisia ja vahvistetaan viranomaisten välistä tiedonvaihtoa, joka parantaa oikeusturvaa kansalaisille ja parantaa turvallisuutta maassamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja palaamme listalle. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

12.14 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Itse pidän tätä poliisilain uudistusta perusteltuna ja itse asiassa sitä, mitä hallitus esitti, jopa vielä parempanakin. Tähänhän on tiettyjä muutoksia jouduttu eduskunnassa tekemään. Niidenkin myötä tämä vie ainakin omasta mielestäni tilannetta parempaan suuntaan. Halusin oikeastaan tämän puheenvuoron käyttää sen takia, että hämmästelen sitä, että vihreät esittävät tämän lainsäädännön hylkäämistä.

Jos otan muutaman esimerkin, niin tämän hylkäämisen esittäminen tuntuu entistä kummallisemmalta. Esimerkissä raiskaaja menee sairaalaan piiloon ja on sairaalassa. [Aki

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Lindén: Ei sairaaloihin voi mennä piiloon!] — Sairaalaan voi mennä esimerkiksi tilanteessa kertoakseen, että on jokin vaiva, niin pääsee kyllä sairaalaan. Lääkäriä toimiessaan edustaja Lindénkin vastaanotti eikä varmastikaan sanonut, että en ota vastaan, jos ihminen tuli valittamaan huonoa oloa tai muuta. — Eli raiskaaja menee sairaalaan piiloutuakseen, ja poliisi soittaa ja kysyy, onko raiskaaja sairaalassa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tällä hetkellä sairaala ei voi kertoa, että tämä henkilö on siellä sairaalassa. Tämän lainsäädännön voimaan tultua voidaan kertoa ja antaa viranomaiselle tieto, että kyllä raiskaaja on täällä sairaalassa. Näin voidaan toimia.

No, otetaan toinen esimerkki, mikä on minun mielestäni vielä hullumpaa. Meillä on muistisairas mummo, joka katoaa marjametsään, ja häntä ryhdytään etsimään. Sinne ensimmäisenä kutsutaan poliisi, todennäköisesti useita partioita, jotka lähtevät etsimään muistisairasta marjanpoimijaa. Seuraavaksi sinne kutsutaan ehkä sopimuspalokuntalaiset. He lähtevät haravoimaan sitä metsää. Tämän jälkeen virka-apuna Puolustusvoimista varusmiehiä. He ovat siellä illat, yöt, viikonloput, juhannukset, joulut — no, marjassa ei jouluna olla mutta kadoksissa voidaan olla — [Timo Harakka: Hyviä esimerkkejä!] etsimässä virka-apuna tätä kadonnutta ihmistä, olkoon hän sitten marjassa kadonnut tai talvella pakkaseen kadonnut. Äärimmäisen tärkeää löytää nopeasti, vaikka edustaja Harakkaa naurattaakin. Siinä puhutaan tämän henkilön elämästä ja kuolemasta useissa tilanteissa. Todennäköisesti sinne kutsutaan vielä, jos ei henkilöä löydy, myös Vapaaehtoinen pelastuspalvelu tekemään tätä työtä. Ja kun poliisi soittaa ja kysyy, onko tämä henkilö sairaalassa, niin sairaala ei saa tällä hetkellä kertoa, että kyllä, hänet on jo tuotu tänne sairaalaan jonkun toisen toimesta, joka hänet oli löytänyt tienposkesta tai muualta, vaan poliisin, sopimuspalokunnan, virka-avun, varusmiesten, vapaaehtoisen pelastuspalvelun tulee jatkaa etsimistä, vaikka tämä kadonnut henkilö on jo hoidossa ja saatu pelastettua pakkasesta tai sieltä marjametsästä. On aivan käsittämätöntä, että tästä ei viranomainen voi toiselle viranomaiselle edes kysyttäessä antaa tietoa. Kun poliisi kysyy, onko tämä henkilö sairaalassa, niin sairaala ei voi sitä kertoa.

Itse pidän tätä tiedonvaihtoa viranomaisten välillä erittäin tervetulleena. Tai sitten näissä erilaisissa tilanteissa hoivakodeissa, sairaalan päivystyksissä, joissa on kyse vaikkapa lievistä pahoinpitelystä, voisi poliisille kertoa, kuka tekijä on, eikä ainoastaan tapahtunutta. Sen takia ihmettelen, että vihreät vastustavat tätä lainsäädäntöä, joka siis merkittäväällä tavalla lisää suomalaisten ihmisten turvallisuutta, niin kuin esimerkiksi edustajat Hänninen ja Vornanen tuossa edellä äsken kuvasivat. [Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa: Nimi mainittu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Lindén, olkaa hyvä.

12.20 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan tähän asiaan myöhemmin varsinaisessa puheenvuorossa, mutta haluan arvostella kuitenkin sitä, millä tavalla edustaja Heinonen valikoi osin mielikuvitukseen perustuen tällaisia tilanteita, että rikokseen syyllistyneet, taikka ehkä vielä siinä vaiheessa ei ole syyllisyyttäkään todettu, voivat mennä sairaalaan piileskelemään.

Tätä samaa lakia arvosteltiin varsin runsaasti Helsingin Sanomissa kokoomuksen lääkärikansanedustajien toimesta, mutta itsekään me emme ole nyt esittämässä hylkyä, koska me päädyimme sosiaalidemokraatteina siihen, että teimme aika kattavan paketin

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

muutosehdotuksia niihin seitsemään kohtaan, jotka tässä olivat. Hävisimme toki ne muutosehdotukset, mutta tässä myös esimerkiksi eksyneen ja katoavan vanhuksen tilanne ja esimerkiksi terveydenhuollon sisällä tapahtuvat rikokset ovat sellaisia asioita, joissa tätä tietosuojaa voidaan raottaa aiemmasta tiukkuudesta. [Puhemies koputtaa] Mutta kieltämättä tämä oli sellainen, missä jouduimme punnitsemaan tätä asiaa. Teimme muutosehdotuksia, [Puhemies koputtaa] mutta nyt emme kuitenkaan tee hylkäystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Pitko, olkaa hyvä.

12.21 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, mihin edustaja Zyskowicz viittasi, kun sanoi, että se, mitä sanoin, ei pitäisi paikkaansa. Mutta näihin edustaja Heinosen esimerkkeihin: Kuten sanoin, viranomaistyötä tulee kehittää ja kadonneiden ihmisten etsiminen ei ollut tämän meidän vastalauseen ydin, jos olette sen lukeneet. Emme siis esittäneet tätä viranomaistyön kehittämistä kaiken kaikkiaan, mutta esityksemme koskee näiden tietojen luovuttamista, mitä kohtaan myös asiantuntijakuulemisissa laajasti sosiaali- ja terveysalan asiantuntijat ovat esittäneet kritiikkiä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Vielä edustaja Heinonen, vastauspuheenvuoro, olkaa hyvä. [Timo Harakka: Puhemies, nimi mainittu!]

12.22 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Pitko, teidän hylkynne ydin ei ollut tämä kadonneen... [Ben Zyskowicz: Menee lapsi pesuveiden mukana!] — Ne menevät myös tässä, niin kuin edustaja Zyskowicz vieressä toteaa, kumoutuvat, jos tämä lainsäädäntö hylätään, niin kuin te omissa esityksessänne esitätte koko lainsäädännön hylkäämistä.

Edustaja Lindén hyvin tuossa edellä kuvasi tätä tilannetta ja yhtyi kanssani esimerkiksi tähän kadonneen etsimiseen, joka on tietysti täysi kohtuuton ja kuormittaa meidän viranomaisresursseja tällä hetkellä, ja on järkevää, että tähän saadaan nyt muutos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Palaamme puhujalistalle. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

12.23 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Rikostorjunnan tehostaminen ja viranomaisten tiedonvaihdon parantaminen ovat sinänsä kannatettavia tavoitteita. Tämän esityksen ongelma on kuitenkin se, että viranomaisten tiedonsaantioikeuksia laajennetaan sääntelyllä, joka jää osin perusoikeusherkissä kysymyksissä epätarkaksi.

Erytisen huolestuttavia ovat sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen luovuttamiseen liittyvät muutokset. Hallitus ei ole osoittanut riittävästi, että näin laaja sääntely olisi välttämätöntä tai oikeasuhtaista. Vaarana on, että ihmisten luottamus hoito- ja asiakassuhteen luottamuksellisuuteen heikkenee. Kuten täällä on todettu, esimerkiksi lääkäreiden taholta tätä on kritisoitu.

Myös maahanmuuttohallinnon henkilötietolakiin ehdotetut muutokset ovat ongelmallisia. On vakava huoli siitä, että sääntely johtaa siihen, etteivät haavoittuvassa

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

asemassa olevat ihmiset, kuten ihmiskaupan uhrit, enää uskalla asioida Maahanmuuttovirastossa.

Arvoisa puhemies! Turvallisuutta ei rakenneta rapauttamalla luottamusta viranomaisasiointiin tai sosiaali- ja terveyspalveluihin. Turvallisuutta ja perusoikeuksia on vahvistettava yhtä aikaa, ei asettamalla niitä tarpeettomasti vastakkain. Siksi sääntely on oltava suhteellista ja tarkkarajaista.

Mietinnön mukaiset lakiehdotukset jäävät osin epätarkoiksi ja tulkinnanvaraisiksi. Lakiesitys olisikin valmistettava uudelleen yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön edustuksen ja alan toimijoiden kanssa sekä tuotava kokonaisuutena uudestaan sekä perustuslakivaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan että hallintovaliokunnan käsiteltäväksi.

Arvoisa puhemies! Edellä olevilla perusteluilla kannatan edustaja Pitkon tekemää hylkäsesitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

12.24 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin alkuun pitää todeta, että lopultakin tietojenvaihtoa helpotetaan. Tämä on ihan keskeinen syy siihen, miksi poliisitoiminta on niin aikaavievää ja miksi se on niin hankalaa ja miksi niin moni rikos jää nykyisellään selvittämättä, koska viranomaiset eivät voi keskenään vaihtaa tietoja. Vaikka jokainen, kun näitä asioita selvittää, kansantajuisesti ajatellen ymmärtää, että ilman muuta pitäisi saada se tieto, niin jostakin kumman syystä Suomessa näin ei voi tehdä. Eli pääosin on äärimmäisen hyvä, että näitä höllennetään.

Se, miksi erityisesti halusin ottaa puheenvuoron, on se, että tässä kyse yksioikoisesti ei ole terveystiedon antamisesta. Miksi näin? Omalta osaltanikin voisin sanoa, että jos annettaisiin tieto, että Rami Lehtinen on ollut Forssan sairaalan asiakas joskus tai on ollut Forssan terveyskeskuksen asiakas joskus, niin en mitenkään koe, että se olisi terveystiedon antamista. Jokaisella meillä jossain kohtaa on ollut suhde sairaalaan tai terveyskeskukseen, ja tässä ei anneta mitään muuta kuin nimi ja aika, milloin on ollut ja kuka on ollut, ei mitään muuta. [Ben Zyskowitz: Pyydettyäessä!] — Pyydettyäessä — vielä yksilöitävän pyynnön perusteella, mihin se liittyy, eikä voida tehdä mitään ennakkollista pyyntöä, mikä tässä pitää aina muistaa, mikä on tosi tärkeää. Ei voida tehdä niin, että kun Matti Möttönen tulee sairaalaan, niin ilmoitatteko heti poliisille — näin se ei toimi. Tämä ei ole mahdollista lain puitteissa, mikä tässä kannattaa muistaa. Jos se olisi näin tehty, niin silloin tätä arvostelua olisi ehkä järkevämpää käydä ja antaa laajemmin.

Tämä, mikä tässä tuli esiin kadonneen henkilön etsinnästä, on se kaikkein tärkein seikka. Tässä pitäisi muistaa aina se, että se ei ole varsinaisesti poliisin rikostehtävä millään tasolla. Se on pelastamistehtävä, joka on määrätty poliisin johdettavaksi. Näissäkin ikään kuin nähdään vain se, että kun se on poliisi, niin sitten ei voi luovuttaa tietoa — ymmärtämättä sitä yhteiskunnallista merkitystä.

Vielä tässä on tärkeää myöskin se, että jatkossa sairaalat tai terveyskeskukset eivät ole paikkoja, joissa voi vapaasti tehdä rikoksia ilman, että siitä voisi ilmoittaa poliisille sen henkilötiedon tai sen rikoksen tapahtuman. Nykyisellään näin valitettavasti osittain on ollut. Jos ajatellaan vaikkapa muistisairasta asiakasta, joka menee terveyskeskukseen, hän unohtaa puhelimensa pöydälle, kun menee vastaanotolle, ja palatessaan sieltä kännykkä on hävinnyt. Tiedetään kyllä, kuka on tehnyt ja kuka siinä on ollut seuraavana asiakkaana,

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

mutta tietoa ei saa antaa edes pyydettyä. Ei voi olla mitenkään yhteiskunnan etu, että pelkästään se paikka suojelee rikoksentehtäjä, kun vaikkapa rikos kohdistuu tällaiseen puolustuskyvyttömään henkilöön.

Eli monia tärkeitä seikkoja, jotka varmasti jokainen tässä salissa ymmärtää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

12.27 Jorma Piisinen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan laajamittaisia lakimuutoksia turvallisuusviranomaisten sekä Maahanmuuttoviraston tiedonsaanti- ja tietojenluovutusoikeuksiin. Tavoitteena on poistaa nykyisiä tiedonvaihdon esteitä ja parantaa viranomaisten välistä tietojenvaihtoa salassapitosäännösten estämättä. Muutoksilla toteutetaan nykyistä hallitusohjelmaa, jossa painotetaan rikostorjunnan tehostamista, kansallisen turvallisuuden vahvistamista sekä yhteiskunnan kriisinkestävyyden parantamista.

Viranomaisten toimintaedellytysten turvaaminen ja salaisuuden suojan purkaminen turvallisuuden tieltä ovat esityksen keskeisiä tavoitteita. Laajennetaan poliisin oikeuksia luovuttaa tietoja sekä pyynnöstä että oma-aloitteisesti tilanteessa, jossa se on tarpeen viranomaistehtävien hoitamiseksi tai tärkeän yleisen edun vuoksi. Tietoja voidaan luovuttaa myös yksityisille tahoille ja kriittisen infrastruktuurin toimijoille. Poliisi saa oikeuden hankkia henkilöllisyys- ja läsnäolotietoja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta, aivan kuten edustaja Lehtinen tuossa juuri edellä kuvasi.

Maahanmuuttovirastolle puolestaan säädetään velvollisuus ilmoittaa poliisille sen toimitiloissa olevista etsintäkuulutetuista. Näin laki antaa mahdollisuuden tehostaa laittomasti maassa oleskelevien ja etsintäkuulutettujen valvontaa sekä kiinniottoa. Hallintovaliokunta perustelee esityksen välttämättömyyttä perustavanlaatuisesti muuttuneella ja pitkäkestoisella ulkoisella turvallisuusympäristöllä, johon heijastuvat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja geopoliittinen murros.

Valiokunta korostaa, että muuttunut tilanne heikentää Suomen sisäisen turvallisuuden ennustettavuutta. Sisäistä turvallisuutta on tarkasteltava laajana kokonaisuutena, ja viranomaisten on kyettävä vastaamaan monimuotoisiin ja vaikeasti ennakoitaviin uhkiin sekä hybridivaikuttamiseen. Tämä tukee tarvetta vahvistaa kansallista suvereniteettia ja varautumista tiukasti ulkoisiin uhkiin. Valiokunnan yleisperusteluissa viitataan vakaviin sisäisen turvallisuuden ilmiöihin, jotka on syytä ottaa vakavasti.

Hallintovaliokunta nostaa esiin ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden lisääntymisen sekä Suomessa tehdyt havainnot paikallisista rikollisverkostoista. Myös huumausainerikollisuus, laitton asekauppa ja talousrikollisuus ovat kasvaneet ja siirtyneet nopeasti tietoverkkoihin ja Tor-verkkoon, missä lainsäädäntö ei ole pysynyt kehityksen mukana. Esityksellä pyritään kuroma umpeen tätä sääntelyvajetta, jotta viranomaisilla olisi riittävät työkalut nykypäivän rikollisuuden murtamiseen.

Valiokunta korostaa hallinnollisen rikostorjunnan merkitystä järjestäytyneen rikollisuuden murentamisessa. Tämä tarkoittaa viranomaisten yhteistyötä, jolla evätään rikollisilta yhteiskunnan laillisen infrastruktuurin ja lupajärjestelmien käyttö. Torjunta ja yhteisen tilannekuvan muodostaminen vaativat sujuvaa ja oikea-aikaista tiedonkulkua yli viranomaisrajojen. Hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja korostaa henkilöstön riittävää koulutusta sekä yhteisiä toimintamalleja eri viranomaistahojen kesken.

Arvoisa herra puhemies! Kannatan lämpimästi tätä lakiesitystä.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

12.31 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Pitko kysyi, mikä hänen edellisessä puheenvuorossaan ei pitänyt paikkaansa. No, paikkaansa, edustaja Pitko, ei pitänyt se, että tässä rajoitettaisiin ihmisten perusoikeuksia. Ei rajoiteta. [Jenni Pitkon välihuuto] Tässä ei myöskään päästä saamaan kenenkään ihmisen terveystietoja. Terveystiedoilla ymmärretään jotain muuta kuin pelkästään tietoa siitä, onko ihminen jossain laitoksessa. Totta kai tietyn sairaalan luonteesta voi jotain päätellä siitä, minkä takia ihminen on sairaalassa, mutta eihän se nyt tarkoita, että hänen terveystietojaan annetaan. Tässä annetaan tieto henkilön läsnäolosta ja sekin vain, jos tieto on välttämätön.

Mitä tulee nimenomaan sosiaali- ja terveydenhuollosta saataviin tietoihin, niin ensinnäkin totean, että hallintovaliokunta on muuttanut hallituksen esitystä muun muassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon perusteella ja ennen kaikkea perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella, eli kynnys saada tietoja on noussut hallituksen esityksestä. Toiseksi, kyllä tämä edustaja Heinosen esimerkki on ihan mahdollinen. Meillä on joku vakavan rikoksen tehnyt henkilö, jota poliisi epäilee, ja tämä henkilö on sitten hakeutunut johonkin terveydenhuollon laitokseen, vaikka sairaalaan. Tänä päivänä jos poliisi kysyy, onko siellä tämä tyyppi, jota me epäillään taposta, niin sairaala ei saa kertoa, että on, mutta tämän esityksen myötä sairaala saa kertoa, että täällä hän on, mikä tietysti helpottaa sitä, että poliisi voi saada tämän ihmisen kiinni ja rikosvastuu voi toteutua.

Tämä on ihan todellinen esimerkki. Nimittäin siitä taitaa olla yhden hallinto-oikeuden päätös äänin 2—1, kun oli laitoksessa tapahtunut joku rikos, siis itse laitoksessa, ja haluttiin tietoa siitä. Sairaala kieltäytyi antamasta, ja hallinto-oikeus totesi, että sairaala menetteli oikein. Eli kyllä tämä, edustaja Lindén, on ihan mahdollista, mitä edustaja Heinonen esimerkkinä kertoi.

Ja vielä sanon, edustaja Pitko, että se ei ole mikään terveystieto, että poliisille kerrotaan, että kyllä tämä raiskauksesta epäilty henkilö on täällä. En käsitä, että vihreät haluavat koko tämän lain hylätä. Täällä on myös nämä, mitä jo mainittiin, kun etsitään henkilöä, joka on kadonnut. Täällä on myös se, että yksityiseltä taholta poliisi voi saada tietoja, jos ne ovat välttämättömiä, esimerkiksi tilintarkastajista, hallituksen jäsenistä ja muista, eli pyritään esimerkiksi talousrikoksia tutkimaan ja selvittämään.

En ymmärrä, että vihreät ovat tätä hylkäämässä. Tämä puolue on siis se, joka sanoo kokoomuslaisille, että tulkaa tänne, täällä on fiksua politiikkaa. Tämä ei todellakaan, edustaja Pitko, ole fiksua politiikkaa, että tällaisen esityksen olette kommunistien jälkeläisten kanssa [Puhemies koputtaa] hylkäämässä. [Jenni Pitkon välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

12.35 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan lämpimästi rikosten ehkäisemistä, paljastamista ja selvittämistä — se on aivan itsestäänselvä asia. Myönnän, että kun erilaisia oikeuksia viranomaisille annetaan, siellä turvallisuuden toisella puolella on toki yksityisyydensuoja ja siihen liittyvät herkkyydet. Luotan kuitenkin suomalaisiin viranomaisiin, siihen, että he käyttävät saamiaan oikeuksiaan vastuullisesti ja tarkkarajaisesti. Mitään ylimääräistä urkintaa ja väärinkäytöksiä ei tietenkään pidä

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

hyväksyä, ja siihen on myös keinot, miten niihin mahdollisiin väärinkäytöksiin voidaan puuttua, ja viranomaiset tietysti tietävät, että sellaiset lait ja mahdollisuudet ovat olemassa.

Sitten kun mietitään, ketkä ovat hyvin usein rikosten kohteena, rikosten uhreina, niin he ovat haavoittuvassa asemassa olevia, puolustuskyvyttömiä henkilöitä. Nyt jos tätä lakia lähdetäisiin kaatamaan, se tarkoittaisi käytännössä sitä, että haavoittuvassa asemassa olevia, puolustuskyvyttömiä henkilöitä ei haluta suojella rikosentekijöiltä. Aika kylmää ja kyynistä.

Vuonna 2019, tai oikeastaan 2018, eduskunta hyväksyi tiedustelulait, jotka tulivat voimaan 2019, ja siihen keskusteluun liittyi, sinänsä aivan aiheellisesti, kysymys yksityisyydensuojasta. Esitettiin sinänsä aiheellisia huomioita esimerkiksi massavalvonnasta ja siitä, miten sitä voidaan välttää, jotta ihmiset saavat välittää ja vastaanottaa viestejä pelkäämättä sitä, että heitä aiheettomasti seurataan. No, ei seurata, ja sitä varten luotiin hyvin monipolvinen järjestelmä, jolla varmistetaan se, että viranomaiset tekevät vain niitä tehtäviä, joihin heille on laissa annettu mahdollisuus, eikä yhtään enempää. Tähän liittyy samantyyppisiä kysymyksiä. Turvallisuus ja yksityisyydensuoja ovat ne vastakkain olevat asiat, ja turvallisuutta kyllä painotan tässä enemmän kuin mitään muuta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

12.37 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys poliisilain muuttamisesta vahvistaa poliisin toimintavaltuuksia ja päivittää toimintatapoja vastaamaan muuttunutta turvallisuusympäristöä. Keskeinen osa esitystä on viranomaisten välisen tiedonvaihdon sujuvoittaminen.

Puhun asiasta myös oman kokemukseni pohjalta. Olen nähnyt 36 vuoden poliisiuran aikana liian monta tilannetta, joissa tärkeä tieto viranomaisella kyllä on mutta se ei ole kulkenut ajoissa oikeaan paikkaan. Tiedonkulun esteet ovat käytännössä tarkoittaneet sitä, että rikoksiin ei aina ole voitu puuttua ajoissa tai niitä estää ennalta. Siksi on perusteltua, että näitä esteitä nyt puretaan.

Esitys selkeyttää poliisin oikeutta saada ja luovuttaa salassa pidettäviä tietoja rikosten estämiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Kyse ei ole mielivaltaisesta toimivaltuuksien laajentamisesta vaan vakavien rikosten ennaltaehkäisyn ja selvittämisen tehostamisesta.

Opposition esittämät huolet ovat varmasti vilpittömiä, mutta lain tavoitteena on kohdistaa vaikutukset rikollisuuteen eikä tavallisiin kansalaisiin. Huoliin potilastiedoista löytyy vastaus Poliisihallituksen lausunnosta: ”Poliisille ei olla esittämässä oikeutta saada terveydentilaan liittyviä tietoja, eikä poliisi tai kukaan muukaan ole sitä tämän lain valmistelun missään vaiheessa esittänytkään.”

Poliisilla olisi oikeus saada tieto henkilön läsnäolosta ja henkilöllisyydestä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tietyissä tilanteissa. Tämä voi olla ratkaisevaa esimerkiksi kadonneen tai vaarassa olevan henkilön löytämisessä. Kadonneiden etsintään käytetään vuosittain merkittävästi viranomaisresursseja, joten on tärkeää, että poliisi voi nopeasti selvittää, onko henkilö esimerkiksi sairaalahoidossa, ja samalla poissulkea vaihtoehtoja tai selvittää kadonneen tai vaarassa olevan henkilön tilanteen.

On myös sanottava, että poliisi ei koskaan mitään tietoja pyydä ilman perusteltua syytä. Jos niin tekee, niistä jää kiinni. Poliisiakin valvotaan.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Arvoisa puhemies! Rikollisuus on yhä useammin kansainvälistä, verkossa tapahtuvaa ja vaikeasti havaittavaa. Tällaisessa toimintaympäristössä poliisin ja muiden viranomaisten on kyettävä vaihtamaan tietoa nykyistä tehokkaammin. Nykyinen lainsäädäntö ei ole kaikilta osin pysynyt kehityksen mukana, mikä on vaikeuttanut sekä tiedon luovuttamista että sen saamista virkatehtävien hoitamiseksi. Ei voi olla niin, että etsinnöissä oleva rikoksiin syyllistynyt saa piiloutua salassapitosäännösten estäessä tai huolta ja hätää omaisille aiheuttaneen kadonneen henkilön kohtaloa ei voida selvittää tehokkaasti salassapitosääntöjen estäessä.

Tällä esityksellä parannetaan tiedonvaihtoa poliisin ja muiden viranomaisten sekä tarvittaessa myös yksityisten toimijoiden välillä. Tavoitteena on tehokkaampi rikostorjunta, turvallisempi yhteiskunta. Kannatan lämpimästi tätä lakiesitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

12.41 **Timo Harakka sd:** Puhemies! Tämä puheenvuoroni oli tarkoitettu vastauspuheenvuoroksi edustaja Heinoselle, kuten tilanteessa useaan kertaan pyysin, kun nimi oli mainittu. Hän esitti väitteen siitä, miten reagoin vakavaan asiaan, ja välihuutaja samoin. Olisi ollut tarkoituksenmukaisempaa samassa yhteydessä kiistää tuo asian väite, mutta siihen en saanut tilaisuutta. Kehottaisin yleisesti ottaen edustaja... [Mauri Peltokangas: Naureskelitte asialle!] — Te toistatte nyt tämän väitteen, joka on asiaton ja loukkaava. Kuinka monta kertaa aiotte sen tehdä? Tämä ei pidä paikkaansa, ja tämä on loukkaava ja asiaton väittäminen. [Mauri Peltokangas: Te naureskelitte asialle!] — Kehottaisin yleisesti ottaen edustajia olemaan pohtimatta sitä, mikä on kenenkin henkilökohtainen motiivi mihinkin, jotta voitaisiin välttää tällaisia ad hominem -argumentteja sekä tarpeetonta polarisaatiota.

Eduskuntakäsittelyssä tämän hallituksen esityksen yksityisyydensuojaan liittyviä puutteita on korjattu. Kun yksityisyydensuojaa heikennetään, usein viitataan ja väitetään, kuten äskeisessä puheenvuorossa, että se koskee vain rikollisia eikä tavallisia kansalaisia. Myös edustaja Heinosen esimerkissä mainittiin henkilö raiskaajaksi, mutta Suomi on oikeusvaltio, Suomessa kukaan ei ole raiskaaja ilman oikeuden tuomiota. Edustaja Zyskowiec oli tässä asiassa huomattavasti tarkempi. Nuo edustaja Heinosen keinotekoiset esimerkit, mukaan lukien jouluna marjastaminen, tietenkin jäävät omaan arvoonsa, mutta pyytäisin edelleen asiallista käyttäytymistä edustajilta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

12.43 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Tällaisessa asiassa, missä on ollut aika voimakkaastikin esiintymässä muutosten puolesta mutta nyt kuitenkin päätynyt siihen, että tämä voidaan lievästi muutetussa muodossa niin sanotusti pitkän hampain hyväksyä, on varmaan tarkoituksenmukaista esiintyä hyvinkin maltillisesti ymmärtäen jossain määrin niitä toisistaan eroavia, aika paljonkin eroavia, näkemyksiä, joita tässä on.

Tämän asian olennainen pykälähän on tämä poliisilain 4 luvun viitospykälä, jossa on lueteltu seitsemän eri esimerkkiä siitä, millä tavalla voitaisiin tätä tiedonsaantia nykyisestä muuttaa. Tästä antoi muun muassa Lääkäriliitto lausunnon silloin sosiaali- ja terveysvaliokunnan, joka oli lausuntovaliokunta, käsittelyssä. Kaivoin sen tuossa esille, vaikka nyt emme enää ole tässä ykköskäsittelyssä vaan kakkoskäsittelyssä. Noin lyhyenä

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

tiivistyksenä voisi sanoa, että Lääkäriliitto oli valmis hyväksymään kolme niistä seitsemästä kohdasta. Siihen viimeisimpään, joka liittyy tähän etsintään, ehdotettiin yhden sanan muutosta, joka kuitenkin on aika merkittävä, eli ”...kadonneen tai kadonneeksi epäillyn” — ”ja” — ”mahdollisesti hengen tai terveyden vaarassa olevan henkilön löytämiseksi”. Siinä täytyisi täytyä tämä ehto, että henkilö on kadonnut ja epäillään, että hän on hengenvaarassa. Ihminenhan voi jollakin tavalla kadottaa itse itsensä muutoinkin, olematta millään lailla hengenvaarassa ja ilman, että siihen liittyy mitään etsintää tai mitään muuta. Nyt tämä ei muuttunut näiltä osin.

Mutta jos nyt tämmöisen ihan lyhyen kriminaalipoliittisen asteikkotulkinnan tässä esittäisi, niin löydän helposti viisi eri sävyä tässä. On niin sanottu erittäin tiukka linja, minkä puolesta tässä äsken kuultiin muutama puheenvuoro, joissa oltiin sitä mieltä, että jopa hallintovaliokunnan tekemät muutokset menivät vähän liian lievään suuntaan. Sitten on ehkä sitä lievempi versio, jota edustaa nyt tämä hallintovaliokunnan tekemä mietintö, jossa eräitä kohtia, varsinkin sitä äskeisen pykälän kakkos- ja kolmoskohtaa, korjattiin. Sitten ehkä sitä lievempi versio oli se, mitä esimerkiksi Helsingin Sanomissa sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokoomuslaiset lääkäriedustajat kritisoivat. Ja sitten taas vielä lievempi oli se, mitä me esitimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja mikä ei tullut siellä enemmistön päätökseksi. Ja sitten kaikkein lievin, jos näin voidaan sanoa, on tämä hylkyesitys.

Halusin tämän tässä vielä selkeyttää, eli tähän on erilaisia tulkintoja olemassa. Itse ajoimme tähän tiettyjä muutoksia. Nyt sitten eräitä muutoksia saimme läpi, eräitä emme saaneet, mutta olemme päätyneet siihen, että siellä on hyviäkin kohtia, joiden takia tätä ei olisi syytä hylätä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

12.46 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Muutama kohta ihan katsoen tuosta valiokunnan mietinnöstä, selventääkseni tätä asiaa:

Siitä huolesta, että tiedonsaantioikeus jollain tavalla estäisi joidenkin henkilöiden hakeutumista hoitoon, nimenomaisesti korostetaan valiokunnan mietinnössä, siellä sanotaan seuraavasti, että hallintovaliokunta toteaa käsitellessään poliisin tiedonsaantioikeutta terveydenhuollosta, että ehdotettu pykälä ei estä näiden henkilöiden hakeutumista hoitoon. Tämä nimenomainen kohta tarkennettiin kuulemisissa asiantuntijoilta, joiden mielestä tämä olisi mahdollisesti estämässä jotain. Nyt jos me ajatellaan, että henkilö on esimerkiksi saanut jonkun haavan — otetaan tällainen esimerkki tähän nyt — ja hän haluaa mennä terveydenhoitoon, niin tämä ei millään tavalla estä hänen menemistään sinne. Jos joku rikollinen ei sen takia mene hoidattamaan haavaansa, niin sen ei kyllä pidä olla tämän lainsäädännön hylkäämisen peruste, koska hänelläkin on oikeus saada hoitoa, eikä mikään laki estä häntä menemästä.

Valiokunta jatkaa perusteluissaan — tähän vasemmistoliiton vastalauseeseen voisoin todeta — että jos poliisilla ei ole jo ennestään varteenotettavaa tietoa henkilön maassa oleskelusta, pelkkä hoitoon hakeutuminen ei johda siihen, että henkilö automaattisesti tulisi poliisin tietoon. Tällä nimenomaisesti valiokunta vastaa esitettyyn huoleen siitä, että ihmiset jättäisivät välttämättömän hoidon hakematta tiedonluovutuksen pelossa.

Eli näillä seikoilla kyllä näkisin, että tämänhetkinen keskustelu näistä asioista olisi käsitelty. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

12.48 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Maailma on muuttunut, ja niin ovat muuttuneet myös rikollisuuden eri muodot ja toimintatavat. Siinä missä rikostyyppit saattoivat olla erilaisia vuosikymmeniä sitten, nykyään rikollisuuteen törmää yhä useammin verkossa, kansainvälisissä rikollisverkostoissa ja sosiaalisen median kautta. Huumekauppa, petokset, kiristykset, verkkohuijaukset ja järjestäytynyt rikollisuus ovat kasvaneet myös Suomessa.

Meidän lainsäädäntömme ei kuitenkaan ole pysynyt tässä muuttuvassa maailmassa mukana. Viranomaiset ovat joutuneet toimimaan nykypäivän rikosten kanssa vanhoilla säännöillä, mutta jokainen tietää, ettei se pidemmän päälle toimi niin. Poliisi on esimerkiksi monissa tilanteissa tiennyt, että jotain oleellista tietoa olisi olemassa, mutta sitä ei ole voitu saada tai jakaa riittävän nopeasti rikosten estämiseksi tai selvittämiseksi, ja siksi lainsäädäntöä pitää päivittää.

Tämän esityksen tärkein tavoite onkin parantaa viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Kun poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli ja muut viranomaiset voivat vaihtaa keskinäistä tietoa nykyistä paremmin, voimme puuttua vakaviin rikoksiin entistä varhemmassa vaiheessa, eli käytännössä se tarkoittaa sitä, että väkivaltaa, huumausainerikoksia ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa voidaan parhaassa tapauksessa estää jo ennen kuin vahinko tapahtuu.

Arvoisa herra puhemies! Tämä korostuu erityisesti nuoriso- ja jengirikollisuuden torjunnassa. Olemme esimerkiksi nähneet, mitä Ruotsissa on tapahtunut, kun rikollisjengit ovat kasvaneet ja aiheuttaneet valtavia ongelmia. Siellä näitä jengejä on käytetty jopa lasten värväämiseen ja alle rikosoikeudellisen ikärajan olevat lapset laitetaan keskenään jengin puolesta tekemään vakavia väkivaltarikoksia. Meidän pitääkin toimia nyt, ettei sama ole pian edes Suomessa. Lakimuutos antaa jatkossa poliisille paremmat mahdollisuudet kokonaiskuvan muodostamiseen eri rikollisryhmien toiminnassa. Mitä aikaisemmin meidän viranomaiset havaitsevat vaarallisen kehityksen, sitä paremmin siihen voidaan puuttua. Se on osa vakavan rikollisuuden torjuntaa.

Arvoisa herra puhemies! Tämän esityksen myötä annamme viranomaisille nykyaikaiset keinot ja välineet suojella suomalaisia sellaisissa tilanteissa, joissa rikollisuus muuttuu yhä järjestäytyneemmäksi ja sitä harjoitetaan Suomen rajojen yli. Siksi meidän täytyy huolehtia, että viranomaisilla on keinot tehdä työnsä hyvin ja parhaalla mahdollisella tavalla. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

12.50 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Minusta vähän tuntuu, että vihreät eivät tiedä, mitä ovat nyt esittämässä hylättäväksi. Minäpä kerron, kun tässä on nyt keskiössä tämä tietojen saaminen sosiaali- ja terveydenhuollosta. Tässä laissa on muutenkin viranomaisten väliseen tiedonkulkuun liittyviä parannuksia, myös tietoja, joita poliisi voi antaa muille viranomaisille, ja kaikessa on tiukat ehdot.

Keskeisin pykälä on siis tämä poliisilain 4 luvun 5 §. Minä luen tämän oleellisimman kohdan, niin että vihreätkin tietävät, mitä ovat hylkäämässä: ”Poliisilla on päällystöön kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä oikeus saada sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetussa laissa tarkoitettulta palvelunantajalta tai sen tehtäviä

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

suorittavalta henkilöltä tieto henkilön läsnäolosta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan toimitiloissa tietynä aikana ja tieto läsnäolleen henkilön henkilöllisyydestä, jos tieto on välttämätön.” Ja mihinkä: ”Jos tieto on välttämätön sellaisen rikoksen paljastamiseksi ja selvittämiseksi, josta laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta, tai jos tieto koskee henkilöä, jonka voidaan olettaa syyllistyneen rikokseen tai jota on syytä epäillä rikoksesta.”

Tämä kaksi vuotta: Voi olla, että esimerkkinä tämmöisestä taposta epäilyistä henkilöstä oli väärä, koska edustaja Lindén, joka on tietysti pitkän linjan kokenut lääkäri ja paljon ollut sairaalalaitoksissa töissä, korjasi, että jos on kyse niin sanotuista ylitörkeistä rikoksista, joista voi saada vähintään kuusi vuotta, kuten tappo tai murha, voidaan jo tänä päivänä antaa tietoa, että henkilö on siellä. Luotan tähän edustaja Lindénin antamaan tietoon.

Mutta otetaan nyt esimerkiksi tämä raiskaus, josta ymmärtääkseni minimi ei ole kuusi vuotta mutta minimi on yli kaksi vuotta. Täällä oli tämä kahden vuoden raja. No, otetaan nyt sitten tämä raiskaajaesimerkki. Jos tämmöinen raiskauksesta epäilty henkilö on sairaalassa — eri syistä, mutta on kuitenkin, ja poliisi on hänen perässään, tietää hänet, epäilee häntä raiskauksesta, epäilee, että hän on siellä laitoksessa, ei löydä häntä mistään — ja poliisi sitten kysyy, että onko hän siellä, niin vihreiden mielestä sairaala ei saa kertoa. Onhan tämä käsittämätöntä. Tähänkö puolueeseen fiksumen kokoomuslaisten pitäisi vaihtaa? Not in my lifetime, sanotaan näin. Eli tämä vihreiden touhu aivan käsittämätöntä tässä.

Ja mitä tulee nyt sitten, edustaja Lindén, tähän Lääkäriliiton lausuntoon, eli että jos on kadonnut, niin hengen ja terveyden pitää olla vaarassa, jotta voitaisiin kertoa, että henkilö on täällä. No, jos meillä on kadonnut henkilö, vaikkapa omasta tahdostaan kadonnut henkilö — näitäkin on — ja sata vapaaehtoista, kymmenen poliisia ja kaikki muut etsivät ja haravoivat lähiseutuja... [Puhemies koputtaa] — Minä jatkan hetkisen vielä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle] Herra puhemies, jatkan täältä pöntöstä. — Kaikki kunnia Lääkäriliitolle, mutta eikö ole niin, että jos sadat vapaaehtoiset, kymmenet poliisit ja kaikki muut etsivät jotain kadonnutta henkilöä, ja vaikkei hän olisi hengenvaarassa ja jos poliisi kysyy, että onko hän siellä laitoksessa, niin eikö laitoksen pitäisi saada kertoa, että joo, täällä hän on, lopettakaa etsiminen. Totta kai pitää voida, vaikkei häneen kohdistu mitään hengenvaaraa tai terveydenvaaraa siinä tilanteessa. Tämä hallintovaliokunnan muotoilu on ihan oikea ja järkevä, eli silloin voi saada tietoa kadonneen tai kadonneeksi epäillyn tai mahdollisesti hengen ja terveyden vaarasta. Kyllä ilman hengen ja terveyden vaaraakin pitää voida sairaalan kertoa, että lopettakaa te sadat ihmiset, jotka nyt siellä etsitte tätä ihmistä. Se ihminen on täällä sairaalassa, voitte lopettaa. Poliisit, voitte mennä takaisin normaaliin työhönne. Tämähän on ihan järkevää.

Ja taas pitää sanoa vielä kerran: olen järkyttynyt siitä, että vihreät haluavat tämänkin hylätä. Siitä en järkyty, että vasemmistoliitto on hylkäämässä, koska vasemmistoliitto on kommunistien perinnepuolue tai jälkeläinen. Totta kai siellä kommunisteissa oltiin sitä mieltä ja nyt perillisissä ollaan sitä mieltä, että poliisi on jotain luokkavallan käyttöä, ja sen takia kaikki, missä poliisi saa mahdollisuuden estää rikoksia, saada rikollisia kiinni, on vasemmistoliiton näkökulmasta jotain kauheaa ja hui, jotain pahaa ja pitää hylätä. Mutta vihreitä kyllä ihmettelen. Te ette taida tietää, mitä olette hylkäämässä.

Ja vielä kerran sanon nyt, nyt kun pönttöön jouduin joka tapauksessa tulemaan, että tämmöiseenkö puolueeseen meidän fiksumen kokoomuslaisten, joihin itseni lasken, pitäisi

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

vaihtaa. Ei todellakaan. Sanon vielä, että tässä on myös, mihin jo viittasin, poliisilla oikeus saada tietoa silloin, kun se on välttämätöntä myös yksityisiltä tahoilta, kun halutaan estää rikoksia tai tutkitaan rikoksia. Eikö se ole hyvä juttu? Poliisi voi antaa muille viranomaisille tietoja esimerkiksi silloin, kun se on välttämätöntä — nyt luen täältä — poliisi voi antaa muille tietoja ”järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseen liittyvän tehtävän suorittamiseksi, rikoksen ennalta estämiseksi, paljastamiseksi taikka lapsen edun tai muun tärkeän yksityisen edun suojaamiseksi.” Tätä vihreät vastustavat. Käsittämätöntä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

12.56 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskoviczin hyvän puheenvuoron jälkeen totean omalta osaltani vain kadonneen etsinnästä: Esimerkiksi kotikunnassani Ilomantsissa on aivan välttämätöntä, että tieto tulee mahdollisimman nopeasti rajavartijoiden tietoon. Kun ihminen on vaikka marjamatkalla eksynyt, sanotaan vaikka Huhuksen kankaalle, ja tiedetään, että sinne hän on mennyt, missään nimessä sinne ei pidä lähettää 50:tä ihmistä seulomaan sitä aluetta, ei tarvitse. Kun lähetetään rajamiespartio, kaksi miestä ja koira, niin aivan varmasti se koira löytää sen ihmisen sieltä jäljensä alle tunnissa. Ystäväni hävitti autonsa avaimet metsään mustikkamatkallaan. Ja mitä tapahtui? Hän soitti Rajavartiolaitokselle. Sieltä tuli mies koiran kanssa, ja kas kummaa, suon laidasta eräästä kontosta ne Mersun avaimet löytyivät.

Elikkä tämä kuvaa sitä, että tällainen järkevä viranomaistoimintahan pitää sallia, ja toisaalta jos jonkun rikollisuuden takia tämä estettäisiin, niin minulle tulee aina mieleen se, että pitääkö meidän suojella näitä yhteiskuntaamme rikoksilla loukkaavia ihmisiä. En jaksa ymmärtää sitä. Jos joku ihminen on vaikka tehnyt toista ihmistä kohtaan törkeän rikoksen ja hän on sairaalassa, niin saako siitä kertoa? Minun mielestäni pitää kertoa poliisille, että täällähän tämä törkeän henkirikoksen yritykseen syyllistynyt henkilö on. Kyllä tavallisia ihmisiä pitää suojata siltä, miltä ovat suojattavissa järkevällä lainkäytöllä.

Ja ennen kaikkea, kun oli tuo kertomani esimerkkitapaus eksyneestä ihmisestä metsässä, on aivan varmaa, että kun toimitaan järkevästi, niin säästetään noin sadan ihmisen meno metsään etsimään sitä ihmistä ja iso määrä poliiseja voi jatkaa — niin kuin edustaja Zyskowicz hyvin kuvasi — normaalia työtehtäväänsä siellä, missä se panos tarvitaan.

Elikkä toivon, että ymmärretään, että tällaisissa toimenpiteissä... Eikä tämä tarkoita vain rajaseutuaueiden ihmisiä. Jokaisessa kunnassa Suomessa on niitä jälkikoiria, niitä löytyy, aivan varmasti löytyy. Järkevästi hoidettuna eksyneen etsiminen metsästä on kovin helppoa, kun pidetään järki päässä ja toimitaan järkevästi ja lähdetään toimimaan mahdollisimman äkkiä. Mitä nopeammin sinne jäljille mennään, sitä varmempaa löytyminen on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

12.58 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Esitämme tosiaan, että tämä esitys valmisteltaisiin paremmin. Tällainen viranomaisten yhteistyö liittyen vaikka kadonneiden etsintään — lienee aivan päivänselvää, että me kaikki kannatamme järkeviä muutoksia. [Ben Zyskoviczin välihuuto] Esitämme, että esitys tuodaan järkevässä muodossa tänne

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

saliin uudestaan. Siksi esitämme nykyisen kaltaisen esityksen hylkäämistä, missä sen hyödyt selkeästi kalpenevat haittojen epätasapainossa.

Kun edustaja Zyskowicz kysyi, mitä perusoikeutta tässä nyt rajoitetaan, niin kyse on yksityisyydensuojasta. Olen ymmärtänyt, että kun tässä nyt vertailtiin fiksujen kokoomuslaisten ja vihreiden välillä, onko siinä jotain eroa, niin kyllä taitaa olla kyse nimenomaan siitä, että tästä klassisesta asetelmasta turvallisuuden ja yksityisyydensuojan tasapainossa ja niitten välisessä ristiriidassa me ajatellaan kokoomuksen kanssa aika lailla eri tavalla.

Edustaja Pauli Kiuru toi esille sen, hän itsekkin myönsi, että tässä ovat vastakkain turvallisuus ja yksityisyydensuoja, ja hän sanoi, että turvallisuus menee tässä eteenpäin. Me vihreät haluamme löytää tällaisissa tapauksissa sen tasapainon, missä turvallisuutta edistetään mutta niin, että yksityisyydensuojaa, joka on tärkeä oikeus suomalaisille ja ihmisille ylipäänsä, rajoitetaan mahdollisimman vähän, ja tässä esityksessä tämä ei valitettavasti toteudu. Luotan itsekkin myös viranomaisiin, eikä oma ajatukseni ainakaan ole se, että viranomaiset käyttäisivät väärin tätä tietoa, mitä nyt tässä heille annetaan mahdollisuus pyytää, mutta kyse on siitä, että esitys voi lisätä epäluottamusta viranomaisia kohtaan, kun tätä tietoa annetaan yhä enemmän. Luottamuksellinen hoitosuhde on korostuneen tärkeässä roolissa erityisesti paperittomien ihmisten kanssa. Myös kun puhutaan osana kansainvälistä rikollisuutta käytettävistä ihmiskaupan uhreista, ollaan aika vakavan asian äärellä, pystymmekö me auttamaan niitä ihmisiä vai onko kynns esimerkiksi hakeutua hoitoon. Kyse voi olla myös alaikäisistä ihmisistä, että sitä on nostettu tämän asian suhteen liian korkealle.

Lisäksi iso ongelma tässä on — ja asiantuntijalausunnotkin toivat esille tämän tarkkarajaisuuden puutteen — että kun perusoikeuksia rajoitetaan, olisi äärimmäisen tärkeätä tehdä se hyvin tarkkarajaisesti, ettei kellään jäisi epäselvyyttä siitä, minkälaisissa asioissa on tässä mahdollisuus sitten toimia.

Sanon vielä sen, että kun on kyse turvallisuudesta, niin on tärkeää pystyä myös viestittämään ihmisille sitä, että turvallisuus ei ole ristiriidassa perusoikeuksien kanssa. Me voimme sekä pitää kiinni meidän olemassa olevista perusoikeuksista että lisätä ihmisten turvallisuutta. Uskoakseni tämä on mahdollista, mutta tällä eduskuntakaudella ja viime aikoina on hyvin paljon lisääntynyt se puhe, [Puhemies koputtaa] että perusoikeuksien ja turvallisuuden tasapainoa on mahdollista katsoa nykyään eri tavalla kuin aikaisemmin tässä yhteiskunnassa [Puhemies koputtaa] olemme tottuneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

13.02 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa puhemies! No, tässä edellisessä puheenvuorossa näköjään tuli esiin se perimmäinen syy, miksi vihreät haluavat tämän koko lakipaketin kaataa, ja se on se, että pitää suojella laittomasti maassa olevia ja ennen kaikkea niitä, joilla on etsintäkuulutus perässä, jotta he voivat jatkossakin käyttää hyväkseen yhteiskunnan maksamia palveluita ilman riskiä kiinni jäämisestä. Tämä siellä taustalla näyttää olevan edellisen puheenvuoron perusteella. Harmillista, että ollaan valmiita kaatamaan koko laki tämän perusteella.

Vielä haluan korostaa, että tässä ei ole kyse mistään yleisperusteesta. Tämä on välttämättömyysperusteinen, ja jokainen kysely, joka sinne tehdään, pitää olla

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

yksilöitävissä, eli ei voida tehdä mitään yleisperustetta. Tätä minä haluan erityisesti korostaa.

Toinen, mitä haluan erityisesti korostaa, on se, että lähes kaikissa tapauksissa, mitkä tulivat esiin hallintovaliokunnassa, kyse oli siitä, että rikoksen uhrin tai tulevan uhrin asemaa voidaan suojata. Eli esimerkkinä vaikkapa juuri tämä kadonnut: Jos sinne laittaisi perusteena sen, että pitää pystyä osoittamaan hengen ja terveyden vaara, niin tässä tultaisiin sellaisiin ristiriitoihin, että vaikkapa poliisin salaisessa tiedonhankinnassa saama tieto, jota kautta olisi syytä ehkä ajatella, että henkilölle on tapahtunut jotain tai tulee tapahtumaan jotain, jouduttaisiin paljastamaan siinä kohtaa, kun kysytään sitä tietoa terveydenhuollon yksiköistä, että onko kyseinen henkilö teillä asiakkaana, tai tällaisen teon kohteeksi jo joutuneesta, josta vaikka poliisilla on tietoa, että välittömästi kun sairaalasta pääsee, teko tullaan saattamaan loppuun, ei saataisi oikeutta tietää, onko se henkilö hoidossa, jotta häntä voitaisiin varoittaa siitä, että kun sairaalasta pääsette, olette vakavassa hengen ja terveyden vaarassa. En voi ymmärtää, miksi laki ikään kuin suojelisi rikoksentehtäjiä, että hän voisi tehdä sen tekonsa loppuun, koska poliisi ei pääse välissä varoittamaan. Eihän kukaan voi ajatella, että tämä olisi järkevää toimintaa ja että lain tulisi suojella tällaista toimintaa. Siksi katsonkin, että tässä kadonneen etsinnässä minä en henkilökohtaisesti keksi itse mitään sellaista perustetta, miksi poliisi ikään kuin ilman huolta siitä, että ihmisellä on joku hätä tai vaara, etsisi aktiivisesti jotain kadonnutta henkilöä. Siinä on varmasti aina taustalla erillinen syy, mutta jos siihen tulisi perustevalvollisuus siitä, mikä se yksilöitävissä oleva peruste on, niin se menisi todella vaikeaksi ja hankalaksi. Siksi tämä nykyinen muoto tässä laissa on huomattavasti parempi.

Tämä on erinomainen esitys, vaikka tässä totta kai on niitä osittaisia heikkouksia, mutta johtuen siitä, että tämä veti välttämättömyyden taakse, minä en näe tässä kyllä minkäänlaista riskiä siitä, että jonkun oikeudet tulisivat erityisesti loukatuiksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

13.05 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Ensin, kun edustaja Pitko tässä vertasi vihreiden ja kokoomuksen ajatuksia turvallisuuden ja yksityisyyden suhteesta, pitää sanoa, että itse kuulun kyllä kokoomuksenkin sisällä tämän pampulinjan edustajiin. Eli kaikkea, mitä itse sanon, ei tarvitse yleistää koko kokoomusta koskevaksi.

Toiseksi sanon — kun tässä edustaja Pitko kantaa huolta yksityisyydensuojasta — että jos meillä on joku raiskaaja, jota poliisi siis epäilee raiskauksesta, ja hän on mennyt, joutunut sairaalaan ja poliisi epäilee, että hän on siellä, ja kysyy, onko hän siellä, ja jos sairaala saa kertoa, että täällä hän on, niin kyllä sen raiskauksesta epäillyn yksityisyydensuoja saa siinä väistyä, saa väistyä sen turvallisuuden edessä, joka koostuu siitä, että poliisi pääsee tutkimaan ja selvittämään sen rikoksen, saattamaan tämän raiskaajan vastuuseen, vankilaan tai vaikka karkotettavaksi maasta, jos tämä sattuu olemaan ulkomaalainen. Kyllä hänen yksityisyydensuojansa saa väistyä. Vai ovatko vihreät tai edustaja Pitko sitä mieltä, että kyllä tämä raiskauksesta epäillyn yksityisyydensuoja on niin tärkeä arvo, että hän saa olla rauhassa siellä sairaalassa ilman, että sairaala saa kertoa poliisin kysyessä, että täällä hän on? Onko se niin tärkeä arvo? Itse ajattelen vaikkapa sen raiskaajan lapsiuhreja ja muita. Vihreät kuulemma ovat aina lasten puolella, mutta eivät näköjään tässä asiassa.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Mitä tulee nyt eroon näissä perusoikeusrajoituksissa, puhun nyt omasta puolestani, olen siis sitä mieltä, että siinä tulkinnassa, mikä on perusoikeusrajoitus, niin kuin tämäkin nyt edustaja Pitkon mielestä on perusoikeusrajoitus, kun ei saa kertoa, että tällainen raiskauksesta epäilty henkilö on potilaana... Meillä oli täällä laki, jolla rajattiin kännykän käyttöä oppitunneilla ja jota vihreät tietysti kritisoivat ja vasemmistoliitto tietysti. Sitähän pidettiin perusoikeusrajoituksena muun muassa opetusministeriössä ja eräissä oikeusasiamiehen ratkaisuisa. Mikä oli se perusoikeusrajoitus? No, siinä kuulemma sananvapautta rajoitettiin, yksityisyydensuojaa rajoitettiin, omaisuudensuojaa rajoitettiin ja muuta. Onneksi perustuslakivaliokunta antoi siitä lakiesityksestä loistavan lausunnon, jossa se totesi, että tässä ei ole kyse mistään perusoikeusrajoituksesta, tämä liittyy lähinnä sivistyksen perusoikeuteen.

Kyllä tämä on mennyt aivan järjettömyksiin, mikä kaikki on perusoikeusrajoitusta, niin kuin tämäkin nyt sitten ilmeisesti edustaja Pitkon mielestä on sen raiskauksesta epäillyn henkilön perusoikeusrajoitus, jos sairaala voi poliisin kysyessä kertoa, että kyllä hän täällä on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

13.08 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota, kun tässä keskustelussa aikaisemmin vihreiden puheenvuorossa tuotiin esiin kuulijoille, että tämä vaarantaisi potilastietoja ynnä muuta vastaavaa. [Ben Zyskowitz: Terveystietoja!] Tässä laissa ei avata poliisille potilastietoja. Poliisi ei saa tietää sairauksia, diagnooseja tai hoidon sisältöä. Väite terveystietojen luovuttamisesta poliisille ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Pidän aika harmittavanakin sitä, että kun tehdään hyvää lainsäädäntöä ja pyritään ainakin nyt yhteisesti...

Korostan, että myös vihreiden edustaja istuu hallintovaliokunnassa, eli tämän mietinnön sisältö pitäisi vihreiden puolueessa myöskin tietää, ennen kuin tullaan tänne avaamaan tällaista muunneltua totuutta. Se on hyvin harmillista, koska kuuntelijat ja kansalaiset kuuntelevat kansanedustajien puheita, ja silloin jos me annetaan väärä käsitys siitä lainsäädännön sisällöstä, niin se saattaa lähteä mututuntumalta tuolla maailmalla juoksemaan, ja se ei varmaankaan ole kenenkään meidän etu, ei täällä salissa eikä tuolla siviilissä olevien henkilöiden. Korostan tässä keskustelussa sitä, että kun ollaan tällaisten lainsäädäntöjen kanssa tekemisissä, niin pyritään puhumaan niin kuin mitä siellä mietinnössä todellisesti tarkoitetaan ja mitä se lainsäädäntö todella tarkoittaa eikä mitään muuta. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Linnell, olkaa hyvä.

13.09 Jarno Linnell kok: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Nostan kaksi näkökulmaa esille.

Ensinnäkin, kun me puhumme turvallisuudesta, joka on luonnollisesti otettava vakavasti, niin se ei ole mikään pysyvä ilmiö. Se on ajanmukaisesti muuttuva ilmiö. Yksi sellainen, mikä tietysti haastaa meitä yhteiskuntana turvallisuudessa laajemminkin, on se, että tämän päivän ongelmat ja uhkat eivät noudata hallinnon rajoja, vaan se, miten viranomaiset pystyvät toimimaan ja harjoittamaan yhteistyötä — mistä me olemme Suomessa myöskin maailmanlaajuisesti kuuluisia — liittyy nimenomaan keskinäiseen

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon. Se ongelma ei ole välttämättä siinä, etteikö olisi tietoa, vaan että sitä tietoa ei pystytä jakamaan. Se ei saavuta sitä kohdetta, jolla sitä turvallisuutta tuotetaan.

Sitten olen kyllä edellisen puhujan kanssa erittäin vahvasti samaa mieltä, että ollaan tässä sanoissa tarkkoina: ei tässä nyt mitään avointa valtakirjaa olla antamassa turvallisuusviranomaisille, vaan aivan kuten muun muassa edustaja Kiuru nosti aiemmin esille tiedustelulainsäädännön valmistelusta, niin tarkkarajaisesti ja toimintaa seuraten tässä halutaan ajan mukana pysyä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

13.11 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Pääministeri kyseli joku aika sitten, miten siellä keskellä oikein voi olla, ja voin kyllä sanoa, että täällä keskellä voi olla erinomaisen hyvin nyt, kun tätä keskustelua on tässä kuunnellut vasemman ja oikean laidan välillä.

Keskustan valiokuntaryhmässä myös pohdimme tätä lakia hyvin tarkkaan ja kuuntelimme tarkalla korvalla asiantuntijoita, joita myös oli paljon siellä. Luimme erittäin tarkasti muiden valiokuntien lausunnot. Lain säätäminenhan on aina asioitten puntarointia. Jos tässäkin laissa mietimme, niin meillä oli yksityisyydensuoja, meillä oli viranomaisten tiedonsaantioikeus, meillä oli se henkilö, kuka kulloinkin on kohteena, olipa hän sitten marjametsään eksynyt ikäihminen tai olipa hän sitten rikollinen siellä sairaalassa. Pakko on tehdä kokonaisharkintaa ja näitten olemassa olevien tietojen puitteissa tehdä päätöksiä. Kyllä me valiokuntaryhmänä päädyimme siihen, että me tuemme tätä hallituksen esitystä. Yksiselitteisesti, kun tässä menee niin kuin äsken kuultiin edustaja Linnellin toimesta, kuinka maailmakin muuttuu, meidän on varauduttava siihen, että Suomikaan ei todellakaan ole enää lintukoto. Meidän lainsäätäjien tehtävä on sitten huolehtia siitä, että viranomaisilla on kaikki työkalut tehdä heidän työtään, ja keskustan valiokuntaryhmä on tämän lain takana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowitz, olkaa hyvä.

13.12 **Ben Zyskowitz kok:** Kiitos, herra puhemies! Aivan aluksi haluan sanoa, että mielestäni edustaja Räsänen puheenvuoro oli hyvä. Voin siihen yhtyä. En itse koe olevani tässä asiassa missään keskustassa, koska olen vahvasti sillä kannalla, että Suomessa poliisille pitää antaa kaikki ne toimivaltuudet, mitä oikeusvaltiossa voidaan antaa. [Hanna Räsänen: No täällä on hyvä olla!] Eli tässä asiassa en ole niin keskellä, mutta hyvin monissa muissa asioissa koen olevani aika keskustahakuinen poliitikko, enkä nyt tarkoita keskustalla keskustapuoluetta.

Mutta sitten edustaja Pitkölle jäi vastaamatta. Te kysyitte siinä ensimmäisessä tai toisessa puheenvuorossanne, kun sanoin, että annoitte tietoa, joka ei pidä paikkaansa, mikä oli semmoinen tieto. No se oli se, mihin edustaja Peltokangas tässä jo vastasikin. Te väititte, että poliisi pääsee käsiksi näiden rikoksista epäiltyjen terveystietoihin. Ei pääse. Terveystiedolla tämmöisenä yleiskäsitteen ilmaisuna mielestäni tarkoitetaan jotain muuta kuin tietoa siitä, missä laitoksessa on, ja siihen poliisi siis pääsee tietyillä edellytyksillä käsiksi, mutta itse terveystietoihin ei pääse käsiksi. Itse luulen, että yleisessä keskustelussa on tätä väärinkäsitystä, jota nyt edustaja Pitko vielä lietsoo, että tässä muka poliisille

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

annetaan pääsy terveystietoihin. Ei anneta. Jos te tätä kuvittelitte, kun päätitte esittää hylättäväksi, niin nyt voitte perua tämän päätöksen ja hyväksyä tämän hallituksen esityksen.

Ja sitten te sanotte vähän niin kuin tämmöisenä excusena, että joo joo, hylätään tämä, mutta me halutaan uusi, parempi esitys. Tämä esitys on vajaa 200 sivua, on muka huonosti valmisteltu ja kaikkea muuta höpö höpöä. Milloin luulette, seuraavan hallituksen väristä riippumatta, että se teidän kaipaamanne parempi esitys sitten tähän taloon saataisiin? Tuo on ihan tällaista tekosyyä keksimistä, että olette hylkäämässä puhumalla siitä, että ei me oikeasti hylätä näitä kaikkia, vaan me halutaan semmoinen parempi esitys, jossa nämä muutamat kohdat ovat sitten teidän näkökulmastanne paremmassa kunnossa. Jos haluaisitte olla järkeviä ettekä aina yhtyä tuohon vasemmistoliittoon... — Tehän olette Suomen toiseksi vasemmistolaisin puolue, vaikka jostain syystä media vieläkin joskus puhuu, että vasemmistopuolueet ja vihreät. Voi kuulkaa, siellä hallintovaliokunnassa joka viikko me näemme, että vihreät on nimenomaan vasemmistopuolue, vasemmistoliiton kanssa jättää yhteisiä vastalauseita ja tässäkin esittää hylättäväksi. — Eli jos te olisitte halunneet olla järkeviä, te olisitte tehneet niin, että te olisitte esittäneet muutoksia ykköskäsittelyssä, mutta ette lähteneet tätä hylkäämään. Nythän te olette vasemmistoliiton kanssa tätä hylkäämässä, niin kuin muissakin asioissa tässä salissa olette yleensä vasemmistoliiton kanssa kompuksessa, ja olette Suomen toiseksi vasemmistolaisin puolue, ellette Britannian tapaan halua kilpailla vasemmistoliiton kanssa siitä, [Puhemies koputtaa] kumpi on vasemmistolaisempi puolue.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

13.16 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Haluan huomauttaa, että muun muassa Lääkäriliitto ja HUS ovat suhtautuneet kriittisesti siihen, että nimenomaan näitä tietoja jaettaisiin viranomaisille, [Oikealta: Se lukee mietinnössä!] siihen, että poliisiin oikeuksia saada tietoja sosiaali- ja terveydenhuollosta lisättäisiin. He pitävät sitä jopa terveydenhuollon luottamusta horjuttavana toimenpiteenä. Sitäkö te puolustatte täällä? [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvänen aika!]

Asiakas- ja terveystiedot ovat lähtökohtaisesti aina salassa pidettäviä asioita, jotka eivät kuulu muille kuin potilaalle ja palveluntarjoajalle, [Mauri Peltokangas: Oletteko lukenut mietinnön?] heidän luottamuksellisiin väleihinsä. Lääkäriliiton mukaan potilaalla ja asiakkaalla on oltava oikeus luottaa siihen, että hänen arkaluontoiset tietonsa pysyvät salassa ja että hän voi hakeutua hoitoon turvallisesti ja luottamuksellisesti kaikissa tilanteissa sitä tarvitessaan. [Mauri Peltokangas: Oletteko te lukenut mietinnön?] Voimme varmasti yhdessä todeta sen, että kun on kyse ihmisten käynnistä lääkäriillä tai sosiaalipalveluissa tai terveydenhuollon palveluissa, niin silloin kyse on luottamuksellisista potilastiedoista, oli sitten kyse siitä käynnistä itsestään tai sen sisällöistä. Tämä ei ole pelkästään vihreiden näkemys vaan muun muassa Lääkäriliiton ja HUSin näkemys, joten jos puhun täällä muunneltua totuutta sen osalta, [Mauri Peltokangas: Ei, vaan te sanoitte, että poliisi saa käsiinsä!] niin silloin toki tämä syytös kohdistuu aika paljon laajemmalle kuin vain vihreisiin. Haluan vielä sanoa sen, että myös sosiaali- ja terveysvaliokunta suhtautui kriittisesti tähän tietojen luovuttamiseen.

Toisaalta haluan myös korjata edustaja Zyskowiczin väitteen siitä, että vihreät olisivat vastustaneet kännykkäkieltoa kouluun, mikä ei toki liity yhtään millään tavalla tähän

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

asiaan, mutta koska nyt täällä vihreiden syntejä alettiin laajemminkin ruotimaan, niin tämä ei pidä paikkaansa. Me olemme kannattaneet sitä. Mielestäni on hyvä, että näitä lakiesityksiä katsotaan myös perusoikeusnäkökulmasta ja suhtaudutaan aika herkästi siihen, että näillä esityksillä, vaikka myös kännykkäkiellolla, voi olla vaikutuksia perusoikeuksiin. Mutta kun löydetään oikeanlainen tasapaino, missä yhteiskunnallisia tavoitteita pystytään edistämään niin, että niiden merkitys perusoikeuksien rajoitukseen pystytään pitämään matalana — kännykkäkielto on hyvä esimerkki siitä — niin kyllä me kannatamme sellaisia järkeviä ja asiallisia esityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Arvoisa edustaja Zyskowicz, jos teidän aikomukseenne ja halunne on reagoida edustaja Pitkon puheenvuoroon, niin voin myöntää myös minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, mikäli se arvioni mukaan palvelisi paremmin tätä tarkoitusta. [Ben Zyskowicz: Ehkä tarvitsen sen kolme minuuttia!] — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

13.19 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Todella hyvää keskustelua. En nyt ota kantaa mihinkään raiskaajan etsintään tai muuhun vastaavaan, mutta kun esimerkiksi aikanaan omina poliisivuosina tuolla Tampereen seudulla oli talvipakkasessa kadonnut vanhus, ja se tuli meille poliisille etsintätehtävänä, niin kyllä siihen aikaan jo elikkä vuonna 2001 annetussa poliisilaisissa — ajantasaisessa poliisilaisissa 872/2011 — asiaan sovellettiin kahta keskeistä pykälää:

Poliisilaki, 4 luku 2 §, tiedonsaanti viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan aseteltulta yhteisöltä: tämä pykälä antaa poliisille oikeuden saada virkatehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot salassapitovelvollisuuden estämättä.

Poliisilaki, 1 luku 1 § 2 momentti, poliisin tehtävät: tässä määritellään poliisin ydintehtäväksi turvallisuuden ylläpitäminen, johon kuuluu myös kadonneiden etsiminen ja ihmisten pelastaminen.

Kyllä me ainakin saatiin tällä perusteella TAYSin Acutan ensiavusta tieto, onko meidän etsimä henkilö siellä vai ei. — Kiitos. [Aki Lindén: Juuri näin on asia ollut jo! — Vasemmalta: Täällä on aika paljon olkiukkoja liikkeellä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

13.20 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Niemen puheenvuoron johdosta on todettava, että yksi tämän hallituksen esityksen tarkoitus on myös selkeyttää tilannetta. Eli on käytännössä huomattu — viittasin jo äänin 2—1 tehtyyn hallinto-oikeuden ratkaisuun — että on ollut epäselvyyttä tietojen saannissa tai oikeudessa luovuttaa, ja tämä lakiesitys myös selkeyttää sitä. Jos tämä hylätään, mitä vihreät ehdottavat, niin silloin se selkeyttäminen jää tekemättä ja tämä epäselvä tilanne jatkuu.

Edustaja Pitkollen vielä vastaan, että varmasti on luottamuksellisia potilastietoja se, että joku on jossain sairaalassa. Tämä menee vähän semantiikkaan. Itse ymmärrän ja, luulen, valtaosa suomalaisista ymmärtää terveystiedoilla itse siihen potilaan terveyteen tai sairauteen liittyviä tietoja. Siksi, kun sanoitte, että tässä annetaan poliisille oikeus päästä terveystietoihin, mielestäni se ei ole totta, jos terveystiedot ymmärretään siten kuin luulen valtaosan ihmisistä ymmärtävän eli niin, että ne ovat tietoja ihmisen terveydestä.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Sitten kysyitte: sitäkö te puolustatte, että voidaan antaa tietoja, että siellä laitoksessa on tämä etsitty, rikoksesta epäilty henkilö? Kyllä, sitä me puolustamme. [Jenni Pitkon välihuuto] Jos raiskauksesta epäilty henkilö on jossain sairaalassa, on mennyt sinne joko piiloon tai mistä tahansa muusta syystä, ja poliisi häntä etsii ja poliisi kysyy, onko se raiskauksesta epäilty henkilö siellä — ihan siis nimi — onko tai onko ollut, niin kyllä, sitä me puolustamme, että se sairaala saa kertoa, että kyllä hän täällä on. Ja sitäkö te vastustatte sitten? Teidän mielestänne tämän raiskauksesta epäillyn henkilön perusoikeudet ja yksityisyydensuoja ovat siinä sitten tulleet loukatuiksi, jos kerrotaan, että täällä hän on. No, tässä punninnassa me — ja luulen nyt puhuvani kaikkien kokoomuslaisten puolesta — olemme todellakin sitä mieltä, että tämän henkilön yksityisyydensuoja saa väistyä turvallisuuden intressin edellä. [Jenni Pitko: Entäs se ihmiskaupan uhri?] Se on turvallisuuden intressi, että hänet saadaan kiinni, hänet voidaan hakea, hänet voidaan tutkia, saattaa vankilaan tai vaikka karkottaa maasta, kuten sanoin, jos hän on ulkomaalainen. [Jenni Pitko: Entäs se ihmiskaupan uhri?] Tässä mielessä kyllä pidän tätä esitystä hyvin tervetulleena. — Jotain piti vielä sanomani, mutta just ei tule mieleen. — Mutta kyllä, tässä tilanteessa, mitä kuvasin, yksityisyydensuoja saa väistyä.

Ai niin, piti vielä sanoa siitä, että sitten ihmiset eivät uskalla hakeutua terveyskeskukseen tai muuta. No, jos tämä laki sen aiheuttaa, että joku raiskauksesta epäilty henkilö, joka itse tietää olevansa raiskaaja, [Jenni Pitko: Entäs ihmiskaupan uhri?] ei sen takia hakeudu sairaalaan, kun hän pelkää, että sieltä saatetaan kertoa poliisin kysymykseen, että hän on täällä, niin kyllä, sitä me puolustetaan. Olkoon hakeutumatta sitten, jos tämä raiskaaja sen takia jättää hakeutumatta, siitä huolimatta me puolustetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

13.23 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Korostan vielä sitä, että jos poliisilla ei entuudestaan ole tietoa siitä, että henkilö on maassa, niin hakeutuminen hoitoon, terveydenhuoltopalveluihin, ei sitä tietoa automaattisesti poliisille myöskään vie. Eli mitä tulee tähän huoleen vihreiltä nyt sitten näiden laittomasti maassa olevien osalta, voidaan todeta, että he saavat laittomasti vieläkin vaeltaa, vaikka käyvätkin siellä suomalaisessa hyvässä terveydenhuollossa veronmaksajien piikkiin.

Mutta sanotaan näin, että kun tässä nyt on todettu kuitenkin ääneen vihreiden osalta, että potilastiedot tulisivat tietoon, niin korjataan se vielä, että eivät tule, ja oikeasti sitten myöskin, kun te sanotte, että HUS on sitä mieltä ja niin pois päin, kyllä eduskunnan hallintovaliokunta on tehnyt tästä mietinnön. Kehotankin kaikkia osapuolia lukemaan asiasta eduskunnan hallintovaliokunnan erinomaisen mietinnön, jossa on otettu valiokunnan perusteluissa sekä koko mietinnössä huomioon perustuslakivaliokunnan ohjeistus ja myös katsottu sosiaali- ja terveysvaliokunnan huolia tästä. Mietintö on erinomainen, ja kehotankin sen lukemaan. Välillä kun kuuntelen vihreiden puheenvuoroja, niin tuntuu, että sitä ei ole edes selattu nopeasti läpi, koska sieltä kyllä löytyvät vastaukset näihin kaikkiin huoliin, mitä vihreiltä tähän asiaan on tässä salissa nyt ilmoitettu. Joten luetaan porukalla se läpi ja varmaan todetaan yhteen ääneen sen jälkeen, että tähän on täydellisestä seuraava tähän aiheeseen tehty mietintö. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

13.25 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Allekirjoitan kyllä sen, mitä tässä valiokunnan puheenjohtaja Peltokangas totesi, että tämä hallintovaliokunnan mietintö on tasapuolinen ja siellä myös vastataan niihin huoliin, joita esimerkiksi sosiaali- ja terveysvaliokunta nosti esiin.

Tässä esityksessä ja tässä laissahan parannetaan viranomaisten tiedonvaihtoa, mikä on monissa tilanteissa ollut ongelmallista. On tärkeää, että esimerkiksi terveydenhoitoyksiköissä, sairaaloissa tai terveyskeskuksissa, henkilökunnan terveyteen, henkeen, omaisuuteen kohdistuvat rikokset pystytään helpommin selvittämään. On hyvä, että selkeytetään säännöksiä siitä, millä tavalla kadonneita voidaan etsiä. Mutta kyllä lääkärijärjestöjen huoli, esimerkiksi Lääkäriliiton huoli, potilas—lääkäri-suhteen luottamuksellisuudesta täytyy myös ottaa vakavasti, ja itse asiassa myös ihan valiokunnan lausunnossa, jossa on mukana hallituspuolueiden edustajia, nämä huolet nostettiin esiin.

Voin kertoa sen, että kun itse työskentelin lääkärinä, niin olin tilanteessa, jossa esimerkiksi laittomia dopingaineita Venäjältä hakenut ja hakeva henkilö joutui minulle kertomaan koko tarinansa, että hän oli saanut oireita sellaisista aineista, joita oli itseensä pistänyt. Ajattelen, että lääkäreille tulee tämäntyyppisiä tilanteita, joissa on tärkeää, että potilas kuitenkin uskaltaa hakeutua hoitoon, uskaltaa kertoa myös niistä laittomuuksista, joita tähän sairastumiseen tai vammautumiseen liittyen on tapahtunut edeltävästi, ja sama koskee erityisesti mielenterveyspotilaita, päihdeongelmaisia. On tärkeää ihan tartuntatautien leviämisenkin näkökulmasta, että henkilöt uskaltavat hakeutua hoitoon ja luottaa siihen, että heidän luottamukselliset tietonsa eivät vuoda pois. Nyt tietysti tässä kerrotaan vain se hoitopaikka, missä he ovat, mutta esimerkiksi mielenterveyspotilaiden osalta sitten tiedetään, että jotakin psykiatrista on, jos he ovat psykiatrisella osastolla. [Ben Zyskowitz: Se on väistämätöntä!] Nämä ongelmat nostettiin aivan yksimielisesti esiin tässä valiokunnan mietinnössä, mutta silti totean, että olen tämän esityksen takana ja pidän hyvänä tätä valiokunnan mietintöä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

13.28 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä hetken pohtia sitä, mikä on erityisesti arkaluontoinen tieto, josta muun muassa Lääkäriliitto on ollut huolissaan — onko se tosiaan aidosti se, että kerrotaan nimi ja hoitopaikka — ja toisekseen sitä, että se pysyy salassa. Pitäisi muistaa, kelle se tieto luovutetaan. Se ei ole lehdistön tekemä yleispyyntö, vaan se luovutetaan viranomaiselle yksilöityyn tapaukseen liittyen, jonka pääasiallinen käyttötarkoitus vaikkapa kaikissa kadonneiden tapauksissa on ainoastaan tietää se, että henkilö on turvassa eikä häntä tarvitse etsiä. Sitä tietoa ei luovuteta vaikkapa lähiomaisille tai muille, jotka sitä kyselevät vaikkapa poliisiltakin, vaan poliisi toteaa ainoastaan, että henkilö on turvassa, ei mitään muuta. Eli sellaista pelkoa tässä paljon oli, että kerrottaisiin sitä tietoa ikään kuin eteenpäin, jolloin se ei pysyisi salassa tai olisi pelkästään vain sen viranomaisen saatavilla. Mutta tällaista uhkaa ja pelkoa ei yksinkertaisesti ole.

Mitä tulee vielä tähän kadonneen etsintään, niin on varmasti näin, että näissä tapauksissa, joissa kyse on vaikkapa muistisairaasta henkilöstä tai muutoin henkilöstä, joka ei kykene jokaisen arvion perusteella huolehtimaan itsestään, se tieto pääosin on saatu, mutta siinä on ollut tietynlaista epäselvyyttä. Varsinkin näiden tuoreiden oikeustapausten osalta on lähdetty punnitsemaan uudestaan, onko tähän oikeutta vai eikö

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

ole oikeutta, kumpi tässä on sitten se pykälä, jota pitää soveltaa. Erityisen hankala tämä on niissä tilanteissa, joissa on itsetuhoinen henkilö vaikkapa niin, että poliisi menee tehtävälle esimerkiksi jonkun someen laitetun videon perusteella, että tämä kyseinen henkilö on itsetuhoinen, ja löytää sieltä tyhjän asunnon, jossa on verijälkiä. Sitä kautta on sitten syytä epäillä, että kenties tällä henkilöllä on välitön vaaratilanne, ja häntä lähdetään laajasti etsimään. Jos näissäkin tilanteissa olisi niin, että poliisilla ei oikeutta saada tietää siitä, että hän on päätynyt sairaalaan ja on kunnossa ja etsintä voidaan lopettaa, olisi se kyllä melkoista resurssien hukkaamista vain sen takia, että lainsäädäntö estää sen tiedon antamisen. Sen tiedon tarkoitus ei ole mikään muu kuin se, että voidaan varmistua henkilön turvallisuudesta ja siitä, että häntä ei ole enää tarvetta etsiä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 58/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.31 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Asummepa kaupungissa, kunnassa tai kylällä, yksi asia meitä kaikkia yhdistää. Viranomaisilta tulevan postin saapumiseen ajoissa ja turvallisesti pitää voida luottaa, jotta ehdimme myös lukemaan tiedon oikea-aikaisesti. Kun kirje kolahtaa postiluukusta tai viesti saapuu puhelimeen, sen pitää olla varma tieto. Tässä esityksessä on kysymys juuri tästä: luottamuksesta. Tällä lakimuutoksella mahdollistetaan se, että viranomaisen sähköinen viesti voidaan Suomi.fi-viestien lisäksi toimittaa myös yksityiseen digipostipalveluun, jos kansalainen itse niin haluaa.

Arvoisa puhemies! Tämä onkin se tärkeä sana: haluaa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tässä esityksessä ketään ei pakoteta, mutta jokaiselle annetaan mahdollisuus ottaa viranomaisasiointi vastaan siellä, missä arki muutenkin hoituu. Nyky-Suomessa suuri osa meistä hoitaa laskut, palkkakuitit ja muut tärkeät paperit jo digitaalisesti. On luontevaa ja turvallista, että myös viranomaisviestit löytyvät samasta tutusta paikasta, eivät huku sähköpostien sekaan, eivätkä vaadi uusien ohjelmien käyttöönottoa tai lähde harhailemaan epävarmoihin kanaviin.

Turvallisuuden kannalta tärkeää on myös, että tämä uudistus ei avaa ovea holtittomuudelle. Yksityiset digipostipalvelut voivat toimia viranomaisviestien katseluohjelmina vain sopimuksella ja vain silloin, kun ne täyttävät laissa säädetyt tiukat vaatimukset tietoturvasta, häiriötilanteista ja viranomaisyhteistyöstä. Lisäksi valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt vielä parempi. Tämä on vastuullista

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

digitalisaatiota, jossa turvallisuus menee edellä, ei markkina. — Kiitos, arvoisa puhemies. [Aki Lindén: Alkoholilainsäädännössä menee markkina edellä ja turvallisuus vasta sitten! — Eveliina Heinäluoma: Tässä menee säästöt edellä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

13.34 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Lakia säädettyä on tärkeää, että kaikki suomalaiset pysyvät mukana. Valitettavasti tässä kyseisessä lakiesityksessä on suuri joukko suomalaisia, jotka kyllä tippuvat digitaalisuuden kärryiltä. Väittäisin, että jos lähette kysymään isovanhemmiltanne tai tutuilta sukulaisilta, onko aivan itsestään selvää, että viestit tulevat sinne Suomi.fi-postilaatikkoon, tai osaavatko he käyttää kaikkia niitä aparaatteja, mitä arjessa nykypäivänä oletetaan ihmisten käyttävän, niin aika monesta perheestä löytyy ihmisiä, jotka sanovat, että emme osaa. Ja täytyy kyllä tunnustaa, että itsellenikään, vaikka täällä digivälineiden kanssa päivät töitä teen, ei ole aivan helppoa sisäistää kaikkia niitä muutoksia, mitä tällä vaalikaudella on tässä talossa säädetty.

Hallitus antoi lakiesityksen, ja eduskunta 11.3.26 hyväksyi tämän lakimuutoksen. Sehän tarkoitti sitä, että 14.4.26 alkaen kansalaiset luopuvat perinteisistä viranomaiskirjeistä ja joutuvat ottamaan käyttöön digitaaliset postilaatikat. Lainsäädäntöä ollaan toteuttamassa kahdessa vaiheessa. Tämän nyt käsiteltävänä olevan lakiesityksen tavoitteena on, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan palveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voidaan näyttää viestipalvelun käyttäjälle Suomi.fi-palvelun lisäksi myös yksityisten toimijoiden tarjoamassa digitaalisessa palvelussa. Tämähän kuulosti silloin alkuun ihan hyvältä ajatukselta, koska se ensimmäinen lakiesityshän oli huono, että jos tällä mentäisiin parempaan suuntaan, mutta täytyy kyllä sanoa, että valiokuntakäsittelyn myötä vahvistui myös se käsitys, että tämä toinen lakiesitys, mikä täydentää ensimmäistä, laittaa asiat kyllä vielä entistä sekaisemmiksi.

Ensimmäiseksi voin todeta sen, että lait pitäisi minun mielestäni ainakin tuoda yhtenä kokonaisuutena, niin että sen lain vaikutuksia voitaisiin arvioida paremmin. Aina kun jotain lakia ripotellaan useampaan osaan, niin kokonaisuus saattaa muuttua repalaiseksi ja se ei hahmotu, ja niin tulee kyllä käymään myös tämän lain kanssa. Me totesimme valiokuntaryhmänä jo silloin sen ensimmäisen vaiheen lain käsittelyn yhteydessä, että tämä laki tulee altistamaan kansalaisia oikeudenmenetyksille ja heikentää erityisesti heikoimmassa asemassa olevien asemaa. Esimerkiksi vastuu viranomaisten kirjeiden perillemenosta säilytetään yksinomaan kansalaisille ilman, että kansalainen olisi saanut tiedon Suomi.fi-postilaatikkoon lähetetystä kirjeestä. Eli vastuu jää yksilölle, ei kirjeen lähettäjälle. Merkillä pantavaa myös silloin oli valiokunnan käsittelyssä, että kaikki esittämämme kansalaisten oikeusturvaa parantavat ehdotukset tyrmättiin hallituspuolueiden voimin joko sen takia, että niitä ei ole hallitusohjelmassa, tai sen takia, että ne tuovat kustannuksia. Meidän esityksemme koskivat muun muassa suostumusperusteista sähköistä asiointia, digituen lain säätämistä, elikkä se olisi laki, joka määrittäisi, että kaikilla suomalaisilla on oltava tietty määrä digitukea helposti saatavilla, ja myös erityissäätelyn tarpeita, mitkä koskettavat aivan suoraan kansalaisten oikeusturvaa.

Meidän valiokuntaryhmän ja keskustan mielestä tämä lakiesitys tulee kyllä laittamaan suomalaiset eriarvoiseen asemaan. Me esitämmeikin tämän lakiesityksen hylkäämistä, ja jos sitten käy niin, että siitä huolimatta tämä laki tässä salissa tulisi menemään läpi, niin meillä on kymmenen lausumaehdotusta, mitkä aion lukea nyt tässä:

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

”1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi sähköisen tiedoksiannon sääntelykokonaisuuden yhtenä kokonaisuutena ja tuo tarvittavat muutokset eduskuntaan siten, että järjestelmä on kansalaisille selkeä, ennakoitava ja helppokäyttöinen.

2. Eduskunta edellyttää valtioneuvoston varmistavan, ettei sähköinen tiedoksianto johda oikeudenmenetyksiin tilanteissa, joissa viesti ei tosiasiallisesti tavoita vastaanottajaa. Häiriötilanteisiin on säädettävä selkeät ja asiakkaan oikeusturvaa turvaavat säännökset.

3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin digituen vahvistamiseksi sekä varmistaa erityisryhmien mahdollisuudet käyttää palvelua.

4. Eduskunta edellyttää, että tiedoksiannon vastuut ja velvollisuudet määritellään laissa yksiselitteisesti siten, että viranomaisella säilyy tosiasiallinen mahdollisuus varmistua tiedoksiannon toteutumisesta.

5. Eduskunta edellyttää valtioneuvoston varmistavan, ettei järjestelmä johda viranomaisviestien hajautumiseen useisiin palveluihin siten, että kansalaisen on vaikea seurata niitä.

6. Eduskunta edellyttää, että ennen lain täysimääräistä toimeenpanoa arvioidaan kattavasti tietoturva- ja tietosuojariskit ja säädetään tarvittavat lisävaatimukset yksityisille toimijoille.

7. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi julkisen hallintotehtävän siirtämisen edellytykset perustuslain 124 §:n näkökulmasta ja tarvittaessa täsmentää sääntelyä.

8. Eduskunta edellyttää, että Digi- ja väestötietoviraston roolit erotetaan organisatorisesti ja toiminnallisesti siten, että kilpailuneutraliteetti toteutuu.

9. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee mallin, jolla yksityisille digipostipalveluille korvataan julkisen hallintotehtävän hoitamisesta aiheutuvat kustannukset.

10. Eduskunta edellyttää valtioneuvoston tarkentavan sääntelyä ja sopimusehtoja niin, etteivät ne muodostu kohtuuttomiksi tai estä uusien toimijoiden markkinoille pääsyä.”

Nämä ovat siis keskustan vastalauseesta 2.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

13.40 **Mika Riipi kesk:** Arvoisa puhemies! Voin kyllä yhtyä noihin edustaja Räsäsen esiin nostamiin huoliin. On jotenkin merkille pantavaakin, että tässä salissa kyllä oli kovasti väkeä paikalla äsken, kun puhuttiin poliisin oikeuksien lisäämisestä, mutta sitten kun puhutaan heikompiensaisten ihmisten tilanteesta, niin... No, on täällä meitä vielä muutama. [Pia Lohikoski: No nimenomaan!]

Tähän liittyen voi sanoa näin, että pitää olla ihan aidosti ja todella huolissaan tästä tilanteesta. Taisi olla ihan vasta, kun vanhusasiavaltuutettu nosti esille, että meillä tässä maassa on jopa puoli miljoonaa ikäihmistä, joilla ei käytännössä ole digitaitoja tai sellaisia laitteita, joilla he pystyisivät käyttämään näitä. Minä itse kannatan digitalisaatiota, kun se tehdään hallitusti, kun se tehdään niin, että mukana on riittävästi tukea ja että ketään ei jätetä yksin. Mutta kyllähän nämä jatkumot, millä näitä uudistuksia on nyt tehty, tarkoittavat sitä, että nämä periaatteet eivät nyt toteudu ja varmaan syntyy vahinkoja, ja nimenomaan meidän yhteiskunnan heikompiensaisille. Näillä perusteilla minä kannatan edustaja Räsäsen tekemää hylkäysesitystä ja myös noita lausumaesityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

13.41 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Harvoin — tai itse asiassa en koskaan aikaisemmin — olen tehnyt niin, että lukisin täällä suoraan sanomalehdessä tai tiedotusvälineessä olevan kirjoituksen, mutta tässä kaksi vuorokautta sitten Ilta-Sanomissa päätoimittajakuntaan kuuluva Heidi Hagelin kirjoitti aivan erinomaisesti tästä käsiteltävästä aiheesta. En siteeraa sitä kokonaan, se oli aika pitkä kirjoitus, mutta kuitenkin osan:

”Eihän tämä nyt voi olla tällaista, että ihminen ei pysty hoitamaan omia asioitaan, puuskahti äitini. Hän oli saanut verottajalta tai pankista ilmoituksen, mutta kun hän yritti avata sitä digipalvelussa, mitään ei tapahtunut. Lupasin, että katsotaan yhdessä, kun tulen käymään.”

”Kuulen samaa jatkuvasti. Niin ystäväieni puheissa omista vanhemmistaan kuin lukijapalautteissa, kun kirjoitan aihepiiristä.”

”Vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo sanoi Helsingin Sanomien (12.6.) haastattelussa, että saa jatkuvasti vanhuksilta ja heidän omaisiltaan yhteydenottoja, joiden perussanoma on: voiko tämä olla totta. Jos et osaa hoitaa asioitasi digitaalisesti, asioiden hoitaminen on lähes mahdotonta. Terveysasiat, pankit, matkaliput, verottaja, parkkimaksut — kaikkeen tarvitaan digiä ja listaa voisi jatkaa loputtomiin.”

”Topo kertoo, miten ikäihmiset ovat saaneet laskuja käyttämättömistä terveydenhuollon ajoista. Ikäihminen ei edes tiennyt saaneensa aikaa, sillä ilmoitus tuli sähköiseen potilastietojärjestelmään, jota hän oli käyttänyt vain sukulaisensa avustuksella. Itse hän ei osannut käyttää järjestelmää.”

”Toinen lopetti käynnin uimahallissa, koska parkkimaksun pystyi maksamaan vain sovelluksella. Kolmannelta jäivät sukujuhlat väliin, koska bussimatkaa ei voinut maksaa käteisellä eikä kortilla — lippu olisi pitänyt ostaa sovelluksella.” Lopetan tässä vaiheessa tämän siteeraamisen, mutta erinomainen, laaja artikkeli.

Kiinnitän nyt huomiota siihen, että pari kuukautta sitten me käsitelimme täällä eduskunnassa nimenomaan sitä lakia, joka on liitännäislaki nyt käsittelyssä olevalle laille, jossa käytännön tilanne on se, että kun henkilö esimerkiksi sukulaisensa avustuksella käy vaikka katsomassa omia Kanta-tietojaan tai sitten verotietojaan, niin automaattisesti kaikkiin näihin valtion digijärjestelmiin tulee ikään kuin viesti siitä, että kyllähän tämä henkilö osaa käyttää digitaalisia välineitä, ja sen jälkeen sellaisen täpän tai merkin, minkä on aiemmin tehnyt, että haluaakin paperisena nämä tiedot, vaikutus lakkaa ja syntyy edellä kuvatun kaltaisia tilanteita.

Minusta tämä on erittäin vakava tilanne. Kiinnitän huomiota siihen, että esimerkiksi kokoomuksen eräät kansanedustajat aika näyttävästi saivat palstatilaa kritisoidessaan tätä nykyistä järjestelmää, mutta olivat sitten itse täällä säätämässä lakia. [Aino-Kaisa Pekonen: Näin on!] Siinä yhteydessä käytin itse puheenvuoron, jossa totesin, että olen monta kertaa kuullut myös hallituspuolueiden piiristä yksittäisten kansanedustajien näkemyksiä siitä, että tässä suhteessa Suomessa tilanne on nyt huolestuttava ja vakava, mutta sitten, kun tulee konkreettinen lainsäädäntötilanne, kuitenkin seistään sellaisen huononnuksen takana.

Olen kovasti itse miettinyt, mitä tässä oikeasti pitäisi tehdä, koska pelkkään kritiikkiinikään en haluaisi tässä sortua. Eräs konkreettinen ratkaisu voisi olla sellainen, että jokaisessa kunnassa — mahdollisesti suurissa kaupungeissa tarvittaisiin useampiakin pisteitä — olisi kerta kaikkiaan joku piste tai sellainen, johon ihminen voi mennä ihan, voisiko sanoa, avuttomuutensa näissä asioissa näyttäen, että nyt ei osaa jotain asiaa tai

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

pysty hoitamaan sitä, ja saisi tietysti opastusta mutta ihan käytännön apuakin siinä niin, että sitten hoidettaisiin se konkreettinen asia.

Tietysti joku yksittäinen asia, vaikkapa äskeisessä pääkirjoituksessa mainittu bussilipun tilaaminen, vaikkapa näin paljon vaivaa näkemällä on aika keinotekoiselta ja hankalalta kuulostavaa, mutta jotainhan meidän täytyy ihan oikeasti tässä tehdä. Eikä pelkästään aika hoida tätä asiaa, koska nämä digitaaliset järjestelmät muuttuvat koko ajan yhä vaativammiksi ja ihminenkin, joka nyt tuntuu osaavan ja jollakin lailla pärjäävän nykyisessä maailmassa, ei kenties sitten kymmenen vuoden päästä pärjääkään.

Eli tässä on oikeasti vakava asia, ja istuvan hallituksen, joka nyt on pääministeri Orpon hallitus, tulee ehdottomasti puuttua tähän tilanteeseen ja tehdä sellaista lainsäädäntöä ja sellaisia aloitteita ja ratkaisuehdotuksia, jotka auttavat ihmisiä tässä, eikä niin, että tässä luodaan lisää tätä digisyrjäytymistä ja sitten mennään patsastelemaan tiedotusvälineiden sivuille ja ollaan kovasti huolissaan siitä, mitä ollaan juuri itse aiheutettu. — Kiitoksia. [Aino-Kaisa Pekonen: Erittäin hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

13.46 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Lindénin puheesta on helppo jatkaa, koska on sama huoli, kun lukee näitä tiedotusvälineissä olevia kirjoituksia tai kun kuuntelee vanhusasiavaltuutettu Päivi Topon puheita: meillä on 500 000—600 000 ihmistä, joilla digitaidot ovat puutteelliset. Ajatelkaa, yli 10 prosenttia suomalaisista on sellaisia, ja me teemme täällä lainsäädäntöä, jolla heidän viranomaisasiointiaan vaikeutetaan todella paljon ja vaaditaan sellaisia henkilökohtaisia taitoja, joita on vaikea enää oppia. Tässä edustaja Lindénin hyvässä puheenvuorossa tuli hyvin esiin se, että vaikka me täällä työelämässä olemme koko ajan digipalvelujen piirissä, ja osaamme niitä noin kohtuullisen hyvin käyttää, ja meillä on täällä tukihenkilöitä ja muita olemassa koko ajan, mutta kun ajatellaan niitä ihmisiä, jotka siirtyvät ja ovat eläkkeellä, ja sitten niitä palveluja ei ole samalla tavalla tarjolla, niin kyllä se on hankalaa. Se työelämän sisällä oleva digiosaaminen kyllä ehkä kohtuu hyvin pysyy, mutta ei sielläkään kaikissa ammateissa. Tämä huoli tässä on erittäin iso.

Kaikki varmasti kannatamme sitä, että siirretään näitä asioita digitaaliseen palveluiden kautta ja edesautetaan tätä digitalisointia asioiden hoidossa, mutta se ei voi tarkoittaa sitä, että me syrjäytetään täällä ihmisiä, jotka eivät sitä osaa. Tämä on tosiasiasa iso ongelma. Tämän Suomi.fi-palvelujen käytön loikka, jonka teemme tässä, on todella iso, ja nyt tässä viedään vielä lisää niitä eteenpäin. Ei mene, arvoisa puhemies, päivääkään, etteikö aina varoiteta jostain alustasta, joka tulee, että sitä palvelua ei pidä ottaa tai siihen ei pidä vastata tai jotain muuta, niin tässä me teemme digitaaliseen pintaan nyt niitä palveluja lisää, jotka ovat siellä pinnassa. Miten sellainen henkilö osaa ne eritellä, joka ei ole digitaidoiltaan sillä tasolla, että pystyisi ne tekemään? Siinä mielessä täällä on tullut hyviä näkökulmia sen osalta, miksi tätä lakiesitystä ei pitäisi nyt hyväksyä, vaan mennä nyt tämä yksi loikka ensin ja sitten katsoa sen kokemukset ja korjata niitä ja sitten viedä ehkä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tässä on vielä se ongelma, että miten varmistutaan ihmisten saamasta tiedosta ja siitä, miten he pystyvät siihen reagoimaan oikealla tavalla. Nämä ovat niitä juuriasioita, jotka pitää meidän Suomessa olla.

Tässä pitää ehkä palata askel taaksepäin ja miettiä sitten niitä palvelupisteitä ja kaikkea muuta, joilla me tämän henkilökohtaisen asioinnin kautta tämä palvelu pystytään

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

toteuttamaan ihmisille. Nyt kun me puhuttiin tästä Lupa- ja valvontavirastosta, niin taisi sinne esimerkkinä tulla joku Suomi-talo, jossa ne yrittävät koota näitä lupaviranomaisen asioita. Ehkä kuntien kanssa tekemällä tästä voisi saada semmoisen palvelun aikaiseksi, koska silloin se leviäisi joka puolelle Suomea varmemmin. Kunta on erittäin hyvä organisaatio tällaisessa asiassa. Siinä mielessä pitäisi olla näitä henkilökohtaisia asiointipisteitä, missä voi nämä palvelut ja nämä sisällöt käydä tarkistamassa ja myöskin vastailemassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

13.50 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Digitaalisen viranomaisasioinnin kehittäminen on sinänsä kannatettava tavoite, mutta käsillä olevan lakimuutoksen ongelma on, että se ei selkeytä viranomaisasiointia. Päinvastoin se tuo jo valmiiksi vaikeasti hahmotettavaan sähköisen tiedoksiannon järjestelmään uuden kerroksen eli yksityiset viestienkatseluohjelmat.

Vaikka niiden käyttöönotto perustuisi vapaaehtoisuuteen, järjestelmä voi kansalaisen näkökulmasta muuttua entistä epäselvemmäksi. Monelle voi jäädä epäselväksi, mistä viranomaisviestejä pitää seurata ja mitä seuraa, jos viesti jää huomaamatta. Tämä koskee erityisesti ihmisiä, joilla on heikot digitaidot, rajoittunut toimintakyky tai puutteelliset mahdollisuudet käyttää sähköisiä palveluita.

Digitalisaation pitäisi helpottaa asiointia eikä siirtää monimutkaisen järjestelmän riskiä kansalaisten kannettaviksi. Jos valtio tekee sähköisestä viranomaisasioinnista ensisijaista, sen on samalla varmistettava, ettei kukaan jää palveluiden tai oikeuksiensa ulkopuolelle. Tässä esityksessä yksityisten toimijoiden tuomiselle viranomaisviestinnän osapuoliksi ei ole esitetty riittäviä perusteita, ja kannatan lakiehdotuksen hylkäämistä.

Arvoisa puhemies! Edellisten puhujien tapaan olen erittäin huolissani palveluiden digitalisoinnin vaikutuksista monille ikäihmisille eli digisyrjäytymisestä. Tosiasia kuitenkin on, että iso osa suomalaisista ei selviydy nykyisessä digipalvelumaailmassa. Erityisiä ongelmia on sadoillatuhansilla ikäihmisillä. On selvää, että ihmiset tarvitsevat tukea ja opastusta digiasiointiin, mutta se ei riitä. Vaihtoehtoisten asiointitapojen tulisi myös olla aina aidosti saavutettavissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

13.52 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on tullut hyvin ilmi niitä ongelmakohtia, mitä tähän lakiesitykseen liittyy, ja keskustan valiokuntaryhmän esitykset on tehty ja niitä kannatettu. Täällä tuli esille tämä, että on arvioitu, että jopa puoli miljoonaa on semmoisia, joilla ei ole taitoja, mutta sitten samaan aikaan on myös ryhmä, josta on todettu esimerkiksi Finnet-liiton toimesta, että meillä on noin puoli miljoonaa suomalaista jäämässä mobiiliyhteyksien ulkopuolelle, eli ne eivät toimi koko maassa. Nämä eivät välttämättä ole ollenkaan samat ryhmät, elikkä tässä on monenlaisia ongelmia. Sitten on erilaiset laitteiden hankinnat, ja sitten kun on erilaisia sovelluksia ja muita, niin ne eivät välttämättä kovin kauan toimi. Minulla on henkilökohtainen puhelin, joka alkaa olla kymmenen vuotta vanha, ja kun olen tämän ikäinen, niin kynnys on korkea vaihtaa uuteen. Kaikki palvelut eivät enää siinä tahdo toimia.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Tosiaan tämän käsiteltävänä olevan lakiesityksen tavoitteena on, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan viestinvälityspalveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voitaisiin näyttää viestinvälityspalvelun käyttäjille Suomi.fi-viestit-palvelun lisäksi myös yksityisen toimijan tarjoamassa digitaalisessa palvelussa. Hyvän lainsäädäntötavan kannalta on yhä ongelmallista, että kansalaisten oikeusturvan kannalta näin merkittävässä muutoksessa samaa asiaa koskevaa lainsäädäntöä käsitellään kahdessa vaiheessa. Tämähän on monen muunkin lainsäädännön osalta: esimerkiksi ympäristövaliokunnassa on paljon semmoisia, että on monta lakia tulossa ja että nyt ei voida tätä asiaa käsitellä, kun se on siinä seuraavassa, ja sitten kun mennään sinne seuraavaan, niin sitten sanotaan, että se olisi pitänyt käsitellä siinä edellisessä. Tässä on hyvä tehdä semmoista johdonmukaista ja loogista lainsäädäntötyötä.

Tämä hallituksen esittämä toimeenpanomalli sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta altistaa kansalaiset oikeudenmenetyksille, niin kuin täällä on tuotu hyvin esille, ja on erityisesti näiden heikoimmassa asemassa olevien asema. He ovat monasti ikääntyneitä, mutta siellä voi olla monia muitakin asioita, esimerkiksi tulotaso ja asema muuten elämässä ja se, minkälaisia elämäntilanteita on. Esimerkiksi vastuu viranomaisten kirjeiden perillemenosta säilytettäisiin kansalaisille ilman, että kansalainen olisi saanut tiedon Suomi.fi-postilaatikkoon lähetetystä kirjeestä.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön ja eduskunnan oikeusasiamiehen lausuntojen sekä keskeisten sidosryhmien näkemysten perusteella nyt puheena olevaa esitystä voidaan pitää tavoitteeltaan kannatettavana, mutta sen toteutustapaan liittyy merkittäviä oikeudellisia, toiminnallisia ja markkinoihin kohdistuvia puutteita. Kyse on pitkälti sääntelyn selkeydestä, vastuiden jakamisesta, oikeusturvan ja perusoikeuksien toteutumisesta sekä palvelumarkkinoiden toiminnasta. Hallituksen esitys on tekemässä sähköisestä tiedoksiantomenettelystä entistäkin monimutkaisempaa. Jo nykyisellään se on kansalaisille vaikeasti hahmotettava. He voivat saada tärkeitä viranomaiskirjeitä sähköiseen postilaatikkoonsa siitä tietämättä.

Yksityisten digipostipalvelujen liittäminen vasta jälkikäteen osaksi tiedoksiantojärjestelmää lisää sähköisten kanavien määrää, mikä hajauttaa tiedonkulkua. Käytännössä tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa kansalaiset eivät tiedä, missä heidän viranomaisviestinsä sijaitsevat tai mitä palvelua heidän tulisi aktiivisesti seurata. Erityisesti tämä on ikääntyneiden osalta suuri ongelma. Asiakkaan näkökulmasta järjestelmän käytettävyys ja ennakoitavuus jäävät heikoiksi.

Arvoisa puhemies! Myös vastuukysymyksiin on jäämässä vakavia epäselvyyksiä. Vaikka viranomaisella säilyy oikeudellinen vastuu tiedoksiannoista, sen tosiasiallinen kontrolli tiedoksiantoprosessiin heikkenee, kun mukaan tulee vasta jälkikäteen Digi- ja väestötietoviraston lisäksi yksityisiä palveluntarjoajia. Viranomaisen ei välttämättä tiedä, missä palvelussa tiedoksianto on vastaanotettu tai miten se on käyttäjälle välittynyt. Tämä hämärtää vastuunkantoa tilanteessa, jossa tiedoksianto epäonnistuu tai ilmenee oikeusturvaa koskevia ongelmia. On riski, että lopullisen vastuun seurauksineen kantaa kansalainen huonon lainsäädännön takia.

Erityisen ongelmallisena lausunnonantajat pitivät sitä, että tiedoksianto voitaisiin katsoa toteutuneeksi, vaikka käyttäjä ei olisi tosiasiaa saanut tietoa asiakirjasta esimerkiksi teknisten häiriöiden tai palvelukanavien hajautumisen vuoksi. Se voi johtaa kansalaisen oikeudenmenetyksiin heikentäen samalla luottamusta viranomaisviestintään. Tarpeet

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

neuvonnalle lisääntyvät, ja tehtyjen päätösten muutoksenhakujärjestelmät kuormittuvat. Esityksessä ei ole otettu näitä tekijöitä lainkaan huomioon. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

13.57 Saku Nikkanen sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa lakiehdotuksessa esitetyillä muutoksilla mahdollistetaan viranomaisten tiedoksiantojen toimittaminen jatkossa myös yksityisiin digipostipalveluihin. Ehdotetulla sääntelyllä on yhteys aiemmin keväällä hallintovaliokunnan käsittelemään ja eduskunnan hyväksymään hallituksen esitykseen, jossa säädettiin sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta. Sen myötä täysi-ikäiselle henkilölle avataan viranomaisaloitteisesti viestinvälityspalvelutili eli Suomi.fi-tili, kun hän tunnistautuu johonkin julkishallinnon sähköiseen palveluun. Nyt käsiteltävää esitystä tuleekin arvioida osana tätä aiemmin hyväksyttyä sääntelyä, niin kuin tässäkin keskustelussa on jo monta kertaa todettu. Näyttää siltä, että nyt esitetyt muutokset uhkaavat tehdä hallinnon asiakkaille vaikeasti hahmottavasta kokonaisuudesta entisestäänkin vaikeammin hahmotettavan.

Arvoisa puhemies! Sähköistä tiedoksiantoa koskevan kokonaisuuden tulisi olla hallinnon asiakkaiden näkökulmasta mahdollisimman selkeä. Sähköisen tiedoksiannon sääntely on tullut voimaan vasta huhtikuussa, minkä vuoksi kokemuksia lähtökohtaisesti kaikkia täysi-ikäisiä hallinnon asiakkaita koskevasta sähköisestä tiedoksiannosta ei vielä ole. Pikemminkin olemme saaneet viitteitä siitä, ettei vastikään säädetty Suomi.fi-palvelun lisätty käyttö ole kaikille kovin yksinkertaista, eivätkä monet ihmiset ymmärrä koko järjestelmää. Myös eduskunnan oikeusasiamies esitti tästä huolensa lausunnossaan hallintovaliokunnalle. Erityisesti henkilöillä, joilla voi jo valmiiksi olla haasteita sähköisen viranomaispostin lukemisessa, saattaa olla vaikeuksia tunnistaa, mitä sovellusta tai katseluohjelmaa heidän tulee seurata.

Arvoisa puhemies! Pidämme tärkeänä digitalisaation hyödyntämistä ja tunnistamme, että digitalisaation avulla voidaan parhaimmillaan helpottaa ihmisten viranomaisasiointia ja saavuttaa myös taloudellisia säästöjä. Pidämme kuitenkin ongelmallisena liian nopeaa muutosta, joka lisää järjestelmän epäselvyyttä kansalaisille. Tärkeintä on kuitenkin, että viranomaisten lähettämien tiedoksiantojen perillemeno ja tiedonsaanti niistä varmistetaan kaikissa tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on hyvin tuotu esille sitä digisyrjäytymisen ongelmaa, mikä on todellisuutta tällä hetkellä eri puolilla Suomea. Yli puoli miljoonaa suomalaista ei pärjää tällä hetkellä näiden digilaitteiden kanssa. Mielestäni tässä on erinomaisen hyvää keskustelua käyty siitä, miten isoja haasteita meillä tulevaisuudessa tulee tämän digitalisaation myötä olemaan, mikäli näihin ei kunnolla pureuduta ja näitä ongelmia ratkota. Meillä on paljon muitakin kuin ikääntynyttä väkeä, jotka digisyrjäytyvät tällä hetkellä.

Edustaja Kallio nosti hyvin esille myöskin sen, ettei internetyhteyttä ole esimerkiksi eri puolilla Suomea. Ihan tässä niin sanotussa kasvukolmiossa, vaikka kotikaupungissani Salossakin, on paljon, paljon alueita, joilla ei internetyhteyttä yksinkertaisesti ole.

Sen lisäksi näiden Suomi-pisteiden valmistelu on vielä pahastikin kesken. Ennen kuin on fyysisesti olemassa näitä Suomi-pisteitäkään, joissa voitaisiin tätä digipalveluapua tarjota ihan viranomaisten toimesta, ei kannattaisi kyllä tällaisia esityksiä tehdä.

Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen esityksen, että lakiehdotus hylätään.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

14.01 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Digipalveluiden käyttö parhaimmillaan parantaa palvelua ja myöskin käyttäjien näkökulmasta asiointia, mutta sitten samaan aikaan on todettava, että pahimmillaan se lisää digisyrjäytymistä ja syrjäyttää ihmisiä ja luo epäoikeudenmukaisen tilanteen tilanteessa, jossa ihminen asioi tavallisten viranomaiskanavien kautta. Valitettavasti, puhemies, on todettava, että nyt tässä hallituksen valitsemalla tiellä tämä digisyrjäytyminen tulee kyllä kasvavissa määrin lisääntymään. Nyt jo kuulemme hyvinvointialueilta kertomuksia, joissa näitä käyttämättömiä aikoja on tullut merkittävästi lisää, kun ihmiset eivät ole huomanneet, että tieto tästä ajanvarauksesta onkin tullut sinne sähköisiin asiointikanaviin. Luulenpa, että tämä ongelma tulee lisääntymään nyt tässä hallituksen valitsemalla tiellä merkittävästi tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä keskustelussa on todettu, tämä hallituksen esitys liittyy aikaisemmin jo päätettyyn hallituksen lakiesitykseen, jossa siis merkittävästi tullaan siirtämään kansalaisten asiointia viranomaispuolella näihin digitaalisiin ympäristöihin ja jatkossa automaattisesti asiointi siirtyisi sähköisiin välineisiin, jos ihminen asioi missä tahansa viranomaispalvelussa sähköisen kanavan kautta, aivan kuten edustaja Lindén tässä kertoi. Luulenpa, että tämä järjestelmä ei ole valtaosalle suomalaisista tällä hetkellä selvä. Itse olen ottanut tavaksi, kun tapaan erityisesti ikäihmisiä, kysyä heiltä aina ensimmäisenä, että olettehan tietoisia, että täällä Suomi.fi-kanavassa voi mahdollisesti jatkossa olla kaikki viranomaisviestintä. Ja tiedättekö, mikä vastaus useimmiten on? Että en ole tietoinen. Tämä on niille ikäihmisille, joilla ei ole omia omaisia, jotka voisivat näitä asioita heidän puolestaan hoitaa, aivan käsittämätön tilanne.

Arvoisa puhemies! Me pyrimme kyllä tähän saamaan näitä turvaverkkoja ympärille, mitä edustaja Lindén tässä peräänkuulutti edellä, mutta vastaus siihen hallintovaliokunnan työssä oli, että hallituksella ei ole rahaa. Tämä on säästölaki, ja tällä säästetään valtion resursseja näiden ikäihmisten ja muiden ryhmien kustannuksella. Tästä syystä hallituksella ei ollut tahtotilaa rakentaa tähän turvaverkkoja, joilla oltaisiin luotu parempi ympäristö myöskin näiden digitaalisten palveluiden käytössä, [Puhemies koputtaa] niin että jatkossa olisi myös enemmän näitä paperitse saatavia tiedoksiantoja saatavilla. Tästä syystä kannatan edustaja Nikkasen tekemää hylkäsesitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

14.05 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Suomessa on paljon, vähintään satojatuhansia ihmisiä, joille itsenäinen digiasiointi on vaikeaa tai jopa kokonaan mahdotonta. Vanhusasiavaltuutetun mukaan arjen digitalisoituminen ja digitaalinen viranomaisasiointi aiheuttavat suurelle joukolle ikäihmisiä huomattavia ongelmia. Suomessa asuu jopa 500 000—600 000 yli 65-vuotiasta, joilla ei ole taitoja sähköiseen asiointiin, eikä näitä taitoja ole kaikilla nuoremmillakaan.

Asioiden digitalisoituminen voi aiheuttaa haasteita muun muassa vammaisille tai muille, joilla on erilaisia hahmottamisen ongelmia. On ollut varsin erikoista lukea lehdestä sosiaali- ja terveysvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Laihon kommentteja, joissa hän vaatii muutoksia tähän digitalisaatioon ja puuttumista digisyrjäytymiseen — asiaan,

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

joka on tuotu tänne hallituksen esityksenä, ja jonka hän itse on ollut viemässä läpi. Hän on äänestänyt itse näiden esitysten puolesta. [Aino-Kaisa Pekonen: Näin on!]

Arvoisa puhemies! Palveluiden digitalisointi on helpottanut monen elämää, mutta samalla digitalisointi kaventaa monien toimintakykyistenkin iäkkäiden mahdollisuuksia hoitaa itse omia asioitaan. Se, että ei osaa käyttää digitaalisia laitteita, ei tarkoita sitä, että on täysin toimintakyvytön tietenkään. Joten iäkkäilläkin ja muilla, joiden mahdollisuus käyttää digitalisaation tuomia mahdollisuuksia on heikompi, täytyisi olla tosiasialliset, yhdenvertaiset mahdollisuudet hoitaa omia asioitaan riippumatta siitä, minkälaiset laitteet on käytettävissä tai onko digitaaitoja.

Lainsäädännöllä ollaan nyt tuomassa viranomaisviestinnän osapuoleksi myös yksityisiä toimijoita, ja tämä on kyllä erikoinen käänne. Tämähän ei ole digitaalisen asioinnin helpottamista koskevan tavoitteen kannalta mitenkään välttämätöntä, vaan uhkaa päinvastoin sekoittaa jo ennestään vaikeaselkoista järjestelmää entisestään. Kuten edellä esimerkiksi edustaja Heinäluoma juuri totesi, monessa ajanvarausjärjestelmässä saattaa esiintyä tämän seurauksena ongelmia. Ihmisten veroasiat tai jotkut sosiaaliturvaan liittyvät asiat saattavat mennä sekaisin, kun ei tiedetä, että automaattisesti sinne Suomi.fi-kanavaan tulevat jatkossa nämä ilmoitukset, jos on kerran käyttänyt näitä digitaalisia palveluita. Kun ihminen saattaa odottaa kotiinsa kirjettä eikä osaa mennä katsomaan sieltä, niin tämä kyllä aiheuttaa monenmoista sekaannusta.

Vielä, arvoisa puhemies, nostan yhden näkökulman esiin. Tässä on työllisyyspalveluita uudistettu ja Suomi.fi-viestien laajenevan käytön myötä yhä useamman työnhakijan tulee seurata viranomaisten yhteydenottoja sähköisesti nimenomaan Suomi.fi-palvelun kautta. Tämä vaikuttaa suoraan sekä työnhakuasiakkuuden voimassaoloon että oikeuteen työttömyysetuuteen. Tämä valtakunnallinen uudistus koskettaa monia haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä, esimerkiksi nuoria, joilla ei ole näitä laitteita saatavilla vaikkapa pienituloisuuden takia, maahanmuuttajia tai muita, joilla ei välttämättä ole digitaalisia taitoja. He asettuvat eriarvoiseen asemaan. Kaikki eivät todellakaan ole tietoisia näiden Suomi.fi-viestien ensisijaisuudesta, ja tämän palvelun käyttö on jopa velvoittavaa, jos sen on ottanut alun perin käyttöön, niin kyllä tässä on erittäin paljon epäkohtia. Paheksun suorastaan tätä edustaja Laihon toimintaa, jolla hän täyttää käsienpesua teki median kautta tässä asiassa, joka on tullut tähän hallituksen esityksenä, ja hän on itse ollut viemässä tätä läpi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

14.09 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt käsillä olevassa esityksessä on lopulta kyse siitä, miten ja mitä kautta kansalainen jatkossa saa viranomaisilta tiedon häntä koskevista päätöksistä ja miten luotettavasti hänen oikeusturvansa toteutuu.

Digitaalisen asioinnin helpottaminen ja edistäminen viranomaistoiminnassa on tavoitteena sinänsä kannatettava, ja tästä meillä varmasti melko lailla laaja yhteisymmärrys onkin, mutta siihen liittyy myös sellaisia haasteita, joita ei vastuullisessa päätöksenteossa yksinkertaisesti tule sivuuttaa. Kiinnitänkin nyt huomiota huoliin, joita asiantuntijakuulemisten yhteydessä on tuotu esille tähän hallituksen esitykseen ja siihen jääneisiin epäkohtiin liittyen.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Hallitus on jo aiemmin siirtänyt viranomaisviestintää voimakkaasti digitaaliseen suuntaan. Nyt samaan järjestelmään ollaan lisäämässä uusia yksityisiä toimijoita ja uusia katselukanavia ennen kuin on edes saatu kokemuksia nykyisen järjestelmän toimivuudesta. Mielestäni yksi relevantti kysymys on, tekeekö tämä nyt tehtävä muutos järjestelmästä kansalaisille selkeämmän vai entistä sekavamman. Eduskunnan oikeusasiamies ja oikeusministeriö ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että sähköisen tiedoksiannon kokonaisuuden pitäisi olla mahdollisimman helposti ymmärrettävä. Jos viranomaisviestit voivat löytyä Suomi.fi-viesteistä tai yhdestä tai useammasta yksityisestä palvelusta, kasvaa kiistatta riski, ettei kansalainen tiedä, mitä kanavaa hänen pitäisi ensisijaisesti seurata. Vastuu siirtyy siis yhä enemmän yksilöille, vaikka kyse on nimenomaan viranomaisen tiedoksiantovelvollisuudesta ja sen toteuttamisesta.

Arvoisa puhemies! Digitalisaatio voi olla erinomainen asia silloin, kun se helpottaa ihmisten arkea ja asiointia, mutta esimerkiksi tämän nyt käsiteltävän asian yhteydessä digitalisaatiosta tulee ongelma, kun kansalaisen on itse selvitettävä, missä hänen viranomaisviestinsä ovat, kuka niiden toimittamisesta vastaa ja milloin esimerkiksi oikeusvaikutukset alkavat. Tähän vaadittavia taitoja ei kaikilla yksinkertaisesti ole, ja ei voida pitää kohtuullisena vaatia niiden opettelua, eikä aina ole edes mahdollista, että nämä taidot olisi otettavissa haltuun.

Kuten olemme kuulleet, puutteelliset digitaidot ovat jopa yli puolella miljoonalla suomalaisella. Eli samaan aikaan, kun hallitus vie jälleen eteenpäin ratkaisuja, joiden arvioidaan lisäävän sähköisen asioinnin monimutkaisuutta, on enemmän kuin perusteltua nostaa esiin digisyrjäytyminen, mikä on todellinen ja vakava ongelma. Emme voi hyväksyä tilanteita, että kukaan jäisi palvelujen ulkopuolelle tai asianmukaisen tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle puutteellisten digitaitojen vuoksi. Myös hallituspuolueiden rivistä on kuultu näitä huolenaiheita. Juuri siksi on vaikea ymmärtää, miksi lainsäädännössä kuljetaan samaan aikaan päinvastaiseen suuntaan. Jos olemme aidosti huolissamme digisyrjäytymisestä, meidän pitäisi tehdä järjestelmistämme yksinkertaisempia, selkeämpiä ja helpommin saavutettavia, ei rakentaa uusia kerroksia jo valmiiksi monimutkaisen kokonaisuuden päälle.

Arvoisa puhemies! Viranomaisviestinnän tärkein tehtävä on varmistaa, että viesti todella tavoittaa vastaanottajan. Jos tästä ei voida riittävällä varmuudella huolehtia, vaarantuvat oikeusturva, yhdenvertaisuus ja luottamus julkiseen hallintoon. Siksi kyseenalaistan vahvasti, onko nyt oikea aika lisätä järjestelmään uusia toimijoita ja uusia vastuurakenteita, vai pitäisikö ensin varmistaa, että nykyinen järjestelmä ylipäättään toimii kansalaisen näkökulmasta selkeästi, turvallisesti ja ymmärrettävästi. Näistä syistä osoitan tukeni SDP:n ryhmän esittämälle vastalauseelle ja kannatan hylkäysesitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

14.14 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! En ole tämän lainsäädännön käsittelyyn itse eduskunnassa osallistunut, mutta tämän aiheen parissa olen pidempäänkin saanut täällä töitä tehdä ja aiempiinkin keskusteluihin osallistua, ja aina näissä jollain tavalla tulee mieleen vanha toteamus, että niin muuttuu maailma, Eskoseni. Tuli mieleen oman kansanedustajaurani aika alkuvaiheilta, kun eduskunnassa käytiin keskustelua postin jakeluvälvoitteesta ja kuinka kiivaasti silloin käytiin varsin napakkaakin keskustelua siitä, pitääkö postin tulla

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

viitenä päivänä viikossa, ja siitä pidettiin silloin tiukasti kiinni, vaikka Posti ilmoitti jo itse, että se ei ole muuttuvassa maailmassa ja muuttuvassa tilanteessa mahdollista eikä myöskään järkevää, mutta poliitikot silloin päättivät, että viitenä päivänä ne jaetaan, ja niin toimittiin, kunnes, jos oikein muistan, viime hallituskaudella muutettiin tätä yleispalveluvelvoitetta ja varmistettiin nyt sitten jako hieman harvemmalla jaolla. Näin se vain tapahtuu. Jos katsotaan, mitä meidän kirjepostille, lehdille ja kaikelle muulle on tapahtunut, niin jakelumääräthän ovat merkittäväällä tavalla vähentyneet, ja voi hyvin todeta myös, että tekemättäkään ei voi jättää. Toki olisimme varmaan voineet määrätä, että posti viedään viitenä päivänä viikossa. Mitä se olisi hinnoissa sitten tarkoittanut, niin se olisi tietysti ollut kovinkin massiivinen, ja kohtuuhyvin olemme pärjänneet tämän muutoksen myötä.

Tässä on käyty hyvää keskustelua nyt siitä, että maailma digitalisoituu ja sen myötä myös julkiset palvelut muuttuvat, ja itse yhdyn niihin huomioihin ja toteamuksiin, että tällainen Suomi.fi-palvelu on tervetullut ja se varmasti parantaa näiden palveluiden löydettävyyttä ja sitä, että ne ovat yhdessä, mahdollisimman turvallisissa paikassa. Toisaalta myös minua itseäni aika ajoin harmittaa, kun tulee viesti, että on tullut viesti Suomi.fi-palveluun, ja siinä viestissä ei kerrota, mitä se koskee. No, se on kai turvallisuussy, että se ei siinä tekstiviestin matkassa tai sähköpostin matkassa ole vaan vasta sen jälkeen, kun sinne kirjautuu, tiedon siitä saa, eli joskus nämä ovat myös näitä turvallisuuskysymyksiä. Mutta yhdyn myös niihin huomioihin, että miten varmistamme perille menon. Se on oleellinen osa, mutta toisaalta pitää muistaa sekin, että ei kirjepostikaan sataprosenttinen ole, eli meillä kirjepostissakin tapahtuu hukkumisia tänäkin päivänä, ehkä enempi kuin aikanaan, ja aina kirjepostikaan ei ole se takuvarma tiedonvälittämisen keino.

No, itse yhdyn huomioihin näistä, mitä ongelmia tässä digitalisaatiossa on. Yhtenä on tietysti saavutettavuus. Niin kuin täällä on todettu, meillä kaikilla ei Suomessa ole kattavaa edes mobiiliyhteyttä saatavana, ja se on oma ongelmansa sähköistyvässä maailmassa. Toisena on sitten aihe, josta olen eduskunnassa puhunut lukuisia kertoja, verkkoesteettömyys. Tässä on kyllä paljon tehtävää myös ihan julkisilla palveluntarjoajilla. Tämähän ei koske pelkästään niitä 500 000:ta ihmistä, joilla ei ole taitoja käyttää, vaan siellä on joukossa myös ihmisiä, joilla on jokin muu rajoittava tekijä käyttää, esimerkiksi näkö tai joku muu, mikä tekee tästä toimimisesta vaikeaa. Kannustan kaikkia, niin julkisia kuin myös yrityksiä, panostamaan verkkoesteettömyyteen. Sitten digisyrjäytyminen, joka on näille sukua ja jolla on yhteys ilman taitoja oleviin kansalaisiin, ja sitten nostan esille vielä saavutettavuuden rinnalla huoltovarmuuskysymyksen, miten varmistamme erilaisissa tilanteissa, että nämä palvelut sitten toimivat, jos esimerkiksi sähkö on huonommin saatavissa kuin normaalissa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Loppuun: Itse olen samaa mieltä tätä keskustelua kuunneltuani, että tämä vapaaehtoisuus on tärkeä tässä, mutta myös siihen on helppo yhtyä, että tätä pysyvää valintaa olisi ehkä tarpeen jatkossa miettiä, että se ruksi säilyisi siellä senkin jälkeen, jos on vaikka niin kuin edustaja Lindén tässä esimerkikieississä kävi läpi, että joku lähiomainen tai ystävä auttoi yhden kerran käymään ja sen jälkeen kaikki lähtikin sähköisenä tulemaan. Toivon, että tämä on kysymys, jota erityisesti seurataan ja katsotaan, millä tavalla sitä voidaan tehdä. Ei tämä varmastikaan jää viimeiseksi muutokseksi digitalisoituvassa Suomessa, vaan meillä tulee näitä muutoksia tapahtumaan, niin kuin tuossa kuvasin, miten postinjakelu on muuttunut viisipäiväisestä pikkuhiljaa postin vähentyessä, ja toisaalta tällä

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

puolella mennään sitten kehityksessä eteenpäin. Mutta niin kuin totesin, niin muuttuu maailma, Eskoseni.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma, vastauspuheenvuoro.

14.20 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen tässä puhui näistä tukiverkoista, joita olisi ollut hyvä rakentaa tämän lain ympärille — että esimerkiksi tämä yksi täppä ei automaattisesti tarkoita sitä, että siirrytään kaikissa viranomaispalveluissa sähköisiin palveluihin. Hyvä edustaja, me oppositiossa ja SDP:ssä nimenomaan esitimme tämmöisten tukiverkkojen sisällyttämistä tähän lainsäädäntöön, mutta hallitus ei säästösyistä halunnut niitä tähän lainsäädäntöön ottaa. Tämä käytiin kyllä tässä valiokuntakäsittelyssä erittäin huolellisesti läpi. Tulkitsin jopa, että tässä olisi ollut ihan haluakin rakentaa esimerkiksi tämmöisiä ikäihmisiä auttavia järjestelyjä, mutta koska tämä on säästölaki, niin tästä syystä, kustannussyistä, näitä ei voitu tehdä. [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen, vastauspuheenvuoro.

14.21 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! No, enpä jaksa uskoa sitä, että tämän täpän voimassaolo, että haluan paperilla tai sähköisenä, on ollut säästökysymys, vaan se on todennäköisesti tekninen kysymys, että se sieltä poistuu. Ja ei varmasti säästä rahaa se, että ihminen itse tänään laittaa merkin, että en halua vastaanottaa, ja se muuttuu illalla. Se ei tässä maassa yhtään euroa enempää vie eikä säästä, vaan se muutos todennäköisesti kuluttaa enempi.

Ymmärsin, että sosiaalidemokraatit esittivät tämän koko lain hylkäämistä. Itse en tämän koko lain hylkäämistä kannata.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas, vastauspuheenvuoro. [Mauri Peltokangas: Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Otin kolmen minuutin puheenvuoron tuossa.] — Anteeksi, ymmärsin, että se oli vastauspuheenvuoro. Siellä se onkin listan perällä. [Mauri Peltokangas: Kiitoksia! Se riittänee minulle.] — Edustaja Räsänen.

14.22 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äsken siinä varsinaisessa puheenvuorossani nostin nimenomaisesti esille sen, että me oppositiosta esitimme valiokuntakäsittelyssä useita eri toimenpiteitä, mitkä hylättiin hallituksen toimesta juuri siitä syystä, että joko ne 1) eivät olleet hallitusohjelmassa tai ne maksavat jotakin. [Eveliina Heinäluoma: Kyllä!] Varmasti kyllä kaikki, ketkä hallintovaliokunnassa ovat, muistavat nämä, mitä siellä käytiin läpi. Luetteloin ne äsken tuossa puheessani ja toistan vielä: esimerkiksi keskustasta esitimme, että tämä sähköinen asiointi olisi nimenomaisesti suostumusperusteinen, elikkä henkilö voisi päättää itse, tuleeko se sinne digipostiin vai ei, ja myös tätä digitukea ja sen lainsäädännöllisyyttä, elikkä se digituki olisi pakko lainsäädännön puolesta antaa ihmisille. Näitä esitimme, mutta raha oli tässä syynä, minkä takia nämä eivät menneet läpi valiokuntakäsittelyssä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

14.23 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tämä nyt ei ole ihan vain uskon kysymys, vaan kun täällä on paikalla mietintövaliokunnan edustajia, hallintovaliokunnan edustajia, niin voin edustaja Heinoselle kertoa, että näitä tukipalveluita käytiin hyvin tarkkaan valiokunnassa läpi, ja vastaus osaan niistä oli, että kun se tarkoittaa sitä, että paperipostia lähetetään enemmän, suuremmalle joukolle kuin tässä hallituksen esityksessä on arvioitu, niin silloin se lisää kustannuksia, minkä takia näitä pieniä parannusehdotuksia, joita opposition suunnalta esitimme, ei voitu tässä valiokuntakäsittelyssä tehdä. Joten toivon, että kun täällä on mietintövaliokunnan edustajia paikalla, tässä voitaisiin ihan ilman uskoa olla ja luottaa siihen, mitä olemme tässä asiantuntijakäsittelyssä valiokunnassa todenneet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Heinonen, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen puhujalistaan.

14.24 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En itse ole tukipalveluista puhunut, vaan puhuin siitä valinnasta, jossa ihminen tekee valinnan, haluaako käyttää sähköisiä palveluita. Jos sellainen asiantuntijalausunto löytyy, jossa todetaan, että se on kustannuksista ollut kiinni, että sen automaattisesti pitää sieltä poistua, niin sitten se varmasti on kustannuskysymys. En ymmärrä sitä, että jos ihminen aamulla tekee ruksin, puolelta päivältä tyttären kanssa käy siellä ja iltapäivällä laittaa ruksin takaisin, mitä kustannuksia siinä yhteiskunnalle on syntynyt. Ei mitään. [Hanna Räsänen välihuuto] — Ei mene siinä päivän aikana tietenkään. — [Eveliina Heinäluoma: Puhutte nyt asian vierestä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio, varsinainen puheenvuoro.

14.25 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edellinen keskustelu on ilmeisesti päättynyt. On hyvä, kun tämä on täällä analogista. Tämä ei ole digitaalista vielä.

Itse olen sitä ikäluokkaa, että muistan, että meilläkin oli puhelinnumero 149. Siitä on pikkuhiljaa tultu erilaisiin numeroihin, eikä lankalinjoja ole ollut pitkään aikaan. Elikkä totta kai muutoksia tapahtuu. Se, kuinka nopealla aikataululla ne tapahtuvat, ja se, mikä on yleinen yhteiskunnallinen kehitys, miten erilaisissa vaiheissa ihmiset ovat, miten he pystyvät niitä omaksumaan ja käyttämään, toki pitää ottaa huomioon. Me löydetään aina sellainen peruste, jossa vedotaan siihen, että ajat muuttuvat.

Mutta perustuslain näkökulmasta vielä pari huomiota: Perustuslain mukaanhan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Asiantuntijakuulemisten perusteella tämän esityksen arvioidaan olevan puutteellinen myös tiedoksiannon luotettavuuden kannalta. Tiedoksiannon keskeinen tarkoitus on varmistaa, että viranomaisen viesti saavuttaa vastaanottajan oikea-aikaisesti ja luotettavasti. Nyt ehdotettu malli, jossa viestit voivat kulkea useiden palvelujen kautta, heikentää viranomaisen mahdollisuuksia varmistua tiedoksiannon toteutumisesta erilaisissa tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena valiokunnalle annetut asiantuntijalausunnat osoittavat, että vaikka esityksen tavoitteet sähköisen viranomaisviestinnän edistämisestä ja

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

palvelutarjonnan monipuolistamisesta ovat perusteltuja, tulee epäselvä esitys toteutuessaan aiheuttamaan kansalaisten oikeusturvan kannalta vakavia ongelmia.

Niin kuin täällä on tuotu esille, tätä edellistä esitystä maaliskuulta pitäisi tarkastella ja arvioida vielä uudemman kerran. Siinä hallituksen olisi varmistettava järjestelmän selkeys, vastuiden yksiselitteisyys, oikeusturvan ja perusoikeuksien toteutuminen sekä kilpailuneutraali ja toimiva markkinamalli. Vain näiden edellytysten täytyessä esitys voi saavuttaa kestäväällä tavalla sille asetetut tavoitteet kansalaisten oikeusturvan, kilpailuneutraliteetin sekä toimivien ja laadukkaiden palvelumarkkinoiden kannalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitos. — Edustaja Viljanen.

14.27 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyseessä säästölaki, niin kuin täällä on useampaan kertaan jo keskustelun kuluessa todettu. Säästöjä toki pitää tehdä, mutta kun niitä tehdään, pitää varmistua siitä, ettei kansalaisten oikeusturvaa tai arjen sujuvuutta niillä vaaranneta. Nythän kansalaiset käytännössä pakotetaan luopumaan paperisista viranomaiskirjeistä ja siirtymään digipostilaatikon käyttöön, oli kyseisellä kansalaisella sitten valmiuksia siihen tai ei. [Mauri Peltokangas: Onko siellä taas mietintö jäänyt lukematta?]

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunnan mietinnössä on erittäin ansiokas keskustan valiokunnan jäsenten vastalause, jossa todetaan erittäin selkeästi: ”Kokonaisuutena valiokunnalle annetut asiantuntijalausunnat osoittavat kiistattomasti, että vaikka esityksen tavoitteet sähköisen viranomaisviestinnän edistämisestä ja palvelutarjonnan monipuolistamisesta ovat perusteltuja, tulisi epäselvä esitys toteutuessaan aiheuttamaan kansalaisten oikeusturvan kannalta vakavia ongelmia.”

Edellisessä puheenvuorossa edustaja Kallio mainitsi jo tämän lakihankkeiden tai lakikokonaisuuksien uudistamisen hankaluuden, kun se tehdään osissa. Tässä on useassa puheenvuorossa viitattu jo 11.3.26 eduskunnassa hyväksytyyn lakipakettiin, joka on osa tätä kokonaisuutta. Sellaisten suurien kokonaisuuksien uudistaminen osina, jotka sisältävät myös perustavaa laatua olevia oikeuksia kansalaisille, on erittäin ongelmallista, ja sen takia tämän keskustan hallintovaliokunnan mietintöön jättämisen vastalauseen lausumaehdotukset ovat äärimmäisen paikallaan.

Niistä ensimmäinen koskettelee juuri tätä pätkissä uudistamista tai sitä, että nämä hankkeet ja kokonaisuudet pitäisi arvioida ja uudistaa yhtenä kokonaisuutena. Tämä lausumaehdotus kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi sähköisen tiedoksiannon sääntelykokonaisuuden yhtenä kokonaisuutena ja tuo tarvittavat muutokset eduskuntaan siten, että järjestelmä on kansalaisille selkeä, ennakoitava ja helppokäyttöinen.” Tämä on äärimmäisen selkeä teksti, ja tämän soisi toteutuvan.

Tässä keskustelussa on hyvin käynyt ilmi, että palveluiden saavutettavuus on ongelma. Ihmisillä on erilaisia digitaalisia taitoja, tai edustaja Heinonen edellisessä puheenvuorossaan viittasi verkkoesteettömyysproblematiikkaan. Tämä on myös osittain sekava järjestelmä, ja nyt on kyllä perusteltu syy olettaa, että tämän pätkittäin tehdyn uudistuksen jäljiltä kansalaisten oikeusturva vaarantuu ja vähintäänkin tämä hankaloittaa arjen sujuvuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

14.30 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Kuten tässä edellisessä omassa varsinaisessa puheenvuorossani totesin, tämä ongelma liittyy mielestäni siihen alun perin aiemmin keväällä säädettyyn hallituksen esitykseen, joka vei voimakkaasti näitä viranomaispalveluja ja -viestintää sähköisiin järjestelmiin, ja tämä nyt käsitteilyssä oleva hallituksen esitys vain jatkaa tätä kehitystä.

Ongelmatiikka mielestäni kyllä liittyy tähän nopeuteen, jolla hallitus nyt vie tätä digitalisaatiota ja viranomaisasiointia eteenpäin. Ihmiset eivät tahdo pysyä tässä tahdissa mukana, vaikka samaan aikaan on totta kai selvää, että yhä useampi ihminen käyttää myöskin paljon digipalveluita ja monille tämä digipalveluiden käyttö on selvää ja helpottaa asiointia. Mutta kun nyt tätä viranomaisviestintää ja näitä ihan kansalaisten peruspalveluja viedään tänne digitaaliselle puolelle ja sitten samaan aikaan ei varmisteta sitä, että kaikista heikoimmassa asemassa olevilla olisi joku oikeus ja turvaverkko olemassa, että he säilyisivät tämän digitaalisen palvelukanavan ulkopuolella, niin tämä luo tämän haasteen, ja sitten tähän lisättyinä vielä nämä säästöt, joita hallitus tällä digitaalisuuden lisäämisellä tavoittelee. Se itse asiassa tarkoittaa sitä, että ei ollut mahdollista rakentaa näitä tukipalveluja ihmisille, jotka niitä tarvitsevat.

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan näen kyllä tässä yhden haasteen näiden järjestöleikkausten osalta, koska tosiasiansa moni järjestö tällä hetkellä tarjoaa erilaista digineuvontaa ja digiapua ihmisille, aivan erityisesti ikäihmisille mutta kaikenlaisille ihmisille, jotka tarvitsevat apua näiden digipalveluiden käytössä. Nyt kun samaan aikaan toteutetaan näitä todella kovia järjestöleikkauksia, niin pelkään, että se toive, joka tässä hallintovaliokunnalla oli, että ihmisiä kuitenkin autettaisiin näiden digipalveluiden käytössä, uhkaa valua sormien välistä, koska ei ole ketään tahoa, joka tätä apua tarjoaisi, kun näitä järjestötukipalveluja samaan aikaan viedään kovalla kädellä alas. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Joten tähän loppuun totean, että pelkään kyllä, että tästä lainsäädännöstä voi tulla vielä tulevana vuosina todella paljon ikäviä tilanteita varsinkin sinne hyvinvointialueille, kun näitä käyttämättömiä aikoja alkaakin kasaantumaan. Kun hyvinvointialueet itsekin ovat kovien säästöpainneiden varassa, niin en tietenkään ihmettele, että he pyrkivät vähentämään tätä paperipostia, kun lainsäädäntö sen mahdollistaa, joten voi olla, että tässä tulee kyllä sitten korjaussarjan paikka tulevana vuosina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

14.34 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitoksia, rouva puhemies! Tässä muutamia. Olen kuunnellut hyvää keskustelua ja sinänsä jaan huolen, sillä aina kun uutta tehdään, niin ainahan siinä joutuu vähän ohimoita rapsuttelemaan, että tuleeko valmista. Uskonpa, että kaikki kollegat yhtyvät siihen, että mikäpä lainsäädäntö, iso uudistus, olisi kerralla tässä maassa mennyt maaliin — sen verran uskallan poliitikkonakin todeta.

Mutta näistä ongelmista, mistä tässä nyt ollaan puhuttu: Esimerkiksi keskustan puheenvuorossa digitalisaation osalta maalattiin vähän kauhukuvia. Kyseessä on kuitenkin puolue, joka ehdottaa tekoälyn suurta käyttöä tulevaisuudessa, mutta digitaalisten palveluiden, Suomi.fin käyttö onkin sitten kamalaa. No, tekoäly onkin ilmeisesti niin valmiiksi tutkittu, että sitä voidaan ruveta hutkimaan ihan täydellä teholla. Mutta se siitä.

Hallintovaliokunnan käsitteilyssä nousi todella monia asioita esiin. Hallintovaliokunta käsittelee tätä hyvin syväluotaavasti, mikä on yleensäkin valiokuntamme tapa. Itse pohdin

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

nyt tässä, ihan omana itsenäni — en niinkään hallintovaliokunnan puheenjohtajana vaan ihan Peltokankaana — otettiin mietinnössä huomioon ne tahot, joilla ei ole kykyä digitaalisten laitteiden käyttöön. Kyllä, tämä huoli nimenomaan tunnistettiin valiokunnassa, ja se löytyy myös valiokunnan mietinnöstä. Siis hallintovaliokunta toteaa, että yhdenvertaisuuteen liittyviä riskejä voi syntyä ihmisten erilaisista kyvyistä käyttä digitaalisia palveluja. Valiokunta kiinnittää huomiota erityisesti niihin henkilöihin, joilla ei ole riittäviä digitaalisia taitoja, laitteita tai mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin. Mietinnössä pidetään hyvin tärkeänä — huom. — että paperiseen viranomaispostiin voi edelleen palata omalla ilmoituksella, siis eli että paperiseen viranomaispostiin voi palata.

En minä nyt oikein sitten käsitä, miksi täällä maalataan kamalia mustia pilviä, että nyt ikään kuin pakotetaan, niin kuin keskustan puheenvuorossa tuli, että ”pakotetaan käyttämään”. Kyllä ainakin valiokunta on pyrkinyt mielestäni hyvin muotoilemaan tämän niin, että päästäisiin tässä tyytyväisenä eteenpäin. Viranomaisasiointi on mahdollista myös muilla tavoilla kuin digitaalisesti. Tämä oli valiokunnan tahtotila, joka on hyvä sinällään. Digitukea on saatava sitä tarvitseville, tämä mainittiin. Yhdyn siihen, ja varmasti moni muukin. Uudistuksen vaikutuksia seurataan erityisesti haavoittuvien ryhmien kannalta. Tämähän on siis ihan ehdotonta. Kyllähän se niin on, että valiokunta ei ole unohtanut vanhuksia. Mietinnössä tunnistetaan nimenomaisesti se, että kaikilla ei ole valmiuksia digitaaliseen asiointiin eikä uudistus saa johtaa heidän palveluidensa heikentämiseen.

Tältä osin siis jaan nämä huolet, mitä täällä on tänä päivänä esitetty. En väitä vastaan, mutta totesin vain, mitä mietinnössä me yhdessä päätimme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna, vastauspuheenvuoro.

14.37 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, valiokunnan mietinnössä otettiin nämä asiat huomioon, mutta lakiesitystä ei muutettu. Laki meni sellaisenaan läpi, ja valiokunta nosti esille, että tällaisia ongelmia sinne jäi, ikäihmiset on otettava edelleenkin huomioon ja niin edelleen. Mutta laki meni silti läpi, [Mauri Peltokangas: Kyllä!] vaikka totesimme, että ei tule ihan hyvä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten varsinainen puheenvuoro, edustaja Savola.

14.37 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu digitaalisuudesta on hyvä asia. Jos minä mietin omalta osaltani, miten paljon digitaaliset käytännöt ovat helpottaneet elämää, niin kyllä pankkipalveluitten osalta, maatalousyrittäjän ja maatalouden paperitöiden osalta vaikkapa asioidessa vakuutusyhtiöön tai ylipäättään laskujen ja kirjanpidon hoidon osalta digitalisaatio on edesauttanut ja helpottanut paljon omaa elämää. Mutta sitten kun peilaan tätä vaikkapa omiin sukulaisiin tai niihin ihmisiin, keitä omallakin kotipaikkakunnalla, erityisesti iäkkäämpiä ihmisiä, tunnen, asiat eivät olekaan aivan näin yksinkertaisia. Ikäihmiset, erityisryhmien ihmiset tarvitsevat edelleen niitä perinteisiä palveluita, ja sen takia on hyvin huolestuttava tällainen lakiesitys, joka nyt on hallituspuolueitten enemmistöllä menossa läpi, eli se, että pakotetaan siihen digitaalisuuteen, vaikka siihen ei välttämättä niitä valmiuksia olisi.

Täällä aika ajoin nostetaan tiettyjä peruskysymyksiä esiin, kun pankkipalvelut ovat menneet digitaalisiksi ja maksu tapahtuu pääosin digitaalisin laittein, joko kännykkään ladatulla kortilla tai pankkikortilla, että käteisen rahan merkitys on aivan elintärkeä siinä

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

tilanteessa, jos ollaan vaikka poikkeusoloissa eikä pystytä näitä digitaalisia palveluita käyttämään. Tämän lakiesityksen tarkoituksena on nimenomaan näitten viranomaispalveluiden kirjeet viedä sinne digipostiin, ja tämä kyllä pahimmillaan aiheuttaa ongelmia nimenomaan noissa edellä mainituissa ryhmissä. Sen takia kannattaa tarkkaan lukea tämä keskustan vastalauseen esitys, mikä siellä on, ja erityisesti maininta siitä kokonaisuudesta, että kun näitä digitaalisuuteen liittyviä lakiesityksiä tulee tänne tipotellen, niin tämä kokonaisuus ei ole tällä hallituksella hallussa, ja tämä tulisi arvioida, ja tämä on nimenomaan ytimemme myöskin tässä vastalauseessa. Meidän henkilöt hallintovaliokunnassa ovat tehneet erittäin hyvää työtä siellä valiokunnassa. Tästä sitten huomenna äänestykset käydään täällä salissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

14.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pari pientä ongelmaa tähän asiaan liittyy, ja molemmat ovat vakavia:

Ensimmäinen on se, että kun 3G-verkko tästä maasta purettiin — muistamme sen tarinan aivan tarkkaan — niin käytännössähän kävi niin, että digiyhteydet maaseutukunnissa, harvaan asutuilla alueilla, lähes loppuivat kokonaan. Silloin taisin sanoa esimerkkinä, että kun alkaa metsäkoneurakoitsijoilla olla niin, että tietohan liikkuu heilläkin verkkojen kautta, ei heille enää papereita jaeta, työmääräykset ja työmaakartat siirtyvät digitaalisesti, se ei onnistu enää läheskään joka paikassa.

Mutta vakavampi juttu on tämä nyt esillä oleva hallituksen esitys, jossa Suomi.fi:n kautta toimitetaan tietoja ja tulee myös laskuja. Ajatelkaapa sitä ihmistä, vanhempaa ihmistä, joka ei tätä digipuolta hallitse, eikä voida edellyttää, että 90-vuotias ihminen alkaa digitaitoja opettelemaan, ei se ole mahdollista. Siksi toiseksi, jos hänellä on asuinpaikka vähän syrjempänä, hän ei saa edes yhteyttä minnekään. Häthätää puhelin toimii, jos ulos jaksaa kävellä. Hänelle kun tulee sieltä Suomi.fi:n kautta lasku, ja yleensä nämä laskut ovat semmoisia laskuja, että ne menevät ulosottoon heti, niin ihminen on täysin tietämätön siitä. Tässä pitäisi olla suoraan semmoinen järjestely, että sille ihmiselle, joka valitsee sieltä, että hänelle tulee edelleen se lasku postissa... Nythän joka vuosi pitää tehdä se pyyntö uudestaan. Elikkä tämä on aivan väärä suunta, jolla ihmisiä, näitä meidän kunniakansalaisia, jotka ovat tämän Suomen elintason rakentaneet, kohdellaan kuin kolmannen luokan kansalaisia, ja heitä voidaan rangaista tällä tavalla, antamalla tämmöisiä sanktioita, jotka heidän tietämättään pyöriivät heidän vahingokseen.

Tässä loukataan myös hyvin vakavasti minun mielestäni sitä, että ihmiset ovat lain edessä tasa-arvoisia. Nythän ne ihmiset, vanhemmat ihmiset, joilta äsken mainitut digitaidot puuttuvat tai joilla yhteyksiä ei ole, heitetään käytännössä yhteiskuntamme ulkopuolelle. Kyllä pikkuisen ihmettelen tällaista hallituksen esitystä.

Jos yllättäen hallitus tuntisi piston sydämessään, niin tätä voisi muuttaa silläkin, että pannaan ruksi ruutuun sinne ohjelmistosivulle, että tämä kyseinen rouva tai herra haluaa edelleen ne tiedot, ne laskut, mitä sieltä tulee, kirjekuoressa postissa. Sekin on totta, että postin kulkeminenkin on vähän myöhässä sille alueelle, että toivottavasti eräpäivään tulee viikko pari jatkoa lisää, että hän kerkeäisi maksaa sen laskun, koska monella paikkakunnalla se kirje viipyy niin pahuksen pitkään. Jos aiotte jollekin ystävälle viedä onnittelukortin, niin maaseudulla kannattaa käydä onnittelemassa sitä ihmistä, koska se onnittelukortti todennäköisesti ei kerkeä ennen kuin syntymäpäivät ovat ohi.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Tämä kuvaa Suomen tilannetta nyt, mutta olen hyvin murheellinen siitä, että tämmöiseen on Suomi mennyt, että näitä ihmisiä kohdellaan tällä tavalla, ja ennen kaikkea lainsäädännöllä tämä olisi voitu huomioida laittamalla tähän lakiin pykälä, että ne ihmiset, jotka valitsevat pysyvän palvelun myös kirjeen muodossa, saisivat sen ilman, että joka vuosi pitää olla aktiivinen. Se on mielestäni hyvin väärin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

14.43 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitoksia, rouva puhemies! Olen pitkälti samoilla linjoilla kuin edustaja Hoskonen tässä. On paljon asioita, mitkä mietityttävät todella paljon: tämä, mistä edustaja Hoskonen mainitsi ja mistä taisi edustaja Heinäluomakin mainita tuolla aikaisemmissa puheenvuoroissaan, että silloinhan aikaisempaa lainsäädäntöä tehtäessä valiokunta kiinnitti niinkin paljon huomiota siihen asiaan, että erikseen mainitsi mietinnössään, että digitaalisia palveluita tulee pystyä käyttämään tai siis ylipäätään palvelua pitää pystyä saamaan myöskin sellaisen henkilön, joka ei osaa laisinkaan käyttää digitaalisia palveluita. Eli valiokunta nosti esiin sen huolen, että sellaisetkin henkilöt, joilla ei ole digitaalisten sovellusten käyttö hanskassa, kuitenkin pystyvät saamaan nämä palvelut. Se on erityisen tärkeää.

Periaatteessa kuitenkin tässä katson niin, että koska nyt tässä käsitellään mietintöä ja kun äänestetään mietintö ”jaa”, hylkäysesitys ”ei”, niin kyllä se hylkäys silloin on myöskin näitä mietinnössä olevia hyviä uudistuksia ja ajatuksia kohtaan, ja sitä pidän hyvin harmillisena. [Mikko Savola: Olisko ne kannattanut korjata siellä valiokunnassa?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

14.44 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Totta kai se on tärkeää, että mietintövaliokunta tunnistaa ongelmia, mutta jos niitä ei korjata siellä lainsäädännön puolella, niin silloin ne jäävät kyllä vain kauniiksi toiveiksi. Nyt tämä on se ongelma koko Suomi.fi-digipalvelukokonaisuuden osalta, että niitä korjausesityksiä, joita oppositiosta tehtiin, hallitus ei voinut tehdä tähän lainsäädäntöön, koska tämä on säästölaki ja tällä tavoitellaan valtiovarainministeriön pääluokassa säästöjä. Sitten taas toisaalta tahti on asetettu näin kovaksi, että tässä digitaalisessa siirtymässä mennään eteenpäin. Se väistämättä tarkoittaa sitä, että iso osa ihmisistä jää heikkoon asemaan näiden palveluiden tosiasiallisessa käytössä. Totta kai on niin, että teoriassa ihminen voi valita sen paperipostin saapumisen, mutta kun se ongelma on rakennettu lainsäädännön sisään, että sinun täytyy aina itse hoksata sähköisestä järjestelmästä käydä laittamassa kerran vuodessa se täppä sinne, että minä haluan sen paperipostin jatkossa edelleen, niin tähän tarkoittaa sitä, että kaikki ihmiset eivät tätä pysty tekemään.

Sitten toisekseen on niin, mistä mainitsin aikaisemmin puheenvuorossani, että kaikille ihmisille ei suinkaan ole selvää, että jos käytät yhtä viranomaispalvelua sähköisesti, niin samassa yhteydessä ajatellaankin, että haluat käyttää kaikkia viranomaispalveluja sähköisesti. Silloin saattaa jäädä esimerkiksi hyvinvointialueelta näitä paperitse lähetettäviä aikoja tulematta paperipostin välityksellä, joita sitten odotat, että ne saapuvat. Tämä muodostaa ongelman tänne lainsäädännön sisään, joka kohtelee ihmisiä epäoikeudenmukaisella tavalla, että itse pitäisi hoksata, että täytyy käydä sähköisessä järjestelmässä vuosi kerrallaan aina tilaamassa ne paperipostit omaan kotiin. Luulen, että

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

tämä tulee aiheuttamaan lisääntyvässä määrin ongelmia ja tulee itse asiassa hyvinvointialueilla myöskin varsin nopeasti vastaan sitä kautta, että näitä käyttämättömiä aikoja alkaakin kerääntyä ihmisille, kun iso osa ihmisistä ei ole havainnut, että ne tulevatkin jatkossa sähköiseen järjestelmään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

14.47 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ajattelin vielä sanoa sanasen.

Minusta tuntuu, että jos sanotaan, että ihminen ei kerran vuodessa hoksaa käydä laittamassa täppää sinne, niin vähän aliarvioidaan kyllä suomalaisia, koska jos yhden kerran vuodessa täytyy huomioida haluavansa paperipostin digitaalisen palvelun, niin kyllä se aika pieni vaiva on kerran vuodessa käydä siellä, mutta joillekin ehkä sekin on liikaa.

Mielestäni tässä kuitenkin, jos ajatellaan niin kuin edustaja Heinäluoma äsken toi esiin, että hallituksen säästölaki, niin ei tämä nyt ihan... Täytyy kuitenkin muistaa, että me olemme digitaalisessa maailmassa, ja kyllä meidän täytyy edetä joillakin askelilla kuitenkin eteenpäin, niin että me saadaan ne palvelut joskus toimimaan digitaalisesti. Mikäli ei sitä nyt sitten jollain tavalla tehdä, niin mikä olisi parempi tapa tehdä se? Jos kerta sosiaalidemokraatit eivät ole missään vaiheessa tuomassa digitalisaatiota säästöksi, haluanpa olla kuulemassa sen päivän, kun todetaan, että sieltä ei säästöjä saada, koska kyllä se on yksi semmoinen paikka, mistä tänä päivänä varmasti tässä yhteiskunnassa voidaan säästää vielä aika paljonkin.

Jälleen nyt yhden sitten myöskin opposition huoliin siitä, että kaikki ihmiset saavat ne palvelunsa ja että ne palvelut toimivat. Ja ehkä nyt sanon viimeisenäkin, että toivon mukaan jonain kauniina päivänä nämäkin palvelut sitten toimivat, niin kuin sanonta on, että... No, jätän sanomatta, mutta sillä tavoin kuin kaikki muukin, joka hyvin toimii yhteiskunnassa, ja siihen päämäärään varmasti sekä hallitus että myöskin oppositio tähtää näillä puheillaan. Mutta en nyt kuitenkaan sitä kerran vuodessa ilmoittautumista pidä kovin hirveänä hukina, en kenellekään tässä maassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

14.49 **Mikko Savola kesk:** Rouva puhemies! Edustaja Peltokankaalle ehkä vain kahteen asiaan.

Ensinnäkään, jos on hallintovaliokunnassa tai missä tahansa valiokunnassa haluja muuttaa asioita, eivät riitä pelkät hyvän tahdon kirjaukset sinne mietintöön, vaan täytyy tehdä pykälämuutokset. Se pitäisi jo näillä vuosilla myös hallintovaliokunnan puheenjohtajan tietää.

Toinen asia: Ei ole kyse pienestä vaivasta. Jos ei niitä digitaalisia taitoja ole, niin niitä ei ole. Jos ei kykene sitä tekemään, niin minun mielestäni se on kyllä aliarvioimista, jos ei tätä halua sisäistää eikä pysty sanomaan myöskään ääneen. Siitähän tässä on kyse.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

14.50 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Niin, tämä piikki oli varmaan tarkoitettu minulle. Vastaa siihen, että kyllä tiedän, erinomaisesti tiedän, ja kun hallitus tekee yleensä ohjelman, niin edustaja Savolakin varmasti tietää sen, että hallitus yleensä noudattaa sitä hallitusohjelmaansa ja pyrkii toteuttamaan sitä kaikin keinoin.

Mitä tulee hallintovaliokunnan mietinnön laatimiseen, niin edustaja Savola on tervetullut joskus vierailemaan. Nimittäin valiokunnassa tehdään kyllä mietinnöt valmiiksi suhteellisen jouhevasti. Siellä kyllä oppositiokin saa kirjauksia sen verran kuin yleensä hallitus ja oppositio tässä talossa ovat toisilleen periksi antaneet.

Kyllä tämän asian tiedostan erinomaisesti. Kuten nyt hallituspuolueen jäsenenä ylipäätäänkin, kyllä se vain niin menee, että kun on hallitusohjelman hyväksynyt, niin kyllä sen mukana sitten kuljetaan.

Eipä tässä sen kummempaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

14.51 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä tähän keskusteluun se huomio vielä, että on totta kai, edustaja Peltokangas, aivan selvää, että hallituspuolueiden edustajat ovat sitoutuneet hallitusohjelmansa noudattamiseen ja vievät sitä eteenpäin myös käytännön tasolla tässä talossa tehtävässä lainsäädännössä. Kyllä ehkä kuitenkin haluaisin nostaa esille sellaisenkin huomion, että olen aina ajatellut, että vastuulliseen lainsäädäntötyöhön liittyy myös kyky ja valmius tehdä tarvittaessa myös pykälä- ja lakitasolla viilauksia ja muutoksia. Sitä vartenhan tämä eduskuntalaitos nimenomaan on olemassa, että kun kulloinenkin hallitus aina esityksiään antaa, niin sitten kun tässä talossa kansanedustajat asiantuntijoita kuulevat, jos tulee selkeästi esille, että lainsäädäntöön, esitykseen, on jäänyt epäkohtia, jotka on syytä korjata, niin kyllä yleensä tapana on ollut, että silloin myös sellaisia pieniä muutoksia voidaan tehdä lakiesityksiin, kun ne eivät kokonaisuudessaan hallitusohjelman vastaisia ole. Näin esimerkiksi toimittiin tässä talossa myös viime kaudella, kun lainsäädäntötyötä tehtiin hyvin rivakalla aikataululla ja sitä oli varsin runsaasti. Siinä mielessä en oikein yksiselitteisesti hyväksy sellaista vastausta, että hallitusohjelmaa noudatetaan.

Ehkä tässä digitalisaatiokokonaisuudessa kyse on myös siitä, että totta kai kehitys kehittyä ja asiat menevät eteenpäin ja digitalisaatiokin etenee suomalaisessa yhteiskunnassa, mutta ehkä mielestäni se oleellinen kysymys on se, edistetäänkö sitä hallitusti ja pysyykö tämä kokonaisuus ja järjestelmä sillä tavalla hallinnassa, että se on myös kansalaisille yksiselitteisen selkeä ja helppo käyttää ja omaksua. Kun tässä salissa juuri hetki sitten käsiteltiin hallituksen lakiesitystä, jossa jo vietiin digitalisaatiota hyvin voimakkaasti eteenpäin, niin nythän kyse on siitä, että tämän järjestelmän päälle ollaan jälleen tuomassa ikään kuin uusia kerroksia, uusia toimijoita, jotka tätä kokonaiskuvaa voivat sitten hämmentää ja heikentää palvelujen käyttäjien silmissä. Kyllä tämä on aivan aito ongelma ja kysymys myös siitä, että sitä myötä, kun meidän palveluja ja toimintoja ja viranomaistoimintaa, tässä tapauksessa tätä tiedoksi saattamista ja viestintää, viedään digitalisaation puolelle, meillä on yli puoli miljoonaa suomalaista, joilla digitaidot ovat syystä tai toisesta heikot. Kysehän ei ole pelkästään ikäihmisistä, vaan ihmisillä voi olla hyvin erilaisia syitä lähtien oppimisvaikeuksista, erilaisista hahmottamishäiriöistä, joidenka takia esimerkiksi näitten digitaalisten palvelualustojen käyttö on hyvin haastavaa.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Niin kauan kuin me ei pystytä asianmukaisesti varmistamaan, että kukaan ihminen ei ikään kuin jää yksin ja pulaan näitten asioitten kanssa, mielestäni sitä harkintaa tässäkin työssä tarvitaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

14.54 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kaarisalolle voi todeta, että kyllä muistan viime kauden oikein hyvin. Taisimme saada valiokunnassa yhden ehdotuksemme läpi koko kaudella. Tällä kaudella oppositiolta kuitenkin on tullut niitä useita kymmeniä, jotka on kirjattu mietintöihin. Mutta se tietysti riippuu aina porukoista, enkä sen takia tässä nyt osoita ketään sormella, koska ihmiset vaihtuvat valiokunnissa ja tässä salissakin.

Mutta sanotaan näin, että jos nyt tässä olen ollut kuulevinani, että valiokunnan mietintö jollain tavalla on siis aliarvostettu, niin onhan meidän kuitenkin syytä muistaa, mikä on se paperi, minkä korkein oikeus ottaa viimeisenä käteen, jos esimerkiksi lainsäädännössä on sellainen kohta, että tullaan pattitilanteeseen. Kyllä se on valiokunnan mietintö, josta haetaan sitten se lain henki, ja viimeinen tulkinta tulee sieltä, niin että ei siellä valiokunnassa nyt ihan mitä tahansa paperia, edustaja Savola, tehdä. [Mikko Savola: Etkö puolustakaan hallituksen esitystä? — Mauri Peltokangas: Kyllä!]

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Räsänen, Hanna.

Keskustelu

14.55 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Keskustan valiokuntaryhmän mielestä hallitus on hukannut vuonna 2023 toimeenpannun soteuudistuksen punaisen langan. Perusajatuksena oli vahvistaa perustason sotelähipalveluja, jotta kasvavat paineet vaativampiin ja kalliimpiin palveluihin ja hoitoihin pysyisivät hallinnassa. Hallitus on toteuttamallaan jokavuotisilla hyvinvointialueiden rahoitusleikkauksilla ja pakkoliitosuhkailuilla pakottanut hyvinvointialueet säästämään juuri näistä tärkeistä sotelähipalveluista. Myös jatkuvat asiakasmaksujen korotukset ovat vaikeuttaneet hoitoon hakeutumista ja pääsyä sekä luottamusta julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Pidämme myös käsittämättömänä, että hyvinvointialueiden ohjausvaltaa on siirretty sosiaali- ja terveysministeriöstä valtiovarainministerille, jolla ei ole sosiaali- ja terveyspalveluja koskevaa osaamista. Samaan aikaan, kun hyvinvointialueilla on leikattu

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

rahoitusta, on hallituksella riittänyt yllin kyllin rahaa pönkittää yksityisiä terveysjättejä. Tuo raha on pääsääntöisesti valunut yksityislääkärijättien kohonneisiin palkkioihin ilman, että se olisi lisännyt siellä käyntejä parantaen hoitopaikkaa, mikä on hallituksen kertoma peruste.

Hallituksen välinpitämättömän sotepolitiikan takia Suomeen on kuluvalle hallituskaudella muodostunut kolmenlaisia hyvinvointialueita: 1) alueet, jotka pystyvät kattamaan alijäämänsä ilman lisäaikaa, 2) alueet, joille lisäaikaa voidaan myöntää hakemuksesta enintään vuoteen 29 saakka, ja 3) alueet, joille lisäaikaa ei myönnetä ja jotka joutuvat taloudelliseen arviointimenettelyyn.

Arvoisa puhemies! Keskustan valiokuntaryhmä katsoo, että puheena oleva esitys jatkaa hallituksen nuivaa julkisiin sotepalveluihin kohdistuvaa politiikkaa. Puheena oleva esitys on ensisijaisesti valtiontalouden säästölaki. Sen tavoitteena on vähentää hyvinvointialueiden rahoitusta 390 miljoonaa euroa vuoden 29 tasossa samaan aikaan, kun väestön ikääntyminen jatkuu ja kasvattaa ihmisten palvelujen tarvetta.

Eikä tässä vielä kaikki. Nyt puheena olevan leikkauksen lisäksi huhtikuun 2026 kehysriihessään hallitus päätti uusista, noin 106 miljoonan euron leikkauksista hyvinvointialueiden rahoitukseen. Hallitus päätti myös kasvattaa jälleen kerran tuntuvasti asiakasmaksuja, joiden laskennallisia euromääräisiä vaikutuksia se tulee leikkaamaan pois hyvinvointialueiden rahoituksesta. Niin ikään hallituksen päättämät tuntuvat rahoitusleikkaukset sotejärjestöiltä tulevat kasvattamaan varmasti julkisten sotepalveluiden kysyntää. Tämä on itse asiassa aivan täysin järjenvastaista.

Näillä päätöksillä ihmisten luottamus julkisiin sotepalveluihin rapautuu. Yhä useammalla ei ole enää varaa käyttää edes julkisia terveyspalveluita. Eikä hallitus säästä edes vainajilta, vaan lähettää heillekin vielä lisälaskun asettamalla vainajille säilytysmaksun, mikä on kymmenen euroa vuorokaudessa.

Me valiokuntaryhmänä kävimme läpi näitä kaikkia rahoitusleikkauksia, mitä hallitus on tällä kaudella tehnyt, ja toteamme sen, että vaikka rahoituslaki ei ollut sellainen kuin sen olisi pitänyt alun perin olla, ja vaikka siinä on oikeasti valuvikoja, niin tämmöisellä räpeltämisellä hallitus ei kyllä tätä hyvinvointialueitten tilannetta saa korjattua. Keskustan ryhmän mielestä tarvitaan hyvinvointialueiden rahoituslain kokonaisuudistus, ja se ei voi odottaa seuraavia vaalikausia, vaan se työ on aloitettava hallituksen toimesta jo nytten. Teimme valiokunnassa meidän vastalauseessa pitkän listan esityksiä, mitä korjauksia keskusta tekisi tähän rahoituslakiin. Teimme luettelon välittömästi tehtävistä korjauksista ja myös pitkän aikajänteen korjauksista, ja ne kaikki ovat luettavissa sieltä keskustan vastalauseesta numero 2.

Olemme sitä mieltä, että tämmöisillä pienillä näennäisillä uudistuksilla, missä joillekin lisätään rahoitusta ja joiltain otetaan pois, sotea ei todellakaan korjata. Teen vastalauseen 2 mukaisen hylkyesityksen tälle laille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kvarnström.

15.00 **Johan Kvarnström sd:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Tässä hallituksen esityksessä puhutaan hyvinvointialueiden rahoitusmallin kehittämisestä, mutta todellisuudessa kyse on leikkauslaista. Esitetyt muutokset ja asetetut tavoitteet ovat selvässä ristiriidassa keskenään.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Hallitus leikkaa tällä esityksellä lähes 390 miljoonaa euroa hyvinvointialueilta eli sotepalveluista. Käytännössä hallitus leikkaa eniten Helsingiltä ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta. Länsi-Uudenmaan edustajana haluan tuoda esiin, että tämä esitys on alueemme asukkaiden näkökulmasta sekä kestävämpiä että epäoikeudenmukainen. Rahoitus per asukas kuuluu jo maan alhaisimpiin, ja olemme menettäneet paljon lähipalveluja. Alueemme on kärsinyt sekä hyvinvointialueen sopeutuksista että HUSin sopeutustoimista. Länsi-Uudenmaan osuus tämän esityksen leikkauksista on kohtuuton, yli 65 miljoonaa euroa, mikä vastaa mittaluokaltaan puolta alueen kaikesta terveysasematoiminnasta.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen perusajatus heikentää koko rahoitusmallin uskottavuutta: eniten häviävät ne alueet, jotka ovat sopeuttaneet talouttaan kaikkein voimakkaimmin. Länsi-Uudenmaan taloudellinen tilanne ei ole vakautunut siksi, että alue olisi saanut liikaa resursseja, vaan siksi, että taloutta on tasapainotettu nopeasti ja palveluja on leikattu. On täysin ymmärrettävää, että tämä esitys on saanut kovaa kritiikkiä monissa asiantuntijalausunnoissa ja jopa hallituspuolueiden riveissä. Kysymys kuuluu: pitävätkö hallituspuolueiden edustajat kiinni tästä leikkauslaista kaikesta huolimatta? Nyt ovat viimeiset hetket pysäyttää tämä epäoikeudenmukainen soteleikkaus.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden tilanteen lisäksi hallitus kohdistaa leikkauksia myös sotejärjestöihin lyhytnäköisellä ja ongelmallisella tavalla. Jää nähtäväksi, onko ministeri Rydmanin linja koko hallituksen linja vai ei. Joka tapauksessa näyttää selvältä, että hallitus on yksimielinen sotejärjestöihin ja sotepalveluihin kohdistuvista leikkauksista samalla, kun rahaa kyllä löytyy suuryritysten veronalennuksiin. Me sosiaalidemokraatit emme hyväksy ministerin asettamia kriteerejä.

Ärade talman! Kritik mot den här nedskärningen i social- och hälsovården är inte bara oppositionspolitik, utan något som såväl sakkunniga som regeringspartiernas egna representanter står bakom. Jag är till exempel fullständigt enig med SFP i Nyland om att regeringens förslag äventyrar möjligheterna att upprätthålla en jämlik och fungerande service och att det är orättvist att områden som anpassat ekonomin mest nu bestraffas med de tyngsta nedskärningarna. Men SFP i riksdagen är i färd med att godkänna den här nedskärningen. Försvarstaktiken verkar vara att skylla allting på hela social- och hälsovårdsreformen och skyffla över resten av ansvaret på följande regering, det vill säga att tala om allt annat förutom den här perioden, men det är den här högerregeringen som i stället för att ge välfärdsområdena och HUS arbetsro har gjort nedskärningar under de viktiga första åren efter reformen. Därför har exceptionellt många blivit uppsagda från social- och hälsovårdssektorn den här perioden, trots ett växande servicebehov.

Nedskärningar föreslås nu alltså fortsätta de kommande åren. Bara denna proposition innebär nedskärningar på nästan 390 miljoner euro till år 2029. Västra Nylands välfärdsområdes andel är över 65 miljoner euro. Argumentet att det här måste ske av ekonomisk nödvändighet håller inte. För det första är det inget i de ekonomiska ramarna som säger att just Västra Nylands välfärdsområde ska drabbas hårdast, tillsammans med Helsingfors. För det andra hittar regeringen nog en dubbelt så stor summa för nästa år i och med den planerade och hårt kritiserade sänkningen av samfundsskatten för drygt 800 miljoner euro per år.

Det handlar alltså om politiska prioriteringar. Vi i SDP skulle prioritera social- och hälsovården starkare. Det har vi visat i varje skuggbudget denna period och det kommer vi

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

att visa även i år under senhösten. Det handlar om värderingar och medmänsklighet, men det handlar också om långsiktighet, vad som är vettigt och ekonomiskt i det långa loppet. Vi behöver satsa mer på förebyggande arbete och stöd och vård i tidigt skede för att stävja trycket på den dyrare specialistvården, och integrationen mellan vårdnivåerna behöver ännu förbättras, speciellt i Nyland.

Arvoisa puhemies! Tämä esitetty leikkaus on jo itsessään huono. Se on kuitenkin asetettava laajempaan yhteyteen useiden muiden hallituksen tekemien sosiaali- ja terveydenhuollon leikkausten kanssa. Kokonaisuus on valitettava sekä itsessään että ajoituksen kannalta. Hyvinvointialueiden olisi pitänyt saada ensimmäisinä vuosinaan työrauha ja turvattu rahoitus sen sijaan, että leikkaukset ovat johtaneet muun muassa lukuisiin yhteistoimintaneuvotteluihin ja irtisanomisiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

15.05 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden rahoitusmallia on kiistatta kehitettävä, mutta käsillä oleva lakimuutos tulee vaikeuttamaan monien alueiden mahdollisuuksia turvata peruspalvelut ja selviytyä taloudellisesti. Käytännössä kyseessä on noin 388 miljoonan euron leikkaus hyvinvointialueiden rahoitukseen vuoden 2029 tasossa. Hallitus on tehnyt rahoitusmalliin monia muutoksia, joista monet ovat käytännössä leikkauksia, ja tämä esitys on jatkoa näille muille esityksille. Esitysten lopputulema on selvä: alueille jätetään pysyvästi kasvava kuilu ihmisten palvelutarpeen ja valtionrahoituksen välille. Hyvinvointialueet toivoisivat kyllä rahoitusmallin kehittämistä mutta eivät jo valmiiksi niukan rahoituksen leikkauksia.

Näiden nyt esitettyjen muutosten vaikutukset kohtelevat eri alueita eri tavoin. Leikkauksia kohdistuu erityisesti alueille, jotka ovat jo sopeuttaneet talouttaan ja joiden palvelutarve on kasvava. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella rahoitus vähenee merkittävästi tämän esityksen myötä. Alueella on jo toteutettu monia säästöohjelmia, uusi valtavan suuri säästöohjelma on tekeillä ja palveluiden saatavuudessa on valitettavasti suuria ongelmia säästöjen vuoksi. Silti hallitus ajattelee, että alueemme ihmisten sotepalveluiden rahoitusta voidaan entisestään leikata.

Arvoisa puhemies! Samanaikaisesti hyvinvointialueiden alijäämien kattaminen vaatii alueilta merkittäviä sopeutustoimia, eikä alijäämien kattamisaika ole edelleenkään riittävän väljä. On selvää, että suomalaisten palveluita tullaan näiden talouspaineiden vuoksi karsimaan, mikä voi käydä entistä kalliimmaksi pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton lähtökohta on, että sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoituksen on vastattava todellista palvelutarvetta. Hyvinvointialueita ei pidä pakottaa leikkaamaan peruspalveluista, vaan rahoitusmallia on korjattava niin, että se turvaa hoitoonpääsyä, henkilöstön riittävyyttä ja yhdenvertaisia palveluita koko maassa.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kvarnströmin tekemää hylkäysehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi.

15.07 **Mika Riipi kesk:** Arvoisa puhemies! Minä tulen sieltä hallituksen mielestä toivottomalta alueelta eli Lapista, eli siellä pohjasakassa arviointimenettelyssä ollaan, ja toivoa ei hirvittävän paljon ole.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Kun nyt katsoo tätä taivalta kolmen vuoden aikana hyvinvointialueitten osalta, niin aika väistämätöntä olisi ollut se, että se kokonaisuudistus olisi pitänyt aloittaa jo heti alkuun. Meikin tunnustamme, että sinne tehtiin aika lailla pahoja valuvikoja, joitten hintaa me nyt maksamme, tai oikeastaan ne ihmiset, jotka tuolla alueella nyt asuvat, maksavat niiden hintaa. Mutta nyt tämä malli, jossa hallitus korjaa tätä kokonaisuutta pienillä osauudistuksilla, joissa taustalla vielä edelleenkin ovat nämä säästötavoitteet, ajaa nämä alueet entistä vaikeampaan tilanteeseen.

Näillä perusteluilla kannatan lämpimästi edustaja Räsäsen tekemää hylkäsesitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

15.08 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävä lakiesitys on yksi oikeistohallituksen tuhoisimmista leikkauspaketeista, sillä se vie lähes 400 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoituksesta tulevien vuosien aikana. Mitään keinoja säästöjen saavuttamiseksi hallitus ei tietenkään esitä, vaan ne ikävät päätökset sysätään hyvinvointialueiden vastuulle.

Käytännössä tällä esityksellä heikennetään suomalaisten hoitoonpääsyä, heikennetään vanhuspalveluiden laatua ja varmistetaan se, että hoitajien ja muun sotehenkilöstön irtisanomiset jatkuvat myös tulevaisuudessa. Suurimman hinnan sosiaali- ja terveyspalveluiden rapauttamisesta maksavat vaikeimmassa asemassa olevat ihmiset, kuten pienituloiset, vanhukset, vammaiset, pitkäaikaissairaat, asunnottomat ja vähemmistöt.

Samaan aikaan hallitus jatkaa sosiaali- ja terveysjärjestöiltä leikkaamista siten, että hallituskauden aikana järjestöiltä viedään noin puolet aiemmasta rahoituksesta. Näin koko suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta elintärkeää ennaltaehkäisevää työtä ja matalan kynnyksen palveluita romutetaan seurauksista piittaamatta.

Samalla sosiaali- ja terveysministeri Rydman on tehnyt avustusleikkauksista politikoinnin välineen sanelemalla omavaltaisesti syrjivät avustuskriteerit, joiden tosiasiallinen tarkoitus on vaientaa kansalaisyhteiskuntaa, targetoida tiettyjä perussuomalaisille epämieluisia järjestöjä, joiden toimintaan liittyy vähemmistöjen ja ihmisoikeuksien puolustaminen — näin siitä huolimatta, että sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annetun lain mukaan avustettavan toiminnan tulee osaltaan tukea ihmisten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä perusoikeuksien toteutumista. Luonnollisesti myös perustuslaki ja yhdenvertaisuuslaki edellyttävät viranomaisia edistämään toiminnassaan yhdenvertaisuutta. Julkisuudessa ministeri Rydman on toistuvasti linjannut, ettei syrjivistä avustuskriteereistä enää neuvotella eikä niitä muuteta, jopa vastoin pääministerin kantaa. Ministeri ei kuitenkaan ole oman hallinnonalansa diktaattori, vaan hänen tulee nauttia eduskunnan luottamusta.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella teen seuraavan epäluottamusehdotuksen: Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman on toiminut epäasiallisesti ja syrjivästi vuoden 2027 STEA-avustusten myöntämisen kriteereistä päätettäessä ja asiaa koskevaa valmistelua ohjatessaan. Ehdotan, että eduskunta toteaa, ettei ministeri Rydman nauti eduskunnan luottamusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

15.12 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän lakiesityksen myötä hallituksen tekemät suorat leikkaukset sosiaali- ja terveydenhuoltoon kasvavat noin miljardiin euroon vuositasolla. Hallituksen politiikka kaiken kaikkiaan lisää terveyseroja, köyhyyttä, asunnottomuutta ja sosiaalisia ongelmia, ei pakon vuoksi vaan koska tämä hallitus suosii mieluummin rikkaita ja suuryrityksiä, joille rahaa kyllä riittää. Oikeistohallituksen politiikan myötä tarve kolmannen sektorin tarjoamalle tuelle ja palveluille kasvaa vuosi vuodelta, mutta samalla sen resurssit on päätetty viedä. 190 miljoonan euron leikkaukset hallituskauden aikana vievät puolet sosiaali- ja terveysjärjestöjen aiemmasta rahoituksesta. Asiasta vastaavalle sosiaali- ja terveysministeri Rydmanille kyse on poliittisesta pelistä ja profiloitumisesta sillä oletuksella, että vihamielinen suhtautuminen kansalaisyhteiskuntaan toisi hänelle poliittista kannatusta. Vaikka kokoomuksen ja RKP:n johto on linjannut, etteivät syrjivät avustuskriteerit ole hyväksyttäviä, ministeri Rydman on toistuvasti ilmoittanut, että kriteerit ovat ja pysyvät. Mielestäni tästä syystä on tarpeen punnita, nauttiiko ministeri enää eduskunnan luottamusta tehtävässään.

Kannatan edustaja Pekosen tekemää epäluottamuslausetta sosiaali- ja terveysministeri Rydmanille.

Arvoisa puhemies! Ministeri Rydmanin esittelemien kriteerien mukaan avustusta ei jatkossa myönnettäisi järjestöille, joiden toiminta on keskittynyt yhteiskunnalliseen vaikuttamis- tai neuvontatyöhön. Yksi järjestöjen työn keskeinen osa on kuitenkin nimenomaan osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun, jotta esimerkiksi vammaisten, lasten, nuorten ja vanhusten ääni kuuluisi myös päättäjien korviin. Avustusta ei jatkossa myönnettäisi myöskään järjestöille, joiden toiminta kohdistuu pääosin yhteen tiettyyn ei-terveysperusteiseen tausta- tai identiteettiryhmään. Tämä on ilmeistä syrjintää esimerkiksi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä sekä eri maahanmuuttajaryhmiä kohtaan. Se, että järjestöille, joiden toiminta on keskittynyt yhteiskunnalliseen vaikuttamis- tai neuvontatyöhön, ei jatkossa myönnetä avustuksia, heikentää demokratiaa ja kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksia tuoda päätöksentekoon tietoa, kokemusta sekä kriittisiä ja kehittäviä näkökulmia. Käytännössä suuri osa juuri vaikuttamistyötä tekevästä järjestöistä toimii perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen edistämiseksi. Tämä linjaus on ristiriidassa julkiselle vallalle asetetun velvoitteen kanssa turvata ja edistää perus- ja ihmisoikeuksia.

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan, kun Suomi virallisesti puhuu kansalaisten kriisinkestävyyden lisäämisestä, annetaan sosiaali- ja terveysministeri Rydmanin ajaa alas ja hajottaa koko se sote- ja järjestökenttä, joka nimenomaan toteuttaa ihmisten arjen tasolla sekä ennalta ehkäisevää että myös kriisityötä. Ministerin väite siitä, etteivät leikkaukset osu avun tarpeessa oleviin, on kestävätkö. Sotejärjestöiltä ei voida leikata näin paljon ilman, että se romuttaa suoraan ihmisiä kohtaavan työn. Järjestöt tarjoavat elintärkeää tukea ja palveluita, joita kunnat ja hyvinvointialueet eivät pysty järjestämään. Erityisen hälyttävää on se, että Rydmanin päätös on jättämässä sosiaalisen hyvinvoinnin kriteerin tukemisen ulkopuolelle. Jos asunnottomuuden, päihdeongelmien ja yksinäisyyden ehkäisy ei enää jatkossa kuulu avustusten piiriin, edessä on niin vaikea sosiaalinen romahdus ja inhimillinen katastrofi, että on vaikea uskoa minkään hallituspuolueen sitä ihan oikeasti haluavan.

Arvoisa puhemies! Suomessa on pitkät perinteet sosiaali- ja terveysalan järjestöillä. Monet niistä on perustettu jo 1800-luvun lopulla tai 1900-luvun alkupuoliskolla. Järjestöt

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

perustettiin auttamaan vaikeimmassa tilanteessa olevia ihmisiä aikana ennen hyvinvointivaltion julkisia palveluita. Järjestöt ovat yli sadan vuoden ajan rakentaneet sitä turvaverkkoa, joka nykyään toimii hyvinvointivaltion julkista sotealaa täydentävänä rakenteena. Lapset, vammaiset, pitkäaikaissairaat, sotaveteraanit, tukea tarvitsevat nuoret, asunnottomat, päihdeongelmaiset ovat saaneet järjestöjen kautta tukea, jota valtio ei ole pystynyt tarjoamaan. Samalla syntyi miljoonia säästävää vapaaehtoistoiminnan ja vertaistuen malli. Järjestörakenne toimii siten, että palkattujen, myös keskusjärjestötasolla työskentelevien järjestöammattilaisten organisoimana pyörii vahva vapaaehtoisten ja kokemustiedon toimintakokonaisuus. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksiin kohdistuvat leikkaukset ovat ajamassa alas vanhaa ja toimivaa rakennetta, joka hoitaa tärkeän osan niistä tehtävistä, jotka muutoin kuuluisivat kunnille ja hyvinvointialueille, mutta ne on jätetty kolmannen sektorin hoidettavaksi. Suomen hallitus on nyt tekemässä päätöstä, jonka seurauksia se ei tunnu ymmärtävän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

15.18 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Heti puheenvuoroni aluksi teen nyt hylkäysehdotuksen tässä, koska vaikka hylkäysehdotus sai täällä jo kannatusta, niin kun tarkistimme tilanteen, niin edustaja Kvarnström ei ollut varsinaisesti tehnyt hylkäysehdotusta, vaikka käytti hienon ja asiallisesti kriittisen puheenvuoron tästä, joten teen nyt hylkäysehdotuksen. Hylkäämisen perusteet on täällä useassa puheenvuorossa jo erinomaisesti esitetty, enkä käy niitä yksityiskohdittain läpi. Kyseessä on tällainen rahoituksen leikkaus, 388 miljoonaa euroa, jolle voidaan sitten laskea todellakin hyviä esimerkkejä, tai itse asiassa pitäisi sanoa huonoja, ikäviä esimerkkejä, mikä sen vaikutus on niillä alueilla, jotka eniten joutuvat kokemaan näitä leikkauksia. Niin kuin täällä juuri Kvarnströmin puheenvuorossa kerrottiin, esimerkiksi Länsi-Uudenmaan kohdalla tämä vastaa noin puolta terveysasemien yhteenlasketusta budjetista. Se, millä tavalla alueet sitten käytännössä tekevät tätä sopeutusta, jää tietenkin sitten alueiden itsehallinnon varaan.

Kun täällä on monessa puheenvuorossa ja aikaisemmin näistä asioista keskusteltaessa nostettu aina esille, että rahoituslaki tarvitsee korjausta, niin siitä olen samaa mieltä. Olen ollut mukana lukuisissa keskusteluissa, joissa tätä on tuotu esille, ja olen huomannut, että on hyvin paljon sellaisia alueellisia intressejä, että joku hyvinvointialue haluaa korjausta, jota toinen hyvinvointialue ei halua, koska tämä on nollasummapeliä ja sitten pelätään, että jonkun lisärahoitus johtaa toisen alueen rahoituksen menetykseen. Olen itse kovasti miettinyt, mitkä voisivat olla ne tärkeimmät yleiset asiat, mitkä tässä rahoituslaissa pitäisi korjata, ja olen käytännössä päätenyt esittämään, että ainakin seuraavat kolme.

Kaksi niistä kolmesta palautuu itse asiassa siihen poikkeukselliseen vuoteen 2023, jolloin hyvinvointialueet aloittivat, jolloin tuli 40 vuoteen korkein inflaatio Suomeen. Ennakkorahoitus, joka hyvinvointialueille annettiin, jäi viisi prosenttia jälkeen todellisesta kustannuskehityksestä, ja siitä syntyi sitten tämä 1,4 miljardin aukko. Kun samaan aikaan oli voimassa tämä vuoteen 26 mennessä tehtävä alijäämän tasoitus, se synnytti senkaltaisen ajolähtötilanteen, että hyvinvointialueet kerta kaikkiaan pakotettiin siihen, että ne nopeassa tahdissa ryhtyivät käymään yt-neuvotteluja ja tekemään myös hyvinkin ankaraa palvelupisteiden karsintaa, osin toki joillakin alueilla perusteltujakin mutta hyvin paljon sellaisia, jotka ovat käytännössä heikentäneet palveluja.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Silloin olisi tietenkin siinä tilanteessa — eli olemme ajallisesti siinä vuoden 2023 viimeisessä kvartaalissa — istuvan hallituksen pitänyt ymmärtää, että nyt on tarvetta tehdä nopea muutos tähän rahoituslakiin ennen kaikkea juuri tämän alijäämän kattamisajankohdan suhteen. Hallitushan reagoi hyvin nopeasti kuntien osalta. Olen täällä puheenvuoroissa aiemmin todennut, että kun marraskuun 19. päivänä vuonna 23, joka oli niin sanottu kuntatalouden musta perjantai, kävi ilmi, että kunnat ovat menettämässä todella paljon valtionosuuksia, kun vuoden 22 verotustiedot valmistuivat, niin viikonlopun aikana hallitus reagoi siihen ja ilmoitti, että tätä ei toimeenpanna kahteen vuoteen ja sitten tulee vielä kolmen vuoden siirtymäaika sen päälle. Samalla tavalla olisi pitänyt silloin reagoida näihin hyvinvointialueisiin, mutta sitä ei sitten haluttu tehdä, ja mielestäni syyt ovat aika pitkälti poliittisia.

Tämä on se tausta, ja näin ollen vielä sitten vuonna 24 tätä alijäämää tuli lisää 1,1 miljardia, eli yhteensä sitä oli siinä vaiheessa kertynyt 2,5 miljardia. Selväähän on, että se aika siihen kattamiseen vuoteen 26 ei millään olisi riittänyt kuin joillakin alueilla, joilla oli vähän parempi tilanne kuin muilla. Tähänhän me saimme nyt sitten tässä pari kuukautta sitten lain muutoksen kolmen vuoden taistelun ja odottamisen jälkeen. Tämä oli tietenkin yksi olennaisen tärkeä asia, mutta tämä tuli selvästi liian myöhään, ja tietyillä alueilla on vahinkoa tässä suhteessa tapahtunut.

Toinen asia, joka siellä pitää ehdottomasti korjata, on sitten tämä jälkikäteistarkastuksen jakoperuste. Sehän jaetaan alueiden budjettien yleisessä suhteessa eikä huomioida sitä, mikä on konkreettisesti kunkin alueen oma alijäämä ollut, ja se on sitten johtuen juuri tästä hyvin voimakkaasta ensimmäisen vuoden suuresta alijäämästä lisännyt sitä alueiden välistä eroa.

Kolmas asia liittyy sitten tähän liialliseen diagnoosipainotteisuuteen vielä sillä tavalla, että se perustuu siellä itse tuotannossa tietojärjestelmien avulla kerättyyn diagnoositietoon. Sinänsä pitää diagnoositietoja olla mukana siinä tarpeen arvioinnissa, mutta niiden tulee perustua valtakunnallisesti yhtenäisiin kriteereihin ja esimerkiksi Kelan rekistereihin tai muihin tällaisiin objektiivisiin asioihin.

Nämä asiat olisi ensi sijassa tässä korjattava.

Sitten olemme tietenkin siinä tilanteessa, että kun kuusi aluetta nyt on jo tässä arviointimenettelyssä, niin meillä on erityinen ongelma tullut tiettyjen alueiden suhteen. Minun mielestäni siihen löytyy keinoja, joiden tulee toki olla sellaisia, että ne eivät ole muilta alueilta niin sanotusti rahoitusta vähentäviä keinoja. En väitä, että nyt tässä vielä jäljellä olevan puheenvuoroni aikana esittämäni yksi keino olisi se ainoa, mutta esimerkiksi voitaisiin harkita sellaista, joka on ollut aikanaan sairaanhoitopiirijärjestelmässä käytössä, että tietyllä tavalla valtio voi esimerkiksi lunastaa 50 prosenttia peruspääomasta sillä alueella ja annetaan sitten kymmenen vuoden takaisinmaksuaika, jolloin saadaan tämmöinen pidennetty aika ja välitön rahoituskriisin rahoitusratkaisu. Eli tässä näitä eräitä keinoja.

Nyt haluan todeta, että tässä lakiesityksessä, jota nyt esitin äsken hylättäväksi, on yhdeksän eri muutosta, joista kaksi selittää 90 prosenttia tästä leikkauksesta, ja ne ovat tämä palvelutarpeen leikkaus ja sitten toinen se siirtymätasauksen yleinen leikkaus. Seitsemän muuta ovat enemmän sellaisia, että ne tasapainottavat eri suuntiin alueiden keskinäistä rahoitusta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

15.25 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on hyvin tuotu esiin näitä hyvinvointialueitten ongelmia. Kun oikein katsotaan tätä hyvinvointialueitten rahoitusta kokonaisuutena, niin täällä aika monta kertaa tuolta oikealta laidalta tuodaan esiin, että noin miljardi vuodessa on nostettu sitä hyvinvointialueitten rahoitusta, mutta koko ajan unohdetaan se sanoma, että kun jo pelkästään se hyvinvointialueindeksi on ollut siinä vähän yli kolmen prosentin tasossa, niin siellä puhutaan 800—900 miljoonan tasosta, plus sitten palvelutarve, joka on ollut noin yhden prosentin luokkaa. Nämä jo tekevät nykyisen rahoituslain mukaisesti sitä nousua. Mutta sitä on leikattu, ja tämä 388 miljoonaa euroa, joka on tässä nytten käsittelyssä, tarkoittaa sitä, että nyt tätä nousukulmaa on noin äkkiä arvioiden noin tuhannella miljoonalla leikattu siitä, mitä se on ollut lähtötasossa.

Kyllähän kovaa taloudellista ohjausta tehdään hyvinvointialueitten osalle, ja sitä tehdään monella tavalla. Pelkästään tällä leikkaamisella, asiakasmaksuilla ja muilla hyvinvointialueindeksi on jo aika tiukka senkin vuoksi, että se ottaa yleisen palkkakehityksen huomioon, ja hyvinvointialueilla ovat nämä palkkaohjelmat ja muut, ja ne ovat olleet korkeampia. Jälkikäteistarkastukset, niin kuin edustaja Lindén tuossa hyvin toi esiin, menevät aika lailla sen mukaan kuin päärahoituksen jako on tehty, ja nyt sitten lisätään vielä palvelutarpeen osalta sitä. Se oli 80 prosenttia, eli jos on prosentin kasvu, niin siitä korvataan noin karkeasti ottaen 0,8, ja nyt sitä vielä tiukennetaan. Eli tätä rahoitusohjausta kyllä tässä tehdään todella voimallisesti, ja koko ajan kaipaisi sitä, miten sisältöihin ja palveluihin liittyviä asioita käsitellään.

Kaikki nämä leikkaukset, mitä tässä on... Meillä on nytten kuusi hyvinvointialuetta arviointimenettelyssä, ja voi tavallaan kertoa, että koko ajan heidän ja monen muun hyvinvointialueen osalta sopeutustoimet ovat olleet nimenomaan yt:itä, henkilökunnan vähentämistä ja hoitopääsyn vaikeuttamista tietyllä tavalla tai hidastamista oikeastansa. Eli me ollaan tällaisella tiellä, ja nyt pitäisi miettiä, miten tätä pystytään korjaamaan.

Yksi hyvä asia on tässä tullut matkan aikana, kun tätä alijäämän kattamisaikataulua on pidennetty, mitä oppositio on vaatinut vuodesta 23 lähtien. Eli tässä on ollut paljon eri suuntiin olevia asioita työn alla. Hyvinvointialueitten osalta toivoisi, että sitä työrauhaa ja ennustettavuutta tulisi. Nytkin kun tässä katsotaan eri hyvinvointialueita, miten tämä leikkaus tapahtuu, niin esimerkiksi kotihyvinvointialueellani Pirkanmaalla tämä 388 miljoonaa tarkoittaa 36 miljoonaa vähennystä Pirkanmaalle. Mielenkiintoista on ollut huomata, että niiltä alueilta, jotka ovat päässeet kohtuullisesti alijäämän kattamisessa ja toimintojen tehostamisessa, leikattiin eniten tässä nyt, ja sekin tietyllä tavalla on kannustavuuden kannalta huono asia. Siinä mielessä tässä lakiesityksessä jatketaan sitä hallituksen käytännössä tekemää työtä, jossa leikkauksia tehdään aika voimallisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä STEA-rahoitus on tässä nytten isossa leikkauksessa ollut, ja se alkuperäinen rahoitus on tainnut tippua puoleen nyt kun hallituksen leikkaukset, mitä nytten on kaavailtu, ovat kokonaisuudessaan. Se kävelee suoraan hyvinvointialueitten palveluihin. Ne ovat olleet osa hyvinvointialueitten palveluja tukevia toimintoja, mitä hyvinvointialueet eivät itse tee ja mitä kolmas sektori tekee. Me saamme tästä kyllä vielä semmoisen pommin, joka sitten tulee hyvinvointialueitten osalta hoidettavaksi, ja tämä vielä vaikeuttaa tätä tilannetta. Nyt ollaan todella huolestuttavalla tiellä.

Arvoisa rouva puhemies! On varmasti hyvä, että näitä rahoitusmalleja käydään läpi ja yritetään löytää uusia malleja, mutta toisaalta tällainen tempoilevuus pitäisi nyt uusissa rahoitusmalleissa pystyä estämään ja vähän pitemmälle sitä ennustettavuutta rakentamaan. Sillä tavalla me myöskin rauhoittaisimme hyvinvointialueitten työtä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

15.31 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Mukavasti juuri ulkoa valo loistaa tänne saliin, mutta samaa kirkkautta ja valoa ei voi kyllä sanoa tästä hallituksen sosiaali- ja terveystalitiikasta ja sen linjasta. Kaikki isot uudistukset ja parannukset hyvinvointialueitten tilanteeseen on jätetty tekemättä. Pieniä parannuksia ja viilauksia on tässä kauden loppuvaiheessa sentään tänne saliin tuotu, mutta isossa kuvassa ongelmat on jätetty ratkaisematta ja jätetty hyvinvointialuepäättäjien ongelmiksi ja sinne ratkottaviksi.

Keskustan mielestä tarvitaan nyt tässä tilanteessa nopeita toimenpiteitä hyvinvointialueitten tilanteen parantamiseksi ja toisaalta myöskin pidemmän aikavälin toimenpiteitä. Niitä välittömästi tehtäviä nopeita toimenpiteitä olisivat meidän mielestämme se, että alijäämien kattamisaikaa kannattaisi pidentää vuoden 2030 loppuun, ja tietysti se, että vastineeksi tästä lisäajasta hyvinvointialueet sitten sitoutuisivat kustannustason hillintään ja arviointimenettely voitaisiin käynnistää vasta sen jälkeen, jos alue ei toteuta sitä sovittua kustannusten hillinnän ohjelmaa.

No sitten, arvoisa rouva puhemies, keskusta on nostanut keskusteluun myöskin tämän niin sanotun hyvinvointialueitten velkasaneerauksen. Eli tällä hetkellä itse asiassa aika moni hyvinvointialue on siinä tilanteessa, että talous on tällä hetkellä saatu tasapainotettua, osittain myöskin vaikeiden päätösten seurauksena, mutta siellä rasittavat ensimmäisiltä vuosilta kertyneet todella rajut alijäämät, mikä sitten käytännössä tekee hyvinvointialueen toiminnan ja ihmisten palveluitten järjestämisen mahdottomaksi. Eli haettaisiin hieman mallia yrityspuolelta. Jos siellä yrityksissäkin nähdään, että on terveellä pohjalla yritystoiminta, joka tuottaa, talous on kestäväällä pohjalla, mutta ne vanhat velat rasittavat niin kovaa, että toiminnan jatkaminen ja palveluitten järjestäminen on vaikeaa, niin voitaisiin ottaa tällainen niin sanottu velkasaneeraus käyttöön. Sitä kautta myöskin kannustettaisiin vaikeimmassa asemassa olevia alueita talouden tervehdyttämiseen. Mielellään kuuntelisin — täällä on kuitenkin pari hallituspuolueen edustajaa paikalla — olisiko tämä velkasaneeraus semmoinen yksi mahdollinen vaihtoehto myöskin tässä tilanteessa.

No, me ollaan pidetty pitkään esillä myöskin matkakulujen siirtämistä Kelasta hyvinvointialueille. Täältä salistakin on tehty tämän hallituskauden aikana näitä keskittämiskorjauksia, joilla palveluita ollaan viety ihmisiltä kauemmaksi ja ikään kuin saatu säästöjä, mutta eihän niillä sinällään säästöjä ole saatu, vaan kyllä se ihminen, joka lähtee palveluja hakemaan pidemmän matkan päästä, maksaa sitten ne säästöt.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä tällä erää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

15.34 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen keskeinen sisältö on hyvinvointialueiden rahoituksen kohdistettavissa merkittävässä säästöissä eli toisin sanoen leikkauksissa. Esityksen mukaan vuodesta 2027 eteenpäin palvelutarpeen kasvusta otettaisiin hyvinvointialueiden rahoituksessa huomioon 60 prosenttia voimassa olevan lain 80 prosentin sijasta. Palvelutarpeen kasvun huomioon ottamista koskevasta määräaikaisesta 0,2 prosenttiyksikön korotuksesta luovuttaisiin vuodesta 2028. Näiden yhteisvaikutus on 268 miljoonaa euroa vuoden 2029 tasossa. Lisäksi siirtymätasauksia muutettaisiin ja

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

siirrettäisiin hyvinvointialueiden rahoitettavaksi yhteensä 120 miljoonalla. Koko hallituksen esityksen vaikutus hyvinvointialueiden rahoitukseen on 388 miljoonaa euroa vähentävä vuoden 2029 tasossa.

Hallituksen esityksen tavoitteena kerrotaan olevan kehittää hyvinvointialueiden rahoitusmallia hallitusti ja ennakoivasti perustuslain mukaiset palvelut turvaten. Valitettavasti esitetyt muutokset ja asetetut tavoitteet ovat syvässä ristiriidassa.

Arvoisa rouva puhemies! Muutoksen vaikutukset eroavat eri alueilla huomattavasti. Erityisesti rahoituksen kasvu vähenisi Helsingin kaupungilla, Länsi-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueilla. Asiantuntijakuulemisten perusteella leikkauksia kohdistuu nyt erityisesti alueille, jotka ovat jo sopeuttaneet talouttaan tai joiden palvelutarjonta kasvaa, mitä pidetään epäoikeudenmukaisena ja heikentävän kannusteita toimenpiteiden tekemiseksi ja talouden tasapainottamiseksi alueilla.

Kokonaisuutena säästötoimet kiristävät hyvinvointialueiden rahoitusta merkittävästi, ja ne ajoittuvat samaan aikaan hyvinvointialueiden alijäämien kattamisen edellyttämien sopeuttamistoimien ja jälkikäteistarkastuksen vähenemisen kanssa. Liian kireäksi muodostuva talous ei mahdollista alueilla hallittua uudistumista vaan painottaa sopeutustoimia, jotka voivat näkyä myöhemmin kasvavina kustannuksina ja raskaampana palvelutarpeena.

On ongelmallista, että hyvinvointialueisiin ja niiden rahoitukseen kohdistetaan nyt monia muutoksia lyhyellä aikavälillä ja osin päällekkäin. Esitetyt muutokset heikentävät luottamusta rahoitusjärjestelmän periaatteisiin ja kannusteita talouden tasapainottamiseen. Alueet tarvitsisivat työrauhaa sekä ratkaisuja, joiden pohjalta toimintaa voi kehittää pitkäjänteisesti sekä tavalla, joka kannustaa uudistusten tekemiseen ja talouden tasapainottamiseen hallitusti ja laadukkaat, vaikuttavat palvelut turvaten.

Kuten sosiaali- ja terveystieteiden edustaja toteaa lausunnossaan, esitetyt muutokset heikentävät palvelutarpeen kasvun mukaista rahoituksen kasvua, mikä rikkoo rahoitusperiaatetta ja uhkaa lakisääteisten palveluiden turvaamista alueilla.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Lindénin tekemää hylkäysesitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laine-Nousimaa.

15.38 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueiden rahoitus ei ole vain tekninen kysymys valtion talousarviossa. Se ratkaisee sen, kuinka nopeasti ihminen pääsee lääkäriin, saako ikäihminen tarvitsemansa hoivan ja pystytäänkö pelastustoimi turvaamaan kaikkialla Suomessa. Hyvinvointialueiden rahoitusmallin muutoksia on arvioitava myös palveluiden ja ihmisten arjen näkökulmasta. Hallituksen esityksen tavoitteena on kehittää rahoitusmallia hallitusti ja ennakoivasti sekä turvata perustuslain mukaiset palvelut. Valitettavasti esityksen sisältö ei tue tätä tavoitetta.

Esityksessä palvelutarpeen kasvun huomioimista heikennetään merkittävästi. Vuodesta 2027 alkaen palvelutarpeen kasvusta huomioitaisiin vain 60 prosenttia nykyisen 80 prosentin sijaan. Lisäksi määräaikaisesta korotuksesta luovuttaisiin. Samalla siirtymätasauksia muutetaan tavalla, joka siirtää kustannuksia hyvinvointialueiden kannettavaksi. Yhteensä vaikutus on 388 miljoonaa euroa vähemmän hyvinvointialueiden rahoitukseen vuoden 2029 tasolla.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Asiantuntijakuulemisissa on tuotu esiin vakava huoli siitä, että leikkaukset kohdistuvat myös alueille, jotka ovat jo pystyneet vaikeilla sopeutustoimilla tasapainottamaan talouden, sekä alueille, joiden palvelutarve kasvaa voimakkaasti. Tämä ei ole oikeudenmukaista. Lisäksi se myös heikentää kannusteita tehdä vastuullisia uudistuksia ja tasapainottaa taloutta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on lausunnossaan arvioinut, että muutokset heikentävät palvelutarpeen kasvun mukaista rahoitusta tavalla, joka uhkaa lakisääteisten palveluiden turvaamista. Väestön ikääntyessä ja hoidon tarpeen kasvaessa ei rahoitusta voida irrottaa todellisista palvelutarpeista.

Arvoisa rouva puhemies! SDP katsoo, että hyvinvointialueet tarvitsevat ennen kaikkea vakautta, ennakoitavuutta ja työrauhaa. Rahoitusmallia voidaan ja pitää kehittää, mutta muutosten on kannustettava palveluiden parantamiseen ja talouden hallittuun tasapainottamiseen, ei rankaistava niitä alueita, jotka ovat jo tehneet vastuullisia ratkaisuja. SDP:n vaihtoehdon tavoitteena on turvata palvelutarpeen mukainen rahoitus ja uudistaa järjestelmää vaiheittain sekä oikeudenmukaisesti. Mahdolliset muutokset siirtymätasauksiin on toteutettava niin, ettei yksittäisten alueiden palveluiden järjestäminen vaarannu.

Hyvinvointialueille on annettava mahdollisuus kehittää toimintaansa pitkäjänteisesti sen sijaan, että ne joutuvat jatkuvasti uusiin säästöohjelmiin. Lopulta kyse on siitä, pidämmekö kiinni suomalaisen hyvinvointivaltion tärkeimmästä lupauksesta, että jokainen saa tarvitsemansa hoidon, hoivan ja avun silloin, kun sitä tarvitsee. Tätä lupautta ei saa murentaa lyhytnäköisillä rahoitusleikkauksilla.

Kannatan myös edustaja Lindénin esittämää lakiesityksen lykkäämistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

15.41 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on hyvin tuotu esille nämä keskustan esittämät tarpeelliset muutokset, mutta käyn vielä läpi tällaisen listan, missä on meidän näkemyksiä siitä, mitä nyt ei pitäisi tehdä.

Ensimmäisenä: Ei luoda mielikuvaa, että hyvinvointialueiden yhdistämisellä voitaisiin nämä ongelmat korjata. Ei ole olemassa tutkimuksellista näyttöä, että hyvinvointialueiden määrän karsiminen vähentäisi kustannuksia ja parantaisi palveluja. Päinvastoin, johtaminen ja päätöksenteko olisi silloin vaikeampaa ja tehottomuus ja kustannukset lisääntyisivät muun muassa tietojärjestelmien ja palkkojen yhtenäistämisen johdosta.

Toisena: Ei lisätä hyvinvointialueiden rahoitukseen enää uusia diagnostiikkatekijöitä. Nykyisetkään eivät kirjaannu luotettavasti ja vääristävät siksi rahoitusta hyvinvointialueiden välillä.

Kolmantena: Ei lisätä yksityisen terveydenhoidon rahoitusta, mikä sekin on täällä tuotu hyvin esille. Hallituksen jo päättämä lisärahoitus ei ole ohjannut sotepalveluiden kysyntää julkiselta yksityiselle samalla, kun on leikattu julkisen terveydenhuollon rahoitusta.

Neljäntenä: Ei jäädä odottamaan seuraavaa vaalikautta, mikä sekin on tuotu hyvin esille. Aikaa on saada soteuudistus takaisin oikeille raiteille, jos on poliittista tahtoa.

Ja viimeisenä, viidentenä: Ei luoda toivottomuuden ilmapiiriä. Soteuudistuksessa onnistutaan varmasti, jos edellä kerrotut korjaustoimet toteutetaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

15.43 **Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Me käsitellään täällä hallituksen esitystä, jossa taas heikennetään hyvinvointialueiden toimintaedellytyksiä, ja olen erittäin huolissani kokonaisuudesta.

Meillä on syntynyt tilanne, missä meillä alueet alkavat eriytymään, eli meillä alkaa tulla alueita, jotka pystyvät tuottamaan hyvinvointipalveluita heille suoduissa olosuhteissa, eli tarkoitan sitä, että lainsäädännön kriteerit täyttyvät, eli meillä onnistutaan luomaan niitä palveluita, mutta sitten meillä alkaa tulemaan yhä enemmän alueita, joilla hyvinvointierot alkavat kasvamaan ja alueen ihmisten oikeudet saada lakisääteisiä palveluita heikentyvät, ja juuri näillä alueilla tällä hetkellä leikataan vielä enemmän, koska juuri nämä alueet ovat tässä alijäämän kattamisvaatimuksessa. Tästä kehityksestä minä olen tosi huolissani. Minä olen ekaa kertaa huolissani Suomen alueellisesta eriytymisestä. Tässä aletaan olemaan sellaisessa tilanteessa, jossa — jos vaikka puhutaan, mitä on 5—10 vuoden päästä — saattaa tulla tilanne, että riippuen siitä, missä sinä asut, sinulla saattaa olla tosi erilaiset oikeudet niihin hyvinvointipalveluihin, jollei tälle asialle tehdä jotain.

No, nyt hallitus tosiaan heikentää vielä entisestään tätä tilannetta. Minä ajattelen, että tässä on ristiriidassa sellainenkin asia samaan aikaan, kun minä olen huolissani tästä alueellisesta eriarvoistumisesta, että meillä on myös tavallaan tässä hallituksen esityksessä tällainen tilanne, jossa rangaistaan niitä alueita, jotka ovatkin toimineet niitten sääntöjen puitteissa, mitä heille on annettu. Elikkä niiltä alueilta — tällä hetkellä se useimmiten painottuu Uuteenmaahan — jotka ovat tehneet tämän hallituksen lakiesityksen mukaisten velvoitteitten mukaisesti, viedään tätä rahoitusta. Tämäkään ei ole ideaalitalanne. Eli kyllä meidän pitää löytää jonkinlainen tasapaino siinä, että se rahoitus on ennalta suunnitelmallista, että tavallaan alue tietää, millä säännöillä pitää pelata ja pystyy pelaamaan, mutta meidän pitää oikeasti huolehtia siitä, että riippumatta siitä, missä päin Suomea asut, ihmisten perusoikeudet sosiaali- ja terveyspalveluihin toteutuvat.

Yksittäisissä ryhmissä, mitkä näyttäytyvät tosi haastavina, esimerkiksi vammaisten ryhmissä, on alettu tällaiseen oikeusrumbaun, eli oikeuden kautta yritetään luoda sitä tasoa, mikä tavallaan tietyllä alueella pitäisi olla. Nyt saattaa olla aika monesti se tilanne, että oikeuden päätös on tullut vaikka hallinto-oikeudesta, missä on sitten sanottu, että jokin tietty alue on toiminut väärin kyseisen vammaisen ihmisen palveluissa, mutta silti hyvinvointialue ei ole tällä hetkellä vielä muodostanut sitä uudenlaista rytmiä, jolla sitten korjattaisiin kaikkien muittenkin osalta tätä oikeudentilaa. Elikkä me eletään aika kriittisiä aikoja tämän asian osalta.

Haluaisin kuitenkin sanoa tähän seuraavaan aiheeseen, että täällä oli muutama hyvä puheenvuoro liittyen STEAn eli sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoituksen tilanteeseen. Minä olen ihan ihmetelty kovasti tätä uutisointia. Jos tänään kävisi katsomassa päivän uutiset, niin siellä on aikamoisia otsikoita. Ensimmäinen oli, että pääministeri Orpo sanoo, että tämä on hallituksen tasolla oleva päätös, että STEAn linjaukset tulevat päätettäväksi sinne. Sitten tunti sen jälkeen ministeri Rydman kertoi, että eivät ole tulossa. Sen jälkeen tuli pääministeri Orpo kertomaan, että ovat tulossa. Nyt uusin otsikko, mikä siellä oli, oli se, että hallituksessa on riita, ja Purra on sanonut, että hän seisoo ministerinsä takana. Onhan tämä nyt aikamoinen tilanne, että kuka tätä maata johtaa.

Minä haluan kuitenkin vähän kertoa, minkä takia nämä ministeri Rydmanin STEA-linjaukset ovat ongelmallisia. Ne herättävät vakavan huolen kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta. Nämä kriteerit sulkisivat rahoituksen ulkopuolelle järjestöjä, jotka palvelevat haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä, kuten seksuaalivähemmistöjä,

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

maahanmuuttajia ja muita vähemmistöryhmiä. Tavallaan minä haluan nostaa esille sen, että ministeri Rydman nostaa tämän asian esille niin, että olisi kyseessä joku tällainen hallinnollinen uudistus. Mikään ei ole hallinnollinen uudistus, jos tosiasia on se, että sinä vain suljet tietyt ihmisryhmät tiettyjen avustuskriteerien ulkopuolelle. Sehän on ideologinen linjaus eikä todellinen uudistus, ja se on erittäin huolestuttavaa. Erityisesti tässä huolestuttaa tosiaan se, että näyttää siltä, että on tietyin tahdoin muodostettu sellaiset sanamuodot, että Seta, joka nyt on tällainen erittäin tärkeä seksuaalivähemmistöjen oikeuksia ajava ryhmä, ja nämä maahanmuuttajajärjestöt tulisivat näiden uusien avustuskriteerien ulkopuolelle. Kyllähän tämä on todella huolestuttavaa, jos nimenomaan seksuaalivähemmistöjä ja maahanmuuttajia avustavia tukiverkostoja halutaan tällaisella aseella kohdistaa, ja kun tässä ei ole edes tarkoitus, että leikattaisiin vähän rahoitusta, vaan leikattaisiin kokonaan rahoitus heidän osaltaan, niin onhan tämä nyt aikamoinen tilanne. Minä toivon kovasti, että kokoomuksessa nyt viimeisetkin tasa-arvon soturit, jos teitä vielä siellä on, huolehtisivat, että tämä ei tulisi sitten voimaan.

Ehkä oma nostoni on se, että kokoomus ja RKP ovat minun mielestäni aikanaan, silloin hallitusohjelmaa laatiessaan, ottaneet tällaisen tietoisien riskin, kun ovat perussuomalaiset sinne ottaneet, ja nyt tämä realisoituu siinä, että pyritään tekemään sellaista politiikkaa, joka vastaisi perussuomalaisten arvomaailmaa. Nyt ajattelenkin, että erityisesti RKP:n ja kokoomuksen pitää tämä vastuu kantaa, koska he ovat kuitenkin nämä hallituksen ovet heille avanneet. Lempeydellä RKP:stä: ehkä tavallaan tällaisena eduskuntaryhmänä, joka on kuitenkin puolustanut vähemmistöoikeuksia, tämä on erityisen tärkeätä.

Mutta haluan tällä tulla sanomaan, että en kyllä, ja vihreät eivät todellakaan... Meidän keskuudessamme ei kyllä ole luottamusta ministeri Rydmanille, ja sen voin koko ryhmän puolesta sanoa, mutta kyllä minä toivon, että hallituksessa nyt oikeasti ryhdistäydytään tämän asian äärellä.

Edustaja Aki Lindén piti aikaisemmin tämän kyseisen lakiesityksen osalta erittäin hyvän puheenvuoron, ja tulen sen sisältöä kannattamaan sellaisenaan. Olemme siellä valiokunnassa, sitä vastalauseita on ollut, ja nyt se HaVin kautta meni.

Toivottavasti nyt porukka laittaa ministerin ruotuun, koska tämä on koko hallituksen kysymys eikä pelkästään yksittäisen ministerin linjaus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma, poissa. — Edustaja Alametsä.

15.50 Alviina Alametsä vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys leikkaa massiivisesti hyvinvointialueilta eli suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluista. Hyvinvointialueet ovat jo nyt vakavissa vaikeuksissa ja joutuvat entisestään leikkaamaan palvelutasosta suomalaisille. Nämä leikkaukset kohdistuvat etenkin alueille, joilla palvelutarve on nimenomaan kasvussa, kuten Helsinkiin ja Uudellemaalle.

Siksi kannatan edustaja Lindénin hylkäysesitystä.

Toinen tässä salissa keskusteltu kokonaisuus ovat nämä valtavat leikkaukset sosiaali- ja terveysalan tai muusta järjestötyöstä. Järjestöiltä viedään tämän hallituksen aikana puolet aiemmasta rahoituksesta. Nyt halutaan leikata järjestöiltä, jotka ovat elintärkeitä esimerkiksi vähävaraisille, lapsiperheille, asunnottomille, väkivallan uhreille, sateenkaarioikeuksille ja muille vähemmistöille. Moni tässä salissa kannatettu laki on lähtöisin järjestöiltä. Esimerkiksi laajasti kannatettu terapiatakuu oli meidän

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

mielenterveysjärjestöissä laadittu kansalaisaloite, jossa itsekin olin mukana. Kaikki ideat ja ajatukset eivät tule tämän salin sisältä, vaan on tärkeää, että meillä on myös asiantuntijoita, järjestöjä ja ihmisiä, jotka voivat tuoda ihmisten näkökulmaa päätöksentekoon. Sen takia nämä järjestöleikkaukset ovat vastuuttomia ja ne ovat myös hölmöjä Suomen ideointikyvyn, tulevaisuuden ja luovuuden kannalta. Olisiko meillä esimerkiksi tasa-arvoista avioliittolakia ilman sateenkaarioikeuksia ajavia järjestöjä ja aktivisteja? Ei välttämättä olisi. Tätä eivät tietenkään kaikki tässä salissa kannata, ja se näkyy myös näissä leikkausesityksissä. Järjestöt nostavat esiin monia epäkohtia suomalaisesta politiikasta, ja tällainen rahoituksen leikkaus on väistämättä tapa vaientaa sitä työtä ja hiljentää kriittisiä ääniä, niitä, jotka eivät vaikkapa perussuomalaisten politiikkaan niin hyvin sovi.

Sen takia kannatan edustaja Pekosen esitystä epäluottamuksesta sosiaali- ja terveysministerille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

15.53 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on jälleen yksi esimerkki siitä, kuinka hyvinvointialueilta vaaditaan enemmän samalla, kun niiltä viedään resursseja. Hallitus on tällä esityksellä leikkaamassa hyvinvointialueiden rahoitusta lähes 400 miljoonalla eurolla. Samalla se väittää turvaavansa perustuslain edellyttämät palvelut. Yhtälöä on vaikea uskoa todeksi. Erityisen huolestuttavaa on, että palvelutarpeen kasvusta huomioitaisiin jatkossa vain 60 prosenttia nykyisen 80 prosentin sijaan.

Väestö ikääntyy, hoidon tarve kasvaa, ja palveluiden kysyntä lisääntyy, mutta hallituksen vastaus on leikata rahoituksen kasvua. Tämä on ristiriidassa todellisuuden kanssa. Monet asiantuntijat ovat varoittaneet, että esitys heikentää rahoitusperiaatteen toteutumista ja vaarantaa lakisääteisten palveluiden järjestämisen. Käytännössä seurauksena voi olla lisää säästölistoja, henkilöstövähennyksiä ja palveluiden heikkenemistä hyvinvointialueilla. Samaan aikaan alijäämien kattamisvelvoitteet kiristyvät ja rahoituksen kasvu hidastuu, ja vaarana on, että alueet joutuvat tekemään ratkaisuja, jotka näkyvät myöhemmin kasvavina kustannuksina, pidempinä hoitojonoina ja heikompina palveluina.

Arvoisa rouva puhemies! Tälläkin hetkellä hyvinvointialueilla tilanne on se, että siellä ollaan helisemässä palvelutarpeen ja palveluiden tuottamisen osalta, mitä tarpeita sillä hoidon saannilla sitten olisi. Esimerkiksi Pohjois-Savossa, kuten tiedämme, aikaisemmilla hallituksen päätöksellä on Iisalmen ja Varkauden ympärivuorokautinen päivystys lakkautettu, ja nyt sitten hyvinvointialueitten osalta Pohjois-Savossakin on tapahtunut ja tapahtuu rahoituksen osalta ja siitä johtuvista syistä keskittämistä. Muun muassa lastensuojelun tarpeen osalta ja sen toteuttamisen osalta myös Varkaudessa ollaan lastensuojelussa menettämässä joitakin palveluja Kuopiolle. Elikä kaiken kaikkiaan palvelutarpeet ja rahoituksen heikkeneminen heijastuvat pahimmillaan tällaisena keskittämisenä ja hoidon saannin heikkenemisenä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

15.55 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Leikkauslakihan tämä on. Vuonna 2029 se toteutuu 390 miljoonan euron leikkauksena hyvinvointialueiden rahoituksesta. Sillä tavalla olisi todella kunnollista, jos hallituspuolueet tunnustaisivat tämän leikkauslakina, ja nämä muutkin leikkaukset, joita hallituspuolueet ovat tehneet hyvinvointialueille, koska nämähän pakottavat hyvinvointialueet tekemään niitä vaikeita ratkaisuja, joita olisi ihan syytä oikeasti täällä hallituspuolueiden itse osoittaa, mitä velvoitteita vähennetään hyvinvointialueilta. Tällä rahoituksella ei kaikkea pystytä järjestämään. Näitä velvoitteitahan voivat olla esimerkiksi vanhustenhoito tai jos katsotaan esimerkiksi syöpähoidot, joissa Suomi on tällä hetkellä jo jäljessä muita meidän verrokkimaita, ja olisi hyvä myöntää, että hallituspuolueet eivät riittävästi rahoitusta tälle kaikelle myönnä ja siten nämä ovat tässä tilassa kuin missä ovat. Se olisi kohtuullista ja rehellistä.

Tässä rahoituslaissa on ongelmia. Se on huomattu. Sitä ei kukaan kiellä tässä salissa varmastikaan, mutta eipä tässä salissa ole koskaan ollut mitään muutakaan vaihtoehtoa tälle pohjalle, mikä meillä nyt on. Tämä rahoituslakipohja, millä nytkin mennään, on se sama kuin silloin Sipilän hallituksen aikaan. Se ei huomioi ennalta kovinkaan hyvin niitä muutoksia, mitä sitten alueilla tapahtuu, ja esimerkiksi asukasmäärien muutokset vaikuttavat todella isosti. Varsinkin meillä siellä itäisessä Suomessa tai niillä alueilla, joilla väki vähenee, ne tekevät todella vaikeaksi hyvinvointialueiden palveluiden järjestämisen sitten rahoituksen osalta. Rahoitus tippuu rajusti.

Kukaan meistä ei myöskään ymmärtänyt viime kaudella juuri tätä palveluntarvepuolta, eli sitä, kuinka esimerkiksi nämä diagnostiikkatiedot tultaisiin kirjaamaan. Se tarkoitus ei varmasti tässä salissa kyllä ollut tätä rahoituslakia säädettäessä. Eli tällä hetkellä nyt kisataan siitä, kuinka saadaan sitä rahoitusta mahdollisimman hyvin, ja sillä tavalla sitten kirjataan niitä diagnostiikkatietoja, ja tähän emme kyllä todellakaan pyrkineet.

Ennalta ehkäisy oli todella iso ja tärkeä asia sotea säädettäessä viime kaudella, ja nyt nämä lait jopa kannustavat säästämään tästä ennalta ehkäisevästä työstä. Se ei ollut myöskään tarkoitus, eli korjattavaa kyllä piisaa.

Alueelliset erityispiirteet pitäisi ottaa paljon paremmin huomioon, ja myöskin eliniänodote — demografia ja sosioekonominen asema eri alueilla, kuten talouspoliittinen arviointineuvostokin on näistä todennut.

Jos mennään tähän kyseiseen lakiin, joka on nyt täällä salissa käsittelyssä, niin ei voi kuin ihmetellä, että tässä on keksitty tällainen uusi termi, ”saaristoinen hyvinvointialue”, joka muuttaa sitten saaristolakia. Tietysti tälleen saaristoisesta maakunnasta, Suomen saaristoisimmasta maakunnasta, Etelä-Savosta tullessa ajatus tietenkin oli, että tähän varmaan on hyvä asia meillekin, ja samoin varmasti varsinaissuomalaiset ajattelevat, että tämä on hyvä asia, kun tulee saaristoinen hyvinvointialue, joka ottaa sitten meidän olosuhteet ja kausiasukkaat paljon paremmin huomioon. Meillä Etelä-Savossa on 45 000 kausiasukasta, ja on erittäin rikkonainen se alue, tosiaan kaikkein saaristoisin maakunta Suomessa. Ja kuinka kävikään? Etelä-Savo ja Varsinais-Suomi menettävät tämän lain seurauksena. Aivan käsittämätön asia. Tämä on jotenkin hyvin vaikea ymmärtää, ja olisikin kiinnostavaa kuulla hallituspuolueiden edustajilta, miten tämä on mahdollista, että halutaan saaristoinen hyvinvointialue saada lakiin ja sen jälkeen kaikkein saaristoisimmat alueet Suomessa menettävät rahoitusta. Minä en pysty käsittämään tätä asiaa. [Markku Siponen: Seuraavassa puheenvuorossa kuullaan!]

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Sitten toinen asia, mikä tässä vähenee ja millä perusteella leikataan, on se, että leikkaus kohdistuu nimenomaan palvelutarpeen kasvuun. Eli niiltä alueilta, joilla on ikääntyviä ja joilla on sairastavuutta ja joilla tämä palvelutarve kasvaa, leikataan enemmän. Tämäkään ei mene minun ymmärrykseeni aivan kauhean helposti, ja toivoisinkin, että tästäkin saataisiin vielä täällä nyt selvitystä, miksi tämä on tällä tavalla sovittu siellä hallituksessa tehtävän.

Tätä on kyllä hyvä ja helppo oppositiossa taas vastustaa. Olisi tosi mukavaa olla jonkun hallituksen soteasian puolellakin joskus. — Jäänpä kuuntelemaan nyt sitten seuraavaa puheenvuoroa. Sieltä varmasti tulee vastaukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

16.01 Oskari Valtola kok: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! On hyvä katsoa edeltävää puheenvuoroa ja edustaja Kososen ansiokasta luetteloa siitä, mikä kaikki tässä rahoituslaissa, jonka Marinin hallitus edellisellä kaudella säati voimaan, on pielessä. Tämä lakipaketinhan on niin sanottu kolmas lakipaketti, jolla näitä virheitä pyritään korjaamaan.

Tämä on myös selkeä säästölaki, jossa toteutetaan 390 miljoonan euron säästöt hyvinvointialueille. Näihin säästöihin joudutaan siitä syystä, että valtion taloudellinen tilanne on aivan karseassa vaiheessa ja tilanteessa. Tämä on tässä keskustelussa täysin oppositiolta kyllä unohtunut. Yhdessäkään puheenvuorossa tähän ei ole tähän mennessä viitattu. On hyvä ottaa huomioon, että vaikka tähän rahoituslain kolmanteen pakettiin on sisällytetty tämä 390 miljoonan euron säästö, niin siitä huolimatta vuoteen 29 mennessä hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa noin 7 prosentilla. Ilman tätä leikkausta kasvu olisi ollut 8,3 prosenttia.

Kun täällä on keskustelussa tuotu esille se, että hallitus käyttää runsaasti rahaa yksityisen terveydenhuoltobisneksen pönkittämiseen, niin tässä on hyvä muistaa se, että tämä noin sata miljoonaa euroa vuodessa on käytännössä investointirahoitusta, jota ei sinällensä voi ohjata hyvinvointialueille. Kun tätä vertaa sitten siihen hyvinvointialueiden ensi vuoden 27 miljardin euron rahoitukseen, niin tällä yksin ei asioita korjattaisi.

On hyvä muistaa, että hyvinvointialueitten toiminta on mennyt hyvinvointialueitten aloittamisen jälkeen selkeästi eteenpäin. Hoitojonot esimerkiksi erikoissairaanhoidossa ovat selkeästi lyhentyneet. Perusterveydenhuollossa hoitoonpääsy on parantunut siinä mielessä, että erot hyvinvointialueitten välillä ovat selvästi tasoittuneet. Vaikka nyt mennään tällä kolmen kuukauden hoitotakuulla, niin kuitenkin suuri osa potilaista pääsee hoitoon oikeaan aikaan.

Mutta niin kuin täällä puheenvuoroissa on tuotu esille, erittäin suuri ongelma on tämä alueiden eriytyminen erityisesti rahoituksen suhteen, mikä toden totta tulee varmasti johtamaan aikaa myöten myös siihen, että palvelut eriytyvät yhä lisääntyvästi. Siinä mielessä oli varsin mielenkiintoista kuulla tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa, miten eri tavalla alueet näkevät rahoituksen kohdentumisen, rahoituksen oikeudenmukaisen jakautumisen ja tarpeet, ja miten puhuttiin monesti alueista, jotka ovat tehneet toimenpiteitä ja saaneet taloutensa kuntoon, ja joita rokotetaan. Kuitenkin näyttää, että lähtökohtaisesti ongelma on ollut alkuvaiheen rahoituksen jakautumisessa. Monesti puhutaan siitä, että osa kunnista olisi siirtänyt rahoitusta enemmän itselleen, ja sitä kautta hyvinvointialueitten budjetit lähtivät alijäämäisenä liikkeelle. Sitten nämä kriteerit, joilla tämä rahoitus nyt tällä hetkellä jakautuu, eivät

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

välttämättä ole se kaikista oikeudenmukaisin ja ehkä kansantaloudellisesti kaikista järkevinkään jakautumistapa. Esimerkiksi sen uudistuksen jälkeen, kun tähän lisättiin tämmöinen perälauta, että minkään alueen rahoitus ei voi lähteä pienenemään vuodesta toiseen, hyvinvointialueiden rahoitus vuoteen 29 mennessä on kasvultaan pienimmillään nolla prosenttia Kymenlaaksossa, ja sitten useiden, erityisesti kasvualueilla olevien hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa yli kymmenen prosenttia tuonne vuoteen 29 mennessä. Eli johtopäätös, joka ainakin itselleni tulee, on se, että jos alue on rahoitusongelmissa, niin se ei välttämättä johdu siitä, että siellä ei ole toimenpiteitä tehty. On totta, että kaikilla alueilla toimenpiteitä ei ole lähdetty määrätietoisesti alusta saakka tekemään, mutta kyllä nyt varsin hyvä tahti on tähän.

Täällä kysyttiin vaihtoehtoja tähän alueiden velkasaneeraukseen, tai nyt en ihan tarkkaan muista, mikä se termi on, mutta tämä arviointimenettely on tietynlainen velkasaneeraus. Nythän meillä on kolme aluetta tässä ollut, ja esimerkiksi Keski-Suomesta voi sanoa, että hehän saavat alijäämien kattamiseen selvästi pitemmän ajan kuin nyt lainsäädännön mahdollistama vuoteen 29 mennessä. Eli alijäämien kattamisaika menee pitkälle vuoden 2030 jälkeiseen aikaan.

Tosiaan tuotiin esille, että tällä hetkellä alueita on kolmessa eri portaassa: ne, joilla menee taloudellisesti hyvin, ne, joilla on pää juuri pinnalla, ja sitten ovat nämä alijäämämenettelyssä olevat alueet, ja tietysti tämä alijäämäarviointimenettely sitten mahdollistaa erilaisia toimenpiteitä alueen tukemiseksi.

Sinällänsä hallitus ei tässä mitenkään peittele, että kyseessä on säästölaki ja pieni korjaus tähän hyvinvointirahoituksen jakautumiseen.

Tuli myös esille tämä Kelan matkakustannuksen siirto alueelle. Jos tästä keskustellaan, on hyvä muistaa, että tämä ei ole missään tapauksessa minkäänlainen säästötoimenpide. Todennäköisesti yhteiskunnan kustannukset tulisivat tämän myötä kasvamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.09 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täytyy ensin ottaa kiinni tästä edustaja Valtolan puheenvuorosta. Muutama kommentti siihen: Tässä edustaja vähätteli näitä yksityiseen terveysbisnekseen ohjattuja euroja — 100 miljoonaa vuodessa — mutta kun sinne laitetaan hallituskauden ajan se 100 miljoonaa joka vuosi, niin puhutaan noin 400—500 miljoonasta eurosta. On totta, että se ei ratkaise kaikkia hyvinvointialueiden ongelmia. Mutta jos otetaan nyt vaikka esimerkkinä tämä omalääkärimalli, jota kaikki puolueet täällä kannattavat, niin käytännössähän tällä summalla, 100 miljoonaa vuodessa, me oltaisiin todennäköisesti pystytyt turvaamaan omalääkäri lähes kaikille suomalaisille koko maassa — yhtenä esimerkkinä siitä, että jos tämä summa olisi käytetty toisella tavalla, niin kyllä sillä olisi pystytyt paljon hyvinvointialueita auttamaan.

Tämä vielä taustana, kun toitte esille puheenvuorossanne, että tätä ei olisi pystytyt käyttämään hyvinvointialueiden hyväksi: Onhan tämä aika mielenkiintoista, että omaisuutta myymällä voidaan pumpata rahaa yksityiseen terveysbisnekseen, mutta tätä rahaa ei voida käyttää hyvinvointialueiden hyväksi, julkiseen terveydenhuoltoon. Täytyy kysyä, eikö todella olisi keinoa löytynyt, kun pystytään investointeihin tarkoitettuja menoja käyttämään tämäntyyppiseen ratkaisuun mutta ei hyvinvointialueiden hyväksi. Kyllä tämä aika erikoiselta tuntuu, jos syynä on se, että tätä summaa, näitä euroja, ei olisi voitu hyvinvointialueiden hyväksi käyttää.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Sitten toinen asia, tämä alueiden eriytyminen, mikä pitää täsmälleen paikkansa: Olen ymmärtänyt, että jo aiemmin ja tälläkin hetkellä kokoomuksessa on ollut tämä tavoite, että hyvinvointialueita vähennetään, laitetaan hyvinvointialueita yhteen. Jos nyt otetaan esimerkkinä vaikkapa Itä-Suomi — sieltä Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Etelä-Karjala — niin ollaanko kokoomuksessa todella sitä mieltä, että kun laitetaan nämä alueet yhteen, niin sen jälkeen esimerkiksi itäsuomalaisissa pienissä kunnissa saadaan lääkäripalvelut lähemmäksi, saadaan lähipalveluita paremmiksi? Itse en usko tähän logiikkaan. Yhtä hyvinvointialuetta olen ollut käynnistämässä, ja kun budjetti on yli miljardi euroa ja työntekijöitäkin 12 000, niin jos ajatellaan, että neljä sellaista tai samankokoisia laitetaan yhteen, niin on vaikea nähdä, että palvelut siitä paranisivat. Itse asiassa jos tässä tilanteessa lähdetäisiin just nyt näitä alueita laittamaan yhteen, niin ainakin viesti, mikä minulle on tullut, on se, että kustannukset tulisivat päinvastoin kasvamaan lyhyellä aikavälillä, kun lähdetään taas mylläämään palkkaharmonisaatiota ja tietojärjestelmiä ja muita yhteen. Sitä en sano, että näillä alueilla ja näillä tarvitsee mennä hamaan tulevaisuuteen asti, mutta juuri tässä tilanteessa en näe sitä missään nimessä järkevänä ratkaisuna.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Valtola, yksi minuutti, olkaa hyvä.

16.12 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensiksi tuohon viimeiseen kommenttiin: Ei meillä tällä hetkellä ole kokoomuksessa minkäänlaista tavoitetta esimerkiksi yhdistää hyvinvointialueita. Jos katsotte meidän tavoiteohjelmamme, niin sieltä löytyy.

No, sitten näistä Kela-korvauksista: Ne ovat tosiaan investointirahoissa ja ohjattu sinne Kela-korvauksiin, ja ne Kela-korvaukset maksetaan ihmisille. Niillä ei makseta eikä rahoiteta pelkästään tätä yli 65-vuotiaitten Kelan valinnanvapauskokeilua, mikä on erittäin hyvä uudistus ja parantanut ikäihmisten hoitopääsyä lääkärille. Siellä on hedelmöityshoitoja, gynekologista hoitoa, eli tärkeitä toimenpiteitä, joilla on tuettu terveydenhuoltoa Suomessa tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

16.13 **Riitta Kaarisalo sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Meillä on nyt tosiaan käsittelyssä hallituksen esitys hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamiseksi. On kiistatta totta se, että nykyisin voimassa olevaan rahoituslakiin jäi erinäisiä korjaustarpeita, ja kuten edustaja Lindén aikaisemmassa puheenvuorossaan erinomaisesti totesi, niiden korjaamiseen olisi kyllä ollut ihan aihetta ja syytäkin ryhtyä jo heti siinä vaiheessa, kun ongelmia rupesi esille tulemaan. Oli paljon sellaista, johon ei alun alkaen osattu eikä yksinkertaisesti kaikkeen voitukaan varautua, ja nyt oikeastaan vasta tämän hyvin laajan valtakunnallisen keskustelun seurauksena kolme vuotta myöhemmin tässä salissa tämä esitys ylipäätään on. Kyllä, siltä on odotettu paljon, ja on pakko todeta, että pettymyskin on melkoisen suuri, sillä kyllähän tämä laki on käytännössä leikkauslaki, jonka kautta hyvinvointialueilta vähennetään rahoitusta yhteensä noin 390 miljoonaa euroa vuodessa vuoteen 2029 mennessä. Hallitushan itse kutsuu tätä kustannusten kasvun hillinnäksi, mutta alueiden näkökulmasta kyse on rahoituksen leikkaamisesta samaan aikaan, kun todellisuudessa

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

palvelutarve kasvaa. Ja kansalaisten näkökulmasta kyse on ennen kaikkea siitä, että asuinpaikka määrittää yhä voimakkaammin sen, millaista hoitoa ja apua saa, kun niille on tarve, vai saako niitä lainkaan.

Tämän lakiesityksen ydinhän on siinä, että hyvinvointialueiden rahoituksessa huomioitaisiin jatkossa palvelutarpeen kasvusta vain 60 prosenttia nykyisen 80 prosentin sijasta ja lisäksi poistettaisiin palvelutarpeen kasvun määräaikainen lisäkorotus. Eli käytännössä valtio voi siis tietoisesti päättää, ettei se enää korvaa täysimääräisesti edes ennakoitua palvelutarpeen kasvua. Samaan aikaan järjestökenttää ajetaan alas, ja tämä yhtälö on kyllä nimenomaan apua ja tukea tarvitsevien tavallisten suomalaisten näkökulmasta aika kestävä.

Tässä yhteydessä on pakko kyllä todeta myös edellisistä puheenvuoroista se, että nykyinen hallitushan on jo romuttanut hoitotakuun ja perusterveydenhuollon sijasta se kohdistaa satoja miljoonia euroja veronmaksajien rahoja tosiaan yksityisen terveysbisneksen edistämiseen ja tukemiseen. Ehkä se suurin ongelma tässä on mielestäni nimenomaan se, että näillä toimilla ei ole pystytty lyhentämään hoitojonoja eikä nopeuttamaan hoitopääsyä. Siinä mielessä se koko peruste sille, miksi näitä toimia on tehty, on kyllä mielestäni pudottanut pohjan jo hyvin kauan aikaa sitten.

Arvoisa puhemies! Olen ennen kaikkea huolissani siitä, että tällä hetkellä hyvinvointialueet itsessään eriytyvät hyvin voimakkaasti. Eli meillä on tällä hetkellä Suomessa hyvinvointialueita, joilla suomalaisten ei tarvitse maksaa edes terveystieteiden käyntimaksuja, ja toisaalla maksut ovat aivan tapissa eikä vapaita aikoja yksinkertaisesti ole eikä hoitoon pääse. Tämä tarkoittaa sitä, että suomalaiset eivät ole yhdenvertaisessa asemassa suhteessa perustuslain takaamien oikeuksien toteutumiseen. Se, että suomalaisten kansalaisten välillä terveyserot repeävät, on paitsi inhimillisesti myös kansantaloudellisesti ajatellen aika kestävämmällä tolalla.

Tässä salissa on käytetty puheenvuoroja, joissa kukin edustaja on nostanut esille esimerkiksi oman hyvinvointialueensa tilannetta. Oikeastaan minusta se kertoo nimenomaan siitä, että tämä eriytyminen näyttyy nyt hyvin voimakkaasti. Esimerkiksi mitä tulee diagnoositietojen kirjaamiseen liittyviin ongelmiin, niin onhan se aivan kestävämmällä tolalla, että samaan aikaan jotkut alueet ovat virheellisillä diagnoositiedoilla saaneet perusteettomasti alueille rahaa samaan aikaan, kun taas sitten toisilta alueilta on voinut jäädä jopa kymmeniä miljoonia euroja resursseja saamatta ihan pelkästään siitä syystä, että ihan aidosti olemassa olleita aitoja diagnooseja ei vain yksinkertaisesti ole järjestelmiin kirjautunut oikein. On selvää, että tällaista tilannetta ei saisi päästä syntymään.

Arvoisa puhemies! Tämä tilanne on haastava, koska tällä esityksellä jälleen heikennetään alueiden toimintaedellytyksiä. Minusta olisi äärimmäisen tärkeää se, että pelisäännöt olisivat kaikilla alueilla samat. Tähän alueiden eriytymiseen tulisi suhtautua aidosti hyvin vakavasti. On yksiselitteisen selvää, että tämä nykyinen esitys ei tätä tilannetta itsessään korjaa.

Kannatan edustaja Lindénin tekemää hylkäsesitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

16.18 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Julkisen talouden tilanne edellyttää merkittäviä säästötoimia, ja niitä tarvitaan myös hyvinvointialueiden menojen kasvujen

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

hillintään. Näillä tässä ehdotetuilla muutoksilla on mahdollista saavuttaa säästöjä, mikä on valtiontalouden tila huomioiden välttämätöntä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyn yhteydessä asiantuntijakuulemisessa kiinnitettiin laajasti huomiota siihen, että hyvinvointialueiden rahoitusmallissa on todellakin useita puutteita. Lähtien siitä, kun Marinin hallitus soteuudistuksen teki, tiedettiin jo, että tähän tarvitaan korjaussarjoja. Nyt on yksi korjaus tällä hetkellä käsillä, ja näitä korjauksia varmasti tarvitaan vielä lisää.

Tämä malli on tarpeettoman monimutkainen, mistä seuraa, että esimerkiksi tietojen oikeellisuudesta ei ole riittävästi varmuutta. Mallin taustalla oleva kustannustieto ei ole ajantasaista eikä riittävän tarkkaa, ja ongelma on se, että tämä malli ei ole ikään kuin riittävän ennustettava eikä oikeudenmukainen, kannustava tai kustannustehokas. Tätä rahoitusmallia onkin kehitettävä myös jatkossa kokonaisuutena ja siten, että alueiden rahoitus on tietoon pohjautuvaa, ennustettavaa ja oikeudenmukaista. Lisäksi juuri ennaltaehkäisevän ja hyvinvointia ja terveyttä edistävän työn painoarvoa tulee vahvistaa hyvinvointialueiden rahoitusmallissa. Kiinnitänkin huomiota siihen, että niin sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnossa kuin sitten hallintovaliokunnan mietinnössä esitetään ponsia, joissa edellytetään, että valtioneuvosto kiirehtii hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistuksen valmistelua niin, että uudistettu rahoitusmalli tulee voimaan mahdollisimman pian, viimeistään vuonna 2030.

Arvoisa puhemies! Tämän käsittelyn yhteydessä vasemmistoliiton kansanedustajat tekivät kannatetun ehdotuksen ministeri Rydmanin epäluottamuksesta liittyen näiden sotejärjestöjen avustusten kriteerien uudistukseen. Tämä uudistushan ei sinällään liity tähän käsiteltävään lakiesitykseen, mutta koska siitä huomenna juuri tässä yhteydessä äänestämme, haluan tätä aihetta myös kommentoida ja totean jo, että oma tukeni on ministeri Rydmanilla ja — uskon näin — koko eduskuntaryhmämme tuki.

Järjestöavustuksiin kohdistuu jo aiemmin sovittuja todella merkittäviä leikkauksia, eli kolmannes tullaan leikkaamaan tästä nykyisestä tasosta, eli yli 80 miljoonaa euroa on tätä leikkausta. Jotta tätä järjestöjen arvokasta työtä, joka kohdistuu nimenomaan potilaisiin ja asiakkaisiin kohtaavana työnä, terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistyötä, voidaan ylipäänsä tuloksellisesti jatkaa ja voidaan myös tukea hyvinvointialueita niiden työssään, on tärkeää, että emme tartu pelkkään juustohöylään, mitä täällä on ehdoteltu, vaan että leikkaus kohdistetaan mielekkäällä tavalla nimenomaan hallintoon, päällekkäisyyksiin ja sitten sen tyyppiseen toimintaan, minkä ensisijainen tavoite on ihan muut tarkoitukset kuin juuri tämä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. En siksi ymmärrä, mikä näissä annetuissa kriteereissä lopulta on huonoa. Kertaan lyhyesti nämä kriteerit: Siinä on tarkoitus, että avustus myönnetään toiminnalle, jossa on kyse suorasta ihmisten kohtaamisesta ja tuesta. Näitä avustuksia ei myöskään myönnettäisi toiminnalle, joka on keskittynyt yhteiskunnalliseen vaikuttamistyöhön eli lobbaukseen. Toisaalta avustusta ei myöskään enää kohdennettaisi näille järjestöjen järjestöille eli kattojärjestöille ja keskusjärjestöille, ellei niillä ole aivan tätä ruohonjuuritason kohtaavaa työtä, ellei niiden toiminta ole tärkeää nimenomaan tämän ruohonjuuritason työn vuoksi. Sitten myös varakkaiden järjestöjen, jotka kykenevät itse rahoittamaan oman toimintansa, omarahoitusosuuksia kasvatetaan merkittävästi. Eivätkö nämä kaikki ole aivan järkeviä kriteereitä? Sen vuoksi itse pidän kyllä erittäin merkittisenä sitä, että tästä on nostettu nyt sellainen kritiikki, että jopa sitten ministerille esitetään epäluottamusta.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.25 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Olemme vakavan asian äärellä. Syyllisiä täältä aina on etsitty — ehkä niitä ei kannata etsiä, vaan syitä, ja jos löydetään hyviä syitä, sitten voidaan tehdä ratkaisuja ja korjausliikkeitä eli mitä ollaan nyt tällä hetkellä tekemässä. Meille on tehty soteuudistus, sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus, jossa palvelut heikkenevät, jonot pitenevät ja kulut rajusti kasvavat. Tämä oli nähtävissä jo neljä vuotta sitten, että tällä rahoitussuunnitelmalla, järjestämissuunnitelmalla ja alueiden määrällä tulee paljon, paljon korjausliikkeitä. Tosiaan syyllisiä saa etsiä, sehän kuuluu politiikkaan.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys koskee hyvinvointialueiden rahoituksen ydintä. Kyse ei ole teknisestä säädöspaketista vaan rahoitusperiaatteesta, jolla turvataan perustuslain edellyttämät sosiaali- ja terveyspalvelut koko maassa. Esityksen tavoitteena on hillitä kustannusten kasvua ja kehittää rahoitusmallia hallitusti. Hyvinvointialueiden rahoituksen määräytyminen ei saa johtaa siihen, että palvelujen saatavuus, yhdenvertaisuus tai alueellinen oikeudenmukaisuus vaarantuvat, vaikka meillä on Suomessa taloudellisesti hyvin tiukkaa.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ehdotetaan, että hyvinvointialueiden rahoituksen kasvua hillitään ja rahoitusta jaetaan aiempaa tavoitteellisemmin. Se on tarpeellista Suomen nykyisessä taloustilanteessa. Samalla rahoitukseen tehdään usean vuoden aikana harkittuja sopeutuksia ja vanhaan järjestelmään jääneitä pysyviä siirtymätukia puretaan vähitellen. Emme tee ikäviä päätöksiä siksi, että se olisi kenellekään hauskaa, teemme niitä siksi, että hyvinvointialueiden ratkaisujen ja niiden rahoituksen tulee vastata todellisuutta. Esimerkiksi vuoden 2022 tilanteeseen perustuvat pysyvät siirtymätasaukset eivät enää vastaa nykyistä todellisuutta, jossa alueiden väestö, kustannukset ja palvelurakenne ovat eriytyneet nopeasti. Sen vuoksi on perusteltua, että pysyvien siirtymätasausten määrää vähennetään asteittain ja ennakoitavasti vuoteen 2030 mennessä.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin myös todettava, että palvelutarve ei kasva prosenttiosuuksina, se kasvaa ihmisinä — ikääntyvinä, monisairaina, syrjäytymisriskissä elävinä ihmisinä. Kun rahoitus kasvun osalta jää jälkeen todellisesta tarpeesta, paine siirtyy väistämättä palveluverkkoon, henkilöstöön ja hoitopääsyyn. Tämä on riski, joka on tunnustettava ja tunnistettava jo nyt lakia säädettäessä. Siksi tässä esityksessä rahoitusmalliin lisätään myös turvaelementti, jolla estetään äkilliset rahoitustason laskut yksittäisillä alueilla. Positiivista on myös se, että rahoituksen tarveperusteisuus säilyy. Kun rahoituksen laskentaa muutetaan vastaamaan paremmin todellista palvelutarvetta, rahoituksella katetaan myös todellista hoitoa. Rahoituksen tulee perustua niihin kustannuksiin, jotka todella jäävät hyvinvointialueiden vastuulle.

Arvoisa puhemies! Myös hallintovaliokunta katsoo, että esitys on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen, koska se yhdistää kustannusten kasvun hillinnän ja perustuslain mukaisten palvelujen turvaamisen vaikeassa taloustilanteessa. Valiokunta pitää erityisen tärkeänä, että rahoitusmalliin sisältyvät turvaavat mekanismit, kuten lisärahoitus ja vähimmäisrahoituksen turvaava tasaus, joilla varmistetaan palvelujen saatavuus kaikilla alueilla. Nyt erityisen tärkeä tieto: samalla valiokunta edellyttää, että rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistus valmistellaan ripeästi, jotta järjestelmästä saadaan pitkäjänteisesti oikeudenmukainen ja toimiva. Siksi työmme ei lopu tähän lakiin. Hyvinvoiva yhteiskunta

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

syntyy turvallisuudesta, taloudesta ja terveydestä, ja tähän myös meidän tulee pyrkiä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

16.30 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen ja hallituspuolueiden toimesta on hyvinvointialueiden rahoitusta leikattu etenkin suhteessa palvelutarpeiden kasvuun erittäin merkittävällä tavalla tällä vaalikaudella. Jälleen meillä on käsittelyssä paketti, jolla säästöjä pyritään löytämään yli 330 miljoonan euron arvosta. Aiemmin tässä keskustelussa edustaja Kvarnström erinomaisesti kuvasi tätä erikoista tilannetta alueellisesta näkökulmasta, johon tämä lakiesitys on johtamassa, eli sitä, että tämän esityksen myötä, jos tämä läpi menee, suurimpia rahoituksen menettäjiä ovat alueet, jotka ovat jo toimineet niin kuin hallitus ja hallituspuolueet ovat edellyttäneet, eli pyrkineet kattamaan edellisinä vuosina syntyneet alijäämänsä omin toimin: tehostamalla, säästämällä, keskittämällä, supistamalla toimintojaan.

Yksi näistä alueista on oma alueeni, josta myös edustaja Kvarnström tulee, eli Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue. Hyvinvointialueemme on tehnyt erittäin rajusti töitä toimintojen tehostamiseksi, uudelleenorganisoinniseksi, mutta myös palvelupisteitä, palveluja, toimintoja on noin parinkymmenen palvelupisteen osalta ajettu alas, supistettu, siirretty tai ollaan lopettamassa. Eli alueella on tehty erittäin rajuja talouden sopeuttamistoimenpiteitä, aivan niin kuin hallitus on edellyttänyt. Alijäämät on saatu katettua, ja nyt se työ tullaan palkitsemaan sillä, että Länsi-Uusimaa on suurin rahoituksen menettäjä tämän oman tehokkaan toimintansa ansiosta. Tässä pitkällä tähtäimellä on nähtävissä kyllä ainekset erinomaisen suureen moraalikatoon, jos valtiovalta toimii näin, että ne hyvinvointialueet, jotka valtiovaltan omia velvoitteita tiiviimmin, parhaiten noudattavat, tullaan palkitsemaan sillä, että viedään eniten rahoitusta pois tulevaisuuden palveluiden tuottamisesta.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on monelta muultakin osalta erittäin ristiriitainen ja epä johdonmukainen, ja sikäli sitä ei voi missään nimessä kannattaa. Mutta tämän oman kotiseutuni esimerkin osalta voi todeta, että on äärimmäisen huolestuttavaa, jos hallitus ei tämän pidemmälle tulevaisuuteen kykene ajattelemaan vaan rakentaa tämmöisiä kannustinloukkuja tai ansoja hyvinvointialueille, joilla mahdollisesti tullaan estämään tai ei ainakaan kannusteta palveluiden uudelleenorganisointiin, tehostamiseen, kehittämiseen, vaan tapahtuu päinvastoin, kun ollaan näkemässä, että palveluiden tehostamisesta ja säästämisestä palkitaan sillä, että viedään tulevaisuuden rahoitukset pois.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

16.33 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Vielä lisäisin keskusteluun lisää maustetta tästä omalääkärimallista. Eli hyvin suuresti hallitus on satsannut näihin yksityisiin lääkäripalveluihin, yli 100 miljoonaa euroa vuodessa, ja toisaalla on tämmöinen oliko reilun 40 miljoonan euron panostus, kertaluontoinen panostus omalääkärimallin kehittämiseen hyvinvointialueilla. On laskettu, että jotta koko maassa saataisiin omalääkärimalli käyntiin, se olisi jotakin 160—170 miljoonan euron luokkaa. Eli aika lähelle päästäisiin sillä, että kun tähän yksityiseen terveydenhuoltoon satsattu 100

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

miljoonaa laitettaisiin sinne omalääkärimalliin julkiselle puolelle, niin tämä saataisiin oikeasti joka puolella Suomea käyntiin.

Tässä yksityisten terveysjätien tukemisessa ei ole ongelmallista ainoastaan se, että nämä rahat ovat pois tältä omalääkärimallilta, vaan myös se, että hoidon jatkuvuushan tässä ei tule toteutumaan, vaikka yli 65-vuotiaat saattaisivat nopeammin päästä hoitoon. Tulee tunne, että tässä ei edes haluta kehittää näitä julkisia terveydenhuoltopalveluja, koska silloin pystyttäisiin myös pitämään nämä lääkärit siellä julkisella puolella ja saamaan lääkäreille houkuttelevammaksi se julkisen puolen työ. Mutta nyt kun tuetaan yksityisiä jättejä, niin sitten nämä lääkärit valuvat sinne yksityiselle puolelle ja vuokralääkäriongelma vain pahenee.

Toinen asia, mihin haluan vielä kiinnittää huomiota, on tämä aina yksinkertainen ratkaisu tähän monimutkaiseen ongelmaan: laitetaanpa alueita yhteen, niin sitten saadaan hienosti säästöjä. Hyvinvointialueet eivät kyllä tätä kannata, mitä heidän kanssaan olen käynyt keskusteluja. He ovat juuri päässeet käyntiin tämän soten osalta, ja he todella toivovat sellaista ennakoitavaa rahoitusratkaisua, ennakoivaa näkymää, mitä on tulossa. Edustaja Viljanen piti hyvän puheen myös siitä, että siitä hyvästä toiminnasta ja kehittämisestä pitäisi palkita. Olen siitä aivan samaa mieltä. Tämä alueiden yhteenlaittamisella uhkailu ei kyllä sitä hyvää näkymää ja tulevaisuutta ja tekemisen halua edistä, mutta se kuuluu politiikkaan, että monimutkaisuun ongelmiin haetaan yksinkertaisia ratkaisuja. Tämä on yksi niistä suosikeista joillakin puolueilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

16.37 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tärkeimpiä palveluita, joita valtio turvaa kansalaisille, ja tämän hallituksen saavutukset tällä saralla ovat kyllä surkeaa katseltavaa. Soterahoitusta leikataan erityisesti niiltä alueilta, jotka ovat toimineet tehokkaasti ja hoitaneet asiansa. Tässä monet helsinkiläiset, Uudenmaan kansanedustajat, ovat ennen tätä vaatineet muutoksia tähän hallituksen esitykseen, ja kovin vähänlaisesti on mitään korjattu. Leikkauksia on tulossa.

Todellakin vielä jäi mieleen ministerin toteamus siitä, että kantokyvyn mukaan tässä nyt myös arvioidaan tätä rahoitusta, mutta siitähän ei pitäisi olla kyse, vaan siitä, minkälainen tarve on eri alueilla, mikä on väestöpohja. Kantokyky tulee kyllä nykyään sen valtionrahoituksen myötä alueille, kun ei niillä alueilla sitä verotusoikeutta ole. Tätä verotusoikeuttahan olemme kannattaneet ja silloin myöskin autonomiaa alueille ja vastuuta ja toiminnan tehokkuuteen kannustamista. Nyt nähdään, että tämä malli ei parhaalla mahdollisella tavalla toimi. Tässä on liian suuri painopiste sairastamisella, kun pitäisi olla painopiste ennaltaehkäisyssä ja terveyden edistämisessä. Eli kyllä näissä mallin perusrakenteissa on paljon korjattavaa. Aikoinaan suurin osa puolueista ei kannattanut maakuntaveromallia, vaikka ilmiselviä kannustavuushyötyjä toiminnan tehokkuuden kannalta tässä mallissa olisi ja vaikka vielä pienemmällä alueilla eli kunnilla kuitenkin on mahdollisuus kerätä veroja. Tässä nyt sitten jokainen alue toimii tosiaan sen valtionrahoituksen mukaan, ja kovia leikkauksia toiminnasta on edessä nyt etenkin niille alueille, jotka tässä ovat kärsimässä.

Kyllä kannan huolta myös HUSista, joka tekee tutkimusta, joka kehittää uusia hoitoja, syöpähoitoja ja montaa muuta hyvin tärkeää osa-aluetta ihan koko maan kannalta, mutta hyvin vähän semmoisellakaan tuntuu olevan painoarvoa tässä.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Sitten täytyy todeta, että hallitus on myöskin hidastanut perusterveydenhuoltoon pääsyä — eli yksi rasti tässä sitten hallituksen seinään siitä, mitä heikennyksiä sosiaali- ja terveyspalveluihin on tehty. Ihan muistan muutamia kansanedustajia, jotka ovat tänne eduskuntaankin kampanjoineet sillä kärjellä, että nyt parannetaan sosiaali- ja terveyspalveluita, mutta kuinka nyt sitten kävikään. Itse ehkä ajattelin silloin, että oli jo aika lailla nähtävissä, että kokoomuksen vahtivuorolla tuskin sosiaali- ja terveyspalvelut paranevat, koska kokoomuksen tavoitteena usein on julkisten palveluiden supistaminen mieluummin kuin niiden kasvattaminen tai niistä huolehtiminen. Mutta niinpä moni kansanedustaja kuitenkin tännekin kampanjoi semmoisilla sosiaali- ja terveyspalveluiden parantamisen tavoitteilla, ja tässä nyt sitten ollaan.

Tässä nyt vielä sitten parhaillaan ollaan kai katsomassa, kuinka järjestökenttää sotepuolelta ajetaan alas. Perussuomalaisten johdolla ministeri Rydman on nyt päättänyt hyvin ideologisista linjauksista sen osalta, mitkä järjestöt ovat semmoisia oikeita järjestöjä, jotka saavat toimia, ja mitkä järjestöt eivät saa ja joutuvat laittamaan lapun luukulle. Niin kuin ollaan kuultu, täällä moni järjestö joutuu aloittamaan irtisanomisia, yt-neuvotteluja. Sen sijaan, että hallitus tekee tällaisia hyvin ideologisia, laita-oikeiston muissakin maissa suosimia alasajoja, kyllä toivon nyt sieltä viisautta. Toivottavasti löytyy sellainen ratkaisu, jossa hallitus nämä pahimmat ylilyönnit pystyy vielä sopimaan uusin tavoin. Järjestökentällä on varmasti näihin leikkauksiin jouduttu varautumaan, mutta se varmasti on tullut monelle yllätyksenä, kuinka sitten on ministeri Rydmanin toimesta päätetty, että jotkut järjestöt eivät enää ansaitse jatkaa ollenkaan, ja vielä tällaisin hyvin kyseenalaisin kriteerein on tätä määritelty.

Sosiaalipuoli on jäänyt myös hyvin sivuun, kun on puhuttu, että pitää olla terveyden edistämisen tehtäviä. Meillä on kuitenkin myös siinä sotejärjestörahoituksessa se so-puoli, mikä on erittäin tärkeä ja usein myös tarkoittaa sitä ennalta ehkäisevää toimintaa, joka sitten parhaimmillaan säästää niitä kovia terveydenhuollon kustannuksia. Tietenkään nämä leikkaukset... Tämä mittakaava, mistä hallitus on päättänyt, on niin kova, että jo se yksistään ajaa järjestöjä suuriin vaikeuksiin ja lopettaa toimintaa, myös sitä kohtaavaa toimintaa, sitä ennaltaehkäisevää toimintaa, josta on puhuttu ja josta hallituksen riveistä on sanottu, että siihen ei olla koskemassa. Kyllähän fakta on se, että leikkausten euromäärä on niin suuri, että siihenkin ovat järjestöt joutuneet toki koskemaan, mutta jos jotain, niin silti pitäisi pitäytyä nyt näistä ideologisista kriteereistä, joita ministeri Rydman on ajanut. Jonkunlainen sotku siellä hallituksen piirissä nyt näyttää olevan tästä asiasta edelleen, vaikka pääministeri on toista todennut, että asiaan palataan.

Tämä malli nyt sitten myös toki vaikuttaa myös siihen, että kun meillä on vähemmän sitä soterahoitusta siellä alueilla ja meillä on vähemmän soterahoitusta järjestöillä, niin totta kai tavalliset ihmiset ovat tässä kärsijöinä. Asiakasmaksuja on nostettu hyvin paljon. Tästä on paljon täälläkin salissa keskusteltu. Se aiheuttaa ongelmia monille ihmisille jo nykyisellään. Tänäänhän uutisoitiin esimerkiksi, että abortit ovat kasvaneet, koska ei kaikilla ole välttämättä varaa edes siihen ehkäisyyn. Tämmöiset aivan ilmeiset asiat nyt sitten ihmisten arjessa näkyvät, joihin pitäisi saada Suomessakin apua. Pitäisi saada niitä perussotepalveluita kohtuuhinnoin. Monessa maassa niitä ihan maksuttakin saa.

Erittäin ikävä nähdä, että tämä hallitus on nyt sitten näiden kriteerien osalta päätenyt myös tämmöiseen aluepolitiikointiin. Hyvin vaikea tässä nykymallin puitteissahan on kehittää mitään kovin toimivaa soterahoitusmallia. Toivottavasti nyt seuraava hallitus tältäkin osin korjaa nykyisen aiheuttamia heikennyksiä sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

16.44 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa herra puhemies! Edelleen on hämmentävää, miten vähän oppositiolla on käsitystä tästä vaikeasta taloustilanteesta, missä me tällä hetkellä olemme ja joudumme näitä säästöjä tekemään. Seuraavalla hallituskaudella näitä säästöjä joudutaan jatkamaan, ja silloin onkin mielenkiintoista nähdä, jos eri puolueet ovat hallitusvastuussa, että mitkä ne keinot viedä asioita eteenpäin ovat.

Haluaisin korjata hieman keskustelua yksityisen terveydenhuollon Kela-korvauksista. Vain pieni osa tästä noin 100 miljoonasta menee esimerkiksi tähän yli 65-vuotiaiden valinnanvapauskokeiluun. Käytännössä suuri osa menee yksityislääkärin kahdeksan euron korvaukseen vastaanottokäynnistä. Gynekologien ja psykiatrian käynneistä korvaukset ovat sitten suurempia. On huomioitava, että nämäkään korvaukset eivät mene sille yksityiselle terveysjättille, vaan nämä menevät niille ihmisille, jotka maksavat niistä palveluista, joita yksityiseltä puolelta hakevat. Nämä palvelut ovat myös niitä, joita julkisella puolella on vähemmän tällä hetkellä tarjolla. Sitä kautta hallitus on tätä koettanut tukea.

Muistutetaan vielä, että tämä koko 500 miljoonaa euroa, joka näihin Kela-korvauksiin on varattu, ei ole kaikki valtion rahaa, vaan siellä valtion kirstusta tulee menemään noin 350 miljoonaa, jos sitäkään. Nyt ainakin näyttää, että yli 65-vuotiaiden Kela-kokeilussa on menossa vähemmän rahaa kuin on ennakoitu.

Alueiden yhteenlaittamisesta keskusteltiin. Tämä tosiaan ei ole missään tapauksessa säästökeino. En ole semmoisia keskusteluja kuullut tai ainakaan mitään vahvoja puheenvuoroja, että tämä yhdistäminen toisi säästöjä. Sitten edelleen käydään keskustelua siitä, että on alueita, jotka ovat hoitaneet hyvin asiansa, ja on alueita, jotka ovat hoitaneet huonosti asiansa. Jos katsotaan, että esimerkiksi Helsinki olisi hoitanut asiansa hyvin, ja heillä nyt on jopa niin hyvin, ettei ole tarvetta periä asiakasmaksuja perusterveydenhuollon käynneistä, niin otamme sitten esimerkiksi niin sanotusti huonosti asiansa hoitaneen Etelä-Karjalan, joka on irtisanonut 6,6 prosenttia henkilökunnastaan ja supistanut ja muokannut toimintojaan erittäin vahvasti. Onko tämä alue sitten niin sanotusti asiansa huonosti hoitanut? Ei ole, vaan se alla oleva rahoitusmalli ei kerta kaikkiaan toimi, ja sen korjaaminen on äärettömän vaikeaa tässä tilanteessa, niin kuin ensimmäisessä puheenvuorossa toin esille. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

16.47 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mari Holopainen käsitteli puheenvuorossaan näitä järjestöiltä leikkaamisen kriteereitä, ja jäin miettimään, olettekohan tutustunut näihin kriteereihin, koska ei niissä ole lueteltu ensinnäkään mitään yksittäisiä järjestöjä eikä lähtökohtaisesti ideologisia perusteita, vaan nimenomaan tavoitteena näissä kriteereissä on se, että painopiste on siinä kohtaavassa potilas- ja asiakastyössä ja terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisessä. Eikö ole järkevää, että meidän hyvin monimuotoisessa järjestökentässä pyritään päällekkäisyyksiä poistamaan, jolloin pystytään myös hallintoa supistamaan? Esimerkiksi meillä on erittäin paljon erilaisia vaikkapa lastensuojelujärjestöjä, jotka tekevät arvokasta työtä, mutta jokaisella niillä on oma hallintonsa, oma taloushallinto, ja mikäli sitten aivan

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

samankaltaista työtä tekevät järjestöt pystyisivät jatkossa toimimaan paremmin yhteen, niin esimerkiksi tähän näillä kriteereillä kannustetaan.

Samoin puututaan siihen monipolvisen rakenteeseen, joka meillä on kehittynyt vuosien varrella, että meillä on ikään kuin näitä kattojärjestöjä ja keskusjärjestöjä, jotka keskittyvät aika pitkälti hallinnolliseen työhön ja toisaalta myös tietynlaiseen etujärjestötyöhön, eli esimerkiksi meitä kansanedustajia ahkerasti lobbaavat. Voidaan kysyä, että kun on tiukan rahan aika, niin eikö ole silloin järkevää panostaa ne jäljelle jäävät eurot, joita on käytettävissä nyt tällä hetkellä noin 190 miljoonaa euroa, juuri siihen ruohonjuuritason työhön, kohtaavaan työhön, asiakastyöhön, jolla pystytään terveyttä ja myös sitä sosiaalista hyvinvointia edistämään. Sittenhän meillä tunnetusti on myös varakkaita järjestöjä, jotka nekin saavat tukia ja jotka kykenisivät ihan omalla varallisuudellaan ja omalla omaisuudellaan työnsä hoitamaan, myös tätä kohtaavaa työtä.

Minä toivoisin, että kun tätä arvioidaan, niin arvioitaisiin todellisten faktojen pohjalta. Yhtään järjestöä ei ole näiden kriteerien yhteydessä lueteltu. Ne päätökset tehdään vasta myöhemmin, ja nekin tehdään sitten valtioneuvoston kesken yhteistyössä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

16.50 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen nosti esiin sen, että täältä ei esimerkiksi kohtaavaan työhön pyritä kohdistamaan leikkauksia, mutta ne kriteerit ovat sellaisia, että sieltä putoaa joiltain järjestöiltä koko pohja. Ne eivät pysty enää toimimaan. Täällä on esimerkiksi vammaisjärjestöjä ja monia muita järjestöjä, joilla vain ei ole enää rahoitusta. Siellähän ovat nyt sitten järjestöt joutuneet tai joutuvat aloittamaan yt-neuvotteluja, ja silloin tietenkään ei pysty minkäänlaista toimintaa enää jatkossa järjestämään, jos rahoitus lähtee.

Pitäisin parempana, että hallitus tekisi sellaisen ratkaisun, jossa leikataan tasaisemmin eikä näin kohdistuen, koska silloin — vaikka järjestöiltä putoaisi puolet rahoituksesta, jos ne joutuvat irtisanomaan puolet henkilöstöstä — ne pystyvät vielä jatkamaan, vaikka kituuttaen. Ja totta kai olisi tärkeätä, että hallitus myös kohtuullistaisi näitä leikkauksia. Kun on tehty näin massiiviset leikkaukset järjestökentälle, niin en pidä sitä lainkaan järkevänä. Ei se ole myöskään taloudellisesti tehokasta, koska nämä järjestöt tekevät pienellä rahoituksella hyvin vaikuttavaa työtä, ja sitä työtä on arvioitu. Tosiaankin ne ovat jo joutuneet supistamaan toimintaansa.

Minun mielestäni on juuri niin, että me tarvitaan tahoja, jotka puhuvat niiden ihmisten puolesta, jotka eivät pysty ajamaan omia tarpeitaan täällä eduskunnassa. Kyllä me kaikki kansanedustajat varmaan tiedetään, kuinka tärkeätä se on, että kuulemisissa, lainvalmistelussa meillä on laaja tietopohja, koska me aika paljon siihen nojaututaan, ja sitähän nämä järjestöt ovat tehneet. Tässä halutaan nyt vaimentaa tämä kansalaisyhteiskunnan ääni hyvin kyseenalaisella tavalla. Toivon, että myös tähän pääministeri tarttuu, että me ei kategorisesti kielletä, niin kuin tässä ollaan nyt tekemässä, sitä vaikuttamistyötä, jolla on sitten yleensä moninkertainen vaikutus onnistuessaan, kun järjestöt pystyvät puhumaan esimerkiksi vammaisten ihmisten oikeuksien puolesta — juuri sellaisten ihmisten, joilla ei välttämättä ole itsellään resursseja lähteä tänne lainvalmistelutyöhön vaikuttamaan. Eikö myös se ole tärkeää? Eikö se ole tärkeää, että esimerkiksi vammaisten ihmisten oikeudet tulevat kuulluiksi täällä eduskunnassa? Miksi tällainen työ halutaan kategorisesti leikata pois?

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Toivon, että tässä käytetään vielä harkintaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

16.53 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Täällä ollaan käsittelemässä tätä soterahoituslakia, mutta keskustelu näyttää menneen aivan muualle. Kun täällä on puhuttu näistä järjestöavustuksista, niin pyydän huomioimaan sen, että 25 miljoonaa, joka oli suunniteltu leikattavaksi, on suunniteltukin nyt menevän hyvinvointialueille ja hyvinvointialueet voivat itse arvioida, minkälaista järjestötoimintaa ja minkälaista tukea heidän alueellaan olisi järkevää olla. Eli edustaja Holopaisen huoleen tältä osin voidaan siellä alueellakin vastata, että millä tavalla ne järjestöavustukset alueellisesti suunnataan. Tämä 25 miljoonaa tullaan nyt jatkossa alueille suuntaamaan. Itse näen sen kyllä hyvänä tapana myös hyvinvointialueiden näkökulmasta. Eli hyvinvointialueet ovat erilaisia, ja kun erilaiselle järjestötoiminnalle on siellä tarvetta, niin siellä voidaan sitten miettiä, miten sitä oman hyvinvointialueen järjestöavustusta suunnataan niin, että siellä ne järjestöt, jotka arvioidaan erityisen tarpeellisiksi, asiakkaiden, asukkaiden hyvinvointia edistäviksi ja terveys- ja hyvinvointityötä tukeviksi, tulevat huomioiduiksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

16.55 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on kuitenkin aika laiha lohtu, minkä edustaja Laiho tässä toi esiin, että hyvinvointialueille menee summa, mutta paljon suuremman summan hallitus leikkaa. Sitä paitsi nämä järjestöthän joutuvat jo ajamaan toimintaansa alas ennen kuin mahdollisia muita kanavia pitkin sitten saattaa jollekin tulla joku rahoitus.

Pikkasen ehkä tässä yhteiskunnassa voisi olla sillä tavalla malttia, että ei ajeta kaikkea kerralla alas, kun on jo tehty erittäin suuria leikkauksia järjestöiltä. Kyllä tässä alkaa olla semmoinen henki, että syystä tai toisesta ainakin osa hallituksesta haluaa ajaa näitä järjestöjä alas, ja tämä on minun mielestäni vaarallinen kehityssuunta. Vähän malttia voisi hallitus harjoittaa tässä.

Olisi hienoa kuulla, tekevätkö nämä järjestöt teidän mielestänne tärkeitä työtä. Monesti kuitenkin kiitellään järjestötyötä, kiitellään vapaaehtoistyötä, jota järjestöt myös organisoivat siihen ympärille. Minkä takia tällainen valtaisa leikkaus on nyt keskitetty yhdelle taholle? Ja sitten kun puhutaan taloudesta, niin kyllähän tässä hallitus on tehnyt monenlaisia päättömiä ratkaisuja talouden osalta. Nyt sitten puhutaan siitä, että talous on tiukilla. Se me tiedetään kaikki, mutta sitten on kuitenkin löytynyt rahoitusta näihin Kela-kokeiluihin, tähän yksityisen terveydenhuollon yli 65-vuotiaiden kokeiluun, ja aika isoja summia sinne on mennyt. Nämä pitäisi kyllä huomioida tässä. Ideologisia valintoja on toki kaikilla puolueilla, erilaisia tavoitteita, ja tässä nyt sitten on haluttu suosia tiettytyypistä terveydenhuollon järjestämisen mallia, ja ei nyt kovin häävejä tuloksia ole siitä saatu. Kela-kokeilussa hinnat nousivat melkeinpä vastaavasti, niin että ei ollut hirveästi hyötyä siitäkään, ja sitten tätä 65-vuotiaiden kokeilua nyt on laajennettu, eikä se ei ole löytänyt niitä tahoja, jotka sitä apua eniten tarvitsisivat — tämä nyt varmaan oli selvää jo alun perinkin. Jos niitä rahoja ei haluta käyttää tehokkaasti vaan enemmän sitten mennään tälleen omien puolueohjelmien ajamisen kärki edellä pysähtymättä arvioimaan tuloksia, niin tässä sitä nyt sitten ollaan.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

16.58 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Kun edustaja Mari Holopainen kysyi, tekevätkö järjestöt hallitusedustajien mielestä tärkeää työtä, niin ilman muuta tekevät, tekevät äärimmäisen tärkeää työtä. En itse kuulu minkään järjestön hallintoon, mutta olen läheltä seurannut monen potilasjärjestön työtä. Esimerkiksi vaikkapa Diabetesliitto tekee todella tärkeää työtä paikaten sellaista tuki- ja vertaistoimintaa, jota hyvinvointialueilla ei ole mahdollista tehdä. Esimerkiksi lapsidiabeetikkojen perheet ovat ihan tutkitustikin todella uupuneita ja tarvitsevat monenlaista apua ja tukitoimintaa, missä esimerkiksi tällä järjestötyöllä on varmasti monella tavalla sekä terveyttä että sosiaalista hyvinvointia edistävä merkitys.

Mutta juuri sen takia mielestäni se juustohöylä ei ole hyvä väline, koska ei ole hyvä, että kaikkialta leikataan tasasuuruisesti vaan se, että käydään läpi ikään kuin nämä kriteerit, jotta se tukisumma, mikä meillä on käytettävissä, voitaisiin kohdentaa juuri siihen tärkeään, äärimmäisen tärkeään, kohtaavaan työhön. Sen takia on myös erittäin hyvä juuri tämä, minkä edustaja Laiho nosti esiin, että 25 miljoonaa euroa tätä järjestöavustusta menee hyvinvointialueiden kautta, koska alueilla voidaan tarkemmin ja lähempää nähdä, mihin juuri sillä alueella tarvitaan julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tukitoimintaa ja täydentävää työtä.

On ikävää, että näitä leikkauksia joudutaan tekemään, mutta se on välttämätöntä, jotta tämä hyvinvointiyhteiskunta pystytään myös tuleville sukupolville turvaamaan. Sen takia mielestäni se kaikkein paras väline ylipäänsä erilaisten sopeutustoimien tekemiseen ovat erilaiset rakenteelliset uudistukset, ei niinkään se juustohöyläväline.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.01 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä tämän keskustelun lopuksi palauttaa tämän tähän keskusteluun hyvinvointialueiden rahoituksesta — toki en tiedä, poikiiko tämä minun puheenvuoroni sitten lisää puheenvuoroja.

Kun täällä niin monelta taholta todetaan aika yksiniittisesti, että rahoituslaki on huono, niin olen tässä nyt parin kolmen vuoden ajan kuunnellut, että alkaisi sitten tulla niitä esityksiä, millä tavalla se pitäisi sitten muuttaa. Periaatteessa, niin kuin täällä eräässä puheenvuorossa todettiin, tämä rahoituslain malli on hyvin samanlainen kuin mitä edellinen hallitus, Sipilän hallitus, esitti. Ero on se, että siinä siirryttiin viidessä vuodessa kuntaperusteisuudesta tarveperusteisuuteen, kun tässä nykyisessä on seitsemän vuoden siirtymäaika. Toinen ero on se, että sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta 80 prosenttia tulee tässä nykyisessä tarveperusteisesti, kun Sipilän mallissa tuli 100 prosenttia. Nämä ovat ne merkittävimmät erot. Kolmas ero on se, että silloin arvioitiin palvelutarpeen vuotuiseksi kasvuksi 2,4, mistä fiskaalisesti leikattiin 1,5 prosenttiyksikköä pois, jolloin jäljelle jäi 0,9; tässä oli 1,0 prosenttia — eli lähes sama kuin 0,9 — lähtökohtana mukana palvelutarpeen arvioinnissa. Eli tässä on niin monta muuttujaa, että toivoisin poliittisilta ryhmiltä — pitkälti tämä keskustelu varmaan käydään siellä parlamentaarisisessa ryhmässä, ainakin niin toivon — että esittäisitte niitä muutoksia, joita pitäisi tehdä. Olen ihan tarpeeksi itse kuullut sitä, että ne alueet, joilla tarve on suurin, haluaisivat sieltä pois sen 13 prosenttia, joka määräytyy pelkän asukasluvun perusteella ilman tarvetta, ja taas ne alueet, joilla on nuori, terve väestö, haluaisivat, että sitä

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

kasvatettaisiin, ja haluaisivat vähemmäksi sitä tarveperusteisuutta. Eli tässä on näitä alueellisia eroja.

Tähän on ihan helppo, tai, sanotaan, mahdollista, rakentaa ne tärkeimmät korjaukset, jotka liittyvät ennen kaikkea nyt tietysti eräiden alueiden kohdalla jo syntyneisiin ongelmiin, joista edustaja Valtola ei minusta ollenkaan huonommin sanonut, että arviointimenettelyn kautta nyt on saatu esimerkiksi paljon pidemmät tasapainotusajat kuin oli alkuperäisessä laissa. Itse esitin omassa puheenvuorossani eräitä lisäkeinoja tähän. Ja sitten pitäisi käydä tietenkin nämä kriteerit läpi, mutta eivät ne yleensä näissä tämänkaltaisissa laeissa hirveän paljon poikkea siitä, mitä tähän nyt on rakennettu. Minusta yksi suurin ongelma tässä on tämä diagnoosien nykyisenkaltainen vääränlainen käyttö — sen totesin jo aikaisemmin puheenvuorossani. Toinen on jälkikäteistarkastuksen jakoperiaate. Siinä on ongelmia, mutta tämän olen jo aiemmin todennut. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Valiokunnan mietintö SuVM 1/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.04 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Esitän, että eduskunta hylkää tämän lakiesityksen. Tämä esitys on muutaman vuoden sisällä kuolettava isku kansanterveyslähteiselle alkoholipolitiikalle. Se tulee muuttamaan suomalaisen alkoholipolitiikan suunnan kansanterveyspainotteisuudesta elinkeinopainotteiseksi. Tässä avataan väylät kuljettaa lasteittain ilman mitään rajaa väkevää viinaa aina 80 prosentin vahvuuteen asti kotioville, puistoihin, nuorisotaloille, festarialueiden, ravintoloiden lähelle, melkein minne tahansa, muutamia erikseen mainittuja osoitteita lukuun ottamatta.

On täysin naiivia uskotella, että tämän jälkeen Alkolla ja kotimaisella alkoholijuomakaupalla olisi tosiasiallisia mahdollisuuksia kilpailla ulkomaisen etämyynnin kanssa. Alko voisi tämän esityksen mukaan siis viedä kotioville vahvoja juomia, mutta muut alkoholijuomakaupan yrittäjät joutuvat noudattamaan 8:n ja 5,5:n prosentin rajaa. Onkin tiedossa, että kotimaiset yrittäjät ovat jo lähtökuopissa siirtämään alkoholikauppaa Tallinnaan, josta kuljetukset toimivat pikalähetyksinä Suomeen. Tätäkö siis halutaan — sitä, että yritykset ja verotulot siirtyvät ulkomaille?

Kysyn: uskooko tässä salissa kukaan, että meillä on muutaman vuoden kuluttua enää väkevien juomien myynnin yksinoikeusjärjestelmää? Se on ollut pohjoismaisen kansanterveyttä edistävän alkoholipolitiikan kulmakivi, jolla on pystytty hillitsemään myös alkoholihaittoja. Hiljattain Maailman terveysjärjestö nosti Pohjoismaiden — Norjan,

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Ruotsin, Suomen — alkoholimonopolit esikuvaksi maailmalle onnistuneesta alkoholipolitiikasta, jolla on pystytty alkoholin kulutusta ja haittoja torjumaan. Aika usein tässäkin salissa puhutaan siitä, että Suomen pitäisi päästä jonkinlaisiin eurooppalaisiin juomakulttuuriin ja juomatapoihin. Ensinnäkin se on siinä mielessä täysin epäonnistunut ajatus, että Eurooppa on alue, jossa on hyvin monenlaisia erilaisia juomakulttuureita ja juomatapoja. Toiseksi meillä Pohjoismaissa on monessa suhteessa myös onnistuttu. Me ei sitä aina huomata. Esimerkiksi Ranskassa vaikkapa, viinimaassa, on maksakirroosien määrä todella suuri ja alkoholikuolleisuuden määrä suuri.

Tämä esitys on myös hallitusohjelman vastainen. Hallitusohjelman mukaan Alkon kansanterveydellistä asemaa ja tehtävää ei muuteta. Ja kuka täällä voi sanoa, ettei tämä esitys muuta Alkon kansanterveydellistä asemaa ja tehtävää? Se on lisäksi ristiriidassa eduskunnan vuoden 2017 yksimielisen lausuman — huomautan, yksimielisen lausuman — kanssa, jonka mukaan etämyyntiä koskeva lainsäädäntö ei saa vaarantaa vahvojen juomien yksinoikeutta eikä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. No, vaarantaako tämä nyt suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuuden ulkomaisiin kilpailijoihin nähden? Ulkomaisilla kilpailijoilla on tuo 80 prosentin vahvuus rajana, kotimaisilla 8 ja 5,5 prosenttia. Onko se yhdenvertaisuutta? Tähänhän myös perustuslakivaliokunta muuten kiinnitti huomiota katsoen, että perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen ja elinkeinovapauden kannalta olisi perustellumpaa, että etämyyjiä ja kotimaan vähittäismyyjiä kohdeltaisiin samoin. Tiedän, että kokoomuksella on puoluekokouspäätös Alkon monopolista luopumisesta, mutta tällaista tavoitetta nimenomaisesti ei ole kirjattu hallitusohjelmaan. [Sari Tanus: Päinvastoin!]

Hallituksen esitys lisää merkittäväällä tavalla alkoholin saatavuutta. Siis se lisää valtavan paljon niitä paikkoja, itse asiassa aivan rannattoman määrän niitä paikkoja, mihin alkoholia voidaan myydä. Se lisää kulutusta. Se lisää myös haittoja. Tämä on ollut erittäin, voi sanoa, yksimielinen näkemys kansanterveyden asiantuntijoilta. Se on ollut laajasti sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisessa esiin tuotu näkemys.

Tällä esityksellä valitettavasti myös käynnistetään väkevien alkoholijuomien verkkomarkkinointi sekä nuoria houkutteleva sosiaalisen median vaikuttajien mainonta, vaikka lausunnonlehtien lähteneessä hallituksen esityksessä alun perin oli tämä sosiaalisen median vaikuttajien mainonta kielletty. Sitten lausuntopalautteen jälkeen se oli ainoa asia, mikä korjattiin, eli tämä somevaikuttajienkin mainonta sallittiin.

Tähän esitykseen, siis suuren valiokunnan mietintöön, ei ole hyväksytty mukaan mitään niitä ehdotuksia, mitä sosiaali- ja terveysvaliokunta mietinnössään teki ja joilla pystyttäisiin verotuloja saamaan paremmin haltuun, esimerkiksi etämyyjien rekisteröitymisvelvoitetta, erilaisia sanktioita, valvontaa, joilla tätä alkoholin verkkokaupan veronkiertoa saataisiin kuriin. Etäostoksina tälläkin hetkellä käydään alkoholin rajat ylittävää verkkokauppaa ilman, että siitä käytännössä lainkaan maksetaan veroja. 98—99 prosenttia ei maksa veroja. [Sinuhe Wallinheimo: Etämyynti vai etäosto?] Ainoastaan niissä tilanteissa, kun tehdään pistotarkastuksia, niitä veroja maksetaan. Suomalaiset tilasivat vuonna 2025 ulkomaisista verkkokaupoista 46 miljoonaa litraa alkoholijuomia. Näiden tilausten seurauksena Suomi menetti valmiste- ja juomapakkauksiverotuloja noin 285 miljoonaa euroa ja arvonlisäverotuloja noin 87 miljoonaa euroa eli yhteensä 372 miljoonaa euroa. Hallituksen esitys ei sisällä toimivia ja konkreettisia keinoja sen varmistamiseksi, että

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

ulkomailta Suomeen toimitettavista alkoholijuomista maksettaisiin Suomeen kuuluvat verot.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

17.12 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Arvioin esitystä nyt lähinnä verovalvonnan näkökulmasta. Hallituksen esitys ei sisällä riittäviä keinoja sen varmistamiseksi, että ulkomailta Suomeen toimitettavista alkoholijuomista maksetaan Suomeen kuuluvat verot. Veromenetykset tulevat todennäköisesti kasvamaan suhteessa nykytilaan, kun etätilaaminen yleistyy. Usein tilaukset tulevat ulkomailta, ja ulkomailta tilattaessa verot jäävät usein maksamatta. Siihen ulkomaisten kauppojen edullisuus paljolti perustuukin, verojen maksamatta jättämisen vuoksi halvempiin alkoholin hintoihin. Lakiin ei sisälly konkreettisia säännöksiä verojen valvonnasta tai keräämisestä. Jos verojen maksamista ei riittävän tehokkaasti valvota, jää lain edellyttämä verojen maksu käytännössä kuolleeksi kirjaimeksi. Kotimyyntiesityksessä on paljon ongelmia, ja suhtaudun itse kriittisesti alkoholin wolttaamiseen ja tähän hallituksen esitykseen. Vaikka alkoholin kotiin tilaaminen kuitenkin sallittaisiinkin, tulisi esitykseen lisätä vähintään selkeät ja käytännössä toimivat säännökset ulkomailta tilattavan alkoholin verovalvonnasta, verojen perinnästä sekä vastuiden kohdentumisesta. Näin suojeltaisiin valtion verotuloja, joilla osittain rahoitetaan alkoholin kulutuksesta syntyvien haittojen hoitamista. Lisäksi on epäreilua, jos ulkomaiset myyjät voivat käytännössä kiertää veroja, jotka tulevat vastaavissa ostoissa suomalaisten toimijoiden kannettavaksi. Kilpailu siis uhkaa vääristyä kotimaisten toimijoiden tappioksi. Kun Suomessa ylläpidetään korkeaa alkoholiverotusta, on samalla huolehdittava siitä, että verot myös tosiasiallisesti kannetaan kaikilta markkinoilla toimivilta tahoilta.

Arvoisa puhemies! Verotusnäkökulmaa tarkastellut valtiovarainvaliokunta toteaa lausunnossaan seuraavasti: ”Valiokunta pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esitystä käsitellessään lisäksi myös alkoholilakiin työkaluja, joilla voidaan osaltaan varmistaa, että etämyyjä huolehtii veronmaksu- ja muista velvoitteistaan, sekä tehostaa myös verovalvontaa. Tältä osin valiokunta nostaa esille kuulemisessa esille tuodun etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuuden. Valiokunta esittää ostajan tai myyjän verojen maksamista osoittavan tunnisteiden lisäämistä toimitettavaan alkoholierään ja alkoholierän toimittajalle velvoitteen tarkistaa tunnisteiden olemassaolon ennen kuljetukseen ottamista mahdolliset valmisteverotusdirektiivin mukaiset rajoitukset kuitenkin huomioon ottaen. Valiokunta on arvioinut mahdollisia verovaiikutuksia etämyynnin osalta. Valiokunta toteaa, että myös esityksessä ehdotetulla sääntelykokonaisuudella voi olla vaikutusta verokertymään.” Näin totesi siis valtiovarainvaliokunta laajalla joukolla hyväksymässään lausunnossa, ja siis hallituspuolueiden edustajat olivat myös tämän lausunnon takana.

Arvoisa puhemies! On myönteistä, että ilmeisesti hallituspuolueet ovat täällä tänään esittämässä lakiesityksen hyväksymisen ohella hyväksyttäväksi lausumaa, jossa eduskunta edellyttää valtioneuvostoa selvittämään alkoholin etämyynnin rekisteröitysmenettelyn ja verotunnisteiden käyttöönoton toteuttamista sekä ryhtyvän tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi. Tämä on hyvä lausuma, mutta asia olisi pitänyt toteuttaa jo ennen esityksen tuomista eduskuntaan tai viimeistään eduskuntakäsittelyn aikana. [Sari Tanus: Samaa mieltä!] Nyt asia jää mahdollisen

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

jatkovalmistelun varaan, mutta mitään takeita lausuman esittämän asian toteutumisesta ei ole. Veropohja olisi tullut varmistaa jo nyt käsittelyn aikana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.16 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Teen tärkeimmän asian ensin eli ehdotan tämän mietinnön hylkäämistä. Teen myös seuraavat lausumaehdotukset, jotka on myös toimitettu etukäteen sähköisesti edustajille, ja niitä on kolme:

1) ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää alkoholin etämyynnin rekisteröimismenettelyn ja verotunnisteen käyttöönoton toteuttamista sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi etämyynnissä.”

2) ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto tekee arvioinnin tehtyjen alkoholilakimuutosten vaikutuksista Alkon asemaan ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, jotta hallitusohjelman kirjaus Alkon kansanterveydellisen tehtävän ja aseman säilyttämisestä toteutuu.”

3) ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto varmistaa ehkäisevän päihdetyön sekä alkoholihaittojen korjaamiseen riittävän valtion rahoituksen tai selvittää ja ottaa käyttöön mallin, jolla haittaveroja korvamerkitään suoraan haittojen ennaltaehkäisyn ja korjaamisen rahoitukseen.”

Tässä varsinaiset ehdotukset. En käytä nyt laajempaa perustelupuheenvuoroa näiden puolesta, mutta tässä paikaltani käytettävissä olevan ajan puitteissa totean lyhyesti seuraavat asiat:

Minulla oli tänään tänne liikennöidessäni autoradio päällä, ja kuulin pienen otteen käydystä radiokeskustelusta, jossa edustaja Tanus sanoi minusta erinomaisella tavalla, että alkoholin saatavuus ei ole Suomessa kenellekään ongelma tänä päivänä, ja olen siitä aivan ehdottoman samaa mieltä. Edelleen kuulin hänen myös sanovan, että tämän lain koko valvonta on reikäinen, joka oli hyvin valittu sana tähän yhteyteen. Täällä on mainittu edustaja Räsänen puheenvuorossa äsken kuultuna verkkomainonnan tulo myös väkeviin, ja sitten tässä on tietysti kaiken kaikkiaan tämä verojen menetys, jota edustaja Sarkkinen äsken erinomaisella tavalla valotti.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kun oli laaja kuuleminen, niin saimme tuoreinta tietoa alkoholinkulutuksesta Suomessa, ja sen voisi esittää yhteenvetona muutettuna absoluuttiseksi ja yli 15-vuotiaista suomalaista kohti niin, että on 8—9 litraa tilastoitua alkoholinkäyttöä. Siinä on mukana silloin Alkon myynti, ravintolamyynti ja vähittäiskaupan myynti. Sitten on noin kaksi ja puoli litraa verkkomyyntiä ja toiset kaksi ja puoli litraa matkustajatuontia eli siis noin 13—14 litraa absoluuttiseksi alkoholiksi muunnettuna yli 15-vuotiaasta kohti. Tämä jakaantuu vielä erittäin epätasaisesti, ja osalle väestöstä tästä on ihan valtavat haittaseuraukset, joita me sitten verorahoilla hoidamme niin siellä poliisin työssä kuin sairaaloissa. Senkin takia kohtuullinen verotus tässä olisi enemmänkin kuin paikallaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.19 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Teen tässä tärkeimmän osion: kannatan edustaja Lindénin hylkäysehdotusta ja näitä kolmea lausumaehdotusta.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Arvoisa puhemies! Meillä on tässä käsittelyssä tämä lainsäädäntö, joka nyt tuli mutkien kautta tänne. Täytyy sanoa, että sosiaali- ja terveysvaliokunta teki siitä erittäin kattavan mietinnön: siellä oli veromerkkiä ja oli rekisteröintivelvoitetta, eli verojen perintään oli kiinnitetty huomiota, ketkä saavat toimittaa, ikärajat ja velvollisuus tarkistaa, minne toimitetaan ja mainonnan rajoitteet. Siellä oli kaikki keskeiset asiat yritetty laittaa kuntoon, ja nyt tällä muutoksella, mitä nyt tästä suuren valiokunnan kautta on tullut, nämä rajoitteet ovat käytännössä poissa. Tämä on erittäin huono tilanne.

On mielenkiintoista, että tänään muun muassa tähän verokäsittelyyn, joka tässä nyt on yhtenä kokonaisuutena, myös Panimo ja virvoitusjuomateollisuusliitto ilmaisi mielipiteenään, että nykyinen tilanne heikentää kotimaisen valmistavan teollisuuden, maahantuojien ja kaupan kilpailuasemaa samalla, kun valtiolta jää merkittäviä verotuloja saamatta. Sitten he myös korostavat sitä, että tässä yhteydessä olisi pitänyt päättää tilattavien alkoholien verovalvonnasta, verojen perinnästä ja vastuiden kohdentamisesta ja myöskin näistä juomapakkauksista. He olivat arvioineet veromenetykseksi yli 285 miljoonaa euroa ja arvonlisäverotuotoista 87 miljoonaa, eli melkein 400 miljoonasta puhutaan heidän laskelmansa mukaan. Täällä on ollut mietinnössä 61:stä 285 miljoonaan euroon.

Täytyy ihmetellä. Me ollaan puhuttu paljon tämän valtion alijäämästä, joka on 13 400 miljoonaa tällä hetkellä, ja me katsomme tällä tavalla hallituspuolueitten toimesta näitä verotoimia. Tässä olisi ollut mahdollisuus korjata sitä verotuottoa ja rakentaa tähän mallia. Nyt me tällä lausumalla yritämme sitä viedä eteenpäin, mutta se olisi pitänyt, niin kuin edustajat Sarkkinen ja Lindén hyvin tässä puhuivat, tuoda jo tähän esitykseen, niin kuin se oli tuossa mietinnössä. Tässä mielessä voi sanoa, että tämä on todella huono esitys, ja sen takia tätä ei pitäisi viedä eteenpäin.

Alkoholia Suomessa on saanut erittäin hyvin tälläkin hetkellä, se ei ole ollut tässä ongelma. Kysymys on, kuinka sitä toimitetaan, mistä sitä saa. Nyt tilanne on se, että Alkot, jotka ovat nyt käytännössä kaikissa ostoskeskuksissa, ovat siellä kauppareissulla saavutettavissa, mutta kyllä Alkojen asema tulee muuttumaan todella vahvasti tämän muutoksen myötä, ja voi olla, että meillä alkoholimonopolia tästä eteenpäin ei ole.

Sen lisäksi, että tämä vie näitä asioita kummalliseen suuntaan, tämä kotimaisten ja ulkomaalaisten toimittajien eriarvoinen tilanne on tässä todella iso.

Eli paljon heikennyksiä nykyiseen tilanteeseen, ja yhtään parannusta siihen, mitä olisi tarvittu, ei ole tehty. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä. — Edustaja Siponen on poissa. — Edustaja Hemmilä, olkaa hyvä.

17.23 Pertti Hemmilä kok: Herra puhemies! Käsittelemme taas tänään alkoholilakeja, tällä kertaa suuren valiokunnan mietinnön pohjalta. Kuten muistamme, eduskunta äänesti reilu viikko sitten tämän salikeskustelun pohjaksi hallituspuolueiden edustajien jättämän vastalauseen. Tämä ohjasi lain suuren valiokunnan syyniin.

Haluan heti aluksi palata siihen keskusteluun, jota kävimme tästä samasta asiasta torstaina 11. päivä kesäkuuta. Toin jo tuolloin esille painokkaan huoleni perinteisten arvojen, kansanterveyden ja yhteiskuntamme vakauden puolesta. Totesin silloin, ja toistan sen tänään, että alkoholilainsäädännön laajamittaiset löysennykset, kuten alkoholin kotiinkuljetus ja hallitsematon etämyynti, kantavat mukanaan suuria ja arvaamattomia

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

riskejä. Emme voi sivuuttaa niitä sosiaalisia ja terveydellisiä kuluja, joita tästä markkinoiden avaamisesta väistämättä seuraa. Vastuullisen lainsäätäjän velvollisuus olisi asettaa kansalaisten hyvinvointi ja yhteiskunnan kokonaisuus aina etusijalle. Kritiikkini tätä lakimuutosta kohtaan ei ole ollenkaan hälventynyt. Toimin itse aktiivisesti suuressa valiokunnassa ja esitin siellä lausumaa, koska katsoin, ja katson edelleen, että uusi laki vaatii poikkeuksellisen tiukat raamit ja tarkat reunaehdot. Meidän on pystyttävä estämään alkoholin saatavuuden laajentamisesta syntyvät hallitsemattomat lieveilmiöt.

Arvoisa herra puhemies! Tehtyjen muutosten myötä on välttämätöntä, että eduskunnalla on käytössään kaikki mahdolliset mekanismit haittojen minimoimiseksi ja tilanteen seuraamiseksi. Tästä syystä aion tänään esittää toisen lausuman. Tämä lausuma ei ole mikään uusi tai irrallinen keksintö, se on sanamuodoltaan täsmälleen sama lausuma, jonka hallituspuolueiden edustajat sisällyttivät vastalauseeseensa jo sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Kyseessä on siis linjaus, jonka samanmielisyyden ja tarpeellisuuden myös hallituspuolueiden valiokuntajäsenet tunnistivat. Katson, että tämän nimenomaisen lausuman sisällyttäminen eduskunnan päätökseen on aivan välttämätön työkalu, jolla edes yritämme suitsia kotiinkuljetuksen ja etämyynnin tuomia kielteisiä vaikutuksia. Jos kerran lainsäädäntöä ollaan viemässä vauhdilla eteenpäin, meidän on velvoitettava hallitus seuraamaan ja reagoimaan viipymättä, jos kansanterveydellinen tilanne sitä vaatii.

Herra puhemies! Me emme saa sulkea silmiämme siltä todellisuudelta, että alkoholi on edelleen yksi suurimmista yhteiskunnallisista kipupisteistämme. Kun sääntelyä puretaan, on valvontaa ja seurantaa vastaavasti tiukennettava. Eduskunnan on kannettava oma vastuunsa herkästi ja viisaasti. Pyydänkin teitä, arvoisat kollegat, yli puoluerajojen tukemaan tätä esittämääni lausumaa. Varmistetaan yhdessä, että maassamme säilyy edes jonkinlainen hallittu, vastuullinen ja ennakoitava linja alkoholipolitiikassa.

Vielä lopuksi, arvoisa herra puhemies, tämä lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää alkoholin etämyynnin rekisteröimismenettelyn ja verotunnisteen käyttönoton toteuttamista sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi etämyynnissä.” Tämä on siis se sama lausuma, joka sisältyi StV:n mietinnön vastalauseeseen, Mia Laiho ynnä muut. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

17.28 **Hanna Laine-Nousimaa sd:** Arvoisa herra puhemies! Alkoholilain lähtökohta on yksinkertainen. Sen tarkoituksena on vähentää alkoholin aiheuttamia haittoja ihmisille, perheille ja koko yhteiskunnalle. Tätä tavoitetta ei pidä unohtaa myöskään silloin, kun keskustelemme verkkokaupasta, kilpailusta tai EU:n sisämarkkinoista.

Alkoholin haitat näkyvät Suomessa joka päivä. Ne näkyvät päivystyksissä, lastensuojelussa, mielenterveys- ja päihdepalveluissa sekä perheiden arjessa. Siksi alkoholipolitiikassa jokainen päätös, joka lisää alkoholin saatavuutta tai näkyvyyttä, on arvioitava huolellisesti myös kansanterveyden näkökulmasta.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus perustelee esitystä sillä, että alkoholin etämyyntiin liittyvä oikeustila on ollut epäselvä, ja sääntelyä on tarpeen selkeyttää. Oikeustilan selkeyttäminen onkin perusteltu tavoite. Samalla on kuitenkin kysyttävä, ratkaiseeko hallituksen esitys ne ongelmat, jotka etämyyntiin tosiasiaassa liittyvät.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Ulkomailta tapahtuva alkoholin tilaaminen ei ole uusi ilmiö. Suomalaiset ovat voineet hankkia alkoholijuomia toisista EU-maista jo pitkään. Keskeinen ongelma on ollut se, että verojen maksamista Suomeen ei ole pystytty valvomaan riittävän tehokkaasti. Tämä on vakava epäkohta. Alkoholin aiheuttamat kustannukset jäävät suomalaisen yhteiskunnan kannettavaksi, mutta verotulot eivät päädy Suomeen. Se ei ole oikeudenmukaista veronmaksajien näkökulmasta eikä reilua suomalaisille yrityksille, jotka noudattavat lakeja ja maksavat veronsa Suomeen.

Arvoisa herra puhemies! Syytä on myös tunnistaa, että esitys lisää alkoholin saatavuutta ja näkyvyyttä: kotiinkuljetukset yleistyvät, verkkokaupan merkitys kasvaa ja väkevien alkoholijuomien markkinointia verkossa vapautetaan. Alkoholin helpompi saatavuus ja väkevien alkoholien markkinoinnin määrän kasvu todennäköisesti myös kasvattavat kulutusta. Kulutuksen kasvaessa kasvavat myös haitat. Tästä tutkimusnäyttö on ollut hyvin johdonmukaista. SDP:n mielestä alkoholipolitiikan lähtökohtana tulee olla kansanterveyden suojeleminen, haittojen ehkäiseminen ja vastuullinen sääntely. Samalla on huolehdittava siitä, että Suomeen myytävistä tuotteista maksetaan myös Suomeen kuuluvat verot ja että kilpailu on reilua kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden välillä.

Arvoisa herra puhemies! Alkoholilainsäädäntöä voidaan uudistaa, mutta uudistusten on vahvistettava vastuullisuutta, ei heikennettävä sitä. Kansanterveyden, veropohjan ja reilujen pelisääntöjen on kuljettava käsi kädessä. Tämä olisi sekä yhteiskunnan että suomalaisten perheiden etu. Kannatan myös edustaja Lindénin esittämää hylkäysehdotusta ja lausumaehdotuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

17.31 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan sanoa, että kannatan Päivi Räsänen tekemää hylkäysehdotusta samoin kuin edustaja Hemmilän tekemää lausumaehdotusta. Myös kollega Aki Lindénin lausumaehdotukset olivat mielestäni niin hyviä, osin myös sellaisia, joita kannatin suuressa valiokunnassa, että kannatan myös niitä. Suuressa valiokunnassa kannatin myös jo aiemmin edustaja Hemmilän tekemää lausumaehdotusta, mutta ymmärsin, että se on siellä suuren valiokunnan mietinnön pohjassa. Erittäin hyvä lausuma.

Arvoisa puhemies! Niin kuin monet tietävät ja muistavat, toimin nyt kolmatta kautta kansanedustajana, pian 12 vuotta kansanedustajuutta. Tätä ennen toimin terveydenhuollon ammattilaisena yli 25 vuotta lääkärinä ja tuosta ajasta noin kymmenen vuotta erikoislääkärinä. Terveydenhuollon ammattilaisen identiteetti on se keskeinen osa omaa identiteettiäni myös kansanedustajana. Se tarkoittaa, että kun esityksiä arvioin, niin arvioin niitä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen näkökulmasta. Olipa sitten kyse ihmisten hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta, yhteisöjen, järjestöjen, toimintaympäristön tai yhteiskunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä, niin se on toimintani keskiössä.

Hyvät kollegat, meidät on valittu tänne kansanedustajiksi. Meitä ei ole valittu tänne puolueiden edustajiksi vaan nimenomaan kansan edustajiksi. Meillä on myös vastuu ensisijaisesti äänestäjillemme eli kansalaisille siitä, miten täällä toimimme. Ajattelen, että kun meidät on tänne kansanedustajiksi valittu, niin meidän velvollisuus on arvioida joka ikistä esitystä ja esitysten vaikutuksia niin lyhyellä tähtäimellä kuin pitkällä tähtäimelläkin.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Meillä on nyt käsittelyssä esitys uudeksi alkoholilain mukaan alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta alkoholin aiheuttamien haittojen vähentämiseksi. Kun arvioidaan tätä alkoholilain tehtävää ja arvioimme nyt käsillä olevan alkoholilakiesityksen sisältöä, niin mielestäni ei tarvitse olla kovin pitkän linjan terveydenhuollon ammattilainen, kun voi ymmärtää, että tässä esityksessä on erittäin paljon epäkohtia, siinä on erittäin paljon heikkoja kohtia. Sen vuoksi minä haluan vedota kaikkiin kansanedustajiin ihan riippumatta puoluetustasta: Näkisin, että meidän kaikkien velvollisuus on arvioida ja toimia oikein ja olemme nimenomaan vastuussa kansalaisille. Ajattelen, että jos ja kun toivon mukaan kaikki näin arvioimme tätä esitystä, niin ei voi tulla muuhun loppupäätelmään kuin siihen, että tämä esitys on hylättävä. Tämä alkoholilakiesitys ei olisi koskaan saanut tulla tähän saliin tällaisena kuin se tuli. Se lähti ministeriöstä lausuntokierrokselle ja tuli myös tähän taloon sellaisena, että se sisältää erittäin paljon epäkohtia, ja sen vuoksi tällaisena sitä ei saa päästää eteenpäin.

Me tiedämme hyvin, mitä kaikkea alkoholi aiheuttaa. Se aiheuttaa paljon ja merkittäviä terveyshaittoja. Se lisää syöpäsairauksia, maksa-aivosairauksia, mielenterveyden ongelmia. Se lisää väkivaltaa, perheväkivaltaa, onnettomuuksia ja tapaturmia. Alkoholiperäisiin tauteihin ja myrkytyksiin kuolee vuosittain yli 1 500 ihmistä.

Me emme tarvitse lisää viinan koteihin rahtaamista. Tämä esitys mahdollistaisi jopa 80-prosenttisen viinan tilaamisen ulkomailta kotiin. Sitä voisi tilata kuka vain, ei tarvitse vahvaa tunnistautumista. Sitä voisi tilata kuinka paljon vain, pullon, kaksi, 20 tai jopa rekkalastillisen, ja sitä voisi tilata kuinka usein vain, useita kertoja päivässä, tunnin, muutaman välein. Siinä vaiheessa, kun äiti tai isä herää sammumis pisteestään, ei tarvitse enää ruveta soittelemaan kavereille, löytyisikö vähän lisää viinaa, vaan voi pirauttaa ja tilata lisää. Ja niin edelleen. Ja myöskin se, että me emme tosiasiallisesti tiedä, kuka tuota alkoholia myy. Myyjän ei tarvitse ilmoittautua tai rekisteröityä. Kuinka voidaan epäkohtia valvoa tai niihin puuttua, jos myyjän yhteistietoja ei todellisuudessa ole tiedossa? Ostajan ei myöskään tarvitse aina tunnistautua, ei tarvitse henkilökortteja esittää, jotta voitaisiin todentaa, että hän ei ole alaikäinen.

Hyvä puhemies! Jatkan seuraavassa puheenvuorossa, jos viisi minuuttia on tässäkin istunnossa rajana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Seitsemän minuuttia. Olkaa hyvä ja jatkakaa.

Jos on seitsemän minuuttia, niin sitten voin vielä jatkaa.

Jos me ajatellaan, että meidän tehtävänä on pyrkiä parantamaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta kaikkien kansalaisten kohdalla, niin kun tuolla takana on Työ ja tulevaisuus -patsaat, toivoisimme, että meidän miehet — jos nyt eivät ihan noin hyvässä kunnossa kuin patsaina — olisivat hyvässä kunnossa kuitenkin tulevaisuudessakin. Ja tuo naisen, äidin ja lapsen patsas muistuttaa ainakin itseäni aina siitä, että meidän tulisi toimia niin, että meidän lapset ja nuoret voivat hyvin ja tulevat sukupolvet voivat hyvin.

Mitä tämä lakiesitys tuo tullessaan? Se tuo tullessaan myös sen, että verkossa voi mainostaa. Myös nämä influensserit, vaikuttajat voivat verkossa mainostaa jopa vahvoja viinoja. Siellä meillä on paljon lapsia ja nuoria. Heihinkö me haluamme olla tällä tavalla vaikuttamassa?

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Ja sitten tuo Alkon kansanterveydellinen asema. Alkon kansanterveydellinen asema on sellainen, josta todellakin meidän hallitusohjelmaan on kirjattu, että sitä ei saa heikentää. Nyt meillä tulee etämyynnin ja kotiinkuljetusten myötä toimipisteitä erilaisiin paikkoihin. Näitä pisteitä tulee niin valtavasti, että on aivan selvää, että Alkon kansanterveydellinen asema ei jää koskemattomaksi. Puhumattakaan, että sitä asemaa pitäisi vahventaa, niin kuin esimerkiksi naapurimaassa Ruotsissa Systembolagetin asema on huomattavasti Alkoa parempi.

Jatkan seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.38 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! On ollut todella surullista seurata Orpon hallituksen alkoholipolitiikkaa. Meillä on tässä maassa valtavasti ihmisiä, jotka kärsivät päihdeongelmista, mutta hallitus keskittyy vapauttamaan ja helpottamaan alkoholin myyntiä ja leikkaa samaan aikaan sosiaali- ja terveyspalveluista sekä ennaltaehkäisevää päihdetyötä tekeviltä sote-järjestöiltä. Tässä sivuutetaan nyt laaja joukko sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemia asiantuntijoita, jotka ovat vastustaneet tätä lakiesitystä nimenomaan kansanterveydellisin perustein. Sen sijaan esitystä ovat kannattaneet lähinnä kaupanalan edustajat, siis tahot, jotka tekevät tulosta alkoholia myymällä. On karua, että hallitus on puske massaa läpi vastoin sotevaliokunnan enemmistön kantaa suuren valiokunnan kautta lakia, joka mahdollistaa sen, että Wolt-kuskit voivat jatkossa kuljettaa alkoholia ihmisten kotioville. Kuskeille jää kohtuuton vastuu varmistaa, ettei alkoholi päädy alaikäiselle tai päihtyneelle. Tässä on edellisissä puheenvuoroissa hyvin kuvattu sitä, mitä se käytännössä tarkoittaa, kun alkoholia saa välittömästi, kun sitä tarvitsee, suoraan kotiin. Valiokunnan enemmistön tekemät tiukennukset olisivat tehneet tästä esityksestä vastuullisemman, mutta se tosiaan nyt sitten jyrättiin suuressa valiokunnassa.

Toinen huoli on, että tällä ja hallituksen muilla esityksillä romutetaan Alkon monopoliasemaa. Itse pidän tätä kehitystä vastuuttomana ja kannatan sitä, että Alkon monopoli säilytetään nimenomaan kansanterveyden edistämisen näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Alkoholi ei ole tavanomainen kulutustuote vaan miljardiluokan haitat aiheuttava päihde, joka rikkoo koteja ja perheitä. Aivan liian monella lapsella ja nuorella on tässä maassa lasinen lapsuus. Yli 89 000 lasta elää ennen täysi-ikäisyyttään kodissa, jossa arkea varjostaa vakava päihdeongelma. Siksi alkoholipolitiikkaa on perusteltua tarkastella ensisijaisesti sosiaali- ja terveystieteiden kysymyksenä, mutta hallitus on nyt käsitellyt alkoholia lähes yksinomaan kilpailu- ja elinkeinopolitiikkana.

Asiantuntijoiden mukaan tämä laki uhkaa kärjistä ja lisätä alkoholistista syntyviä haittoja Suomessa samalla, kun taloudelliset hyödyt kohdentuvat yksityisille alkoholimyymälä- ja tuottajille sekä alkoholikauppiaille ulkomailla. Tämä esitys uhkaa vesittää tutkitusti vaikuttavat ja kustannustehokkaat keinot, joilla alkoholihaittoja voidaan väestötasolla vähentää. Todella toivon, että tässä vielä käänne voisi tapahtua ja että tämä laki ei tästä salista etenisi.

Kannatan edustaja Lindénin hylkäysesitystä ja hänen esittämiään lausumia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

17.41 **Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa herra puhemies! Alkoholi ei ole vain yksilön valinta, sillä on myös yhteinen hintalappu. Kun puhumme alkoholipolitiikasta, emme puhu vain siitä, että yksittäinen ihminen ostaa kaupasta tai verkkokaupasta sen tuotteen tai tuotteita. Puhumme myös siitä, mitä seurauksia alkoholinkäytöllä on terveydenhuollolle, lastensuojelulle, poliisille ja koko yhteiskunnalle.

Alkoholin kustannukset pelkästään terveydenhuollolle ovat jopa 1,1 miljardia vuodessa, joka on aikamoinen summa. Alkoholinkulutus kasvattaa tautitaakkaa, vie toimintakykyä vuosia ja aiheuttaa viisi prosenttia kaikista kuolemista. Tämähän on todellakin aika vakavaa puhetta.

Sitten kun miettii, mikä on alkoholin vaikutus lähisuhde- ja perheväkivallan näkökulmasta ja lasten turvallisuuden näkökulmasta, ollaan vielä vakavammissa aiheissa. Alkoholi on yksi yleisimmistä väkivallan taustatekijöistä Suomessa. Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietinnössä todettiin alkoholin olevan yleinen väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustatekijä. Valiokunnan kuulemisessa nostettiin esille huoli myös siitä, että alkoholin saatavuus tulee lisääntymään tämän hallituksen esityksen mukana ja tämä tulee vaikeuttamaan entisestään erityisesti lasten kokemaa tilannetta erityisesti näissä kyseisissä perheissä, joissa on näitä päihdeongelmia.

Se, mikä minua harmittaa tosi paljon tässä käsittelyssä, on se, että tässä hallituksen esityksessä olevia tavoitteita oltaisiin pystytty edistämään myös säädelymällä, tarkkarajaisemmalla lainsäädännöllä, mitä me mietinnössä esitettiin enemmistön turvin. Minä haluan käydä nyt kohta kohdalta vähän läpi, mitä eroavaisuuksia tässä kokonaisuudessa oli, koska tämä paketti on niin iso ja kaikki eivät välttämättä aidosti tiedä, mitä asiaa siellä on käsitelty.

No, ekanakin hallituksen esityksessä mahdollistetaan etämyynti ulkomailta 80 prosenttiin alkoholijuomille. 80 prosenttia on tosi korkea arvo. Tässä meidän mietinnössä oltaisiin mahdollistettu etämyynti niin, että se rajataan samoihin rajoihin kuin kotimaan vähittäismyynti: enintään kahdeksan prosenttia käymisteitse valmistettuna ja 5,5 muulla tavoin valmistettujen osalta.

Sitten olisi ollut tämä etämyynnin rekisteröitymisvelvollisuus. Elikkä hallituksen esityksessä ei ole tällaista velvoitetta rekisteröityä, vaan tämä on mahdollista ilman rekisteröintiä, ja tämä on tavallaan yksi keskeisimpiä haasteita. Toinen on tämä verotunniste toimitusehdon edellytyksenä. Elikkä hallituksen esityksessä ei ole nimenomaan velvollisuutta tarkistaa verotunnistetta ennen luovuttamista ja meidän mietinnössä on. Yhdistettynä nämä kyseiset veronyanssit johtaisivat siihen, että ne, jotka tällä hetkellä... Meillä tällä hetkellä on tilanne, että ihmiset saattavat verkosta ostaa aika isoja määriä, mutta he eivät maksa Suomen valtiolle niitä veroja, mitä heidän pitäisi maksaa. Tällä verotunnisteella ja tällä etämyynnin rekisteröitymisvelvollisuudella oltaisiin huolehdittu siitä, että joka ikinen euro, joka Suomen valtiolle kuuluisi, sinne kolahtaisi. Mietin ihan hirmuisesti — tiedän, että yksittäiset miljoonat eivät valtiontaloutta nyt millään tasolla vielä pelasta, mutta tässä oli kuitenkin erilaisia arvioita 70 miljoonasta aina 300 miljoonaan, eli se haitari oli tosi iso, mitä verokertymää me menetetään tällä hetkellä — minkä takia tätä kyseistä kohtaa suuri valiokunta ei ottanut omassa mietinnössään mukaan, koska tämä oli sellainen asia, missä oli kyllä hallitus—oppositio-rajat ylittävää ymmärrystä siihen, että tämä nykytilanne ei ole hyvä ja tämä pitäisi korjata. Juuri tässä vaikeassa valtiontalouden tilanteessa ajattelen, että yksittäisetkin sadat miljoonat olisivat kyllä tervetulleita.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Sitten mitä tulee tähän alkoholin kotiinkuljetukseen, niin tässä opposition enemmistön luomassa mietinnössähän ei ollut ajatusta siitä, että kotiinkuljetus ei olisi mahdollista, mutta meillä olisi ollut tällainen aikaraami, mikä tässä esityksessä oli 24 tuntia. Joissakin toisissa koalitioissa se olisi voinut olla 12 tuntia. En välttämättä ajattele, että se 24 on se, mutta se perustui siihen huoleen, mikä asiantuntijoilla oli, että kaikkein ongelmallisimpia kotiinkuljetuksissa ovat nämä pikatoimitukset, niin että yksittäinen ihminen, jolla saattaa olla alkoholiongelma, saattaisi pystyä tilaamaan tämän hallituksen esityksen mukaisesti saman tien kotiinsa lisää alkoholia. Tässä hallituksen esityksessä olevat suojalausekkeet, millä perusteella tämän ei pitäisi toteutua, ovat todella kevyet. Meillä on tällä hetkellä ihan täysin tiedossa, millä mahdollisuuksilla esimerkiksi tällainen wolttikuski pystyisi... Tässä nousee kysymys ja huoli, millä hän pystyy estämään sen alkoholituotteen siirtymisen sille toiselle ihmiselle, joka on tilannut ja maksanut sen, kun hänellä ei ole virka-apua käytössä. Elikkä tässä hallituksen esityksessä virka-apua saisi vain maksullisesti, kun meidän enemmistön mietinnössä virka-apu olisi kuulunut ihan ilmaisena, koska ihmiset ajattelevat kuitenkin, että he tekevät lainsäädäntöön liittyvää tulkintaa, ja silloin poliisiin tulisi sitä virka-apua antaa, mutta tässä hallituksen esityksessä se tosiaan lähtee siitä näkökulmasta, että virka-apua tulisi vain maksullisesti apuun ja käyttöön.

Sitten yksi esimerkki myös tästä hallituksen esityksen sisällöstä, missä oikeasti olisi pitänyt korjata niitä omia esityksiä, on se, että tässä on tällainen ajatus, että sitä kotiinkuljetusta voi toimittaa ihan julkisille paikoille puistoihin, ja tässä ei rajattu muuta kuin peruskoulu ja varhaiskasvatus sieltä pois. Eli meillä saattaa tulla tilanne, missä meillä on vaikka toisen asteen kouluissa ihmisiä, ketkä ovat alaikäisiä, ketkä ovat ammatillisessa tai lukiossa, ja sitten heidän 18—19-vuotiaat kollegansa, lapsoset, saavat teknisesti tilata sitä sinne toiselle asteelle, mutta sitten sitä ei saisi jollain tasolla kuitenkaan luovuttaa niille alaikäisille. Tässä opposition enemmistön mietinnössä lähdettiin siitä, että toinen aste olisi pitänyt kokonaan sulkea pois tästä kotiinkuljetuksen mahdollisuudesta.

Sitten on tavallaan tämä, että täällä ei ole minkäänlaisia rajoituksia, kuinka paljon sitä alkoholia voi enimmäismääräisesti ylittää lähtee kuljettamaan. Elikkä sekin oli sellainen, missä olisi ehkä voinut antaa lupaviranomaisille jonkinlaista sääntelymahdollisuutta.

Ehkä viimeisenä nostan esille, kun aika loppuu, tämän ikärajavälön. Elikkä hallituksen esitys lähtee siitä, että ikärajan voi halutessaan tarkistaa, mutta se ei ole välttämättömyys. Eli ei ole esimerkiksi tällaista pakkoa tarkistaa jokaisessa luovutustilanteessa eikä tällaista vahvaa tunnistautumista.

Kyllä nämä ovat hyviä esimerkkejä siitä, [Puhemies koputtaa] että kyllä tämä lainsäädäntö on löyhää ja lepsua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.49 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Kaikenlaisia päätöksiä istuva hallitus on ehtinyt tehdä tähän päivään mennessä, mutta nyt aletaan olla sillä rajoilla, lieneekö tämä asia tai päätös kaikista päätöksistä järjettömin. Te päätätte nyt sallia niin sanotun viinawolttauksen eli alkoholin kotiinkuljetuksen, ja onhan tämä aivan uskomatonta.

Viime viikolla toin esille tämän lain ensimmäisessä käsittelyssä vaikutukset perheisiin, lapsiin, kansanterveyteen ja kauppaan, mutta alkoholi aiheuttaa yhteiskunnassa tällä hetkellä Suomessa noin 10 miljardin euron kustannukset, siis 10 miljardin euron

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

kustannukset. Se on lähestulkoon sama summa, jolla Suomi velkaantuu tätä nykyä. On aivan varma, että tämä laki myös lisää näitä kustannuksia. Täällä lakia puolustetaan sillä, että nytkin on mahdollista tilata alkoholia ulkomailta. [Sinuhe Wallinheimo: Kyllä!] Mutta ihan vakavissanneko te vertaatte päivien päästä tulevaa postipakettia siihen, että alkoholiongelmainen isä tai äiti [Antti Kurvinen: Tämä on se pointti!] tilaa lähikaupasta kaljaa kotiin tässä ja nyt, kun ei kehtaa kävellä omin jaloin kauppaan taas kerran?

Sanonpa ääneen sen, mitä te hallituksessa ette halua sanoa: tämä laki palvelee vain ja ainoastaan kaupan etua mutta aiheuttaa kansanterveydelle pelkkää haittaa. Niin se on, eikä se millään selityksillä muuksi muutu. [Lundénin välihuuto] Tämän lain takana seisovat yhdessä rintamassa hallituksessa perussuomalaiset, jotka maakunnissa kertovat olevansa perinteisten arvojen puolue, ja lain osaltaan mahdollistavat myös kristillisdemokraatit, jotka ovat sallineet tämänkin kirjauksen hallitusohjelmaan. Tämä hallituskausi jää historiaan aikana, jolloin Alkon monopoli murrettiin. Se oli kokoomuksen pitkäaikainen tavoite. Onnittelut, näin tapahtui. [Kokoomuksen ryhmästä: Kiitos!]

Esitän lain hylkäämistä yksiselitteisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

17.52 Riitta Kaarisalo sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Alkoholilain 1 §:n mukaan alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholinkäyttäjille, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. Pidän erittäin valitettavana, että Orpon hallitus asettaa tässä asiassa markkinatalouden, kaupanalan intressit, suomalaisten terveyden ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin edelle nyt niinkin räikeällä tavalla kuin tässä nyt käsillä olevassa alkoholien myynnin ja markkinoinnin rajoituksia purkavassa esityksessä tehdään, sillä kuten tässä edellisessäkin, varsin ansiokkaassa puheenvuorossa todettiin, niin siitähän tässä nyt tosiasiallisesti ja loppuviimein on kysymys. Taustalla toki vaikuttaa myös kokoomuksen pitkäaikainen tavoite purkaa Alkon monopoli ja saattaa vahvat alkoholijuomat ruokakauppoihin, mutta tätä nyt tuskin sellaisenaan olisi varmaan hallitusohjelmaan saatu kirjattua. Mutta on aivan selvää, että Alkon monopolille tämä mitä suurimmalla todennäköisyydellä tulee olemaan se niin sanottu viimeinen niitti.

Arvoisa puhemies! Kiinnitän nyt edustajien huomiota siihen, että sosiaali- ja terveysvaliokunta kuuli lukuisia asiantuntijoita esitystä käsitellessään. Erityisesti elinkeinoelämän edustajat suhtautuivat esitykseen luonnollisesti neutraalisti tai kannattivat tuoden esille sen, että sillä voi olla elinkeinoelämää edistäviä positiivisia vaikutuksia. Suuri osa kuultavista ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntemusta edustavat tahot toivat kuitenkin esille ja suhtautuivat esitykseen kriittisesti katsoen, että esityksellä lisätään alkoholien saatavuutta, mikä lisää alkoholinkäyttöä ja siten alkoholihaittoja, kuten alkoholiriippuvuutta ja väkivaltaa sekä yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi nostettiin esiin huoli esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan resursseista sekä vaikutuksista erityisesti lasten ja ikääntyneiden asemaan.

Arvoisa puhemies! Noin kolme neljäsosaa kaikesta Suomessa juodusta alkoholista liittyy riskikäyttöön. Alkoholisairauksiin ja -myrkytyksiin kuolee Suomessa asukasluvuun suhteutettuna ihmisiä yli kolminkertainen määrä Ruotsiin ja Norjaan verrattuna. Yleisimpiä alkoholinkäyttöön liittyviä terveyshaittoja ovat alkoholien vaikutukset erilaisiin syöpäsairauksiin, mielenterveyden ongelmiin ja uniongelmiin sekä verenkierto- ja

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

ruuansulatuselimistön sairauksiin. Lisäksi alkoholi on yleisin vaikuttava tekijä väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustalla. Mielestäni on älyllisesti epärehellistä rinnastaa alkoholi puhtaasti tavalliseksi kulutustuotteeksi, koska sen haitat kohdistuvat usein myös sivullisiin ja usein nimenomaan lapsiin. Tutkimukset osoittavat, että saatavuuden kasvaessa lisääntyy myös kulutus, mutta esimerkiksi sosiaaliset haitat eivät jakaudu tasaisesti vaan kasautuvat nimenomaan perheisiin ja kotitalouksiin, joissa on jo ennestään ongelmia. Alkoholipolitiikka ei koskaan ole eikä se koskaan voi olla vain elinkeino- tai kuluttajapolitiikkaa, vaan kyse on mitä suurimmassa määrin myös terveyspolitiikasta sekä lapsi- ja perhepolitiikasta.

Arvoisa puhemies! THL:n rekisteritutkimuksen mukaan lähes 90 000 alaikäisellä lapsella on ollut lapsuuden aikana tilanne, jossa vanhemmista ainakin toisella on vakava päihdeongelma. Tällä hetkellä tällaisissa olosuhteissa elää lähes 42 000 lasta. Nuorille tehdyissä kyselyissä jopa joka neljäs on kärsinyt vanhemman liiallisesta alkoholinkulutuksesta.

Arvoisa puhemies! Olen 25 vuoden aikana lastensuojelun kentällä toimineena joutunut näkemään, miten raadollisia muotoja vanhempien päihteidenkäyttö saa ja miten kestävämmällä tavalla päihteet ja erityisesti alkoholi sävyttävät suomalaisten lasten ja nuorten elämää, jotka joutuvat kasvamaan niitä runsaasti kuluttavien aikuisten kanssa. Lastensuojelun, poliisin ja päihdetyön tutkimuksissa alkoholi yhdistyy vahvasti perheiden riitoihin, väkivaltaan, turvattuuteen ja kotihälytyksiin. Noin 40—70 prosentissa lähisuhdeväkivaltatapauksista ainakin toinen osapuoli on ollut alkoholin vaikutuksen alaisena. Vakavissa pahoinpitelyissä ja henkirikoksissa osuus on tätäkin suurempi, poliisin kotihälytyksissä niin ikään. Ongelmat kuormittavat julkisin verovaroin rahoitettavia palveluja, oikeuslaitosta ja viranomaisia. Kiitän niitä hallituspuolueen edustajia, jotka asiantuntijavaliokunnassa ymmärsivät tilanteen vakavuuden ja olivat mukana tekemässä tarvittavia muutoksia, mutta kuten tiedämme, kokonaisuudessaan tämä käsittelyprosessi on saanut farssin mittasuhteet tässä eduskunnassa kaikkine käänteineen.

Arvoisa puhemies! Tässä ajassa, kun yhteiskunnassa vallitsee massatyöttömyys, ihmisten pahoinvointi kasvaa, nuorten tulevaisuudenusko on romahtanut ja suomalaisten kyky ja mahdollisuudet käsitellä pettymyksiä, surua ja ahdistusta ovat tänäkin päivänä monin paikoin rajoittuneita, niin kuin ne ovat olleet tässä maassa iän kaiken, sukupolvesta toiseen, tässä maassa ei tarvita lisää viinaa, eikä lisää viinaa ainakaan suoraan kotiovelle. Kannatan edustaja Lindénin tekemää hylkäysesitystä ja lausumia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

17.58 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään käymme keskustelun ja huomenna äänestämme mahdollisuudesta alkoholin kotiinkuljetukselle. Suomessa alkoholipolitiikan lähtökohta on ollut haittojen ehkäisy ja vastuullisuus. Nyt alkoholin saatavuutta lisätään jälleen yhdellä uudella tavalla ilman, että kukaan osaa vielä kertoa, mitä vaikutuksia muutoksella on esimerkiksi nuorten alkoholinkäyttöön, perheiden hyvinvointiin tai terveydenhuollon kustannuksiin.

On selvää, että alkoholi ei ole ongelma kaikille. Monet eivät käytä sitä lainkaan ja useimmat osaavat käyttää sitä kohtuudella, mutta yhteiskunnan tehtävä on huolehtia myös niistä ihmisistä ja perheistä, joille alkoholi aiheuttaa ongelmia. Päätöksiä pitää arvioida myös heidän näkökulmastaan.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Erityisen erikoiseksi ja kummalliseksi tämänhetkisen tilanteen tekee se, että samaan aikaan, kun hallitus etsii säästöjä sosiaali- ja terveyspalveluista, se on valmis tekemään päätöksiä, joiden seurauksena alkoholihaittojen riski todennäköisesti kasvaa. Kysymys ei ole siitä, saako aikuinen ihminen ostaa alkoholia, kysymys on siitä, millaista yhteiskuntaa rakennamme ja kuka lopulta maksaa laskun, jos haitat kasvavat.

Terveempi ja turvallisempi Suomi on tavoite, jonka pitää näkyä myös lainsäädännössä. Minun on vaikea nähdä, miten alkoholin kotiinkuljetus vie meitä kohti näitä edellä lausuttuja tavoitteita.

Näistä syistä kannatan edustaja Mehtälän tekemää hylkäysesitystä.

Jos alkoholin kotikuljetus huomenna hyväksytään, eduskunnan pitää edellyttää, että tämän päätöksen vaikutuksia seurataan erittäin tarkasti ja mahdollisiin ongelmiin tullaan reagoimaan välittömästi ja viivytyksettä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

18.01 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin, että tulen ihan tänne korokkeelle puhumaan vakavasta aiheesta: alkoholihaitoista ja sairaudesta nimeltä alkoholismi. Ajattelin, rouva puhemies, puhua asiasta, mikä on minusta suurin ongelma Suomessa politiikan osalta ja suomalaisessa yhteiskunnassa alkoholiin liittyen, ja se on mielestäni vielä laajempi asia kuin tämä alkoholilain muutos, joka täällä on toisessa käsittelyssä.

Kuitenkin totean alkuun sen, että en kannata tätä lakiesitystä ja tämä tulisi hylätä.

Me tarvitsemme modernia, maltillista, tietoperusteista alkoholilainsäädäntöä Suomessa, ja on myös tosiasia, että tämä kotiinkuljetuskysymys pitäisi Suomessa ratkaista. Meillähän on tässä tällainen EU-, eurooppaoikeudellinen ongelma, mutta tämä tapa, jolla hallitus nyt tätä asiaa pyrkii ratkomaan, on täysin yliampuva. Edustaja Mehtälä kuvasi sen minusta todella hyvin, ja moni muukin edustaja on kuvannut, mutta juuri tässä vähän aikaa sitten edustaja Mehtälä kuvasi erittäin hyvin, mikä se perusongelma on. On ihan eri asia se, jos tällä hetkellä tilataan ulkomailta esimerkiksi häihin, syntymäpäiväjuhliin, tällaiseen tapahtumaan isompi lasti alkoholia ja halutaan olutta, viiniä, kuohuviiniä tilata isompi määrä sadan hengen juhliin. Se on aivan eri asia kuin se, että nyt sitten tosiaan voi alustataloudessa työsuhteessa tai jossain palvelussuhteessa oleva henkilö, jolla ei välttämättä ole kovin kummoinen kielitaito, henkilö, jonka ylipäänsä oikeudellinen suoja ja suoja työelämässä on heikko, niitä sitten kuljettaa tilanteessa, jossa ollaan ehkä päihtyneitä.

Rouva puhemies! Sanon nyt ihan kansanomaisesti jokaiselle edustajalle ja jokaiselle tätä keskustelua seuraavalle: kuka teistä, joka on Woltilla tilannut tai Foodorasta tai muista alustatalouden yhtiöistä ruokaa kotiin, oikeasti kuvittelee, että ne ruokalähetit tekevät yhtään mitään tarkistusta ikärajoista tai päihtymyksestä siellä ovella? Jos minä tai joku muu edustaja tilaa illan aikana sitä alkoholia, meistä jokainen tietää, että se lähetys heitetään siihen ovenpieleen ja lähdetään jatkamaan. Mitään tarkistusta ei siinä tule tapahtumaan. Tämä on ihan tämmöinen arkijärkinen juttu kaikkien kokemuksen mukaan.

Mielestäni olisi ollut perusteltua, että hallitus olisi tuonut tähän esitykseen tällaista suojaa ja näitä suojamekanismeja ja hieman vastuullisuutta, mitä sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistön, opposition, esityksissä oli. Sillä oltaisiin voitu ratkaista tämä kysymys kotiinkuljetuksesta, se, että tarvetta voi olla isompien alkoholilastien

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

tilaamiselle, mutta olisi estetty se tilanne, että nyt meillä voi tosiaan ryyppyputkea jatkaa ruokalahettien tuomilla juomilla käytännössä ilman valvontaa. Me kaikki sen tiedämme. Minusta se on vastuutonta, enkä sitä voi hyväksyä.

Mutta, rouva puhemies, se, mistä täällä halusin tulla ihan korokkeelle asti puhumaan, on sairaus nimeltä alkoholismi. Minä toivoisin, että eduskunnassa ei puhuttaisi alkoholipolitiikasta miltään laidalta, ei hallituksesta eikä oppositiosta, sellaisilla moralistisilla ja vähän tämmöisen sosiaalisen kurin näkökulmilla, sillä suurin ongelma on se, että Suomen ehkäpä yleisin, tai varmaan on yleisempiäkin sairauksia, mutta yksi yleisimpiä kansansairauksia on addiktiosairaus nimeltä alkoholismi eli addiktoituminen alkoholinkäyttöön. Se on hitaasti kuolemaan johtava sairaus, joka ennen loppuunsa viemistä tuhoaa ihmisen elämän täysin, vie häneltä työn, toimeentulon ja tuhoaa perhesuhteet ja aiheuttaa monenlaista kärsimystä. On valitettavaa, arvoisa puhemies, että vielä vuonna 2026:kaan Suomessa alkoholismia hyvin harvoin hoidetaan sellaisenaan sairautena, vaan sitä joko pidetään tällaisena elämäntapana, elämänvalintana, tai sitten se nähdään tällaisena sosiaalisena heikkoutena, moraalittomuutena, eettisenä ongelmana, mitä se ei ole, vaan kyse on addiktiosairaudesta. Samantyyppisiä addiktiosairauksia voi tulla myös rahapelaamiseen, huumausaineisiin, ilmeisesti myöskin seksuaaliseen käyttäytymiseenkin voi tulla tällainen addiktiosairaus, ja näitä tulisi kyetä hoitamaan.

Arvoisa puhemies! Outokummun entinen toimitusjohtaja Jukka Rantanen teki valtavan siviilirohkean teon, kun hän antoi kasvot suomalaisille työelämässä menestyneiden ihmisten alkoholismille. Hän kertoi oman tarinansa, miten hän huippumenestyneenä, lahjakkaana ihmisenä ajautui alkoholistiksi, ja sen polun sieltä ulos. Hän toi esille sen epäkohdan, että meillä ei ole tarjolla alkoholisteille oikeaa, kunnollista hoitoa Suomessa riittävästi. Meillä on jopa täysin väärä profetioja lääkäreinä. Olen kuullut ystävilta, tutuilta, jotka ovat kamppailleet alkoholismien kanssa, jotka ovat sanoneet, että kun ihmisellä on ihan selvä alkoholiongelma, tullut jo monenlaista sekoilua alkoholin kanssa, niin on sanottu, että kyllä sinä saunaoluen voit ottaa. Tällaisia kommentteja on tullut työterveyslääkäreiltä, ja pidän sitä suorastaan pöyristyttävänä, kun itsekkin ihan arkijärjellä näkee, että ihmisellä on alkoholiongelma.

Onneksi meillä on olemassa tapoja, sellaisia psykososiaalisen tuen tapoja, joilla ihminen voidaan parantaa sairaudesta nimeltä alkoholismi: raittius, täysraittius, se, että korkki laitetaan täysin kiinni, on tapa, millä ihminen voi tätä addiktiosairautta hoitaa. Yksi tehokkaimpia tapoja puuttua tämmöisiin addiktiosairauksiin on niin sanottu Minnesota-mallin mukainen hoito, joka tunnetaan myös kahdeksan askeleen hoitona. On kuitenkin ikävää, että edelleen todella heikosti meidän terveydenhuolto ohjaa ihmisiä tällaiseen Minnesota-mallin tyyppiseen täysraittiuteen tähtäävään hoitoon. Yksi osa tätä kurimusta, mikä on Suomen sotessa ja hyvinvointialueitten heikossa tilanteessa, on se, että monet hyvinvointialueet ovat leikanneet ostopalvelujen hankkimista, ja se on tarkoittanut osittain sitä, että on täysin näitä maksusitoumuksia jätetty myöntämättä henkilöille, joilla on alkoholiongelma. Pidän tätä aivan älyttömänä sosiaali- ja terveyspolitiikkana, kun me tiedämme, miten paljon kuluja ja ennen kaikkea inhimillistä kärsimystä alkoholismi, sairaus, aiheuttaa.

On myös, rouva puhemies, todettava se, että tämä ministeri Wille Rydmanin ajama leikkaus sotejärjestöille kohdentuu myös tälle puolelle. Siellä on monia järjestöjä, jotka tekevät töitä alkoholismien kitkemiseksi, muiden päihdeongelmien kitkemiseksi, ja tämäkin osaltaan vie asioita väärään suuntaan.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Rouva puhemies! Vastustan tätä käsillä olevaa lakiesitystä, mutta kannatan sitä, että eduskunta ja suomalainen hyvinvointiyhteiskunta antaisivat oikeaa apua alkoholisairaudesta kärsiville. Toivoisin, että tämä sali keskustelisi tästä asiasta fiksummilla perusteilla kuin minusta täällä yleensä tavataan keskustella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

18.08 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Niin, mielipiteitä on erilaisia, ja olen tässä jo kuullut toistakymmentä puheenvuoroa tätä asiaa koskien. Valitettavasti joudun toteamaan, että olen varmasti 80-prosenttisesti eri mieltä äskeisten puhujien kanssa. Arvostan todella paljon heidän näkemyksiään asiasta, mutta kyllä minun mielestäni pitää... Edustaja Kurvista lainaten minä kyllä kannatan tätä esitystä vahvasti. Haluaisin kysyä, ettekö te oikeasti luota Suomen kansaan tässä asiassa. Minun mielestäni on todellista ehkäpä syylistämistä suomalaisia kohtaan, että nyt kaikista tulee juoppoja ynnä muuta, joka on vakava sairaus, pakko sekin on myöntää.

Mutta alkoholipolitiikkaan liittyvä keskustelu tuntuu herättävän tunteita yhdellä jos toisella. Yleensä keskustelu pyöri varoitusten ja uhkakuvien keskellä, kuten nytkin on huomattu. Joka kerta, kun alkoholin myyntiä vapautetaan tai helpotetaan aiemmasta, poliitikot väittävät, että suomalaiset alkavat yhtäkkiä juomaan alkoholia holtittomasti ja ongelmat vain lisääntyvät. Muistatte varmaan, että näin peloteltiin myös silloin, kun lonkerot ja vahvemmat käymisteitse valmistetut juomat tulivat ruokakauppojen hyllyille. Silloin moni ennusti, että lonkerot kaupoissa aiheuttavat suorastaan jonkinlaisen katastrofin. Peloteltiin, että alkoholihaitat lähtevät jyrkkään kasvuun eivätkä suomalaiset pysty hallitsemaan juomistaan. No, mitä sitten tapahtui? No, ei ainakaan mitään sellaista, mitä poliitikot väittivät. Suomalaiset eivät rynnänneetkään tyhjentämään kauppojen hyllyjä lonkerotölkeistä, eivätkä alkoholihaitat lähteneet kasvuun, vaan päinvastoin, sillä tilastot kertovat, että alkoholin kokonaiskulutus on jo pitkään vain laskenut, eli suomalaiset juovat koko ajan vähemmän alkoholia. Suurin osa ihmisistä käyttää alkoholia vastuullisesti eikä tarvitse yhteiskunnalta jatkuvaa holhousa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys alkoholilain muuttamisesta tuo suomalaista alkoholisäädäntöä tähän päivään. Kuluttajilla on jatkossa enemmän valinnanvapautta, ja tämä esitys selkeyttää pelisääntöjä alkoholin kotiinkuljetuksissa ja etämyynnin osalta. Eli jatkossa ihminen voisi tilata vaikka viiniä tai sen kylmän kaljan ruuan kanssa kotiin, kuten monissa muissa Euroopan maissa on ollut jo pitkään. Ja vaikka myyntiä vapautetaan, pidämme kuitenkin huolen siitä, että sitä valvotaan, eli tilauksissa tarkistetaan ikä, etteivät alaikäiset voi tilata kaljaa kotiin, ja toimituksia ylipäätään valvotaan. Jos sääntöjä ei noudatettaisi, niin siitä voitaisiin määrätä seuraamuksia. Lisäksi on hyvä huomioida, että viranomaisilla on käytössään koeostot ja muut erilaiset valvontakeinot. Eli vaikka alkoholia voi ostaa helpommin, me emme ole luomassa alkoholin villiä länttä, vaan meillä on edelleenkin säännöt ja valvonta siitä, miten homma pelaa. [Bella Forsgrén: Missä on säännöt ja valvonta?]

Arvoisa rouva puhemies! Alkoholipolitiikassa Suomi on jo kauan ollut melko takapajuinen maa, jossa holhousyhteiskunta on päättänyt, milloin ja mihin aikaan ihminen saa ostaa kaljaa. Onneksi nyt me otamme mallia muista Euroopan maista, että alkoholilainsäädäntöön tulee jotain järkeä. Haluan tässä samalla kuitenkin todeta, että minun oma henkilökohtainen mielipiteeni on, että alkoholin myyntiä olisi voitu vapauttaa

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

vielä enemmän. Eivät suomalaiset tarvitse valtiota vahtimaan, mihin aikaan tai minä päivänä alkoholia voi ostaa. Jokainen järkevä ja vastuullinen aikuinen ihminen pystyy tekemään omat valintansa ilman, että valtio puuttuu jokaiseen ostokseen.

Talousvaliokunta teki lausunnossaan hyvän ehdotuksen siitä, että Alkon aukioloaikoja laajennettaisiin ja ne voisivat olla jatkossa sunnuntaisin ja arkipyhisin auki. Toivon todellakin, että he ryhtyvät myös pitämään liikkeitään auki. Mutta silti, jos minä saisin päättää, purkaisin Alkon monopoliaseman ja kauppojen hyllyille voisivat tulla viinatkin myyntiin.

Kaiken kaikkiaan tämä esitys on erinomainen, koska se vähentää holhousta, lisää ihmisten vapautta ja myös yritykset hyötyvät tästä esityksestä lisääntyneen kilpailun myötä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies. [Aki Lindén: Olikohan kauppiaan puhe?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

18.12 **Mia Laiho kok:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme alkoholilakia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastotietojen mukaan suomalaisten alkoholin käyttö on viimeisten noin 20 vuoden aikana pääosin vähentynyt. Tästä kokonaiskulutuksen laskusta huolimatta alkoholi on kuitenkin edelleen suomalaisessa yhteiskunnassa merkittävä terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttava tekijä. Suomalaisessa alkoholin käytössä tyypillistä on se, että se jakautuu epätasaisesti ja siellä on riskikäytöllä suuri osuus, mutta suurin osa suomalaisista kuitenkin käyttää alkoholia kohtuullisesti ja vastuullisesti. Yleisimpiä alkoholin terveyshaittoja ovat alkoholin vaikutukset erilaisiin syöpäsairauksiin, mielenterveysongelmiin, unioongelmiin sekä verenkierto- ja ruuansulatuselimistön sairauksiin, ja tiedämme, että alkoholi ja ylipäättänsä päihteet ovat yleisin vaikuttava tekijä myös väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustalla.

Kun olemme keskustelleet etämyynnistä ja siitä on ollut hyvin erilaisia käsityksiä, niin kuitenkin viimeistään korkeimman oikeuden ratkaisun myötä vuonna 25 syksyllä on ollut selvää, että etämyynti on Suomessa sallittua, ja sen takia tarvitsemme lainsäädäntöä tätä etämyyntiä säättämään. Keskeistä tässä hallituksen esityksessä on se, että alkoholijuomien toimitus säädetään luvanvaraiseksi toiminnaksi, ja merkittävä asia tässä on toimituslupa, joka muodostaisi uuden lupamuodon vähittäismyynti- ja anniskelulupien rinnalle. Lisäksi kaikilta alkoholijuomia toimittavilta henkilöiltä edellytettäisiin erillistä toimituspasia, joka vastaisi anniskelupassia. Alkoholijuomien luovutustilanteisiin sovellettaisiin samoja luovutus- ja ikäraja- ja säännöksiä kuin vähittäismyynnissä ja anniskelussa. Eli alkoholijuomia ei saa luovuttaa alaikäisille eikä selvästi päihtyneille henkilöille, eikä väkeviä alkoholijuomia saisi luovuttaa alle 20-vuotiaille. On tärkeää huomata, että hallituksen esityksellä tuodaan alkoholin rajat ylittävä etämyynti nimenomaisesti toimitussääntelyn ja valvonnan piiriin.

Tässä alkoholilain käsittelyn yhteydessä ollaan tehty valiokunnassa kuitenkin edelleen useita muutoksia. Yksi, minkä talousvaliokunta nosti esille, oli Alkon tilanne ja mahdollisuus aukioloaikojen laajentamiseen vastaavalla tavalla kuin on vähittäismyynnissä ja myös sitten etämyynnissä. Eli nyt Alkon aukioloaikoja olisi myös mahdollista laajentaa vastaavalla tavalla. On kuitenkin huomioitava, että Alko itse sitten näistä aukioloista päättää, miten tulevat sen tekemään.

Alkoholijuomien kotiintoimituksen yhteydessä ikärajavaivonta on keskeinen keino ehkäistä alaikäisten pääsyä alkoholin käyttöön, ja siitä on tässä esityksessä sosiaali- ja

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

terveysvaliokunnassa meidän vastalauseessa tehty muutos, että ikäraja aina tarkistetaan luovutuksen yhteydessä. Tämän suuri valiokunta on siis myös mukaan ottanut, kun sen mietintö on ollut sosiaali- ja terveysvaliokunnan vastalauseen mukainen. Iän tarkastaminen jokaisen luovutuksen yhteydessä on selkeä, yhdenmukainen ja helposti valvottava toimintatapa, joka vahvistaa sekä ikärajavaltvonnan uskottavuutta että alkoholilain tavoitteiden toteutumista käytännössä. Kun täällä keskusteltiin myös valvonnasta, niin ikärajavaltvonta on nimenomaan mahdollista koeostojen kautta tarkistaa. Valvira ja myös perustuslakivaliokunta nimenomaan kiinnittivät huomiota tähän koeostoon ja sen luotettavuuteen, miten sitä voidaan toteuttaa, ja nyt kun siinä on tämä ikärajavaltvonta luovutuksen yhteydessä, niin tämä voidaan myös koeostolla testata, että se oikeasti toimii.

Täällä oli jo aikaisemmin myös keskustelua siitä, mihin alkoholijuomia voitaisiin toimittaa, ja olemme tässä StV:n vastalauseessa, jonka siis suuri valiokunta otti sisäänsä, laajentaneet kieltoa toimituspaikoista päiväkoteihin ja toiselle asteelle ja lukioihin. [Aki Lindén: Mahtava uudistus!] Eli se korjauksena, kun täällä on noussut virheellisiä väittämiä siitä, että toinen aste ei olisi mukana. Kyllä se siellä mukana on näissä paikoissa, mihin ei saa alkoholia toimittaa. [Aki Lindén: Oliko kova tiukennus?]

No, sitten vielä näistä lausumista: Täällä suuri valiokuntahan on ottanut lausumaehdotuksen, että valtioneuvosto seuraa ehdotettujen muutosten vaikutuksia alkoholin kulutukseen, väestön terveyteen, alkoholihaittoihin sekä perheisiin ja lapsiin ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin, ja lisäksi eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa kahden vuoden kuluessa tämän lainsäädännön voimaantulosta eduskunnalle kattavan selvityksen lainsäädännön sosioekonomisista, hyvinvointipoliittisista ja julkisen talouden kokonaisvaikutuksista. Tämä on erittäin hyvä lausuma, ja sen lisäksi myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ehdotimme toista lausumaa, jonka täällä edustaja Hemmilä lausui ja ehdotti, ja sitä kannatan lämpimästi, niin että valtioneuvosto selvittää tämän etämyynnin rekisteröimismenettelyn ja verotunnisteen käyttöönoton toteuttamista sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi etämyynnissä. On erittäin tärkeää, että veroerot saadaan Suomen talouden käyttöön, ja se on myös tasavertaista ja yhdenvertaista meidän kotimaisten toimijoiden näkökulmasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

18.19 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä se, että kuitenkin EU:ssa tavaroiden vapaa liikkuvuus on EU:n perusoikeus. Siitä kun lähdetään purkamaan tätä asiaa, niin selvää on, että tavarat saavat liikkua Euroopan muista maista Suomeen ihan kotiovelle asti. Näin on päädytty tulkitsemaan tätä, ja itse asiassa viimeisenä koko EU:ssa Suomi nyt etämyynnin näin hyväksyy. Tämä Suomen lainsäädäntö on ollut aika tulkinnallinen, ja senkin tähden on hyvä, että nyt sitä tarkennetaan, koska esimerkiksi Alko on EU:n perusoikeuksista neuvoteltu poikkeus, ja se ei missään nimessä kumoakaan sitä itse perusoikeutta. Itse asiassa tätä halusivat niin korkein oikeus, oikeuskansleri, komissio kuin kaikki EU-asiantuntijat esimerkiksi talousvaliokunnassa, joten nyt me se viimein korjataan, ja hyvä niin.

No, sen jälkeen kun etämyynti on sallittua, niin tullaan siihen tilanteeseen, että minkälaiset oikeudet me annetaan suomalaisille yrityksille. Haluammeko me tehdä niin,

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

että vain ja ainoastaan ulkolaiset yritykset saavat kuljettaa kotiin, vai annetaanko me myös suomalaisille yrittäjille ja yrityksille mahdollisuus tähän? Me lähdemme siitä, että kyllä, mutta toisaalta meidän pitää taas ottaa tässä huomioon tämä meidän erityinen Alko-asema, minkä takia me rajoitimme sitä nyt siihen 5,5 ja 8 prosenttiin riippuen vähän valmistustavasta. Näin suomalaiset yrittäjät ja yritykset pääsevät myös mukaan tähän. Ja mitä sitten Alkolle tässä tehdään? Itse asiassa Alkon oikeuksiaan laajennetaan. Alkon aukioloaika laajennetaan sunnuntaisin, plus Alkohon saa myydä tässä nyt sitten 80-prosenttista jopa kotiovelle asti. Tämän takia se on tärkeää myös Alkolle. Täällä pidettiin puheenvuoroja siitä, onko tämä kuolonkorinaa Alkolle. En näe kyllä ainakaan tätä muutosta sen suhteen.

Sitten täällä on paljon puhuttu tästä isosta kuvasta ja kokonaiskulutuksesta. No, nyt ehkä tulee teille pienenä yllätyksenä se, että vuodesta 2018 lähtien, kun näitä vapauttamisia on tehty eli saatavuutta on lisätty Suomessa — toisten mielestä merkittävästi, toisten mielestä vähemmän merkittävästi — niin kun vertaa samaa ajankohtaa Ruotsiin, missä on paljon tiukempi monopoli, niin kas kas: Suomessa itse asiassa kokonaiskulutus on tänä aikana laskenut enemmän kuin Ruotsissa. Saatavuutta on helpotettu, ja kokonaiskulutus on laskenut enemmän kuin Ruotsissa. Mitä itse asiassa tulee Ruotsiin, niin Ruotsihan salli jo vuonna 17 tämän etämyynnin, vaikka heillä on paljon tiukempi monopoli, koska siellä olivat samat syyt: EU:n tavaroiden vapaa liikkuvuus on EU:n perusoikeus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustajat Forsgrén ja Kurvinen. — Edustaja Forsgrén.

18.22 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tilannehan kuulostaa aika ruusuiselta, kun kuuntelee edustaja Wallinheimon puheenvuoroa. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] Tosiasiallisesti me tiedetään, että tällä hetkellä hallitus leikkaa merkittävästi rahoitusta hyvinvointialueilta ja sosiaali- ja terveysjärjestöiltä, juuri niiltä tahoilta, joitten tehtävä on tuottaa näitä sosiaali- ja terveyspalveluita päihdeongelmallisille, ja samaan aikaan vapautetaan alkoholipolitiikkaa näin merkittävästi. Kaikkien asiantuntijojen suurin mielipide oli se, että nämä pikatoimitukset ovat se keskeisin haaste, pikatoimitukset tilanteissa, joissa on kriisiperhe ja kotona on väkivaltatilanne tai muu tilanne. Nyt heidän tilanteensa tulee vain heikentymään entisestään, kun ei tarvitse edes ruokakaupassa käydä, kun saa kotiin sen toimituksen.

Sitten tulee se, millä tavalla hallitus olisi voinut täsmentää tätä lakiesitystä: Olisi voitu tehdä ikärajatarkastukset kaikille. Ei tehdä näin. Oltaisiin voitu tehdä veroilmoitukset niin, että valtion kassaan tulee rahoitus silloin, kun se olisi tänne kuulunut. Ei tehdä näinkään. Ja kolmantena; ei myöskään panosteta samaan aikaan sellaisiin palveluihin, joilla oltaisiin voitu ennalta ehkäistä näitä kaikkein pahimpia surullisia tarinoita, joihin tämä hallituksen esitys tulee johtamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

18.24 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Wallinheimo puhui hyvin tästä kilpailuneutraalisuudesta ja tasaisesta pelikentästä niin suomalaisille kuin ulkolaisille yrityksille, mutta jos olisi ollut joku suoja-aika, vaikka 12 tuntia, 24 tuntia tai joku vastaava, sillähän olisi hoidettu tämä neutraalisuusongelma siihen,

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

että kun vaikka Saksasta tilaa alkoholia, niin ei saksalainen yritys pärjää paremmin kuin suomalainen yritys. Juuri nämä pikatoimitukset minuakin ihmetyttävät, juuri niin kuin edustaja Forsgréniäkin. Kuka ihan aikuisten oikeasti tarvitsee sellaista pikatoimitusmahdollisuutta, jos on jossakin saunaillassa illanvietossa? Tämä ongelma, eurooppaoikeudellinen ongelma, tästä tilauksesta: tasapuolisuus suomalaisten ja ulkomaisten firmojen kanssa olisi hoitunut ilman näitä pikatoimituksia. En tätä ymmärrä.

Puhemies! Itse en ollenkaan suhtaudu alkoholipolitiikkaan mustavalkoisesti, ja mielestäni on myös lain kannattajilta väärin leimata kaikkia meitä lain vastustajia kiihkeiksi, vähän niin kuin viinadystopiaa ajaviksi ihmisiksi, mutta tämä menee nyt aivan överiksi. Tosiasia on, puhemies, että me olemme todella paljon vapauttaneet alkoholin saatavuutta Suomessa tällä kaudella [Puhemies koputtaa] ja aikaisemminkin kausilla. Minäkin olen niistä osaa tukenut. Nyt voitaisiin pikkuisen aikaa sopeutua tähän ympäristöön, [Puhemies: Aika!] ja tällaisia ylilyöntejä ei pitäisi tehdä, mutta tuntuu, puhemies, että tämä on vähän ideologista kokoomukselle, [Puhemies koputtaa] että pitää saada viinaa mahdollisimman vapaasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen edustaja Kallio, varsinainen puheenvuoro.

18.25 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Kurvisen viimeiseen huomioon: Se otetaan nyt kiinni siitä, että saatavuus on kyllä lisääntynyt mutta kokonaiskulutus on laskenut. Te ette pääse näitä faktoja karkuun.

Arvoisa puhemies! Miksi otin tämän puheenvuoron? Sen takia, että tässä puhutaan paljon nyt tästä toimituspassista tai toimitusluvasta. Se tulee olemaan Euroopan tiukin, siis EU:n tiukin. Meille tulee vahva tunnistautumisen. Se tulee varmasti vallitsevaksi käytännöksi. Sitä eivät pysty kaikki ottamaan. Esimerkiksi se kauhavalainen yrittäjä, joka ottaa ravintolastaan sen toimituspassin, käy ne kaikki koulutukset läpi, ei voi vain sitä vahvaa tunnistamista ottaa, se maksaa hänelle liikaa. Mutta sitä minä en ymmärrä, että edustaja Kurvinen ei luota siihen kauhavalaiseen ravintolayrittäjään, joka on hoitanut sen toimituspassin ja lähtee viemään sitä ruokaa ja sitä saunaolutta siihen rinnalle. Miksi siihen tarvitaan 24 tunnin viive? En vain ymmärrä. [Aki Lindén: Sen saunaoluen voi etukäteen ostaa jääkaappiin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio, varsinainen puheenvuoro.

18.26 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä on ollut mielenkiintoinen keskustelu. Demokratian olemus käy hyvin täällä ilmi siitä, että täällä on erilaisia näkemyksiä aiheesta. Siitä, miten tämäntyyppistä asiaa pystytään pragmaattisesti pohtimaan, mikä on hyvä ja mikä huono, tullaan jo siihenkin kysymykseen, miten määritellään jonkun ongelma, onko se suuri vai pieni. Sitä voidaan tietysti tarkastella yhteiskunnan näkökulmasta, tilastojen näkökulmasta, ja sitten toisessa ääripäässä janalla on se yksilö. Silloin, kun se on yksilön ongelma, se on aina suuri ongelma. Se voi olla yhteiskunnan näkökulmasta pieni. Ja mitä enempi niitä yksilöitä sitten on, joilla se ongelma on, pikkuhiljaa siitä kasvaa sitten suuri ongelma. Mutta tästähän me ei päästä tässä asiassa eikä monessa muussakaan varmaan koskaan täydelliseen yksimielisyyteen.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Tässä on paljon tällaisia tekijöitä — tämä termi ”pikatoimitus” ja sitten se saatavuus. Jos nyt näin sanoo, että jos tähän mennessä alkoholin saatavuus Suomessa ei ole ollut ongelma, niin todennäköisyys kasvaa, että tulevaisuudessa se on ongelma — ei niin, etteikö sitä saisi, vaan mitä siitä sitten seuraa.

Kenellä näitä ongelmia sitten on? Ainakin kun Kaupan liiton lobbaamista seuraa — ja olen tietysti seurannut edellisen työn kautta jo pitkään — niin siellä tuntuu ehkä suurin olevan alkoholiongelma yhdistettynä lääkeongelmaan. — Kiitos, ei muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi, poissa. — Edustaja Tanus.

18.28 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset monille kollegoille hyvistä puheenvuoroista. Erityisesti haluaisin kiittää edustaja Forsgrénia hyvästä listauksesta eli siitä, millä tavoin sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa yritettiin parantaa tätä hallituksen reikäistä esitystä. Valitettavasti se ei mennyt läpi.

Todellakin lähes 90 000 lapsella on ollut vanhempi tai vanhemmat, joilla on ollut alkoholiongelmaa — valtava määrä lapsia. Tälläkin hetkellä kymmeniätuhansia lapsia asuu kodeissa, joissa on alkoholiongelmaa. Se määrittää noiden lasten kasvua ja kehittymistä. Ja ajattelen, että jos ei muu, niin ainakin tämä: vaikutukset lapsiin ja nuoriin. Lastensuojelun tilanne on sellainen, minkä pitäisi pysäyttää edustajat tässä salissa. Ajattelen, että suomalaiset ansaitsevat paremman ja toimivamman alkoholilain kuin mitä meillä nyt on esillä.

Kun tässä viitattiin myös KD:hen, hallituspuolueeseen, niin omalta osaltani haluan sanoa, että olen todella pahoillani, että tällainen alkoholilaki on täällä käsittelyssä. Olen pahoillani ja surullinen ja myös erittäin vihainen siitä, ettei ryhmämme saanut torpattua tällaista surkeaa esitystä, vaan se on kaikkine vikoineen täällä nyt käsittelyssä ja huomenna äänestyksessä. Mutta niin kuin tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani jo vetosin kansanedustajiin — ja tarkoitan kaikkia kansanedustajia, myös hallituspuolueiden kansanedustajia — niin vetoan edelleen, että huomenna tämä surkea esitys äänestettäisiin nurin. Suomalaiset ansaitsevat paremman ja toimivamman alkoholilain. Ajattelen kyllä terveydenhuollon ammattilaisena, että kun me olemme valaehdoisesti luvanneet edistää terveyttä ja hyvinvointia ja me olemme luvanneet pyrkiä ehkäisemään haittoja, niin noiden valojen ja lupausten voimassaolo ei lopu siihen, kun meistä tulee kansanedustajia, vaan ne velvoittavat meitä edelleen tässä talossa ja tässä salissa, ja nimenomaan ne velvoittavat mielestäni niin, että meidän tulee arvioida esitysten sekä lyhyt- että pitkäaikaisia vaikutuksia. Ajattelen niin, että nämä lupaukset ja valat ovat kyllä kirikkaasti vahvempia ja voimakkaammin velvoittavia kuin minkään puolueen omat linjaukset. Me olemme kansanedustajia täällä, emme puolueiden edustajia.

Edustaja Wallinheimo lähti tuossa jo salista. Hän on moneen kertaan maininnut tuosta alkoholin kokonaiskulutuksen laskusta, mutta niin kuin on tullut esiin, me emme tarkkaan tiedä, minkä verran on etäostoja tehty, minkä verran ulkomailta on tilattu ja minkä verran on mukana tuotu, joten tosiasiallista kulutusta emme varmuudella voi sanoa. Sen kuitenkin tiedämme, että alkoholihaitat, kun ajatellaan sitä, mitä tulee terveyteen, sairauksiin, syöpien lisääntymisiin, muihin alkoholiongelmiin, ovat erittäin merkittävä osa suomalaista yhteiskuntaa edelleen.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Mainittiin myös tuo lausuma, mikä oli sosiaali- ja terveysvaliokunnan vastalauseen lopussa, että ”valtioneuvosto selvittää alkoholin etämyynnin rekisteröimismenettelyn ja verotunnisteen käyttöönoton toteuttamista sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi etämyynnissä”. Sitä toivottiin, että se olisi ollut tässä esityksessä jo. Ja kerrottakoon, että suuren valiokunnan kokouksessa tätä nimenomaan kysyin, että kun se on siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnan vastalauseen lopussa ja nimenomaan tuo vastalause oli meillä siellä suuressa valiokunnassa pohjana, niin kuuluuko tämä lausumakin automaattisesti siihen pohjaan. Silloin meille vastattiin, ja oli se ymmärrys, että se kuuluu sinne automaattisesti, mutta näin ei valitettavasti ollut. Jos olisimme silloin saaneet erilaisen tiedon, jos olisin saanut erilaisen vastauksen, niin olisin sitä siellä sinne kyllä silloin esittänyt, jolloin se olisi tullut jo suoraan tässäkin pohjaksi, ajatellen sitä, jos tämä huomenna hyväksytään. [Pertti Hemmilä: Ei mitään hätää!] Mutta jos laki huomenna menee läpi — toivottavasti ei — niin toivon mukaan heti välittömästi hallitus ryhtyy sitten tämän alkoholin etämyynnin rekisteröimismenettelyn ja verotunnisteen käyttöönoton selvittämiseen ja sen edistämiseen.

Harmikseni kollega Wallinheimo tuossa lähti jo, mutta kun ovat monet nostaneet esiin ja myös hän selitti näitä rajoitteita, mitä tulee EU:n puolelta — mitä sallitaan ja mitä ei sallita — niin haluaisin muistuttaa siitä, että kuitenkin näissä EU:n säädöksissä määrällisten rajoitusten kielto ei estä sellaista tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalien, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi. Eli ihmisten terveyden ja hengen suojaaminen on myös EU-tasolla erittäin merkittävää ja intresseistä tärkein, ja siksi jäsenvaltioissa me voimme päättää siitä tasosta, jolla haluamme suojella kansanterveyttä, ja siitä tavasta, jolla kyseinen taso on saavutettavissa. Eli kun koko tämän matkan ajan, kun ollaan alkoholilakia käsitelty, on vedottu siihen, että EU määrittelee, että emme saa sitä, tätä tai tuota tehdä, niin kyllä, kyllä saamme silloin, kun on ihmisten terveydestä ja hengestä ja sen suojelemisesta kyse. Samoin haluan nostaa vielä tietoon sen, että Euroopan unionin tuomioistuimesta on tullut oikeuskäytäntö, jonka mukaan siinä tilanteessa, kun on epävarmaa, kohdistuuko henkilöiden terveyteen riskejä tai ovatko tällaiset riskit merkittäviä, jäsenvaltio voi toteuttaa suojatoimia joutumatta odottamaan, että näiden riskien todellisuus on täysin osoitettu. Eli tällaisessa tilanteessa jäsenvaltio voi toteuttaa toimet, joilla vähennetään mahdollisimman paljon kansanterveyteen kohdistuvia riskejä. Eli tässäkin suhteessa tähän liittyvää tietoa on yritetty selittää suuntaan ja toiseen, mutta todettakoon, että EU ei voi kävellä meidän yli näissä asioissa. Kyse on siitä, mitä me tässä salissa haluamme päättää ja mitä olemme huomenna päättämässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

18.35 **Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan korjata nyt tässä salissa olevan näkökulman, joka olisi leimannut sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön enemmistön kannan jotenkin holhoavaksi taikka etämyynnin tai kotiinkuljetuksen vastustamiseksi, koska näinhän ei ole ollut, vaan mehän olemme siellä valiokunnassa kannattaneet kotiinkuljetusta ja etämyyntiä mutta tietyin rajoituksin — tietyin rajoituksin. Kun täällä on ollut useampi puheenvuoro, joka on puhunut siitä, että ei olisi luottamusta kansalaisia kohtaan tai näin edespäin, niin tähän ei pidä paikkaansa, vaan hallituksen

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

esitys on ollut niin löyhä ja asiantuntijoitten mukaan johtanut sellaisiin ongelmallisiin tilanteisiin, että me olemme siellä enemmistön joukoissa halunneet korjata hallituksen esitystä.

Hallituksen esitys siis olisi helpottanut alkoholin saatavuutta samaan aikaan kun hallitus leikkaa niiltä, jotka korjaavat alkoholin aiheuttamia vahinkoja, ja hyvinvointialueiden rahoitus niukkenee, minkä myötä päihdetyö, perheväkivallan ehkäisy ja lastensuojelu heikkenevät. Samaan aikaan hallitus leikkaa merkittävästi niiden sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksista, jotka järjestävät juuri niitä matalan kynnyksen palveluita niitä tarvitseville ihmisille. Hallitus siis purkaa turvaverkkoja, kun samaan aikaan se lisää kuormaa niihin palveluihin, mitkä ovat jo tällä hetkellä erittäin vaikeassa tilanteessa.

Hallituksen esityksen sisältö on siis ongelmallinen. Hallitus sallii jopa 80-prosenttisten alkoholijuomien etämyynnin Suomeen samaan aikaan, kun kotiinkuljetus olisi mahdollista esimerkiksi Woltin kautta ja väkevien verkkomarkkinointi tulisi mahdolliseksi. Samaan aikaan ikävalvonta jää puutteelliseksi, kun vastaanottajan ikä tarkistetaan vain vaadittaessa, siis vain vaadittaessa, kun taas opposition ja kristillisdemokraattien mietinnössä oli tällainen, että tarkistetaan aika. Ja se, mikä kertoo hallituksen esityksen kunnianhimmottomuuden tasosta, on se, että siellä hallituksen esityksessä sanotaan, että rikkomuksista maksimisakko on tuhat euroa — tuhat euroa rikkomusmaksusakko. Kaikki tietävät, että yritykselle sellainen summa saattaa olla aika pieni raha. Mitä asiantuntijat esittivät? Asiantuntijat esittivät 20 000:ta euroa rikkomussakkomaksuksi, eli puhutaan 20-kertaisesta summasta. Tämä minun mielestäni kertoo siitä, että hallituksella ei ole edes pyrkimystä puuttua näihin epäkohtiin niin, että se toisi kyseisille toimijoille konkreettista painetta, rahallista painetta.

Lisäksi hallitus asettaa suomalaiset ja ulkomaalaiset toimijat eriarvoiseen asemaan, kun ulkomaalaiset verkkokaupat voisivat tulevaisuudessa myydä suomalaisille väkeviä alkoholijuomia etämyynnillä, mutta suomalaiset yritykset eivät saa tätä tehdä. Se ei ole tietenkään reilua kilpailua. Ajattelenkin, että tämä on yksi tällainen kokonaisuus, minkä kautta kokoomus tulee seuraavassa vaiheessa vaatimaan myös suomalaisille yrityksille laajemmat toimintaedellytykset reilun kilpailun näkökulmasta. Periaatteessa tämän reilun näkökulman argumentin ymmärrän, mutta tähän on ihan täysin koukku — koukku, jolla tullaan murentamaan alkoholimonopolin asema tulevaisuudessa. Koska hallitus on tällä kaudella tehnyt niin monia yksittäisiä alkoholipolitiikkaan liittyviä lakiesityksiä, joittenka kokonaisvaikutuksista ei ole minkäänlaista tietoa, niin olen kysynyt valiokunnassa asiantuntijoilta EU-oikeuden näkökulmasta, pystyykö heidän arvioidensa mukaan tällä hetkellä tunnistamaan, onko Alkon monopolin asema turvattu näitten hallituksen esitysten myötä, ja heiltä on tullut suora vastaus, että koska niitä esityksiä on tullut niin paljon niin tiipoittain, niin he eivät osaa arvioida, missä vaiheessa Alkon asema alkaa heikentyä jo pelkästään nykyisen hallituksen esitysten takia.

Ehkä nyt, kun olen kovasti, monisanaisesti kritisoinut kokoomusta, niin kyllä minä myös kovasti ihmettelen, miten te kristillisdemokraatit olette hyväksyneet näin monta esitystä, jotka ovat aidosti heikentämässä Alkon monopoliasemaa. Se, että te äänestätte täällä salissa vastaan, ei muuta sitä, että te istutte hallituksessa, joka vie näitä asioita eteenpäin. Ja mitä tulee tähän sosiaali- ja terveystoimikunnan käsittelyyn, niin teillä olisi ollut mahdollisuus äänestää sellaisen muotoilun puolesta, joka olisi johtanut siihen, että se valiokunnan enemmistön kanta elikkä se pohja olisi ollut alkoholin saatavuuden näkökulmasta huomattavasti tiukempi ja myös näitten rajoitusten näkökulmasta tiukempi,

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

ja että se olisi mennyt ministeriöön lainvalmisteluun eteenpäin. Elikkä teillä oli mahdollisuus tällaiseen kokonaisuuteen, jossa oltaisiin pysäytetty tämä lainsäädäntö, eikä niin, että sitä päästetään ylipäättänsä tänne saliin ja te täällä sitten äänestätte sen kumoon. Elikkä nyt vähän myös KD:lle tästä näkökulmasta kritiikkiä, koska tämä näyttää vähän performoinnilta, että näennäisesti vastustetaan mutta tosiasiallisesti ei olla kyllä tehty sitten kuitenkaan kaikkia asioita, mitä oltaisiin voitu tehdä lakiesityksen pysäyttämiseksi.

Mutta vielä muutama kokonaisuus. Alkoholi ei ole mikä tahansa kulutustuote. Alkoholi aiheuttaa Suomessa jopa 1,1 miljardin euron kustannukset vuosittain pelkästään terveydenhuollolle. Se kasvattaa tautitaakkaa, vie toimintakykyisiä vuosia ja aiheuttaa viisi prosenttia kaikista kuolemista. Kustannukset ulottuvat myös sosiaalipalveluihin, lastensuojeluun, poliisiin ja oikeusjärjestelmään.

Erityisen tärkeä teema minulle on erityisesti lasten ja perheiden turvallisuus. Alkoholi on yksi yleisimmistä väkivallan taustatekijöistä Suomessa. Helpompi saatavuus voisi lisätä erityisesti lasten kokemaa haittaa tilanteessa, jossa vanhemman alkoholinkäyttö on jo ennestään ongelmallista. Kun puhumme alkoholin saatavuudesta, puhumme myös lapsista, jotka eivät itse ole valinneet elää päihdeongelman tai väkivallan keskellä.

Alkoholipolitiikka ei ole vain elinkeinopolitiikkaa, ja ajattelenkin, että suomalaiset ansaitsevat vastuullisen alkoholipolitiikan, jossa ikäraajat toimivat, verot maksetaan ja ihmisten hyvinvointi otetaan tosissaan.

Erityisesti haluan vielä toistaa sen, että useissa asiantuntijalausunnoissa nousi esille se, että tällä hetkellä valtion kassaan ei keräännä niitä verovaroja, mitä sinne pitäisi, koska suurin osa niistä ihmisistä, ketkä tällä hetkellä tilaavat etänä, eivät maksa sitä veroa, mitä heidän pitäisi. Valitettavasti hallitus ei tee tällekkään yhtään mitään, vaikka olisi voinut sen osuuden korjata. Eli siinä puhutaan 70—300 miljoonan euron taloudellisesta vajeesta, jota rahaa valtion kassaan ei tule. Tällaisessa taloustilanteessa ja ylipäättänsä periaatteellisesti tällainen pitäisi kyllä pistää kuntoon, mutta en ajattele, että meillä on ylipäättäänkään varaa tällaiseen tuhlailuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.43 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Forsgrénillä oli äsken erittäin kattava, hieno puheenvuoro tästä asiasta. Nostan vielä tästä paikalta puhuen muutaman asian esille.

Tuossa äskeisessä puheenvuorossa tulikin jo tuo niin sanottu valeosto- ja sakkoproblematiikka. Sakot ovat niin pienet ja valvontaresurssit ovat niin vähäiset, eikä minulla ole tiedossani, että tässä valvontaresursseja oltaisiin millään lailla lisäämässä. Jos nyt verrattaisiin vaikka tuonne liikenteen puolelle, niin kyllähän nämä ovat ihan, niin kuin sanotaan, todella hyttysen ininää. Tässä kuitenkin olisi mahdollisuus varmasti valvonnan avulla saada jotain ryhtiä ja kuria tähän asiaan, mutta olen tämän suhteen vähän pessimistinen.

Toinen asia, mihin kiinnitän huomiota — toki uskon, että se oli yksittäinen puheenvuoro, niin kuin meillä täällä jokainen tietysti on puolueensa edustaja mutta myös yksittäinen kansanedustaja — on se, kun perussuomalaisen edustaja totesi, että hänen mielestään pitää saada väkevät sinne kauppoihin. Kyllähän siinä tuli nyt aika voimakkaasti tämä kaupan etu, eikä mikään muu tunnu sen rinnalla sitten millään tavalla painavan.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Kolmas asia, jonka nostan esille, on se, että kun puhutaan tästä kulutuksesta ja sitten sen ympärillä spekuloidaan, miten se on kehittymässä, ja verrataan eri maita keskenään, niin tiedetään, että tähän liittyy kulttuurisia muutoksia. Jo parikymmentä vuotta sitten alkoi Ranskassa vähentyä aikaisempi erittäin korkea alkoholinkulutus. Se liittyy pitkälti työelämän muutoksiin ja moniin muihin tällaisiin asioihin. Edelleen se on korkea ja aiheuttaa siellä paljon sairauksia. Me saimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa minusta hyvää tietoa, itsellenikin uutta, vaikka olen pitkälti aiemman ammatin kautta näitä asioita seurannutkin. Eli kun sen muuttaa absoluuttiseksi alkoholiksi — mikä on tässä tärkeää, koska me joudumme vertaamaan olutta, mietoja viinejä, väkeviä viinejä ja väkijuomia keskenään ja sitten yhteismitallistamaan ne — niin tällä hetkellä näyttää siltä, että tilastoitu kulutus, joka kattaa Alkon, vähittäiskaupan ja ravintolat, on noin 8—9 litraa absoluuttista alkoholia yli 15-vuotiasta suomalaista kohti. Verkkomyynti, tai -osto, on 2,5 litraa ja matkustajatuonti 2,5 litraa. Siitä tulee yhteensä 13—14 litraa vuodessa absoluuttista alkoholia yli 15-vuotiasta suomalaista kohti, joita on siis suunnilleen neljä miljoonaa. Se tekee käytännössä sen, että siis keskimäärin yli 15-vuotiaat suomalaiset juovat koskenkorvapullon joka viides päivä — no, tietenkin tämä muutettuna keskiolueksi näyttää sitten taas kovin erilaiselta. Mutta kaikkein traagisinta on se, että koko tästä kulutuksesta 10 prosenttia ihmisistä eli 400 000 suomalaista kuluttaa puolet, ja siellä on se todellinen ongelma sitten tietysti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

18.46 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on ollut tänä iltana salissa erittäin hyvää keskustelua tähän lakiesitykseen liittyen. Muutamia korjauksia tähän alkuun:

Hallituspuolueiden vastalauseessa, joka nyt on suuren valiokunnan käsittelynkä perusta, on vaatimus ikärajatarkastuksesta aina, kun alkoholia kotiinkuljetuksesta luovutetaan. Eli ikärajatarkastus on aina olemassa.

Sitten tähän EU-kehikkoon etämyynnin osalta. Täällä puhuttiin, että pystyttäisiin asettamaan jonkinlaisia määrällisiä rajoitteita. Tämähän ei todennäköisesti pidä paikkaansa. Sanon ”todennäköisesti”, kun tätä nyt ei olla EU-oikeudessa käsitelty ja lopullista päätöstä ei ole. Mutta esimerkiksi Ruotsissa, joka on laillistanut etämyynnin Suomea aikaisemmin, ei ole olemassa mitään rajoja. Siinä vaiheessa, jos Ruotsiin ruvetaan tilaamaan olutta tai väkeviä juomia lavoittain, herää epäily, tulevatkohan nämä nyt omaan käyttöön, ja siinä vaiheessa voivat sitten viranomaiset siihen puuttua. Mutta mitään litrallisia rajoja ei tähän etämyyntiin ole Ruotsissa asetettu. Myöskin tämä prosenttiraja on siellä 80:ssä, niin kuin tässä hallituksen esityksessä oli olemassa.

Edelleen muistutan tästä, että etämyynti ja etäosto ovat tälläkin hetkellä Suomessa oikeuskäytännön mukaan sallittuja, ja nyt on tärkeää, että nämä saadaan myös meidän lainsäädäntöön. Seuraava askel onkin se, että pidetään huoli, että verotus saadaan kohdilleen etämyynnin ja etäoston osalta. Siitä aiheutuu meille valtavia taloudellisia menetyksiä tällä hetkellä, ja se vääristää kilpailua meidän rajojemme sisällä [Aki Lindén: Miksei sitä sisällytetty tähän?] niin Alkon kuin sitten päivittäistavarakaupan osalta.

Hallituksen esitys notifioitiin EU-komission toimesta ja EU:n toimesta sen laatusena kuin se tänne eduskuntaan tuotiin. Käsitykseni on, että jos tätä verokäytäntöä olisi oleellisesti muutettu, se olisi vaatinut taas uuden notifikaation ja se kestäisi puoli vuotta ja

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

tämä etämyyntilainsäädäntö jäisi sitten tulematta voimaan. Sen vuoksi on erittäin hyvä, että täällä on esitetty lausuma, joka on tosiaan samansisältöinen kuin hallituspuolueiden vastalauseessa sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, eli tämä verotus pitää hoitaa keinolla tai toisella kuntoon tulevaisuudessa.

Sitten vielä lääkärinä haluan nostaa esille muutaman asian alkoholismiin, alkoholiriippuvuuteen ja alkoholinkäyttöön liittyen. Tällä hetkellä ei ole tietoa, että alkoholista nyt ihmiselle olisi muuta hyötyä kuin ehkä käsidesinä, eli pärjäämme ilman sitä, ja koko ajan tulee tietoa yhä selkeämmin alkoholin haitoista. Mutta jo tuhansia vuosia sitten joku nerokas keksi maistella auringonpaisteeseen jääneitä marjoja, ja niistä sai hyvän olon. Tästä alkoi alkoholin ja ihmiskunnan yhteinen taival myös päihteenä.

Mutta oikeastaan tästä, miten me näemme alkoholiongelmaiset ihmiset yhteiskunnassamme: Se ei ole asunnoton rappiojuoppo, joka tarvitsee Minnesota-hoitoa, vaan hän voi aivan yhtä hyvin olla ihminen, joka käy töissä, hoitaa perheen, ei ole kertaakaan juonut alkoholia aamuisin, ei ole rattijuopumustuomioita eikä ole katkaisuhoidoja taustalla. Hän on ihminen, joka tästä huolimatta juo kuitenkin päivittäin, juo stressiinsä, ei voi lopettaa sovitusti tai suunnitellusti alkoholinkäyttöä, juo enemmän kuin aikoo illan aikana, tarvitsee alkoholia rentoutukseen, kaipaa alkoholia loppuviikkoa kohti ja jatkaa käyttöä, vaikka lähipiiri nämä haitat huomioisi.

Eli alkoholismi on salakavala sairaus, jonka havainnointi terveydenhuollossa on vaikeaa. Ja sen takia, niin kuin Käypä hoito -suosituksessakin on, on tärkeää, että terveydenhuollossa kysytään alkoholinkäytöstä, tehdään AUDIT-C-seuloja. Jos siellä on korkeita pisteitä tai alkoholinkulutus vaikuttaa korkealta, niin käydään motivoivaa keskustelua, esitellään hoitovaihtoehtoja, etsitään motivaatio mennä eteenpäin, tarvittaessa sitten katkaisuhoidot ja psykososiaalinen kuntoutus eri muodoissaan, mistä ehkä raskaimpia voivat olla Minnesota-hoito tai muut tällaiset laitoskuntoutukset, joita osa alkoholiongelmaisista tarvitsee.

Kiitoksia hyvästä keskustelusta. Varmasti jatkamme tätä sitten, kun palataan verotusasioissa tähän aihepiiriin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

18.52 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset kollega Valtolalle hyvästä puheenvuorosta, erityisesti tuosta, kun nostitte esiin, minkälainen on tämän päivän haasteinen ihminen, hän joka kamppailee sen alkoholismin kanssa. Ymmärtääkseni maksasairauksien suhteen nimenomaan tämäntyyppiset potilaat ovat siellä kärjessä, joista se ei ehkä näy ulospäin mutta jotka käyttävät alkoholia päivittäin tai useampaan kertaan viikossa, ja se on todella salakavala tauti.

Olisin halunnut tästä asiasta myös vielä nostaa esiin, että Suomessahan nimenomaan alkoholinkäytön suhteen on tuo riskikäytön suuri osuus tyypillistä, ja on sanottu, että kolme neljäsosaa kaikesta Suomessa juodusta alkoholista liittyy riskikäyttöön. Jos ajatellaan, että humalatilaan liittyville riskeille altistui 12 kuukauden aikana 54 prosenttia 20—79-vuotiaasta väestöstä, se vastaa yli kahta miljoonaa henkilöä — tämä on THL:n raportista. Kun ajatellaan, että joka ikinen humalatila on sellainen, joka tuhoaa valtavan määrän aivosoluja, niin se on kyllä hirveä prosessi. Kun me ajatellaan sitten vaikka nuoria keski-ikäisiä dementoituneita, joita löytyy tuolta sairaaloiden osastoilta, niin ne ovat juurikin heitä, joilla humalatilaa on ollut kerta toisensa jälkeen ja aivosoluja on tuhoutunut.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Tuohon Ruotsin tilanteeseen liittyen haluaisin vielä kommentoida, että Ruotsissahan perinteisesti tuo Systembolagetin eli sikäläisen Alkon asema on ollut hyvin vahva, ja edelleenkin yli 80 prosenttia alkoholista myydään sen kautta, ja toisaalta sitten siellä tavan ruokakaupassa saa ostaa vain 3,5-prosenttista. Me tietysti olisimme halunneet, että tilanne olisi säilynyt tämältyyppisenä myös Suomessa.

Mitä kollega Forsgrén sanoi KD:n asemasta ja siitä, miten olisi siellä valiokunnassakin voinut tietyllä tavalla vielä pysäyttää etenemistä, olen asiasta samaa mieltä, ja niin kuin tuossa aikaisemmin sanoin, omalta osaltani olen pahoillani, että tämältyyppinen lakiesitys kaikkine vikoineen on täällä. Voin kyllä tunnustaa, että olen omalta osaltani myös yrittänyt vaikuttaa, että tilanne olisi toinen ja että olisimme pystyneet napakammin vaikuttamaan myös hallituksessa, mutta valitettavasti tässä olemme. Terveystuollon pitkän linjan ammattilaisena, myös sellaisena, joka siellä päivistystuustaanotolla on ollut, olen nähnyt monia lapsiperheitä ja heidän ongelmiaan, kun isä tai äiti ryypää, tai mikä on poliisien tilanne tai pelastajien tilanne. Meillähän Suomessa ei olisi pulaa terveystuollon henkilökunnasta, ei poliiseista, ei pelastajista, jos kaikki nämä haasteet, mitä alkoholi tuo tullessaan, olisivat poissa. Tässä yhteydessä tietysti toivon, että alkoholinkulutus tosiaankin oikeasti vähenisi.

Muistan, että ensimmäisellä kaudella tein semmoisen aloitteen, että jokaisessa pisteessä, missä myydään alkoholituotteita, pitäisi vastaavanlaisia tuotteita olla myös alkoholittomana vaihtoehtona. No, se ei silloin mennyt valitettavasti läpi, mutta todettakoon, että tänä päivänä hyviä, laadukkaita alkoholittomia tuotteita on kyllä huomattavasti paremmin saatavilla kuin kymmenen vuotta sitten. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 108/2026 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 13/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Siponen poissa, edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Kallio.

Keskustelu

18.56 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tästä aiheesta aika kattava keskustelu käytiin ensimmäisessä käsittelyssä, mutta nostan joitain huomioita nyt vielä kuitenkin tähän. Se ongelman laajuushan tuli läpi salin valkuposkivanhan osalta varsin hyvin täällä, mutta kun katsotaan vielä tilastoja, niin vuonna 2012 maksetut korvaukset olivat noin 250 000 euroa, 2020 yli kolme miljoonaa, ja nyt tänä vuonna mennään todennäköisesti yli neljän miljoonan. Tähän päälle tulee vielä sitten vahinkojen estämiseen noin puoli

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

miljoonaa ja kolme miljoonaa niihin hanhipeltoihin. Elikkä tänään on puhuttu paljon isommistakin summista, mutta jokainen euro näistäkin on vähän turhaa. Toki korvausjärjestelmä pitää jatkossakin olla, vaikka nyt tämä metsästys mitä suurimmalla todennäköisyydellä pääsee alkamaan.

Toin silloin myös vähän sivulauseessa esille sen, että nämä valkoposkikihanhethan hakeutuvat yleensä parhaille pelloille. Ei ole semmoinen, että sattuu joku pelto siinä olemaan, vaan ne menevät sinne, missä se sato on paras, jolloinka se suhteellinen menetys ja absoluuttinen menetys on suurin tällä tilatasolla. Nyt kun tämä korvausjärjestelmä ei ota sitä huomioon, että ne menevät näille parhaille pelloille, vaan se ottaa sen keskimääräisen, niin silloin nämä korvaukset jäävät auttamatta liian pieniksi. Eikä missään tapauksessa, niin kuin silloinkin sanoin, yksikään maatila laita maatalouden tukihakemusilmoitukseen tuotantosuunnakseen hanhituhojen korvausten hakemisen.

Arvoisa puhemies! Vielä sitten se, mikä vähän äskeisessäkin asiakohdassa oli, että mikä on tämmöinen kokonaislaajuus tällä ongelmalla, kenen kohdalle se osuu. Kun se osuu yksittäiselle tilalle, niin kuin meillä Etelä-Savossa ja itäisessä Suomessa laajemmin on, niin se voi olla täydellinen katastrofi sille yhdelle tilalle. Pelkkiä tilastoja katsomalla tämä pääsee ehkä unohtumaan, ja se on usealla muullakin politiikan osa-alueella. Eli ei unohteta niitä ihmisiä, tässä tapauksessa suomalaisen ruuan tuottajia. He ansaitsevat työrauhan edes näiden valkoposkikihanhien osalta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vornanen.

18.59 Timo Vornanen tv: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme tänään hallituksen esitystä, jolla valkoposkikihanhi ja merimetso siirretään metsästyslain piiriin riistalajeiksi mutta samalla täysin rauhoitetuiksi riistalajeiksi. Esityksen keskeinen tavoite on antaa viljelijöille, viranomaisille, kalastajille ja lentoasemille nykyistä toimivimmat keinot ehkäistä näiden lajien aiheuttamia vahinkoja.

Itä-Suomen kansanedustajana tuen tätä esitystä hyvin vahvasti, ja haluankin kiittää ministeriä ja hallitusta tästä esityksestä. Meidän maakunnissamme valkoposkikihanhien aiheuttamat vahingot eivät ole teoreettinen ongelma vaan jokakeväinen ongelma ja todellisuus. Viljelijä voi nähdä kuukausien työnsä tuhoutuvan muutamassa päivässä, kun tuhansien, jopa kymmenientuhansien lintujen parvet laskeutuvat pelloille. Nykyinen järjestelmä on perustunut luonnonsuojelulain mukaiseen poikkeuslupamenettelyyn, jossa jokainen tapaus arvioidaan erikseen. Ongelmana on ollut se, että vahingot syntyvät paljon nopeammin kuin lupaprosessit etenevät. Käytännössä hanhet ovat jo syöneet sadon ennen kuin päätökset ovat olleet valmiina.

Nykyinen lainsäädäntö ei ole myöskään tuottanut toivottuja tuloksia. Esityksen mukaan valkoposkikihanhien aiheuttamien vahinkojen kustannukset, vahinkojen estäminen ja hanhipeltokorvaukset ovat kasvaneet muutamassa vuodessa moninkertaisiksi. Pelkästään vuonna 2025 hanhikonfliktin kokonaiskustannus nousi yli seitsemään miljoonaan euroon. Samalla käytännön vaikutus vahinkojen vähentämiseen on jäänyt rajalliseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakimuutos ei tarkoita hallitsematonta metsästystä eikä luonnonsuojelusta luopumista, päinvastoin. Valkoposkikihanhi ja merimetso säilyvät edelleen rauhoitettuina lajeina, mutta laissa määritellään selkeät tilanteet, joissa vahinkojen estämiseksi voidaan toimia ilman raskasta poikkeuslupabyrokratiaa. Samalla

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

saaliista säädetään ilmoitusvelvollisuus ja lajien seuranta säilyy viranomaisten valvonnassa.

Erityisen tärkeää on se, että korvausjärjestelmä säilyy ennallaan. Korvausjärjestelmä säilyy ennallaan. Viljelijöiden oikeus saada korvausta valkuposkivanhien aiheuttamista vahingoista jatkuu myös uudessa järjestelmässä. Kyse ei siis ole korvausten korvaamisesta metsästyksellä, vaan siitä, että vahinkoja voidaan ehkäistä nykyistä tehokkaammin ja korvauksia tarvitaan mahdollisesti vähemmän.

Merimetsojen osalta esitys vastaa kalatalouden pitkään esillä pitämiin huoliin. Merimetsojen voimakas kannankasvu on aiheuttanut ongelmia erityisesti kalakannoille, ammattikalastukselle ja kalanpyydyksille. Oikeuskäytäntö on viime vuosina kaventanut mahdollisuuksia puuttua ongelmaan niin paljon, että monet kalastajat ovat kokeneet jääneensä ilman toimivia keinoja. Tämä esitys palauttaa tasapainoa myös tähän tilanteeseen.

Arvoisa rouva puhemies! Itä-Suomessa on odotettu tämänkaltaista uudistusta pitkään. Eduskunta on jo aiemmin edellyttänyt toimia valkuposkivanhiongelman ratkaisemiseksi, ja nyt Orpon—Purran hallitus tuo viimein konkreettisen esityksen pöydälle. Kyse on ennen kaikkea oikeudenmukaisuudesta. Emme voi vaatia maatalousyrittäjiä kantamaan yksin luonnonsuojelun kustannuksia tilanteessa, jossa vahingot kohdistuvat toistuvasti samoihin alueisiin ja samoihin tiloihin. Pidän tätä esitystä tasapainoisena. Se huomioi luonnonsuojeluvaihtoehdot, mutta tunnistaa samalla elinkeinojen harjoittamisen edellytykset, lentoturvallisuuden ja paikallisten ihmisten kokemukset. Tämä esitys on askel kohti käytännöllisempää ja oikeudenmukaisempaa järjestelmää.

Näillä perusteilla kannatan hallituksen esityksen hyväksymistä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Pauli poissa. — Edustaja Kettunen.

19.04 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Tuossa kollega, edustaja Kallion kanssa puhuttiin. — Edustaja Vornanen puhui lentoturvallisuudesta, ja hän tässä minua sitten evästi, mitä tämä tarkoittaa valkuposkivanhien osalta. Edustaja Kallio tuossa takana puhui, että kuulemma tuulivoimalatkin laitetaan kiinni valkuposkivanhien takia. Minä jäin aivan hämmästyksen valtaan, että näinkö on, mutta ehkäpä edustaja Kallio osaa sitten vastata tähän omassa puheenvuorossaan, jos hän vielä tähän aiheeseen ottaa sitten puheenvuoron — menin tästä ihan hämmennyksen tilaan.

Mutta, rouva puhemies, en mennyt niin hämmennyksen tilaan, etten tietäisi, missä kohtaa käsittelyä olemme tässä metsästyslain ja rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisevässä ja korvaavassa lainsäädännössä. Nyt on toinen käsittely, ja, rouva puhemies, minähän ensimmäisessä käsittelyssä jo käytin puheenvuoron tähän aihepiiriin, mutta halusin vielä toisen puheenvuoron ottaa tähän toiseenkin käsittelyyn, koska olen tyytyväinen, että tämä asia etenee, koska on juurikin näin, niin kuin edustaja Vornanen totesi, että tuolla Itä-Suomen alueella moni viljelijä on odottanut tätä, että tämä lainsäädäntö muuttuu paremmaksi. Olen siitä tyytyväinen, että se nyt muuttuu paremmaksi, koska niin kuin maa- ja metsätalousvaliokuntakin on jo todennut, tämä nykyinen poikkeuslupajärjestelmä, mikä tänä päivänä on voimassa, on osoittautunut hitaaksi. Se on osoittautunut kalliiksi ja käytännössä jopa tehottomaksi niissä tilanteissa, joissa vahinkoja syntyy nopeasti ja ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin olisi pitänyt ryhtyä viivytyksettä. Siinä mielessä vihdoin ja viimein tämä lainsäädäntö menee oikeaan

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

suuntaan. Taisipa edustaja Kallio omassa puheenvuorossaan tuoda ihan näitä rahallisiakin lukuja siitä, mitä tämä lysti maksaa, kun ollaan menty vähän löperöllä lainsäädännöllä ja nämä valkuposkivanhat ovat sitten päässeet noille itäsuomalaisille pelloille ja myöhemmin myös muillekin pelloille tuottamaan vahinkoa, josta sitten se suomalainen viljelijä on joutunut jopa omalla kukkarollaan maksamaan ja odottamaan lainsäätäjää, sitä, milloin se tulee apuun. Mutta nyt se tulee apuun, niin että täytyy kiittää kyllä hallitusta tästä esityksestä.

Mutta pyyhkeitä tulee, rouva puhemies, itäsuomalaisena sen osalta, että vaikka tämä saatiin maaliin, niin karhutilanne on Itä-Suomessa hankala. Se on hankala, ja tämän asian eteen eduskunta on antanut vahvan tahtotilansa esille sinne ministeriöitten virkamiehille ja myös ministeriaitioon siitä, että tähän karhutilanteeseen on nyt saatava joku ratkaisu. Nyt siellä Itä-Suomessa valkuposkivanhien osalta päästään ratkaisuun, mutta entäpä sitten nämä karhut, kun ne alkavat temmeltämään tuolla ihmisten pihapiirissä? Niitä jo nyt kuvataan muuallakin kuin kuvauskojuilla siellä eräsaloilla, nyt niitä karhuja kuvataan, rouva puhemies, ihan ihmisten pihapiirissä. Nyt me eduskunnassa ollaan annettu sellainen selvä tahtotila, eduskunnan tahtotila, että se kiintiöpohjainen metsästys on saatava aikaiseksi. Nyt me olemme saaneet [Puhemies koputtaa] eduskuntaan tiedon sieltä ministeriön virkamiesten suunnalta, että suojeluperusteiset... — Ei kun anteeksi, onko se, edustaja Kallio, vahinkoperusteiset? — Vahinkoperusteisia lupia aletaan antamaan. Me olemme puhuneet kiintiöpohjaisista luvista. No, rouva puhemies, minun puheeni menee kyllä vähän liian pitkäksi tästä paikalta, mutta halusin sen vaan tänne eduskunnan pöytäkirjaan vielä tähän toiseen käsittelyyn tuoda esille, että kyllähän tämä menee aika mahdolliseksi, jos niitä karhuja alkaa temmeltämään joka pihassa tuolla Itä-Suomen suunnalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

19.08 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatan lämpimästi valkuposkivanhan ja merimetson siirtämistä metsästyslain piiriin sekä tarpeettomien metsästyksen rajoitusten poistamista sekä suojametsästyksen mahdollistamista, samalla kun huolehditaan vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille. Tällä hetkellä pahimpia vahinkoalueita ovat erityisesti itäisen Suomen alueet, ja elinkeinonharjoittajien näkökulmasta esitetyt muutokset ovat siellä täysin välttämättömiä. Ne olisi pitänyt tehdä jo aiemmin, mutta ne ovat edelleen täysin välttämättömiä. Pahimmilla tuhoaloilla viljelijöiden mahdollisuudet harjoittaa elinkeinoa ovat heikentyneet valkuposkivanhivahinkojen vuoksi merkittävästi jo vuosien ajan. Vuonna 2019 korvattujen vahinkojen määrä ylitti miljoonan euron tason, ja viime vuonna korvauksia maksettiin jo yli 3,7 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Vaikka nämä vahinkojen korvausmiljoonat ovat jo viime vuosina moninkertaistuneet, on selvää, että erittäin paljon — uskallan sanoa, että suurin osa, valtaosa — jää valkuposkivanhien aiheuttamista menetyksistä korvauksia hakematta ja siten myös korvaamatta. Nykyisellä vahinkojen estämisen toimintamallilla ei ole pystytty suojaamaan viljelyksiä eikä edes kääntämään vahinkokehitystä laskusuuntaan.

Arvoisa puhemies! Tässä vahinkojen euromääräisessä korvaustasojen tarkastelussa on muistettava, että vahingonkorvaukset kattavat vain osan todellisista vahingoista. Erityisesti Pohjois-Karjalassa viljelijät ovat joutuneet sopeuttamaan tuotantoaan

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

luopumalla syysviljojen kasvatuksesta paikka paikoin kokonaan sekä varautumalla kevään vahinkoihin esimerkiksi hankkimalla ylimääräisiä peltoalueita karjanruokinnan varmistamiseksi. Myös kokonaisia maataloustuotannon lopettamisia on tapahtunut näiden valkuposkihanhituhojen johdosta. Varsin tyypillisesti vahingot toistuvat samoilla alueilla, samaan aikaan kun vahinkojen estäminen on tehty käytännössä lähes mahdottomaksi. Viimeisimmistä ely-keskusten poikkeusluvista keväällä sallittiin ainoastaan äänetön karkotus ja syksyllä tehosteena vain paukkupatruunat. Paikallistasolla yötä päivää päivystävät hanhipaimenet ovat olleet käytännössä ainoa ratkaisu, mutta kustannustehokkuuden näkökulmasta on täysin järjetön ajatus, että jatkuvasti laajenevat hanhivahingot estettäisiin koko Itä-Suomen alueella paukkupatruunoilla ja hanhipaimenilla. Viljelijöiden kannalta on myös täysin välttämätöntä, että nykyinen vahingonkorvausjärjestelmä säilytetään ennallaan.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten aloitin puheenvuoron, näistä edellä mainituista syistä kannatan erittäin lämpimästi valkuposkihanhen ja merimetson siirtämistä metsästyslain piiriin, tarpeettomien metsästysrajoitusten poistamista sekä suojametsästyksen mahdollistamista, samalla kun huolehditaan vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille. Tästä esityksestä kiitokset hallitukselle, ja kiitokset myös asian erinomaisesta käsittelystä maa- ja metsätalousvaliokunnalle. Valiokunnan mietintö tästäkin asiasta on äärimmäisen kattava ja huolella laadittu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola poissa. — Edustaja Hyrkkö.

19.12 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ollaan suojametsästyksen nimissä sallimassa valkuposkihanhen ja merimetson metsästys varsin laajasti ja hyvin vajavaisin perusteluin. On totta, että valkuposkihanhen ja merimetson kannat ovat kasvaneet vahvoiksi ja kannat ovat tällä hetkellä tasolla, joka kestää metsästyksen. Valkuposkihanhen ja merimetson siirtämistä luonnonsuojelulain piiristä metsästyslain piiriin voidaan pitää tältä osin perusteltuna.

Hallituksen esityksen perustavanlaatuisen ongelma on se, että esitys perustuu laajaan yleispoikkeukseen rauhoituksesta, mikä on ristiriidassa lintudirektiivin kanssa. Lintudirektiivi sallii valkuposkihanhen ja merimetson tappamisen vain, kun ne aiheuttavat vakavaa haittaa eikä muuta vaihtoehtoa ole. Tämä esitys ei täytä näitä ehtoja. Valkuposkihanhen aiheuttamat haitat maataloudelle ovat Itä-Suomessa merkittäviä, ja tilanteeseen tarvitaan ratkaisuja. Jotta valkuposkihanhen vahinkoja voidaan torjua kestäväällä tavalla, tulee asiasta säätää laissa paljon hallituksen esityksen mukaisia ehdotuksia tarkemmin. Siksi esitimme ensimmäisessä käsittelyssä pykälämuutoksia, jotta esitys olisi linjassa lintudirektiivin kanssa ja huomioisi vaikutukset muuhun luontoon.

Kun Suomen yli muuttavia hanhia on noin 1,7 miljoonaa, on selvää, että ampuminen yksin ei ongelmia ratkaise vaan tarvitaan kokonaisvaltainen ratkaisu, joka sisältää lintujen karkotuksen lisäksi alueita, joilla linnut voivat ruokailla ja oleskella rauhassa. Lisäksi on huolehdittava vahinkojen korvaamisesta. Lintujen tappamisen tulee aina olla viimesijainen vaihtoehto.

Lintujen pesimäaikainen metsästys on lähtökohtaisesti kielletty lintudirektiivissä, ja pesimäaikaiseen metsästyksen tulisi suhtautua erittäin pidättyväisesti. Nyt valkuposkihanhen ampuminen ollaan sallimassa ympäri vuoden. Tämä tekisi valkuposkihanhesta Suomessa ainoan linnun, jonka metsästys on sallittua pesimäaikana

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

ilman erillisiä poikkeuslupia. Hallituksen esityksessä ei huomioida pesimäaikaisen ampumisen haittoja muille lajeille.

Merimetson osalta esitys on sen aiheuttamiin haittoihin nähden aivan ylimitoitettu. Jos tämä esitys hyväksytään, jokainen merimetsoyksilö on elokuusta helmikuulle kaikkialla Suomessa lainsuojaton 300 metrin päässä mistä tahansa kalanpyydyksestä, vaikkapa mökkiläisen katiskasta. Merimetson aiheuttamia haittoja koskevien tutkimusten mukaan merimetson aiheuttamat haitat kalastukselle ovat Suomessa vähäisiä pois lukien avorysäkalastus, jolle aiheutetut haitat voivat olla merkittäviä.

Koska esitystä korjaavat pykälämuutokset eivät ensimmäisessä käsittelyssä menestyneet, esitän asian hylkäämistä. Sen lisäksi teen vastalauseen mukaiset kolme lausumaehdotusta sekä edustajille monisteena jaetut kaksi lausumaehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

19.15 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan mittavia muutoksia valkoposkihanhen ja merimetson metsästyksen. Esityksessä ehdotettu laaja yleispoikkeus valkoposkihanhen ja merimetson rauhoitukseen on ristiriidassa EU:n lintudirektiivin kanssa. Poikkeamat valkoposkihanhen ja merimetson rauhoitukseen ovat niin laajat, että käytännössä ja tosiasiallisesti linnut ovat jäämässä ei-rauhoitetuiksi, vaikka ne nimellisesti olisivatkin aina rauhoitettuja lajeja.

Samaan aikaan tällä esityksellä ei välttämättä tulla saavuttamaan niitä tavoitteita, joihin esitys tähtää. Valkoposkihanhen aiheuttamat haitat maataloudelle ovat Itä-Suomessa merkittäviä, ja keinoja niihin puuttumiseksi kyllä tarvitaan. Asiantuntijat ovat kuitenkin varoittaneet, että hallituksen esityksen sallima vapaa ja koordinoimaton metsästyks voi johtaa tilanteeseen, jossa hanhien liikkuminen lisääntyy ja seurauksena myös niiden aiheuttamat tuhot voivat lisääntyä. Valkoposkihanhen rauhoituksesta poikkeaminen olisi voimassa ympärivuotisesti, eli myös pesimäaikainen metsästyks olisi sallittua. Lintujen tappaminen pesimäaikaan on julmaa, ja lintudirektiivissäkin se on lähtökohtaisesti kielletty. Rauhoituksesta poikkeamista ei olisi myöskään alueellisesti rajattu, vaikka valkoposkihanhien maataloudelle aiheuttamat haitat kohdistuvat erityisesti Itä-Suomeen.

Myös merimetson aiheuttamiin haittoihin nähden esitys on ylimitoitettu, ja yleispoikkeama niiden rauhoitukseen ei ole perusteltu.

Valkoposkihanhien aiheuttamia vahinkoja voidaan torjua kestävämmällä tavalla lintudirektiivin velvoitteita noudattaen. Tätä varten tarvitaan kohdennetumpi ja asianmukaisesti valmisteltu esitys, ja me esitimme vihreiden kanssa ensimmäisessä käsittelyssä muutoksia esitykseen, jotka eivät valitettavasti menestyneet äänestyksissä.

Arvoisa puhemies! Näin ollen kannatan edustaja Hyrkön tekemää ehdotusta lakiehdotusten hylkäämisestä ja lausumien hyväksymisestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

19.17 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomainen asia, että tämä lakiesitys saadaan nyt eduskuntaan äänestykseen ja hyväksytyksi. On aivan välttämätöntä, että valkoposkihanhien kantaa hoidetaan, ja huomautan niille edustajille, jotka vetoavat Euroopan unionin direktiiveihin: siinä direktiivissä on aivan oikein sallittu tämä suojametsästyks ja siihen liittyvät toimenpiteet. Ne ovat aivan laillisia toimenpiteitä.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Sitä noudatetaan Ruotsissa, Baltian maissa. Elikkä ollaanpa nyt rehellisiä ja kerrotaan se asia niin kuin se on. Elikkä niitä metsästetään monessa maassa, niin kuin nyt aletaan Suomessakin metsästää. Pysytään nyt kuitenkin totuudessa, se kuitenkin jää pinnalle pitkässä juoksussa.

Ajatelkaapa, hyvät kollegat, sitä, mikä on tilanne oikeasti tuolla maanviljelijällä. Tänä päivänä, kun itäsuomalainen maanviljelijä menettää keväällä ensimmäisen satonsa — elikkä sieltä ei tule mitään sen jälkeen — mistä hän saa sitten korvauksen? Käytännössä ei mistään. Se, mikä sieltä rahallista korvausta tulee, on hyvin vähän. On arvioitu, että 20—30 prosenttia. Ja kun muutenkin maatalouden kannattavuus on lähes nollassa, jopa pakkasella, niin alkaa olla tilanne Suomessa sellainen, että meillä on kohta tilanne, että tiloja kaatuu sen tautta, kun rehua ei saa mistään. Ja kun joku edustaja kuvittelee, että hän voi niillä korvauksilla ostaa rehua, niin mistä hän ostaa ne rehut? Nimittäin rehua ei mistään saa. Naapurinkin tilan oraat on syönyt valkoposkihanhikarja.

Kävin Kiteellä viime keväänä eräessä tilaisuudessa puhumassa just valkoposkihanhien muuttoaikana. Sellainen muutaman hehtaarin pelto — en nyt ruvennut laskemaan niitä, se oli täysin mahdoton tehtävä. Silmänvarainen arvio: noin 50 000 lintua oli sillä alueella. Siis se pelto tuhottiin muutamassa tunnissa, ei mitään jäänyt jäljelle. Mistä se maanviljelijä ottaa sadon sitten karjalleen seuraavaa talvea varten? Ei mistään. Elikkä suomeksi sanottuna toivon teille, arvoisat kollegat, hieman realismia näihin puheisiin.

Sama koskee merimetsoa. Senkin metsästyksessä on hyvä, että se tulee nyt ihan oikeasti hoidetuksi ja nimenomaan niin, että eihän siinä lintuja tietenkään sukupuuttoon tapeta, ei missään nimessä. Kyllä niitä jää, eikä se mikään uhanalainen laji enää olekaan. Molempia lintuja on aivan valtavat määrät, ja jos niitä karkotetaan joltakin pellolta, niin ne kyllä jatkavat matkaa ihan varmasti.

Ja mitä tulee toiseen asiaan, arvoisa rouva puhemies, tässä samassa yhteydessä mainitsen teille, kun edustaja Kettunen mainitsi tämän karhunmetsästysasian, että toivon, että ministeri Essayah noudattaa sitä eduskunnan viime joulun alla antamaa lausumaa lakiesitykseen metsästyslain muutoksesta, jossa veloitettiin, että tämä metsästys ulotetaan myös muualle Suomeen kiintiömetsästysperiaatteella. Minulle soitti sunnuntai-iltana liperiläinen maanviljelijä, joka hoitaa kymmentä hevosta. Karhu oli hyökännyt sinne tilalle, ja kävi niin, että hevoset vaukkoontuivat ja lähtivät painamaan kohti Joensuun kaupunkia tietä pitkin. Siinä oli valtava riski. Ajatelkaapa, kun siellä on tämmöisiä arvokkaita ravihevosia, mikä on se hevosen arvo. Sehän tarkoittaa käytännössä sitä, että hyvin helposti syntyy satojentuhansien vahingot sen takia, että kerta kaikkiaan ei voi... — Lähden jatkamaan tuonne ylös hetken aikaa. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle — Tuomas Kettunen: Ravihevonen mainittu!]

Arvoisa rouva puhemies! Ajatelkaa vähän, hyvät ystävät, sitä tilannetta, jossa tällaiset arvokkaat hevoset joutuvat liikenneonnettomuuteen tai joku ajaa niiden yli tai hevoset itse tekevät muuta vahinkoa. Kuka sen korvaa? Jos se on arvokas ravihevonen, sen hinta voi olla satojentuhansia euroja. Täällä me vain ihmetellään ja kehitellään, että karhu on joku uhanalainen laji. Lieksassa sillä pienellä alueella, mikä viimeksi oli esillä lehtikuvien perusteella, on 30 karhua. Kuvitteleeko joku paikalla oleva kansanedustaja vielä, että se on uhanalainen? Lopettakaa nyt, hyvät ihmiset, höpöjen puhuminen. Kyllä tällä palkalla pitää nyt kuitenkin sen verran rehellinen olla, että pysyy totuudessa.

Sillä alueella, missä Lieksassa tämä valtava karhuhuntihentymä on, on monia isoja navettoja elikkä semmoisia lehmikarjoja, joissa on 120:kin lehmää saman tilan

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

hoidettavana. Ajatelkaa, kun karhulauma hyökkää tuommoiseen lehmälaumaan, mitä se tarkoittaa. Suurin osa niistä lehmistä on menetettyä peliä sen jälkeen. Nämä nykyiset lehmät ovat sellaisia, että ne eivät varmasti ole mitään pikajuoksijoita. Mitä tapahtuu sen jälkeen?

Minulla on oma kokemus silloin lapsuusajoilta, kun yksi karhu hyökkäsi meidän maatalaamme. Vaatimaton karja, kahdeksan lehmää, mutta yksi niistä lehmistä meni sellaiseen kuntoon, että se piti viedä teurastamolle vielä seuraavana päivänä. Se vauhkootui niin, että siitä ei tullut enää mitään. Tällaisen lehmän arvo, kun se on kasvatettu, hoidettu ja huollettu, on aivan käsittämätön menetys, jos tällainen tulee. Me täällä vain puhumme siitä, että on joitain uhanalaisia lajeja.

Arvoisat kollegat, näin juhannuksen jo mentyä ja kesäloman lähestyessä toivon teille kaikille toki hyvää kesälomaa, mutta toivon myös sitä rehellisyyttä, että pysymme asiassa, koska se maanviljelijä, joka siellä meille viljaa viljelee ja perunaa viljelee ja monta muuta asiaa, on meidän elämämme kannalta välttämätön. Jos joku ei puhettani usko, niin kannattaa pari päivää olla syömättä, ja palaamme sitten asiaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

19.22 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Pari pientä huomiota. Tosiaan tämä valkuposkihanhen pesintähän Suomessa on muuttunut aika lyhyessä ajassa, ja se on seurausta pitkälti siitä, että se kanta on kasvanut, jolloin sitä pesintää tapahtuu myös Suomessa. Valtaosinhan valkuposkihanhi pesii tuolla pohjoisessa, eli mennään vielä Suomesta sinne pohjoisemmaksi. Sitten ne, jotka pesivät Suomessa, pitkälti tulevat jo huhtikuun alkupuolella, puoliväliin mennessä, ja ne ovat tämmöisillä luodoilla — sen takia luodoilla, että pienpedot eivät pääse sitten tuhoamaan niitä pesiä. Eli todennäköisesti tässä ei suuren suuri ongelma tämän metsästyksen osalta näihin tule.

Sitten pahoittelen tätä, että kollega Kettuselle hieman aiheutin hämmennystä. Tässä on sellainen mahdollinen, mistä olen käynyt joidenkin tahojen kanssa keskustelua, että kun tuulivoimassahan — ottamatta nyt kantaa tuulivoiman puolesta tai vastaan — joudutaan ottamaan huomioon linnut ja kun nämä parvet ovat aika suuria, niin jossain tapauksessa, kun ne suuret muuttoparvet sattuvat keväisin ja syksyisin, voi jopa tulla eteen se tilanne, että joudutaan tarkastelemaan myös tätä näkökulmaa, lentoturvallisuutta niin lentokoneiden kuin hanhien näkökulmasta. — Kiitos, ei muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

19.24 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Viime viikolla käsitelimme tätä hanhiasiasta ensimmäisessä käsittelyssä, ja silloin nostin esille tämän suojametsästyksen tärkeyden, jota nyt varmaan täällä puheenvuoroissa on monta kertaa kuultukin. Edustaja Hoskonen toi hyvin esille nämä ongelmat, mitä voi aiheutua.

Mutta ihan tähän yhteyteen haluan tuoda sen esille, että edustaja Kallio on tehnyt viisi kirjallista kysymystä hanhiin liittyen, joista neljään on vastannut ministeri Essayah ja yhteen ministeri Mykkänen. Nämä vastaukset eivät tyydyttäneet silloin, kun ne tulivat, ja sitten allekirjoittanut teki oikeusministeri Merelle kahteen kertaan kirjallisen kysymyksen tästä hanhiasiasta. Näkökulma on se, miten viljelijän oikeusturva voi toteutua tässä hanhiongelman pyörteessä. Kysymys kuului: Mihin toimenpiteisiin oikeusministeriö ja

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

oikeusministeri aikoo ryhtyä, jotta maanviljelijöitten oikeusturva toteutuu? Onko oikeusvaltioperiaatteen mukaista, että elinvoimainen lintulaji saa aiheuttaa maanviljelijälle suuria aineellisia tappioita ilman, että viljelijällä on mitään oikeutta puuttua tilanteeseen? Toinen kysymys: miten oikeusministeriö ja oikeusministeri suhtautuu siihen, että Suomessa tulkitaan EU:n lintudirektiiviä valkuposkikihanhien osalta eri tavalla kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Virossa, joita valkuposkikihanhiongelma myös koskettaa? Ja kolmas kysymys: onko oikeusvaltioperiaatteen mukaista, että viljelijä joutuu maksamaan 1 500 euroa poikkeamisluvasta, vaikka hanhiongelma ei ole hänen itsensä aiheuttama?

No niin, sitten ministeri vastasi kysymykseen — ja tämä vastaus on aika mielenkiintoista kuultavaa:

Hyvät edustajat: ”Eduskunnan työjärjestyksen mukaan edustaja voi tehdä ministerin vastattavaksi kirjallisen kysymyksen asiasta, joka kuuluu kyseisen ministerin toimialaan.”

— Elikkä siis nyt oli kysymys viljelijän oikeusturvasta hanhiongelman käsissä.

”Valtioneuvoston ohjesäännön mukaan kukin ministeriö vastaa lainvalmistelusta sekä lainsäädännön ajantasaisuudesta ja toimivuudesta omalla toimialallaan. Tämä vastuu käsittää myös ministeriön toimialaan kuuluvan lainsäädännön perustuslainmukaisuuden.

Valtioneuvoston ohjesäännön 14 §:n mukaan oikeusministeriön toimiala käsittää lainvalmistelun valtiosääntöoikeuden, yleisen hallinto-oikeuden, yksityisoikeuden sekä rikos- ja prosessioikeuden alalla. Ympäristönsuojeluun ja ympäristövahinkojen torjuntaan sekä luonnonsuojeluun liittyvät asiat puolestaan kuuluvat valtioneuvoston ohjesäännön 24 §:n nojalla ympäristöministeriön toimialaan.

Kukin ministeriö vastaa toimialallaan myös EU- ja valtiosopimustaustaisesta lainvalmistelusta sekä huolehtii siitä, että valmisteltava sääntely täyttää perustuslain ja kansainvälisten velvoitteiden vaatimukset. Mahdolliset ristiriidat EU-lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön välillä ratkaistaan viime kädessä EU-tuomioistuimessa. Oikeusministeriön toimialaan kuuluu valtioneuvoston lainvalmistelun yleinen kehittäminen, mutta oikeusministeriöllä ei ole toimivaltaa valvoa muiden ministeriöiden lainvalmistelua tai puuttua muiden ministeriöiden toimialaan kuuluvien lakien sisältöön. Laillisuusvalvonnasta vastaavat erilliset laillisuusvalvontaviranomaiset.”

Elikkä, hyvät edustajakollegat, minun kysymykseni oli, että miten viljelijän oikeusturva toteutuu hanhiongelmassa, ja tämä oli ministerin vastaus. Eli toisin sanoen, arvoisa puhemies: ”Edustaja Mehtälän esittämä kirjallinen kysymys ei edellä sanottu huomioon ottaen kuulu oikeusministerin toimialaan.”

Siinä sitä ollaan, hyvät ystävät. Kun eduskunnassa oikeusministerille tekee kysymyksen hanhiongelman aiheuttamasta oikeusturvavajeesta viljelijöitä kohtaan, niin se ei kuulu oikeusministerin toimialaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

19.28 **Tuomas Kettunen kesk:** Rouva puhemies! Olipa mykistävää kuunnella tuota puheen loppuosaa, kun edustajakollega Mehtälä on tehnyt kysymyksen oikeusministerille, ja vastaus on tämäntyylinen. Mutta hyvän vastauksen saa edustajakollega Kalliolta tuolta takapenkistä näihin tuulimyllyihin ja valkuposkikihaniin, että kylläpä tässä sivistyy tänäkin päivänä huomattavasti. Eikä ihme, että myös edustaja Kallio on sivistynyt, kun useamman kirjallisen kysymyksen on laittanut tuonne ministeriöitten suuntaan — pudistelee kyllä tuolla päätään, että ei ole sivistynyt. Ei varmaan näiden viiden kirjallisen kysymyksen,

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

mitä edustaja Kallio on tehnyt ministerien suuntaan ja ministeriön suuntaan liittyen tähän valkoposkihanhihaasteeseen ja -ongelmaan, vastaukset ole olleet sen mukaisia, mitä hän on — no, en tiedä — niillä kysymyksillä hakenut, mutta ongelmanratkaisijahan edustaja Kallio on, ja sen vuoksi hänet on tänne eduskuntaan myös valittu tuolta Etelä-Savon suunnalta. No, se sikseen, mennään takaisin tähän asiaan, rouva puhemies.

Tämä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintöhän on asianmukainen, ja näitten valkoposkien osaltahan valiokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota erityisesti tuonne Itä-Suomen maataloudelle aiheutuviin kustannuksiin ja merkittäviin vahinkoihin. Siis vuonna 2025, rouva puhemies, valiokunnan saaman selvityksen mukaan viljelysvahinkojen määrä on siis lähes neljä miljoonaa euroa — neljä miljoonaa euroa. Tästä voisi edustaja Kallio ruveta vaikka laskemaan, mihin paljon järkevämpään tämänkin rahan voisi käyttää, jos tämäkin ongelma olisi ratkaistu.

Mutta totean vain vielä, rouva puhemies, että kun tätä haastettahan on vuosien ajan tässä talossa setvitty, niin no, tätä vaalikautta on mennyt kolme vuotta, ja viime vaalikaudella sitten tehtiin joitain ratkaisuja, ja siellähän tulivat sitten ratkaisuksi muun muassa hanhipellot sun muut, mutta sepä nyt on tullut selväksi, että kallistahan se lysti oli, todella kallista. Mutta eritoten se kyllä mietityttää, kun tässäkin maassa on sotien jälkeen ja ennen sotia nälkääkin nähty, että jos se kansa, kansakunta, joka siihen aikaan on elänyt, eläisi tätä aikaa, kun tehtiin tämmöisiäkin ratkaisuja, että jos niitä valkoposkiahankia sieltä pellolta hääti pois, ja jopa ampui kuoliaaksi, niin niitä valkoposkiahankia ei saanut käyttää hyväksi elikkä niin sanotuksi ravinnoksi. Mietityttäänpähän vain, että semmoisiakin päätöksiä aikanaan tehtiin, mutta jospa tämä esitys, mikä nyt on huomenna lopullisessa äänestyksessä — eikä jospa vaan kyllä — ratkaisee sitten tämän pitkäaikaisen haasteen valkoposkiahankien aiheuttamista vahingoista, varsinkin tuolla itäisessä Suomessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

19.32 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän asiaan lopuksi sen verran, että todellakin tämä valkoposkiahankiongelma on ihan todellinen. Kysymys on Suomen huoltovarmuudesta. Tällaisena aikana, jolloin tuolla rajojemme ulkopuolella naapurimaa käy jatkuvaa sotaa Ukrainaa vastaan — emme tiedä, mitä tapahtuu puolen vuoden päästä, emme tiedä edes, mitä ensi yönä tapahtuu — me täällä keskustelemme siitä, pitääkö meidän turvata maanviljelijöiden mahdollisuus tuottaa tähän maahan omat elintarvikkeet.

Kyllä olen hyvin, hyvin pettynyt tähän tilanteeseen, siihen, millaiseksi Suomi on mennyt, ja siihen, mikä on eduskunnan kanta näihin asioihin. Jokaisen Suomen kansanedustajan tulisi puolustaa maanviljelijän oikeutta tehdä yrittäjänä työtä omalla tilalla, tukea hänen työtään niin, että voimme varmistaa ruokahuollon tähän maahan kaikissa olosuhteissa. Olen siihen hyvin pettynyt, että tällaisen päivän joutuu vielä täällä näkemään, että tämä asia, jonka pitäisi olla Suomelle kirkas kuin keväinen päivä, ei sitä vain ole.

Kuvitteleeko joku vielä, että jos joku kriisi syttyy, niin me saisimme jostakin ulkomailta tänne elintarvikkeita? Ei varmasti tule yhtään kuormaa. Tuoreessa muistissa teillä varmaan on se korona-aikainen hengityssuojien saanti Suomeen. Se oli enempi kuin kiven alla, ja kysymys oli vain vähäpätöisestä asiasta. Jos elintarvikkeista on pulaa täällä Pohjolan perukoilla, niin kun viimeinen kone tulee tänne, niin siellä ei ole kuin pari tyhjää

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

vehnäjauhosäkkiä ja muutama nahistunut peruna kyydissä, muut on jätetty tuonne matkan varrelle. Tämän toivon, että muistatte.

Mitä tulee hanhien vaarallisuuteen, niin muistetaan sekin, että vuonna 2009 Hudsonjokeen tipahti amerikkalainen lentokone ja siellä taitava kapteeni Sullenberger sai pelastettua loistavalla ammattitaidollaan sen matkustajat. Melkein 160 henkeä oli koneessa mukana, ja hän sai sen pelastettua. Kun moottorien läpi menivät hanhiparvet, niin se kone jäi sitten sinne Hudsonjokeen ja ihmiset pelastettiin onneksi. Elikkä kyllä se on ihan oikeasti vaarallinen lintu siellä, missä sen ei tarvitse olla. Sitten kun nyt ruvetaan metsästämään sitä lainmukaisesti, aivan niin kuin Euroopan unionin direktiivi sallii — sama koskee merimetsoja — niin me voimme tällä keinoin turvata sen, että voimme elää edelleen ihan hyvää elämää ja turvata tähän maahan elintarvikehuollon. Toivottavasti ei sitä päivää koskaan tule, että me voimme todeta tuolla elintarvikekaupassa, että hups, hyllyt ovat tyhjät, mitäs me huomenna syödään. Tämä on semmoista rulettia, mitä tässä talossa näköjään vihervasemmisto haluaa pelata, että en jaksa ymmärtää teidän ajatuksen juoksua. Kyllähän se varmaan omaa itsetuntoa hivelee, kun sieltä tulee vihreiltä viestiä teille, että hyvin menee, kun suojelette kaikkea. Sillä tavalla hyvin äkkiä se nälkä tulee. Tuota velkamäärää kun katsoo, sitä, mihin Suomen talous on menossa, niin toivoisin, että ymmärtäisitte senkin, että ne velat, mitä nyt on otettu, ovat meidän lastemme ja meidän lastenlastemme maksettavia velkoja. Siinä kyllä hymy hyytyy isovanhemmilta sitten, kun lapset tulevat sanomaan, että millä me eletään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

19.35 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Piti tuossa ihan kalenterista tarkistaa, että se oli 13.5. tänä vuonna noin kello 18 illalla, kun vierailin Maaningalla Pohjois-Haatalan kylällä. Olin eduskunnasta palaamassa kotiin ja vierailin siellä siksi, että viljelijä kutsui katsomaan rehupeltoja toukokuussa. Noin sata hehtaaria oli mennyt hanhien suuhun parasta säilörehupeltoa, ensimmäistä satoa. Jokainen, joka jotakin maidontuotannosta ja rehuntuotannosta ymmärtää, tietää, että se ensimmäinen rehusato on maidontuottajalle se kaikista tärkein, laadukkain ja paras sato, ja jos sen hanhet pääosin tuhoavat, niin jokainen ymmärtää täällä salissakin, että jotakin täytyy tehdä. Jotakin täytyy tehdä.

Erittäin hyvä, että nyt on lakimuutos saatu tänne saliin. Voi sanoa, että parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Tämä hanhiongelmahan on sieltä Hoskosenkin erittäin hyvin tuntemasta Pohjois-Karjalasta pikkuhiljaa levinnyt ympäri Suomea ja tuonne Pohjois-Savoon, ja on se tainnut jo sinne edustaja Mehtälän puolelle, Pohjanmaallekin, pikkuhiljaa tulla. Siellä Pohjois-Savossa ja Ylä-Savossa se ei vielä aivan niin paha ole kuin Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savon itäosissa, mutta se kertoo siitä, että ongelma on koko ajan vain pahentunut. Senpä takia on hienoa, että nyt eduskunnassa ollaan säätämässä lakia suojametsästyksestä. En ole itse valiokunnassa ollut tätä asiaa käsittelemässä. Se, mikä tietenkin on äärimmäisen tärkeää, ja toivon, että tällä lakimuutoksella se nyt varmistetaan, on se, että tämä lainsäädäntö on nyt myöskin viljelijöitten näkökulmasta riittävän tehokas, niin että tähän hanhiongelmaan todellakin pystytään puuttumaan ja turvaamaan se, että se viljelijöitten kovalla työllä perustama nurmi, säilörehunurmi, joka on monella tapaa meidän omavaraisuuden, ruokaturvan perusta, käytetään siihen, mihin se on tarkoitettu, eikä näitten hanhilaumojen ruokkimiseen. Siltä osin olen tyytyväinen, että tämä

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

lakimuutos on nyt menossa eteenpäin, ja uskoisin, että eduskunnan vahvalla tuella se äänestetään sitten voimaan ja sitä kautta toivottavasti turvaamaan meidän viljelijöitten elinkeino ja sato jatkossa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

19.38 Tuomas Kettunen kesk: Rouva puhemies! Maaninka myös mainittu tässä keskustelussa, ja tosiaan siellähän se on Pohjois-Savon suunnalla. Tässäpä se nyt kuullaan keskustelun aikana, kuinka vuosien saatossa, kun tämä valkuposkianhikanta on päässyt näinkin isoksi, ovat sieltä edustaja Hoskosen mailta sinne ihan Maaninkaan asti nämä valkuposkianhihaasteet ja -ongelmat sitten tulleet. Mikä tässä on ollut se syy ja seuraus, niin sehän johtui siitä, että viime vaalikaudella tehtiin vain näitä hanhipeltojärjestelmiä ja tehtiin kaikennäköisiä paukkujärjestelmiä ja yritettiin karkotella näitä hanhia. Kyllä minä olen sitä mieltä, että tällainen suojametsästys varmasti on paljon, paljon parempi systeemi ja järjestelmä kuin tämä aikaisempi järjestelmä.

Halusin tämän puheenvuoron ottaa ihan vain sen vuoksi, kun edustaja Hoskonen käytti jälleen kerran tämän aikaisemman puheenvuoron aika ansiokkaasti nostaan huoltovarmuuden, huoltovarmuuden näkökulman. Edustaja Siponen tuossa totesi, että kun siellä Maaningallakin viljelijä kutsuu kansanedustajan katsomaan, kuinka tällainen hanhitokka tuhoaa pellon, niin kyllähän se asettaa aikamoisen haasteen sille viljelijälle, että kuinkas sitten se huoltovarmuus ja ruokaturva hoidetaan näitten peltojen osalta, kun hanhet tulevat ja syövät kyseiset peltoalueet. No, mitä itsekkin metsästäjänä metsästysharrastusta harrastan, niin mielenkiinnolla nyt seurataan, miten tämä tällainen suojametsästys sitten tähän haasteeseen tulee puremaan. Uskon, että asianmukaisella tavalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

19.40 Mari Kaunistola kok: Arvoisa rouva puhemies! Valkuposkianhista on tosiaan aiheutunut vuosittain monien miljoonien eurojen vahingot ruuantuotannolle. Vahinkoja on jo nyt korvattu viljelijöille valtion tasolta, ja korvaukset mahdollisista tuhoista jatkuvat tämän uudistuksen jälkeenkin. Merimetso taas aiheuttaa haittoja rannikkokalastukselle, ja lajin kolonioiden läheisyydessä voi paikallisesti esiintyä merkittäviäkin vaikutuksia niin kalustosta kalastukseen kuin kalatalouden toimintaedellytykseenkin. Tällä hetkellä nuo valkuposkianhet sekä merimetso ovat rauhoitettuja luonnonsuojelulaila sekä EU:n lintudirektiivillä. Kummankin lajin kanta on kuitenkin vahvistunut huomattavasti, ja lainsäädännön on seurattava myös aikaansa.

Hallituksen esityksellä onkin tällä hetkellä suuri tarve. Suojametsästys ei vaaranna lajien elinvoimaa lajien viimeaikaisen huomattavan runsastumisen vuoksi, mutta suojametsästyksen mahdollistaminen on selkein ja toimiva keino näiden lintulajien aiheuttamien ongelmien ja haittojen vähentämiseksi. Käytännössä suojametsästys siis mahdollistaa sen, että lajeja saa metsästä tarkkaan rajatussa tilanteessa ilman erillistä lupaa.

Riistalajeiksi siirtymisestä huolimatta molemmat lajit pysyvät edelleenkin ympärivuotisesti rauhoitettuina, eikä esityksen tavoitteena ole vaarantaa lajien kantoja tai hävittää kyseisiä lajeja Suomesta. Tärkeintä on, että mahdollistetaan alueellisesti

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

kohdennetut joustavat toimet sellaisissa tilanteissa, joissa lajit todellakin aiheuttavat merkittävää haittaa viljelijöille ja kalataloudelle. Sääntely vähennyttää myös byrokratiaa, kun sen avulla voidaan vähentää tarvetta tapauskohtaisille, usein haastaville ja hitaasti eteneville poikkeuslupahakemuksille. Nämä muutokset on tehtävä ja ovat hyvästä ennen kuin lajien kanta kasvaa hallitsemattoman suureksi ja haitat lisääntyvät vieläkin enemmän. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 91/2026 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 11/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.42 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ehdotan seuraavia lausumia, joita on yhteensä seitsemän:

Lausuma 1: ”Eduskunta edellyttää valtioneuvoston varmistavan kansallista ennallistamissuunnitelmaa valmisteltaessa, että Euroopan unionin ennallistamisasetuksen sallima kansallinen liikkumavara hyödynnetään täysimääräisesti eikä suunnitelmaan sisällytetä asetusta pidemmälle meneviä velvoitteita. Lisäksi valtioneuvoston on huolehdittava, että toimenpiteet ovat kustannustehokkaita ja tarkoituksenmukaisia.”

Lausuma 2: ”Eduskunta edellyttää, että ennen kansallisen ennallistamissuunnitelman hyväksymistä valtioneuvosto laatii kattavan ja läpinäkyvän arvion suunnitelman taloudellisista vaikutuksista, kustannuksista sekä vaikutuksista kansantalouteen, julkiseen talouteen ja elinkeinoelämään.”

Lausuma 3: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi ennallistamissuunnitelman vaikutukset maankäyttöön, omaisuudensuojaan ja elinkeinovapauteen sekä huolehtii, että nämä perusoikeudet toteutuvat täysimääräisesti suunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa.”

Lausuma 4. ”Eduskunta edellyttää valtioneuvoston huolehtivan, että ennallistamistoimenpiteet suunnitellaan ja priorisoidaan siten, että niistä ei aiheudu kohtuutonta haittaa maanomistajille eikä elinkeinonharjoittajille ja että vaikutukset kohdennetaan oikeasuhtaisesti ja yhdenvertaisesti.”

5. ”Eduskunta edellyttää valtioneuvoston huolehtivan, että ennallistamissuunnitelma ei sisällä sellaisia alueellisia rajoituksia tai kartallisia esityksiä, jotka voivat ennakoivasti rajoittaa maankäyttöä tai heikentää maanomistajien oikeusasemaa ilman erillistä, lakiin perustuvaa päätöksentekoa.”

Lausuma 6: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huolehtii ennallistamissuunnitelmaa koskevassa sääntelyssä selkeistä muutoksenhakusäännöksistä,

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

joissa määritellään valitusperusteet sekä tuomioistuimen toimivalta arvioida suunnitelman lainmukaisuutta myös sen sisällön osalta.”

Lausuma 7: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle selonteon kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnoksesta ennen sen toimittamista Euroopan komissiolle sekä selonteon lopullisesta ennallistamissuunnitelmasta ennen sen hyväksymistä valtioneuvostossa.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.45 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi luonnonsuojelulakia kolmella keskeisellä tavalla. Ensimmäkin lakiin luodaan kansallinen kehys EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpanolle säätämällä kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimisesta ja päätöksenteosta. Toiseksi laajennetaan luonnonarvojen käyttöä siten, että niin sanotuilla luonnonarvohehtaareilla voidaan tehdä vapaaehtoisia luontotekoja ja rakentaa toimivia luonnonarvomarkkinoita. Kolmanneksi tehdään eräitä tarkennuksia lajisuojeluun ja muuhun sääntelyyn. Tavoitteena on ennen kaikkea vahvistaa luonnon monimuotoisuutta, vauhdittaa ennallistamista ja tuoda mukanaan uusia, myös markkinaehtoisia, keinoja rahoittaa luonnontilan parantamista. Luonnonarvomarkkinoiden kehittämällä pyritään saamaan liikkeelle yksityistä rahoitusta, jotta luonnonsuojelu ei olisi yksin julkisten toimijoiden varassa vaan siihen osallistuisivat myös yritykset, yhteisöt ja kansalaiset.

Arvoisa puhemies! Näillä muutoksilla on selkeä yhteys kokonaisturvallisuuteen. Ympäristövaliokunta korostaa, että luonnon monimuotoisuus ei ole vain ympäristökysymys vaan osa yhteiskunnan perusturvallisuutta. Toimivat ekosysteemit turvaavat ruokatuotannon, vesivarat ja ilmaston ääri-ilmiöihin sopeutumisen. Ne ovat keskeisiä myös huoltovarmuudelle ja kriisinkestävyydelle. Kun luonnontila heikkenee, heikkenee samalla yhteiskunnan kyky selviytyä häiriöistä ja kriiseistä. Ennallistaminen ja luonnontilan parantaminen ovat siten investointeja paitsi ympäristöön myös kansalliseen turvallisuuteen.

Ympäristövaliokunta pitää tärkeänä, että ennallistamissuunnitelma rakentuu poikkihallinnollisesti ja pitkäjänteisesti yli vaalikausien. Samalla valiokunta korostaa, että suunnitelman on oltava strateginen ja oikeusvaikutuksiltaan selkeä. Se ei saa puuttua yksityisten maanomistajien oikeuksiin, vaan toimenpiteiden on perustuttava vapaaehtoisuuteen ja erilliseen lainsäädäntöön. Tällä varmistetaan sekä perusoikeuksien toteutuminen että uudistuksen hyväksyttävyyden. Lisäksi luonnonarvomarkkinoiden kehittäminen on keskeinen keino lisätä ennallistamista käytännössä. Kun luonnonhoidosta syntyy uusia ansaintamahdollisuuksia maanomistajille ja uusia vastuullisuuden keinoja yrityksille, saadaan liikkeelle laajempaa toimintaa kuin julkisella rahoituksella yksin olisi mahdollista. Samalla varmistetaan, että toiminta perustuu luotettavaan, viranomaisvarmennettuun järjestelmään, ja ehkäistään viherpesua.

Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunta pitää esitystä tärkeänä, koska se rakentaa Suomeen kokonaiskuvaa siitä, miten luonnontilaa parannetaan pitkällä aikavälillä. Mutta samalla se tekee sen tavalla, joka tukee taloutta, osallistumista ja hyväksyttävyyttä. Kyse ei ole vain luonnonsuojelusta vaan tulevaisuuden kestävästä yhteiskunnasta, jossa luonto, talous ja turvallisuus kulkevat käsi kädessä. Siksi tämä esitys on tärkeä ja ajankohtainen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

19.50 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä arvostamani edustaja Hänninen lopetti puheenvuoron hyvään toteamukseen, joka meni jotenkin niin, että tässä esityksessä luonto, talous ja turvallisuus ovat tasapainossa. Tämä on erittäin hyvä ohjenuora, mutta omasta ja keskustan näkökulmasta tällä esityksellä ei pystytä vielä turvaamaan sitä, että nämä olisivat tasapainoisesti huomioituina, tai ainakin täytyy olla todella tarkkana jatkossa tämän ennallistamisasetuksen käsittelyssä ja toimeenpanossa, niin että luonto, talous ja turvallisuus ovat tasapainossa.

Siihen liittyen, millä tähän päästään, keskustalla on hyviä esityksiä. Oikeastaan edustaja Kallio kävi äsken tässä esittelemässä nämä keskustan esittämät lausumat, ja kun niitä nyt tässä lueskelen, niin on vaikea oikeastaan ymmärtää, miksi kukaan vastustaisi näitä keskustan esittämiä lausumia. Katsotaan:

Ensimmäisessä todetaan, että tulisi sallia kansallinen liikkumavara tätä suunnitelmaa tehdessä ja ”on huolehdittava, että toimenpiteet ovat kustannustehokkaita ja tarkoituksenmukaisia”. Tämä on varmasti järkevää.

Toinen lausuma: ”Valtioneuvosto laatii kattavan ja läpinäkyvän arvion suunnitelman taloudellisista vaikutuksista, kustannuksista sekä vaikutuksista kansantalouteen, julkiseen talouteen ja elinkeinoelämään.” On vaikea ymmärtää, miksi kukaan vastustaisi tätäkään toista lausumaa.

Seuraavassa: ”Valtioneuvosto arvioi ennallistamissuunnitelman vaikutukset maankäyttöön, omaisuudensuojaan ja elinkeinovapauteen sekä huolehtii, että nämä perusoikeudet toteutuvat täysimääräisesti suunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa.” Erittäin hyvä lausuma ja tavoite tämäkin.

Sitten: ”Ennallistamistoimenpiteet suunnitellaan ja priorisoidaan siten, että niistä ei aiheudu kohtuutonta haittaa maanomistajille eikä elinkeinonharjoittajille, ja että vaikutukset kohdennetaan oikeasuhtaisesti ja yhdenvertaisesti.” Maanomistajien, elinkeinonharjoittajien, viljelijöitten, metsätalouden harjoittajien näkökulmasta äärimmäisen tärkeä reunaehto tämäkin.

Sitten edellytetään, että valtioneuvosto huolehtii siitä, että ”ennallistamissuunnitelma ei sisällä sellaisia alueellisia rajoituksia tai kartallisia esityksiä, jotka voivat ennakoivasti rajoittaa maankäyttöä tai heikentää maanomistajien oikeusasemaa ilman erillistä, lakiin perustuvaa päätöksentekoa”. Jälleen tärkeää, että maanomistajan turva, oikeudellinen asema, säilytetään. Se tulee tässä lausumassa esille.

Sitten viimeinen ja kaikista ajankohtaisin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle selonteon kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnoksesta ennen sen toimittamista Euroopan komissiolle sekä selonteon lopullisesta ennallistamissuunnitelmasta ennen sen hyväksymistä valtioneuvostossa.”

Tämä on nyt se ajankohtainen asia, jota keskusta ehdottomasti vaatii, koska jos mennään näin, niin kuin hallitus tätä esittää, niin käytännössä tämä ennallistamissuunnitelman luonnos laadittaisiin ympäristöministeriön johdolla ja se valtioneuvostossa kuitataan ilman eduskunnan käsittelyä, ja tämä ei keskustalle käy. Tämä ei keskustalle käy. Tämä on se asia, johonka nyt vaaditaan pikaista muutosta. Eli eduskunnan on päästävä ottamaan kantaa ennallistamissuunnitelmaan, ja niin, että sitä ei hyväksytetä komissiossa ennen kuin siihen on päässyt myöskin eduskunta lausumaan.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Hämmästyttää erityisesti perussuomalaisten passiivisuus tämän asian kanssa. Tälläkään hetkellä yhtään edustajaa ei ole täällä salissa, ja aika vähissä ovat olleet puheenvuorot muutenkin tämän kevään, kesän aikana tästä ennallistamisasetuksesta. Ilmeisesti se aiotaan kuitata tällaisenaan ja hyväksyä se, että ympäristöministeriön johdolla laaditaan tämä suunnitelmaluonnos, jonka sitten valtioneuvosto kuittaa. Eli luotetaan ministeriöön ja sen tekemiin suunnitelmiin. No, tietenkin ministeriöihin ja virkamiehiin täytyy luottaa, mutta ei näin isossa asiassa. Kyllä viimeinen sana on pidettävä meillä poliittisilla päättäjillä, poliittisella päätöksenteolla ja Suomen parlamentarismien ylimmällä toimielimellä, eduskunnalla.

Miksi keskusta jätti tähän vastalauseen? Juuri siitä syystä, että näemme vakavasti puutteellisena tämän suunnitelman ja myöskin sen, johonka äsken viittasin, että eduskunta ollaan sivuuttamassa tämän suunnitelman valmistelusta ja päättämisestä. Tämä on iso, iso ongelma. Se, mitä meidän mielestä olisi pitänyt ottaa huomioon, on se, että olisi kannattanut mennä Ruotsin mallin mukaisesti, laittaa niitä kansallisia reunaehtoja, olisi hyödynnettävä se EU-asetuksen sallima kansallinen liikkumavara, vältettävä niitä kansallisia lisävelvoitteita ja — äärimmäisen tärkeä asia — minimoitava maanomistajille, yrityksille ja yhteiskunnalle aiheutuvat haitat, huomioitava ne tärkeät vaikutukset huoltovarmuuteen, ruuantuotantoon, energiantuotantoon, metsätalouteen ja aluekehitykseen ja varmistettava se suhteellisuusperiaatteen, yhdenvertaisuuden ja omaisuudensuojan toteutuminen.

Näistä syistä, arvoisa rouva puhemies, keskusta on jättänyt vastalauseen. Todellakin toivomme, että nämä edustaja Kallion jättämät perusteelliset lausumat hyväksyttäisiin täällä eduskunnan käsittelyssä tätä ennallistamissuunnitelmaa laadittaessa. — Kiitokset, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko poissa. — Edustaja Hoskonen.

19.57 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä ennallistamisasetus on esimerkki siitä, miten Euroopan unionin päätöksenteko on kaukana siitä, mitä demokratia on. Senhän piti kaatua siinä vaiheessa, kun Itävalta oli tehnyt kannanoton, että he eivät kannata tätä, ja näin ollen koko homma olisi kaatunut, mutta Itävallan ministeri söi sanansa ja petti kansansa, ja tässä sitä sitten ollaan. Tämä koko ennallistamisprosessihan on demokratian irvikuva.

Ei Suomi ole koskaan antanut Euroopan unionille oikeutta tulla määräilemään, miten tässä maassa eletään. Siihen, mitä liittymissopimuksessa luovutimme Euroopan unionille siirrettyä toimivaltaa, ei tämä paketti sisälly. Ja nyt ollaan käymässä suomalaisen omaisuuden kiinni härskisti, ensinnäkin täysivaltaisuuteen, eli Euroopan unionilla ei tässä oikeasti ole mitään valtuutta tehdä, vaan niin se vain tapahtuu, sitten samoin budjettisuvereniteettiin, kymmeniä miljardeja pistetään rahaa tämmöiseen hulluuteen, ja samaan aikaan meillä alkaa olla Suomessa tilanne, että vanhukset eivät pääse enää sairaalaan tai lääkäriissäkäynnille, koska ei ole rahaa, ja yhteiskunnalla sitä on vielä vähemmän. Sitten täällä me viisastelemme, että on olemassa joku systeemi, jolla pääsee yksityiseen lääkäriin. Miten se vanha ihminen, jolla on rahat loppu ja pieni eläke, pääsee yleensä minnekään? Sitten mätetään rahaa tämmöisiin hulluuksiin. Mikä on sitten Suomen valtion yleinen tilanne, että kun tällaiseen lähdetään mukaan ja 200 miljardia on velkaa ja olemme jo tarkkailuluokalla EU:ssa, niin vielä työnnämme rahaa tämmöisiin hulluuksiin?

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Mikä on sitten ennallistamisasetuksen lopputulos? Kun suot ennallistetaan ja vesi päästetään sinne suolle ja ojat pannaan tukkoon, niin tehdään muka ilmastopoliittikkaa. Missä on vihervasemmiston luonnontieteen osaaminen? Teillähän, ymmärrykseni mukaan, on maistereita ja taitaa olla tohtoreitakin porukassa niin paljon, että en edes muista, paljonko niitä on. Mutta siinähan tapahtuu vanha kemiallinen reaktio: kun vesi päästetään suolle, niin alkaa kehittyä valtava määrä metaania. Se metaanin syntyminen ilmakehään kestää kymmeniä vuosia, ja metaani on 40 kertaa pahempi kasvihuonekaasu kuin hiilidioksidi. Te haluatte nyt tehdä metaanipumput suoraan ilmakehään — muka ilmastopoliittikkaa. Se on aivan yhtä paljon ilmastopoliittikkaa kuin Helsinkiin ja pääkaupunkiseudulle tuleva Italian jäte. Voi tavaton sentään. Sieltä tulee sellaisilta alueilta Suomeen jätettä, joka pilaa ilmakehää, ja miten sitten on oikeastaan muu laillisuus, kun jäte tulee alueilta, joilla ammattilaisrikolliset hoitavat nämä hommat, ja Helsingin kaupunki ja Vantaan kaupunki osallistuvat siihen aktiivisina toimijoina? Olen tehnyt siitä kantelun eduskunnan oikeusasiamiehelle. Missä on Suomen oikeusvaltio oikeasti olemassa? Tällaista tehdään, ja vielä veronmaksaja maksaa, ja sitten emme pysty omia lapsiamme ja vanhuksiamme huoltamaan enää. Katsotaan sitten ennallistamisasetuksen jälkiä: Kun kuuntelee ympäristöaktivisteja, niin tuntuu, että koko Suomi pelastuu. Ei varmasti pelastu.

Perustuslakivaliokunnalle voin sanoa, vaikka siellä istunkin, että olen onnellinen ja ylpeä siitä, että perustuslakivaliokunta antoi tästä asiasta erittäin jämäkän lausunnon, jossa todetaan, että yksityisille maille ei ole mitään asiaa. Mutta huomautan teille, arvoisat edustajakollegat, sen, että myös valtion maat ovat suomalaisten ihmisten omaisuutta. Omistamme sen jokainen omalta osaltamme. Euroopan unionilla ei pitäisi olla mitään tekemistä siihen omaisuuteen.

Kun tällä keinoin tämä moraalirappio etenee Euroopan unionissa ja jos tällä keinoin me jatkamme, niin ollaan kohta tilanteessa, että koko unioni menettää olemisen oikeutuksen. Kuunnelkaapa vaikka Italian... [Hanna Sarkkinen hymyilee] — Ehkä edustaja Sarkkista naurattaakin, mutta kuunnelkaapa vaikka Italian pääministeri Melonin kannanottoja tai Saksan johtaja Friedrich Merzin kannanottoja asiassa. Ei kovin paljon ainakaan minua naurata. Ja se elvytyspaketti, jota moni tässä salissa diggaa ja äänesti sen puolesta: 200 miljardia on Italiassa rahaa häveissä, 200 miljardia euroa, koko se sama määrä, minkä Suomi on ottanut jo nyt velkaa. Nauratteko te tällekin? Kyllä on aika kummallinen huumorintaju, jos tällainen naurattaa. Suomalaisena veronmaksajana en ikinä voi tällaista hyväksyä.

Mutta kun tähän hulluuteen nyt on kerran lähdetty mukaan, niin kai se jollakin keinoin pitää sietää, mutta oikeuspohjaa tällä ei ole. Toivon, että jonain päivänä Euroopan unionissakin löytyy järki, että Euroopan unioni, joka on jäämässä kaikissa kilpailukykymittauksissa muuta maailmaa jälkeen koko ajan byrokratiaa kasvattamalla, kuluja kasvattamalla ja tekemällä oikean työnteon ja yrittämisen yhä vaikeammaksi... Meille käy huonosti. Ei mene montaa kuukautta tai montaa vuotta aikaa siihen päivään, kun meiltä aletaan kysellä sitä, minnekä nämä teidän eläkesäästöenne laitetaan, laitetaanko ne Suomen velkojen vakuudeksi. Sitäkin ovat jotkut viisaat jo esittäneet, että olemme sillä tiellä, minkä Italia on nyt jo nähnyt: valtavat velat ja valtava ristiriitainen maa, ja meillä ollaan menossa samaan tahtiin. Metsät, pellot ja suot kuuluvat suomalaisille eivätkä Euroopan unionin byrokraateille, jotka edustavat tällaista sosialistista internationaalia, jossa muutama kaveri päättää, miten homma menee, ja muut sitten tyytyvät siihen

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

kohtaloonsa ja kaivavat kuvetta, kun rahat ovat vähissä. On aikoihin eletty, mutta toivottavasti tämä hulluus jonain päivänä loppuu ja päästään ihan oikeisiin töihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

20.03 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Olen mykistynyt, ihmettelen. Meillä on tämän vaalikauden tärkein asia käsittelyssä, ja ensimmäisessä ja toisessa käsittelyssä täällä salissa ei ole kuin yksi hallituksen edustaja ja sitten meitä muita, opposition edustajia.

Keskustan esittämät lausumaehdotukset eivät ole liioittelua tai jarruttamista, vaan ne ovat perusteltuja vaatimuksia siitä, että näin merkittävä uudistus tehdään vastuullisesti, oikeudenmukaisesti ja avoimesti. Ensimmäinen keskeinen viesti tässä lausumaehdotuksessa oli, että Suomen on käytettävä täysimääräisesti EU:n sallima kansallinen liikkumavara. Me emme voi luoda itsellemme ylimääräisiä velvoitteita, jotka lisäävät kustannuksia ja heikentävät kilpailukykyä. Ennallistaminen on toteutettava järkevästi ja kustannustehokkaasti, ei ideologisesti.

Arvoisa puhemies! Toinen keskeinen vaatimus keskustan lausumaehdotuksessa oli näistä taloudellisista vaikutuksista. On kestävämpää, että miljardiluokan kokonaisuutta viedään eteenpäin ilman kattavaa ja läpinäkyvää arviota kustannuksista ja vaikutuksista. Meidän on tiedettävä, mitä tämä ennallistamissuunnitelma maksaa, kuka maksaa ja mitä seurauksia siitä on suomalaisille yrityksille, työpaikoille ja julkiselle taloudelle. Ilman tätä tietoa meidän päätöksentekomme ei ole vastuullista.

Arvoisa puhemies! Kolmanneksi on kysymys perusoikeuksista. Niin kuin jo kuulimme hyvin aikaisemmissa puheenvuoroissa, omaisuudensuoja, elinkeinovapaus ja oikeus käyttää omaa maataan eivät ole sivuseikkoja. Ne ovat oikeusvaltion perusta. Siksi ennallistamissuunnitelman vaikutukset maankäyttöön ja omistusoikeuteen on arvioitava huolellisesti, ja näiden oikeuksien toteutuminen on varmistettava joka vaiheessa.

Neljänneksi keskusta edellytti lausumissa, että maanomistajille ja elinkeinoille aiheutuvat haitat minimoidaan. Toimenpiteiden on oltava oikeasuhtaisia, kohtuullisia ja yhdenvertaisia. Ei voi olla niin, että yksittäiset alueet ja ihmiset kantavat kohtuuttoman taakan koko yhteiskunnan puolesta.

Arvoisa puhemies! Erityisen tärkeä kohta on viides kohta. Ennallistamissuunnitelma ei saa sisältää sellaisia karttoja ja rajoituksia, jotka käytännössä rajoittavat maankäyttöä jo etukäteen ilman lakiin perustuvaa päätöksentekoa. Suomessa ei saa syntyä tilannetta, jossa omistusoikeutta kavennetaan hiljalleen hallinnollisten suunnitelmien kautta. Tämän edustaja Hoskonen toi hyvin esille.

Kuudenneksi on kyse oikeusturvasta. Kansalaisen on voitava tietää, millä perusteilla hän voi valittaa ja mitä tuomioistuin voi tutkia. Siksi muutoksenhakua koskevan sääntelyn on oltava selkeää ja riittävän laajaa. Oikeusturva ei saa jäädä muodollisuudeksi.

Arvoisa puhemies! Ehkä kaikista tärkein asia koko kysymyksessä on eduskunnan rooli — siis eduskunnan rooli. Keskusta edellyttää, että sekä ennallistamissuunnitelman luonnos että lopullinen suunnitelma tuodaan eduskunnan käsiteltäväksi selontekona. Tämä on vähimmäisvaatimus. Kyse on vuosikymmeniä vaikuttavasta kokonaisuudesta, miljardiluokan kustannuksista ja suomalaisen maankäytön tulevaisuudesta. Ei ole hyväksyttävää, että tällainen kokonaisuus valmistellaan ja päätetään ilman eduskunnan aitoa osallistumista.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Arvoisa puhemies! Keskustan lausumat voidaan tiivistää yhteen ajatukseen: Ennallistaminen on tehtävä tavalla, joka on taloudellisesti kestävä, oikeudenmukainen ja demokraattisesti hyväksyttävä. Luontoa on suojeltava, mutta samalla on suojeltava suomalaista työtä, omistusoikeutta ja päätöksenteon uskottavuutta.

Kannatan edustaja Kallion tekemiä lausumaehdotuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.08 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Edustaja Hoskonenkin jäi vielä kuuntelemaan tätä puheenvuoroa, ja toivottavasti kuuntelette kaikki loputkin puheenvuorot, koska nyt käsitellään niin tärkeää aihepiiriä. Kyllä, totean heti tähän puheenvuoron alkuun, että kun katsoo tuota täysistuntosalia, niin hallituspuolueitten edustajista ainoastaan edustaja Hänninen, Kansallisen Kokoomuksen kansanedustaja Oulusta, on paikalla, [Juha Hänninen: Paikalla!] ja totesitte tosiaan, että luonto, talous ja turvallisuus ovat tasapainossa, mutta olen teidän kanssanne hieman eri mieltä siitä lausumasta, minkä tähän keskusteluun jätitte.

No mutta, herra puhemies, aloitanpas näin, että katselin tuossa YouTubea, ja siellä oli tällainen podcast-ohjelma, ja siellä podcast-ohjelmassa oli euromeppi Sebastian Tynkkynen — Tynkkynenhän on myös ollut perussuomalaisten kansanedustaja ja perussuomalaisen puolueen varapuheenjohtaja — ja hän totesi näin tässä podcast-ohjelmassa: ”Meidän ansiosta hallitusneuvotteluissa saatiin niin paljon läpi maahanmuuttopolitiikassa kiristyksiä, että oltiin valmiita siihen, että laitetaan tällainen symbolinen luku 2035, että Suomi tulee olemaan hiilineutraali siihen mennessä, mutta mitään toimia sen eteen, et siihen oikeasti tullaan pääsemään, niin me ei suostuttu kirjaamaan. Eli kokoomuslaiset sai sen läpi, et ne saa sen hyveposeerauslukeman sinne hallitusohjelmaan, ja me saatiin se läpi, et Suomen kilpailukykyä ei rampauteta minkään niinku haittallisten ilmastotoimien kautta vaan annetaan markkinoiden hoitaa. Mut tosiaan tätä hyveposeeraamista tosiaan tapahtuu, ja hyvä, et kokoomus oli tyytyväinen tähän. Saivat sen yhden luvun sinne, mut ei tulla pääsemään siihen varmasti, koska mitään toimia sen eteen ei kirjattu.” Näin totesi euromeppi Sebastian Tynkkynen podcast-ohjelmassa, ja tämä podcast-ohjelma on vissiin melko tuorekin. Suosittelen edustajia käymään siellä YouTubessa katsomassa tämän ohjelman.

Tosiaan tähän on tämän hallituksen meno ollut sen kolme vuotta, että pääministeripuolue hyveposeeraa ja perussuomalaiset tekevät sitten, mitä tahtovat ja mitä sattuu. Näin siinä, kuulkaa, kävi, että maahanmuuttopoliittisten kirjausten myötä sitten myydään aika iso osa suomalaista luontoa ja sinne maahanmuuttopolitiikan alttarille sitten näköjään uhrataan myös omistajuus, näköjään myös tämä ennallistamisasetuksen myötä tuleva kansallinen ennallistamissuunnitelma. No, tätä, puhemies, perussuomalaisten touhua kun katsoo, niin eihän tässä ole päättä eikä häntää. Vielä viime vaalikaudella perussuomalaiset olivat täysin tätä ennallistamisajatusta vastaan. Valtaan päästyään, nyt kun ovat kolme vuotta olleet, kritiikki on sulanut kokonaan, eikä täällä ole yhtään perussuomalaista kansanedustajaa puolustamassa tätä heidän esitystään. Esimerkiksi kesäkuussa 2023 perussuomalaiset tukivat ennallistamisneuvotteluiden jatkamista, ja meno on kyllä ollut siellä ja sen jälkeenkin melko omituista.

Puhemies! Viime torstainahan täällä käytiin kyselytunti, ja kyselytunnilla Suomen EU-politiikasta vastaava pääministeri Petteri Orpo oli täysin kuutamolla koko tästä asiasta,

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

mitä me käsittelemme täällä. Vai oliko se jo pari viikkoa sitten, aika menee niin nopeasti — pari viikkoa sitten. No, hän tosiaan väitti, että eduskunta pääsee ottamaan kantaa tähän ennallistamissuunnitelmaan ja lopulliseen päätökseen, mutta tilannehan on aivan toinen. Huomennahan me sitten äänestelimme näistä lausumista, mitä edustaja Kallio esitti ja mitä edustaja Mehtälä kannatti. Ne ovat todella hyviä lausumia, ja toivoisinkin, että edustaja Hänninen katsoo vielä ne lausumat, varsinkin tämän lausuman numero 7. Lukaisen sen edustaja Hänniselle ihan ääneen: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle selonteon kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnoksesta ennen sen toimittamista Euroopan komissiolle sekä selonteon lopullisesta ennallistamissuunnitelmasta ennen sen hyväksymistä valtioneuvostossa.”

Kyllähän tässä nyt tulee käymään niin huomenna, jos tämä menee ilman näitä lausumia lävitse, että tämän asian osalta Suomen eduskunta antaa delegoinnin niin, että ympäristöministeriö tekee tämän kansallisen ennallistamissuunnitelman ja sitten valtioneuvosto sen hyväksyy. Se ei käy enää täällä eduskunnan käsittelyssä. Minun mielestäni, herra puhemies, tämä on hyvin, hyvin omituista siitä näkökulmasta katsottuna, että tämä ennallistamissuunnitelma, mitä me nyt käsittelemme, ohjaa luonnontilan parantamista aina sinne vuoteen 2050 asti ja se ulottuu metsiin, soihin, vesistöihin, maatalousympäristöihin, kaupunkiympäristöihin. Siitä näkökulmasta katsottuna puhumme niin, niin isosta asiasta, että on sängen omituista, että tämän kyseisen asian sitten valtioneuvosto hyväksyy eikä sitä tuoda millään tavalla eduskunnan suuntaan.

Herra puhemies! Tällaista tämä politiikka on. Toiset hyveposeeraavat, ja toiset sitten myyvät omat periaatteensa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

20.14 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Keskusta pitää hallituksen esitystä kansallisen ennallistamissuunnitelman osalta vakavasti puutteellisena. Hallitus esittää tässä säädettäväksi siitä, kuka suunnitelman laatii ja hyväksyy, mutta jättää lähes kokonaan määrittelemättä ne periaatteet ja reunaehdot, joiden mukaan suunnitelma muodostetaan. Laista puuttuvat säädökset siitä, miten kansallista liikkumavaraa käytetään, miten kustannukset huomioidaan, miten maanomistajien oikeudet turvataan ja millä perusteella ennallistamistoimenpiteitä kohdennetaan.

Me keskustassa katsomme, kuten edellisessä puheenvuorossa on erittäin kattavasti ja hienosti kuultu, että tässä asiassa ei ole kyse vain pelkästä hallinnosta, pelkästä byrokraatiasta, toisin kuin hallituspuolueista on kerta toisensa jälkeen annettu ymmärtää. Mutta kuten edellä on myös todettu, niin tänäänhän tätä ei ole hallitusryhmistä kuultu, koska ketään — anteeksi, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta — hallitusryhmien edustajia ei ole paikalla. Tämä on erittäin merkittävä asiakokonaisuus, todennäköisesti tämän vaalikauden suurin ja pitkävaikutteisoin asiakokonaisuus, jota me tällä hetkellä täällä eduskunnassa nyt käsittelemme. Kansallinen ennallistamissuunnitelma tulee vaikuttamaan käytännössä metsiemme käyttöön, vesistöjen hoitoon, energiainvestointeihin, maa- ja metsätalouteen, aluekehitykseen, maaseudun ja alueiden elinvoimaan ja elinkeinoihin moniksi vuosikymmeniksi tästä eteenpäin. Siksi tämän suunnitelman valmistelua ei meidän mielestämme voida jättää ainoastaan ympäristöministeriön valmistelun varaan eikä varsinkaan ainoastaan valtioneuvoston poliittisen harkinnan ja poliittisen päätöksenteon varaan, niin kuin nyt hallitus esittää.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Arvoisa puhemies! Pidän erityisen ongelmallisena sitä, että eduskunta, suomalaisen päätöksenteon ylin päättävä elin, kansanedustuslaitos, ollaan nyt sivuuttamassa tämän erittäin merkittävän asian käsittelystä lähes kokonaan. Eduskunnalla ei ole roolia suunnitelman valmistelussa eikä tule olemaan roolia suunnitelmasta päättämisessä. Tämän nyt käsittelyssä olevan esityksen mukaan valtioneuvosto hyväksyy ennallistamissuunnitelman ilman parlamentaarista päätöksentekoa, vaikka suunnitelma vaikuttaa erittäin merkittävästi maankäyttöön ja luonnonvarojen hyödyntämiseen maassamme vuosikymmenten ajan.

Me keskustassa pidämme erittäin ongelmallisena myös sitä, ettei pyynnöistä huolimatta hallituksen, hallituspuolueitten suunnalta ole esitetty uskottavaa arviota tämän ennallistamiskokonaisuuden kokonaiskustannuksista. Arvioita on esitetty muiden toimesta, ja ne arviot ovat huimassa kokoluokassa, 10—20 miljardin euron välillä. Henkilötyövuosissa suora vaikutus esimerkiksi metsäsektoriin on arvioitu tuhansiksi, jopa yli 10 000 henkilötyövuodeksi, siis työpaikkojen vähenemistä, ja kerrannaisvaikutukset koko yhteiskuntaan 10 000 ja 30 000 henkilötyövuoden välille. Näin äärimmäisen suurta, merkittävää kokonaisuutta ei pitäisi pystyä tässä maassa hyväksymään ilman, että eduskunta on päässyt asian käsittelemään.

Me pidämme tätä esitystä myös maanomistajan oikeusturvan kannalta puutteellisenä. Vaikka suunnitelma ei tässä vaiheessa ainakaan suoraan asettaisi käyttörajoituksia, niin sillä tulee todennäköisesti olemaan vaikutuksia investointeihin, maankäyttöön ja omaisuuden arvoon. Nämä vaikutukset pitäisi arvioida jo suunnitelman laadinnan vaiheessa ja sitten siis estää myös niiden toteutuminen.

Arvoisa puhemies! Edustaja Kallio esitti seitsemän lausumaehdotusta, ja ne ovat äärimmäisen kannattavia. Kannatan niitä kaikkia. Kuten useissa edellisissä puheenvuoroissa on todettu, se seitsemäs lausuma on niistä periaatteellisin ja ehkä sen johdosta merkittävin. Me keskustassa vaadimme, että hallitus tuo eduskuntaan selonteon niin laatimastaan ehdotuksesta, joka komissiolle tullaan esittämään kansalliseksi toimeenpanosuunnitelmaksi, kuin sitten varsinaisesta toimeenpanosuunnitelmasta ennen kuin valtioneuvosto sen hyväksyy, jos tämä lakiesitys menee tällaisenaan lävitse. Tämä on äärimmäisen oikeutettu ja kohtuullinen vaade.

On erittäin eriskummallista, varsinkin kun peilaa viime vaalikaudella käytyyn keskusteluun, jossa silloiset oppositiopuolueet tekivät jopa välikysymyksen ennallistamisasetuksesta, että nyt kun samat puolueet ovat hallituspuolueita, niin puheet läheisyysperiaatteen noudattamisesta ja siitä, että ennallistamisasetus ei käy missään muodossa heille, ovat vaihtuneet toiminnaksi, jolla ei suostuta edes eduskunnassa keskustelemaan ennallistamisasetuksesta, vaan halutaan tiskin alta ujuttaa koko asetus, sen käytännön toimeenpanon valmistelu, ympäristöministeriölle ja päätöksenteko sitten hallitukselle, valtioneuvostolle.

Vielä tätä erikoisuutta ja asiaa, jota emme voi hyväksyä, alleviivaa se, että kyse ei ole edes siitä, että nykyinen hallitus tulisi hyväksymään tämän kansallisen toimeenpanon suunnitelman, vaan nyt ollaan säkki päässä antamassa mandaatti seuraavalle hallitukselle, josta kukaan ei tiedä, mikä sen hallituspohja tulee olemaan, että se tekee täysin omavaltaisen päätöksen tästä kansallisesta toimeenpanosta. Tämähän on aivan uskomaton asia, varsinkin kun sitä peilaa viime vaalikaudella käytyyn välikysymyskeskusteluun, viime kaudella käytyyn julkiseen keskusteluun ennallistamisasetuksesta, että tällä vaalikaudella käytännössä kaikki päätökset, jotka tulevat olemaan sitovia, ovat tapahtuneet

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

tämän hallituksen toimesta, tämän hallituksen vahtivuorolla, tämän hallituksen valmistelusta, ja nyt vielä keskeisin päätös ollaan lykkäämässä sokkona seuraavalle hallitukselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola poissa. Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

20.21 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Markkinatalous on tehokas työkalu, mutta toimiakseen se vaatii selkeitä pelisääntöjä. Yksi olennaisimmista heikkouksista on markkinoiden kyvyttömyys hinnoitella luontoa kuormittavia ulkoisvaikutuksia. Luonto tarjoaa meille palveluita, joita pidämme itsestäänselvyyksinä ja ilmaisina. Puhdas vesi, hiilinielut ja ekosysteemit kannattelevat todellisuudessa ihmiselämää ja kyllä myös kaikkea liiketoimintaa. Luonnon arvo on mittaamaton. Siksi luonnolle aiheutetulla haitalla tulisi olla hinta, ja vastaavasti luonnon eteen tehtävästä työstä tulisi voida hyötyä. Talousjärjestelmää on uudistettava tavalla, joka tunnistaa ja hinnoittelee luonnon arvoa myös kansantalouden ja yritysten tilinpidossa.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoite luonnonarvomarkkinoiden edistämisestä on Suomen luonnon ja ekologisesti kestävä yritystoiminnan näkökulmasta tärkeä. Kyse on uudenaikaisesta logiikasta. Luonnonarvomarkkinoiden avulla voidaan luoda taloudellisia kannustimia luonnonsuojelulle ja ennallistamiselle. On olennaista saada luonnonarvomarkkinat käyntiin, sillä rahoitusvaje luontokadon torjunnassa on valtava. Luonnonarvomarkkinat eivät korvaa julkista rahoitusta vaan täydentävät sitä.

On erittäin myönteistä, että yritykset ovat osoittaneet vahvaa kiinnostusta luonnonarvomarkkinoita kohtaan. Monet yritykset ovat todellakin tietoisia luonnon merkityksestä ja halukkaita olemaan osa ratkaisua. Yritykset ovat kuitenkin kritisineet tähän esitykseen sisältyvää raskasta raportointivelvollisuutta, joka koskee noin 120:tä suurinta suomalaista yritystä. Raskas raportointivelvoite nähdään jopa esteeksi osallistua luonnonarvokauppaan, jota yritykset muutoin pitävät kannatettavana. En suinkaan aina allekirjoita elinkeinoelämän kritiikkiä ympäristösääntelyn vaivalloisuudesta, mutta tässä asiassa palaute on aiheellista.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on koko kautensa ajan vastannut kritiikkiin luontotoimien puuttumisesta lupauksella rakentaa Suomeen toimivat luonnonarvomarkkinat. Vaarana esityksen nyky muodossa on, että tarpeettoman raskas raportointibyrokraatia uhkaa luonnonarvomarkkinoiden käynnistymistä. Eikö ole nurinkurista, että hallitus, joka ylpeilee normien purkamisella, kasaakin nyt lisää normeja yritysten niskaan? Eli onko siis niin, että muulloin normit voidaan kyllä kaataa, mutta jos yrität auttaa luontoa elpymään, siitä voidaan tehdä mahdollisimman vaikeaa?

Luontotoimissa heikentämättömyysvelvoite on tärkeä periaate, jonka pitäisi koskea kaikkia yrityksiä ja yhteisöjä kaikessa toiminnassa. Nyt se ulotetaan kuitenkin poikkeuksellisella tavalla koskemaan vain niitä yrityksiä, jotka haluavat tehdä vapaaehtoisia luontotekoja. Luonnolle haitallisen toiminnan minimoinnin tulee olla aina lähtökohta. Sen lisäksi tarvitsemme luontotoimille lisää rahoitusta. Yrityksille kannattaisi tehdä osallistuminen tähän urakkaan mahdollisimman helpoksi.

Teen vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että sääntelyn hallinnollista taakkaa arvioidaan, ja mikäli nyt säädetty raportointivelvollisuus

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

todellisuudessa hidastaa luonnonarvomarkkinoiden käynnistymistä, sääntelyä muutetaan pikaisesti tältä osin.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Asell, olkaa hyvä.

20.25 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite edistää luonnonarvomarkkinoita on erittäin kannatettava. Kansallisten ja EU:n luontotavoitteiden saavuttaminen edellyttää yritysten aktiivista osallistumista sekä yksityisen rahoituksen merkittävää kasvua. Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen rahoitusvajeen arvioidaan olevan jopa noin miljardi euroa vuodessa, ja on selvää, ettei julkinen rahoitus yksin riitä vastaamaan tähän haasteeseen. Esityksen keskeinen tavoite, luonnonsuojelulain mukaisesti tuotettujen luonnonarvojen käytön laajentaminen ekologisesta kompensatiosta myös vapaaehtoiisiin luontotekoihin, on tärkeä askel eteenpäin. Suomen vapaaehtoisen ekologisen kompensatiion malli on kansainvälisestikin vahva. Sen vahvuuksia ovat luonnolle syntyvien hyötyjen lisäisyys, pysyvyys, viranomaisvarmennus ja avoin rekisteri. Näiden varaan voidaan rakentaa toimivat luonnonarvomarkkinat.

Yrityksillä on keskeinen rooli luontokadon pysäyttämisessä. Monilla toimijoilla on aito halu vähentää toimintansa luontohaittoja, hallita riskejä sekä vastata sijoittajien ja asiakkaiden kasvaviin vastuullisuusodotuksiin. Luonnonarvomarkkinat voivat tarjota tähän tehokkaan ja uskottavan työkalun. Siksi on huolestuttavaa, että hallitus on sisällyttänyt esitykseen EU:n vaatimukset ylittäviä raportointivelvoitteita. Luonnonarvomarkkinoiden suuri haaste ei tällä hetkellä ole tarjonnan vaan kysynnän puute. Yrityksillä ei ole vielä riittävästi kannustimia tehdä vapaaehtoisia luontotoimia, ja juuri siksi markkinoiden syntymistä tulisi helpottaa, ei vaikeuttaa. Esitetty lisäraportointivelvollisuus kohdistuisi erityisesti niihin yrityksiin, jotka ovat jo tunnistaneet luontovaikutuksensa, raportoineet niistä avoimesti ja pyrkineet vähentämään haittojaan. Käytännössä lisäsääntely ja hallinnollinen taakka kohdistuisivat siis kaikkein aktiivisimpiin toimijoihin. Tämä voi lisätä tulkinnallista epävarmuutta ja pahimmillaan hidastaa yritysten osallistumista luonnonarvomarkkinoille.

Erityisen ongelmallista on lisätä uusia velvoitteita markkinoille, jotka ovat vasta syntymässä. Luonnon kannalta tärkeintä on saada mahdollisimman moni yritys mukaan luontotoimiin. Hallinnollista taakkaa tulee siksi välttää, eikä vapaaehtoisesta vastuullisuudesta pidä tehdä tarpeettoman raskasta. Mikäli nyt esitettävä sääntely osoittautuu luonnonarvomarkkinoiden syntymistä hidastavaksi tekijäksi, sen vaikutukset on arvioitava nopeasti ja sääntelyä korjattava viipymättä. Kannatan siten vastalauseen I mukaista lausumaehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

20.28 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puheenjohtaja! Esityksen tavoite luonnonarvomarkkinoiden edistämiseksi on tärkeä ja kannatettava. Luonnonarvomarkkinoiden kehittäminen on oleellista suomalaisen luonnontilan parantamiseksi sekä kestäväen yritystoiminnan edistämiseksi. Kansallisten ja EU:n luontotavoitteiden saavuttaminen edellyttää nimittäin myös yrityssektorin aktiivista osallistumista ja yksityisen rahoituksen merkittävää kanavoitua luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Tärkeää on, että yritysten kannustimet osallistua

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

vapaaehtoiseen luonnonarvomarkkinoihin säilyvät korkeina ja että hallinnollinen taakka ei käy kohtuuttomaksi, ja siksi lisäraportointivelvollisuuden vaikutuksia markkinoiden syntyyn tulee seurata.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Hyrkön tekemää lausumaehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

20.29 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tuossa edellisen puheenvuoroni käytin tähän ennallistamisasiaan ja ennen kaikkea näihin keskustan esittämiin lausumiin ja reunaehtoihin sen osalta. Tässä oli edellä hyviä puheenvuoroja luontoarvomarkkinoihin liittyen edustaja Aselliilta ja edustaja Hyrköltä, ja edustaja Hyrkön puheenvuorossa oli monia hyviä huomioita siihen liittyen, että luonnon eteen tehtävälle työlle tulisi hinta ja tämä luontoarvokauppa täytyisi saada liikkeelle. Varmasti ollaan siitä samaa mieltä, ja myöskin jaamme huolta tästä raportointivelvoitteesta ja siitä, kuinka nämä lähtevät. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että keskustalta ja vihreiltä löytyy paljon yhteisiäkin tavoitteita.

Samaan hengenvetoon täytyy sanoa, että välillä sitten tuntuu, että nämä vihreitten avaukset tähän ympäristö- ja maatalouspolitiikkaan liittyen ampuvat pahasti yli. En voi olla muistamatta, kun tässä muutama viikko sitten vihreäthän esittivät, että lakkautetaan maa- ja metsätalousministeriö. Tässä oikeastaan näkee sen keskustan ja vihreiden eron: keskusta haluaa huolehtia sekä maa- ja metsätaloudesta, sen toimintaedellytyksistä, että toisaalta myöskin ympäristöstä siinä samalla. Keskustalle sopisi varmasti aivan hyvin, että harkitaan sitä, että yhdistetään maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö luonnonvarainministeriöksi, jossa huolehditaan sitten molemmista, sekä maatalouden toimintaedellytyksistä että sitten myöskin ympäristöstä. Emme missään nimessä halua lähteä tälle vihreälle linjalle, että lakkautetaan koko maa- ja metsätalousministeriö, että se tekee huonoja päätöksiä.

Tässä toivoisin, että vihreät myöskin tässä poliittisessa linjauksessaan tulisivat vähän lähemmäksi keskustaa ja pohtisivat näitä tärkeitä ympäristöasioita myöskin entistä enemmän sieltä maanomistajan, viljelijän, metsänomistajan näkökulmasta. Esimerkiksi voisimme yhdessä ajaa sitä asiaa, että resurssit riittävät näille vapaaehtoisille luonnonsuojelutoimenpiteille, Metso-ohjelmaan, Helmi-suojeluohjelmaan. Tietenkin tämä luonnonarvokauppa on myöskin yksi esimerkki, mikä varmasti voisi hyödyttää sekä ympäristöä että myöskin sitten niitä maanomistajia, metsänomistajia, yrityksiä, jotka sitten tekevät luonnon eteen työtä, ja sille saisimme hinnan. Tämä olisi varmasti sellainen, mitä voisimme vaikka yhdessä edistää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.32 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Ehkä se isoin problematiikkahan tässä nyt on, että tämä kansallinen ennallistamissuunnitelma nyt esitetään laadittavaksi ympäristöministeriön johdolla. Avoimen valtakin antaminen yhdelle ministeriölle näin merkittävässä asiassa muodostaa todellisen riskin siitä, että luonnon monimuotoisuuden tavoitteita ryhdytään toteuttamaan irrottamalla ne taloudellisesta todellisuudesta. Keskustan mielestä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on toteutettava siten, että samalla turvataan maaseudun elinvoima, kotimainen ruuantuotanto, metsätalouden toimintaedellytykset, energiantuotanto ja

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

yksityinen omistusoikeus. Luonnon ja ihmisen välistä vastakkainasettelua ei pidä rakentaa tämmöisellä lainsäädännöllä.

Tämä ennallistamisasetuksen toimeenpano tulee olemaan Suomelle erittäin raskas taloudellinen rasite. Julkisuudessakin esillä olleiden arvioiden mukaan ennallistamistoimien hintalappu liikkuu 13—19 miljardin euron välillä. On käsittämätöntä, että hallitus ei ole esittänyt uskottavaa arviota siitä, miten toimenpiteet rahoitetaan ja millaisia vaikutuksia niillä on kansantalouteen, julkiseen talouteen, yritysten investointeihin, energiainfrastruktuuriin, maa- ja metsätalouteen tai alueiden kehitykseen. Myös lainsäädännön arviointineuvosto on kiinnittänyt huomiota siihen, että ennallistamissuunnitelmalla voi olla merkittäviä vaikutuksia elinkeinojen harjoittamiseen sekä julkiselle taloudelle aiheutuviin kustannuksiin. Tästä huolimatta ympäristöministeriö on katsonut, ettei kattava vaikutusarviointi ole nyt käsittelyssä olevan esityksen yhteydessä tarpeen — aivan käsittämätöntä.

Keskusta pitää tällaista lähestymistapaa yksiselitteisesti vastuuttomana. Suomessa ei voida sitoutua miljardiluokan toimenpiteisiin ilman perusteellista arviota niiden kustannuksista, hyödyistä ja vaikutuksista julkiseen talouteen, suomalaisten ihmisten arkeen ja elinkeinojen harjoittamiseen. Taloudellisten vaikutusten arviointi on vastuullisen päätöksenteon edellytys.

Herra puhemies! Samalla on välttämätöntä varmistua kaikin käytettävissä olevin keinoin siitä, että jo ennallistamissuunnitelmaa laadittaessa pyritään löytämään Suomen ja suomalaisten kannalta kokonaiskestävimmät ratkaisut. Nyt ei ole näin tapahtumassa. Siksi lakiin tulee kirjata Ruotsin mallin mukaiset kansalliset reunaehdot ennallistamissuunnitelman laadinnalle. Ruotsissa hallitus on lähtenyt siitä, että ennallistamisasetuksen jäsenvaltioille jättämä kansallinen liikkumavara hyödynnetään täysimääräisesti, että kansallisia lisävelvoitteita vältetään ja maanomistajille, yrityksille ja yhteiskunnalle aiheutuvat haitat minimoidaan. Keskusta katsoo, että Suomen tulee toimia samalla tavalla.

Herra puhemies! Keskusta pitää myös vakavana puutteena sitä, että eduskunnalle ei esitetä minkäänlaista roolia ennallistamissuunnitelman valmistelussa. Suunnitelma vaikuttaa pysyvästi Suomen maankäyttöön ja luonnonvarojen käyttöä koskeviin ratkaisuihin vuosikymmeniksi eteenpäin, herra puhemies, jopa sinne 2050-luvulle asti. Sen taloudellinen vaikutus on suurempi kuin julkisen talouden sopeuttamistarve seuraavalla vaalikaudella. Silti hallituksen esitys hyväksytyksi tullessaan mahdollistaisi sen, että suunnitelma valmistellaan, toimitetaan Euroopan komissiolle ja hyväksytään ilman eduskunnan käsittelyä.

Näin isosta asiasta on kyse, ja huomenna äänestetään näistä lausumaehdotuksista siitä, kuinka tälle käsittelylle sitten lopulta käy. Mutta näinhän tässä, kuulkaa, tulee todennäköisesti käymään. Ellei edustaja Hänninen äänestä näitten lausumaehdotuksien puolesta, niin niin siinä vaan tulee sitten käymään, että näin se ympäristöministeriö valmistelee tämän kansallisen ennallistamissuunnitelman, jonka sitten valtioneuvosto tulee hyväksymään ja lähettää Brysseliin komission käsiteltäväksi.

Tuntuupa kyllä aika harmilliselta. Kyllä tässä kansanvaltaa nyt koetellaan aika isolla kädellä. Olen pettynyt, olen suorastaan pettynyt perussuomalaisten toimintakulttuuriin tämän asian osalta, koska he lupasivat viime vaalikaudella oppositiopuolueena ja myös vaaleissa Suomen kansalle, että he pitävät kansanvallan puolta ja tulevat tämmöisiä käsittämättömiä ennallistamissuunnitelmia vastustamaan, mutta niin he vain nyt ovat

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

tämänkin asian kätilönä — tämän asian kätilönä — ja vievät tämän maaliin näin kesäkuisina hellepäivinä, kun Suomen kansa on kesälomilla, etteivät olisi näkemässä ja kuulemassa, mitä todellakin on tapahtumassa täällä kansanvallan ytimessä, Suomen eduskunnan täysistuntosalissa, kun he huomenna painavat vihreää nappia ja vievät tämänkin asian maaliin niin, että kansanvalta unohdetaan. Kyllä kansa tietää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

20.38 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nykyiset hallituspuolueet, kokoomus, perussuomalaiset ja kristillisdemokraatit, tekivät edelliselle hallitukselle välikysymyksen marraskuussa 2022 hallituksen EU-vaikuttamisesta ja etenkin ennallistamisasetuksesta. Tuolloin perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra lausui perussuomalaisten ryhmäpuheessa seuraavasti: ”Ennallistamisasetus ja siihen reagoiminen alleviivat Suomen alistuvaa EU-politiikkaa, oman päätösvaltamme pois antamista, isänmaamme ja sen omaisuuden uhraamista sekä täysin yltiöpäistä ilmasto- ja metsäpolitiikkaa. Perussuomalaisille tämä ei käy.”

Arvoisa puhemies! Tätä taustaa vasten vaikuttaa todella yllättävältä, kun nämä samat puolueet ovat nyt hallituksessa ja edellisen vaalikauden puheet ja periaatteet näyttävät unohtuneen täysin. Kokoomus ja perussuomalaiset tekivät edelliselle hallitukselle välikysymyksen EU-politiikasta ja ennakkovaikuttamisesta EU-päätöksentekoon, ja nyt samat puolueet kristillisdemokraateilla höystettynä tyytyvät lähinnä levittelemään käsiään, kun ennallistamisasetus on heidän hallituskautellaan hyväksytty EU:ssa. Missä oli tämän hallituksen paljon mainostettu, ennakkoon keuhuttu, itse keuhuttu vahva EU-vaikuttaminen, kun ennallistamisasetuksesta EU-tasolla päätettiin?

Arvoisa puhemies! Viime vaalikauden oppositiopuolueiden, kokoomuksen, perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien, tahtotila EU-päätöksenteon läheisyysperiaatteen vaatimisesta, elikkä siis sen periaatteen vaatimisesta, että aina päätöksenteko pitää tehdä mahdollisimman lähellä päätöksenteon kohdetta, on muuttunut niin paljon, että nämä puolueet eivät edellytä läheisyysperiaatetta noudatettavaksi nähtävästi EU-tasolla, mutta vielä erikoisempaa on se, että nykyiset hallituspuolueet eivät vaadi tämän läheisyysperiaatteen noudattamista edes tässä kotimaisessa päätöksenteossa. Läheisyysperiaate on unohdettu niin täysin, että hallitus pääministeri Orpon ja valtiovarainministeri Purran johdolla ei halua antaa tästä tämän vaalikauden suurimmasta päätöksestä päätöksenteon tai valmistelun valtaa ollenkaan kansalliselle parlamentille, Suomen eduskunnalle. He haluavat antaa tämän päätöksen valmisteluvallan täysin ympäristöministeriölle, ja päätöksenteon vallan he haluavat tällä lakiesityksellä keskittää valtioneuvostolle, ei eduskunnalle.

Arvoisa puhemies! Eikä tässä vielä kaikki. Sen lisäksi, että hallituspuolueet haluavat keskittää tämän vaalikauden tärkeimmän asian päätöksenteon pelkästään valtioneuvoston käsiin, niin tuo päätös tullaan todennäköisesti tekemään vuoden 2027 puolella. Nyt onkin auki se, mikä hallitus tulee tämän päätöksen tekemään, jos tämä lakiesitys tulee voimaan. Tämän johdosta toteankin, arvoisa puhemies, että jos nykyisillä hallituspuolueilla on edes rahtusen jäljellä siitä omanarvontunnon ja vaatimuksestaan itsenäisyyden puolustamiseksi EU-päätöksenteossa ja sen kansallisessa toimeenpanossa, niin, arvoisa puhemies, epäilemättä nämä hallituspuolueet nyt varmistavat sitten sen, että he ovat se hallitus, joka tekee päätöksen tästä kansallisesta toimeenpanosta. Elikkä näillä puheilla,

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

mitä nyt viime vaalikaudella ja tämän vaalikauden kuluessa ollaan hallituspuolueilta kuultu, pidän itsestänselvänä, että Petteri Orpo, Riikka Purra ja Sari Essayah huolehtivat, että tämä nykyinen hallitus tekee lopulliset päätökset ennallistamisasetuksen kansallisesta toimeenpanosta tässä maassa. Ellei näin toimita, kyseessä on täysin absurdi tilanne. Nämä kansallisesta päätöksenteosta, omaisuudensuojasta puhuneet puolueet keskittäisivät vallan valtioneuvostolle, ja olisi täysin auki, mikä valtioneuvosto sen päätöksen sitten tekisi. En usko, että näillä taustoilla, näillä puheilla, näillä puolueilla on varaa tällaiseen päätöksenteon siirtämiseen umpimähkään tulevalle hallitukselle, jonka ohjelmasta tai edes kokoonpanosta kellään ei voi olla käsitystä, koska vaalit ovat vasta edessä.

Arvoisa puhemies! Esitän ja edellytän siis, että nykyinen hallitus, jos tämä lainsäädäntö tulee voimaan, sitoutuu siihen, että tekee tästä ennallistamisasetuksen kansallisesta toimeenpanosta päätökset, sitovat päätökset, jo tämän vaalikauden aikana ennen huhtikuun 27 eduskuntavaaleja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

20.44 **Marko Asell sd:** Arvoisa puhemies! Tekisin pöytäkirjaan osaltani korjausta, koska tarkoitus edellisessä puheessani oli kannattaa nimenomaan edustaja Hyrkön tekemää vastalauseetta, ja kun tuossa katsottiin, niin se olisi ollut vastalause numero 2. Puheessani sanoin, että kannatan 1:tä, joka oli keskustan, niin että sen vetäisin pois, ja kannatan siis sitä edustaja Hyrkön esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

20.44 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! En malta itsekään olla kommentoimatta perussuomalaisten toimintaa tämän ennallistamisasetuksen parissa. Tässä edustaja Viljanen totesi, että tällä hetkellä perussuomalaiset levittelevät käsiään tämän ennallistamisasetuksen kanssa, mutta voisi todeta siihen, että olisivat edes levittelemässä käsiään täällä salissa, mutta kun eivät ole paikalla ollenkaan. Kyllä se hämmästyttää näin tärkeässä asiassa — ja vielä liittyen siihen, minkälaista linjaa he ovat EU-päätöksentekoon ja myöskin tähän ennallistamisasetukseen ja ylipäänsä kansallisen päätösvallan luovuttamiseen liittyen vetäneet.

Se, mikä nyt erityisesti tässä tilanteessa ihmetyttää, on se, että he ovat valmiita täydellisesti antamaan vallan tämän suunnitelmaluonnoksen laatimisesta ympäristöministeriölle. Tämä on keskustan mielestä se suurin riski siinä tilanteessa. Niin kuin jo aiemmin totesin, totta kai valmistelua annetaan virkahenkilöille ja ministeriöille, mutta kyllä sen lopullisen päätöksenteon myöskin siitä suunnitelman luonnoksesta täytyy näin tärkeässä Suomen kansallisessa kysymyksessä olla eduskunnalla, koska kyllä sen jälkeen, kun se menee EU-komissioon ja siellä sitten laitetaan leimat siihen valtioneuvoston hyväksymään paperiin, sitä on hankala lähteä enää eduskunnassakaan tai seuraavan hallituksen voimin muuttamaan. Senpä takia tässä olisi äärimmäisen tärkeää huolehtia tästä parlamentarismien toteutumisesta ja Suomen eduskunnalle antaa se päätösvalta ja viimeinen sana myöskin tämän suunnitelman osalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

20.46 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Vuonna 2022 tästä ennallistamisasetuksesta käytiin ihan välikysymyskeskustelua. Silloisen välikysymyksen jättäjähän oli kokoomus. Näin lausui silloinen oppositiojohtaja, perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra heidän omassa ryhmäpuheessaan tässä välikysymyskeskustelussa:

”Suomi on itsenäinen valtio, jolla on veto-oikeus yksimielisyyttä vaativiin päätöksiin. Rahat, joita te mielellänne jaatte, eivät ole teidän vaan kansalaisten. Omaisuudet, joiden määräysvallaan luovutatte vieraille valloille, ovat yksityistä omaisuutta ja nauttivat perustuslain suojaa.”

”Arvoisa puhemies! Hallitus ei vaikuttanut asetukseen sen laadinnan aikana. Kun se annettiin, hallitus piti sitä koko kesän pöytälaatikossaan. Koko kesän. Ei vaikuttanut, ei vaatinut, ei neuvotellut, ei neuvotellut ilmeisesti edes keskenään. Ruotsissa kuitenkin hallitus osasi vaaleista ja kesälomista huolimatta sanoa, että ei käy.” Näin totesi Riikka Purra siinä välikysymyskeskustelussa.

Eihän tätä perussuomalaisten touhua tässä ennallistamisasetuksessa ja -asiassa ja kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa voi kuin ihmetellä, sitä, voiko tämä edes olla totta. Tätä puhuttiin vuonna 2022 välikysymyskeskustelussa, ja ennen vaaleja puhuttiin toista, ja nytten tehdään täysin päinvastaisia päätöksiä. No, perussuomalaiset olivat täysin vastaan viime vaalikaudella, tällä vaalikaudella perussuomalaiset ovat olleet joko passiivisia tai myötämielisiä. No, passiivisuus tänä iltana tässä käsittelyssä näyttäytyy sillä, että yhtään perussuomalaisten kansanedustajaa ei näin isoa asiaa ole käsittelemässä. Hallitus on tekemässä Suomen oman ennallistamissuunnitelman EU-maista ensimmäisenä tai ainakin ensimmäisten joukossa, siis samanlaisella innokkuudella kuin perussuomalaiset olivat ajamassa Suomea eturintamassa EU:n liikenteen päästökauppaan, josta koituu suomalaisille lisälaskua bensapumpuilla. Näin myötämielistä EU-mallioppilaan käytöstä EU-kriittiseksi puolueeksi itseään mainostavilta perussuomalaisilta ei olisi kyllä uskonut, mutta nyt se on uskottava, koska näin tulee tapahtumaan. Puhemies, uskomatonta on sekin, että perussuomalaiset luottavat täydellisesti ympäristöministeriöön, joka puheena olevan lakiesityksen perusteella valmistelee tämän Suomen ennallistamissuunnitelman ja päätökset ja käy hakemassa sitten hallitukselta hyväksymisleimat näihin papereihin.

Herra puhemies! Vielä Riikka Purran sitaatti tästä keskustelusta vuodelta 2022: ”Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten mielestä hallitukselle ei tule antaa mandaattia hyväksyä asetusta myöskään vähän muutetussa muodossa. Meille ei kelpaa suomalaisten metsien ryöstö paljon mutta ei myöskään vähän vähemmän. Kyse ei ole pienestä mittakaavaerosta vaan suuresta periaatteesta. Ennallistamisasetus ja siihen reagoiminen alleviivaavat Suomen alistuvaa EU-politiikkaa, oman päätäntävaltamme pois antamista, isänmaamme ja sen omaisuuden uhraamista sekä täysin yltiöpäistä ilmasto- ja metsäpolitiikkaa. Perussuomalaisille tämä ei käy.” Näin totesi Riikka Purra vuonna 2022, kun tästä ennallistamisasetuksesta käytiin keskustelua välikysymyksen pohjalta, minkä Kansallinen Kokoomus teki.

Nyt kävi näin, että tästä suuresta periaatteesta nyt perussuomalaiset luopuvat, ja näin siinä huomenna tulee käymään, kun tästä äänestetään, että jokainen perussuomalainen äänestää vihreää ja antaa sen periaatteen valua hukkaan. Se valuu kuin vesi hanhen selästä, kun he tulevat tämän asetuksen hyväksymään kansallisen ennallistamissuunnitelman myötä ja antavat vielä sitten avoimen valtakirjan ympäristöministeriölle yhtään huolehtimatta siitä, että kustannukset ovat sen 13—19 miljardia euroa — riittääkökään?

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Eikä sellaisia rahoja ensinnäkään, herra puhemies, ole missään. Ei ole missään näitä rahoja, ja se on takuu sille, että maanomistajien oikeuksia ja elinkeinovapautta tullaan polkemaan sosialisoimalla maanomistajien omaisuus — ei kyllä olisi uskonut kokoomukselta eikä perussuomalaisilta tällaista toimintamallia.

No, puhemies, eivät he kyllä myöskään välitä. Kaksi istuntoa tämän asian osalta on käyty, ensimmäinen käsittely, ja nyt tämä toinen käsittely. Läsnä 109:stä hallituspuolueen kansanedustajasta on vain edustaja Hänninen. Teille minä kiitosta annan, että te olette täällä paikan päällä kuuntelemassa nämä tärkeät puheenvuorot hallituspuolueen edustajana, varsinkin pääministeripuolueen edustajana. Teille minä kunniaa annan, mutta en kunniaa anna muille hallituspuolueitten kansanedustajille, että ei yhtään perussuomalaista ole käymässä tätä keskustelua, joka on äärimmäisen tärkeä ajatellen tätä taloudellisen näkökulman kautta, eritoten myös siitä näkökulmasta, että kansanvaltaa nytten siirretään ministeriölle ja valtioneuvostolle, ja sitten pyöräytetään niitten kautta läpi tällainen kansallinen ennallistamisohjelma, mikä ohjaa luonnontilan parantamista sinne vuoteen 2050 asti. Edustaja Sarkkinen, tosiaan, hintalappu on melko kova.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

20.53 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituspuolueet ovat useassa yhteydessä todenneet tästä ennallistamissuunnitelmasta ja sen kansallisesta toimeenpanosta, että tässä hallituksen esityksessä ei nyt eduskuntaa sivuutettaisi, sillä perusteella, että sitten kun tämä suunnitelma toimeenpannaan, niin kaikki varsinaiset toimenpiteet tulevat eduskunnan päätöksentekoon. No, nyt tämä prosessi etenee niin, että jos tämä esitys menee läpi, ympäristöministeriö valmistelee, hallitus leimaa ja lähettää kansallisen toimeenpanosuunnitelman komissiolle lausunnon. Komissio antaa oman vastineensa siihen elikkä todennäköisesti esittää muutostarpeita tähän Suomen kansalliseen ennallistamissuunnitelmaan ja sen toimeenpanoon. Tämän jälkeen hallitus sitten tekee oman lopullisen suunnitelmansa ja omine hyvineen sitten tämän suunnitelman hyväksyy. Ja kun tämä vuoropuhelu hallituksen ja komission välillä on siis käyty niin, että komissio on tyytyväinen siihen, miten Suomi aikoo tämän ennallistamissuunnitelman kansallisesti toimeenpanna, ja se lopullisesti täällä Suomessa hallituksen toimesta hyväksytään, niin kuka uskoo, että kaiken tämän jälkeen, kun niitä yksittäisiä toimeenpanevia lakiesityksiä alkaa eduskuntaan tipahtelemaan, eduskunta voi niitä sitten aivan vapaasti täällä muuttaa? Kuka uskoo? Ei kukaan.

Aivan varmasti tullaan sanomaan, että tämä on komission kanssa sovittu, tämä on komission kanssa hyväksytty, tämä oli komission vaade tästä täytäntöönpanosta, tätä ei voi täällä eduskunnassa muuttaa. Ja tämä on se syy, minkä takia pidämme niin erittäin erikoisena, tuomittavana, ei-hyväksyttävänä sitä, että eduskunta on sivuutettu tämän kansallisen toimeenpanosuunnitelman valmistelun ohjaamisesta, edes siitä valmistelusta kuulemisesta, saaticka sitten tämän toimeenpanosuunnitelman hyväksymisestä. Tämä on täysin ennenkuulumatonta, ja tämän takia hallituksen pitää antaa selonteko tästä ehdotuksestaan ennallistamissuunnitelman kansalliseksi toimeenpanoksi sekä varsinaisesta ennallistamissuunnitelman toimeenpanosuunnitelmasta, jonka se on hyväksynyt. Muuten eduskunnalla ei tule olemaan tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa tämän suunnitelman toimeenpanoon ja tässä tulee käymään niin, että tämä hallitus pistää

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Suomen maat ja metsät täysin komission liekaan, jonka tavan vielä määrittelee ympäristöministeri täällä koti-Suomessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.56 Tuomas Kettunen kesk: Niin, herra puhemies, vielä paikalta puheenvuoro, koska edustaja Viljaselta oli erittäin painava ja arvokas puheenvuoro tästä asiasta.

Mitä tähän vielä tulee, niin me olemme erittäin huolissamme täällä keskustan suunnalla tästä menettelytavasta ja toimintatavasta, kuinka tätä asiaa on käsitelty ja kuinka tätä asiaa viedään eteenpäin. Keskusta onkin esittänyt, että tähän lakiin lisätään Ruotsin mallin mukaiset kansalliset reunaehdot ennallistamissuunnitelman laadinnalle. Jos näitä ei tule, niin ihmeissämme tulemme olemaan. Ja kyllä tätä suunnitelmaa laadittaessa olisi 1) hyödynnettävä täysimääräisesti tämän EU-asetuksen sallima kansallinen liikkumavara, 2) vältettävä kansallisia lisävelvoitteita, ettei tulisi lisälaskuja, 3) minimoitava maanomistajille, yrityksille ja yhteiskunnalle aiheutuvat haitat ja 4) huomioitava vaikutukset huoltovarmuuteen, ruuantuotantoon, energiantuotantoon, metsätalouteen ja aluekehitykseen.

Ja vielä, puhemies, ihan tämmöinen asia — haluan käyttää lyhyenä tämän viimeisen puheenvuoron — että kyllä Suomen Keskusta pitää myös maanomistajien oikeusturvaa vakavasti puutteellisena tämän asian osalta. Vaikka suunnitelma ei muodollisesti asettaisi käyttörajoituksia, niin sillä on tosiasiallisia vaikutuksia investointeihin, maankäyttöön ja omaisuuden arvoon. Nämä vaikutukset tulee estää jo tämän ennallistamissuunnitelman laadintavaiheessa. Me olemme nyt huolissamme, kun tämä asia delegoidaan sinne ympäristöministeriön uumeniin, ja sieltä kun se sitten valmiiksi tulee, niin valtioneuvosto tämän hyväksyy. Minun mielestäni edustaja Viljanen käytti kyllä painavan ja asiallisen puheenvuoron tässä siitä, miten tässä sitten pahimmillaan tulee käymään.

Puhemies! Toivossa on hyvä elää.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 114/2026 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 17/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.58 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys maatalouden energiaveron lisäpalautuksesta on pieni mutta merkityksellinen osa Suomen kokonaisturvallisuutta. On tärkeää nähdä, että huoltovarmuus ei ole vain varastoja tai kriisisuunnitelmia, vaan se on

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

myös sitä, että kotimainen ruuantuotanto on kannattavaa ja kykenee toimimaan myös kriisiaikoina. Suomalainen maatalous on viime vuosien aikana ollut kovassa paineessa. Polttoaineiden hinnannousu erityisesti Lähi-idän kriisin vaikutuksesta on nostanut tuotantokustannuksia nopeasti. Maataloudessa käytettävän kevyen polttoöljyn rooli on keskeinen, koska se on välttämätöntä traktoreissa, kuivureissa ja muissa tuotannon kannalta kriittisissä toiminnoissa. Siksi tämä esitys on perusteltu.

Arvoisa puhemies! Esityksen tarkoituksena on vastata energian hinnannousun aiheuttamaan tilanteeseen. Se tarjoaa määräaikaisen lisätuen energiaveron palautukseen tälle ja ensi vuodelle. Kyse ei ole pysyvästä tukijärjestelmän muutoksesta vaan kohdennetusta kriisitoimesta, jolla helpotetaan tilannetta nyt, kun paine on suurimmillaan. Valtiovarainvaliokunta pitää esitystä perustellusti tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Maatalouden kannattavuus on jo pitkään ollut huolenaihe, ja kustannusten nousu on heikentänyt tilannetta entisestään. Tässä tilanteessa on tärkeää turvata tuotannon jatkuvuus.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuden näkökulmasta kysymys on hyvin konkreettinen. Jos tilat eivät selviä kustannuspaineista ja tuotanto vähenee, myös Suomen omavaraisuus heikkenee. Siksi tässä esityksessä ei ole kyse vain taloudesta tai tuesta, vaan kysymys on myös huoltovarmuudesta ja kokonaisturvallisuudesta. Kyse on siis hallitusta, tarpeellisesta ja sääntöjen mukaisesta tukitoimesta. Siksi myös valiokunnan johtopäätös on selkeä: Esitys on tarpeellinen, hyvin kohdennettu ja oikeasuhtainen vastuu akuuttiin tilanteeseen. Se tukee maatalouden toimintaedellytyksiä ja samalla vahvistaa Suomen huoltovarmuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

21.02 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuuskriisi on todellinen ja vakava. Viljelijöiden toimeentulo, kotimainen ruuantuotanto ja huoltovarmuus vaativat pitkäjänteisiä ratkaisuja. Hallituksen esitys on kuitenkin ongelmallinen, sillä se kasvattaa energiaveron palautusta tavalla, joka kohdistuu lähes kokonaan polttoöljyn käyttöön, käytännössä siis fossiilisen energian tukemiseen. Samalla se heikentää kannusteita siirtyä kohti energiatehokkuutta, uusiutuvaa energiaa ja vähäpäästöisiä ratkaisuja.

Lisäksi esitystä perustellaan poikkeuksellisena ja määräaikaisena toimenä. Todellisuudessa vastaavaa veronpalautuksen korottamista on tehty toistuvasti viime vuosina. Kun kriisitukea käytetään näin usein, se ei ole enää poikkeus, vaan siitä tulee odotus. Tämä ohjaa investointeja väärään suuntaan ja hidastaa välttämätöntä irtautumista fossiilienergiasta.

Arvoisa puhemies! Maataloutta on tuettava tavalla, joka parantaa kannattavuutta kestävästi. Tuen tulisi ohjata energiatehokkuuteen, sähköistymiseen, biokaasuun ja kotimaiseen uusiutuvaan energiaan, ratkaisuihin, jotka pienentävät kustannuksia pysyvästi ja vahvistavat samalla huoltovarmuutta. Näistä syistä emme pidä esitystä tarkoituksenmukaisena, vaan tuki tulisi valmistella uudestaan ja toteuttaa toista kautta. Tämän vuoksi ehdotamme, että lakiehdotus hylätään ja että eduskunta edellyttää hallitukselta toimia, jotka tukevat maataloutta mutta samalla kannustavat irtautumaan fossiilienergiasta.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Arvoisa puhemies! Esitän siis, että lakiehdotus hylätään ja että eduskunta hyväksyy vastalauseen mukaisen lausuman.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen on poissa. Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

21.03 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuuskriisi on todella olemassa oleva, todellinen ja vakava ongelma. Viljelijöiden toimeentulo, kotimainen ruuantuotanto ja huoltovarmuus edellyttävät sellaista politiikkaa, joka vahvistaa maatalouden pitkän aikavälin toimintaedellytyksiä. Tätä lyhyen aikavälin tukea ei tule rakentaa tavalla, joka lisää todellisuudessa maatalouden riippuvuutta fossiilista polttoaineista tai heikentää kannusteita siirtyä kohti vähäpäästöisempiä ratkaisuja, ja juuri tämä on hallituksen esityksen keskeinen ongelma. Käytännössä kyse on ensisijaisesti fossiilisen energian käytön tukemisesta tilanteessa, jossa maatalouden pitäisi päinvastoin saada tukea energiatehokkuuden parantamiseen, polttoöljyn käytön vähentämiseen ja uusiutuviin ratkaisuihin siirtymiseen.

Tätä esitystä on todella perusteltu määräaikaisena, poikkeuksellisenakin toimenä tässä nykyisessä tilanteessa, mutta se perustelu ei valitettavasti kestä merivettä, kun tiedämme, että tätä samaa maatalouden energiaveron palautusta on korotettu poikkeuksellisilla perusteilla jo useaan kertaan. Kun on olemassa riski, että tätä ei enää nähdä poikkeuksena, vaan nimenomaan syntyy odotus sille, että itse asiassa aina, kun kriisi iskee, tämä keino tulee käyttöön, niin on ilmeistä, että tämä voi vaikuttaa kielteisesti investointipäätöksiin, vähentää kannusteita vähentää polttoöljyn kulutusta tai siirtyä eroon fossiilista polttoaineista. Hallituksen esityksessäkin tunnustetaan tämä riski.

Maatalouden tukemiseen on etsittävä keinoja, jotka vahvistavat alan kannattavuutta ja huoltovarmuutta ilman, että samalla ylläpidetään fossiiliriippuvuutta. Siksi kannatan edustaja Sarkkisen esityksiä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle rajat ylittävää sähköistä tunnistamista, luottamuspalveluita ja eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevaa EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 17/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 15/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.05 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tunnistettava henkilöllisyys on turvallisen arjen perusta. Henkilöllisyys on myös asia, joka on meille jokaiselle kaikkein

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

tärkein. Siksi tässä esityksessä ei ole kyse vain kokonaisuudesta, joka täydentää teknisiä muutoksia sähköistä asiointia koskevaan käytäntöön. Kyse on paljon tärkeämmästä, nimittäin uudesta tavasta osoittaa henkilöllisyys turvallisesti, luotettavasti ja yhdenmukaisesti kaikkialla Euroopassa.

Jatkossa kaikki EU:n jäsenmaat veloitetaan tarjoamaan eurooppalainen digitaalinen tapa todentaa henkilöllisyys puhelimella yhtä luotettavasti kuin nykyiset vahvan sähköisen tunnistamisen välineet. Tällaiseen lompakkoon voitaisiin liittää myös muita henkilöön liittyviä vahvistettuja tietoja, kuten ajo-oikeus tai tutkintotiedot. Näin lain myötä syntyvä järjestelmä mahdollistaisi siitä tulevaisuuden asiointivälineen myös laajemmin viranomaispalveluissa ja muussa yksityiselämässä.

Arjen turvallisuus syntyy siitä, että asiointi on helppoa. Juuri tällaiset uudet tavat toimia vahvistavat arjen turvallisuutta, kun ne luodaan huolellisesti ja vahvoiksi. Digitaaliset järjestelmät eivät saa altistaa meille tärkeimpiä tietoja, kuten henkilöllisyyttämme, uuden ajan vaaroille.

Arvoisa puhemies! Toimiakseen luotettavalla tavalla tämä esitys vaatii myös uuden digitaalisen henkilöllisyystodistuksen, joka olisi järjestelmän kautta käytettävä viranomaisen myöntämä sähköinen asiakirja. Se perustuisi voimassa olevaan passiin tai henkilökorttiin, joten sen luotettavuus olisi samalla tasolla kuin nykyisten fyysisten asiakirjojen. Tämä antaisi ihmisille mahdollisuuden todistaa henkilöllisyytensä myös ilman muovikorttia. mikä lisää arjen asiointin helppoutta.

Huomiota on kuitenkin annettava myös sille, että sähköisten palvelujen kehittämistä ei tule jarruttaa. Vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta on parannettava entisestään ja digitaalisen järjestelmän turvallisuus taattava. Tällä esityksellä vahvistetaan vaatimuksia tunnistusvälineiden myöntämisen turvallisuudesta sekä mahdollistetaan passin tai henkilökortin voimassaolon tarkistaminen velvoittavammin kuin nykyisin, mikä myös ehkäisee identiteettivarkauksia ja verkkorikollisuutta. Siksi tämä esitys on selkeä toimi turvallisen arjen puolesta.

Arvoisa puhemies! Tämä lainsäädäntökokonaisuus tekee Suomesta edeltävijän digitaalisen identiteetin käyttöön ottamisessa. Se parantaa kansalaisten mahdollisuuksia asioida sujuvasti, luotettavasti ja turvallisesti sekä kotimaassa että muualla Euroopassa. Lisäksi hallintovaliokunta on korostanut, että tällaisessa merkittävässä uudistuksessa keskeistä ei ole pelkästään uusi teknologia vaan sen luotettavuus ja hyväksyttävyyys. Valiokunta painottaa erityisesti henkilötietojen vahvaa suojaa, tietojen käsittelyn säilyttämistä kotimaassa sekä selkeää ja oikeasuhtaista valvontaa ja seuraamusjärjestelmää. Näillä varmistetaan, että digitaalinen identiteetti rakentuu luottamukselle, jota ilman tämä uudistus ei voi onnistua.

Samalla kukaan ei kuitenkaan ole veloitettu ottamaan tätä uudenlaista digitaalista lompakkoa käyttöön. Kyseessä on vain vapaaehtoinen lisä, jonka tarkoitus on helpottaa arkea, ei vaikeuttaa sitä. Jokainen voi jatkaa asiointia myös aivan kuten ennenkin, omalla tutulla ja turvallisella tavalla. Siksi tämä uudistus on ennen kaikkea tulevaisuuden rakentamista. Sen myötä meillä on ajantasaiset välineet rakentaa entistä turvallisempaa ja toimivampaa digitaalista arkea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 17/2026 vp sisältyvät 1.—30. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle merituulivoiman kiinteistö- ja tuloverotusta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 29/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 18/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.11 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Pohjois-Pohjanmaalta katsottuna merituulivoima ei ole vain osa energiaomavaraisuuttamme, se on hyvin konkreettinen mahdollisuus meidän rannikkomme kunnille, työllisyydelle sekä koko maan sähköntuotannolle. Meillä Perämerellä tuulee tasaisesti. Tilaa on, ja rannikkokunnissa osataan jo nyt elää energiahankkeiden kanssa. Mutta yksi asia on tähän asti ollut epäselvä: kuka maksaa verot, kenelle ne tulevat, ja millä pelisäännöillä näitä hankkeita Suomeen ylipäätään kannattaa rakentaa? Juuri tätä haluamme nyt selkeyttää.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä laitetaan perusasiat kuntoon. Jos rakennetaan tuulivoimaa Suomen merille, niin siitä maksetaan verot Suomeen. Sekä kiinteistöverot että tuloverot ulotetaan selkeästi myös Suomen talousvyöhykkeelle. Tämä ei ole veronkorotus tavalliselle ihmiselle eikä kunnalle tuleva lasku. Tämä on sitä, että suuret, kalliit investoinnit osallistuvat yhteisten menojen rahoittamiseen samalla tavalla kuin muuallakin Suomessa. Samalla merituulivoiman kiinteistöverotusta kevennetään niin, että se on samassa suhteessa maatuulivoiman kanssa. Nykyisellään merelle rakennettava voimala on ollut verotuksen takia selkeästi kalliimpi, vaikka se tuottaa sähköä tasaisemmin. Se ei ole ollut järkevää eikä reilua. Kyse on siis ennen kaikkea epäselvyyden kilpailun kitkemisestä ja lakien selkiyttämisestä.

Arvoisa puhemies! Monelle pohjoispohjanmaalaiselle tärkeä kysymys on, mitä hyötyä tästä jää paikallisesti sinne, missä hankkeet oikeasti näkyvät. Tämän esityksen myötä vastaus on selvä: osa verotuotosta ohjataan rannikkokunnille, niille kunnille, joiden edustoilla voimalat pyörivät, joiden satamia, teitä ja sähköverkkoa käytetään ja joihin vaikutukset myös kohdistuvat. Tämä on tärkeä oikeudenmukaisuuskysymys. Jos merelle rakennetaan, ei ole oikein, että kaikki hyöty katoaa jonnekin muualle. Siksi valtiovarainvaliokunnan keskeinen arvio on, että sääntelyn selkeyttäminen Suomessa on välttämätöntä, jotta merituulivoimahankkeiden verokohtelu on ennakoitavaa ja investointiympäristö vakaa. Samalla se pitää perusteltuna verotuksen yhdenmukaistamista maatuulivoiman kanssa sekä kuntien osuuden kasvattamista, jotta hankkeiden alueellinen hyväksyttävyyden vahvistuu. Pohjois-Pohjanmaan pienille ja keskisuurille kunnille tämä voi

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

pitkällä aikavälillä tarkoittaa merkittäviä tuloja ilman, että kuntien veroja tarvitsee korottaa.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä sanoa, että tämä ei ole nopean voiton hanke. Merituulivoima rakentuu hitaasti vuosien työnä, mutta jos pelisääntöjä ei tehdä nyt selviksi, hankkeet eivät etene ollenkaan. Tällä esityksellä Suomi antaa signaalin, että tänne kannattaa investoida, että verotus on ennustettavaa, reilua ja pitkäjänteistä ja että puhdas sähkö, huoltovarmuus ja alueellinen hyöty kulkevat käsi kädessä. Pohjois-Pohjanmaalle tämä tarkoittaa mahdollisuutta työhön, tuloihin ja siihen, että olemme mukana rakentamassa koko Suomen energiatulevaisuutta, emme sivustaseuraajina vaan tekijöinä. Siksi katson, että tämä hallituksen esitys on perusteltu ja tarpeellinen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

21.16 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! On korkea aika, että merituulivoiman verokohtelua korjataan. Merituulivoimalla on merkittävä rooli päästöttömän sähköntuotannon lisäämisessä, Suomen energiaomavaraisuuden vahvistamisessa sekä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Se on tärkeä osa puhtaan teollisuuden, sähköistyvien investointien ja Suomen kilpailukyvyn vahvistamista. Ennakoitava ja tarkoituksenmukainen sääntely- ja verotusympäristö on välttämätön edellytys sille, että Suomeen syntyy merituulivoimahankkeita ja niihin liittyviä investointeja.

Hallituksen esityksen tavoite selkeyttää merituulivoiman verotusta ja saattaa se yhdenmukaisemmaksi maatuulivoiman verotuksen kanssa on siis kannatettava. Esityksessä tunnistetaan perustellusti, että nykytilassa merelle ja maalle rakennettujen tuulivoimaloiden verotusarvot eivät ole oikeassa suhteessa niiden tuotannolliseen arvoon nähden, mikä on heikentänyt merituulivoiman asemaa.

Mitä tulee kiinteistöverotusjakautumiseen valtion ja kuntien välillä, oli hallituksen esitys siltäkin osin mielestäni perusteltu. Valiokuntakäsittelyssä valtion osuutta kiinteistöverojen tuotosta kuitenkin syystä tai toisesta laskettiin. Jätimme tältä osin valiokunnassa vastalauseen, jossa tuimme hallituksen alkuperäistä esitystä. On ymmärrettävää, että hyötyjinä olevat kunnat kannattavat jako-osuuden muuttamista kuntien kannalta edullisemmaksi. Valtion näkökulmasta tai kokonaisuuden kannalta muutokselle ei kuitenkaan ole vedenpitäviä perusteita. Suomen talousvyöhykkeelle sijoittuva merituulivoima poikkeaa maatuulivoimasta ja myös aluevesille sijoittuvasta tuulivoimasta. Suomen talousvyöhyke on kuntien alueen ulkopuolinen merialue, eikä siihen kohdistu samanlaisia kunnallisia tehtäviä esimerkiksi alueiden käytön, yhdyskuntarakentamisen tai julkisten infrastruktuuri-investointien osalta kuin kunnan omalle alueelle toteutettaviin hankkeisiin. Valtio puolestaan vastaa merialueiden kokonaisohjauksesta, luvituksen edellytyksistä sekä merituulivoiman valtakunnallisesta kehittämisestä. Valtion vastuulla on huolehtia merituulivoiman hyödyntämiseen, kilpailutukseen, lupamenettelyihin ja valvontaan liittyvistä viranomaistehtävistä sekä talousvyöhykkeen suunnittelusta, käytöstä, valvonnasta ja suojelusta.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijalausuntojen perusteella maa- ja merituulivoiman verokohteluun jää esityksen jälkeenkin eroja, joita on syytä arvioida myöhemmin uudelleen osana merituulivoiman kokonaisvaltaista edistämistä. Verotuksen tulee kohdella

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

uusiutuvan energian tuotantomuotoja johdonmukaisesti mutta samalla tunnistaa niiden erilaiset olosuhteet, kustannusrakenteet ja julkisen vallan roolit.

Esitän hyväksyttäväksi monisteella jaettua lausumaa, jonka mukaan eduskunta edellyttäisi hallitusta jatkamaan merituulivoiman verokohtelun kehittämistä siten, että valtion osuutta merituulivoiman kiinteistöverotuloista nostetaan ja merituulivoiman poikkeukselliset olosuhteet ja rakentamiskustannukset huomioidaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

21.19 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Merituulivoima on Suomelle iso mahdollisuus. Se voi vahvistaa energiaomavaraisuutta, tukea päästötöntä sähkötuotantoa ja luoda pohjaa puhtaalle teollisuudelle ja uusille investoinneille. Siksi on tärkeää, että sääntely ja verotus ovat selkeitä ja ennakoitavia. Samalla on syytä korostaa reilun vihreän siirtymän merkitystä. Uusiutuvan energian lisääminen on keskeistä sekä ilmastokriisin hillitsemiseksi että Suomen talouden uudistamiseksi.

Verotuksen tulee kohdella uusiutuvan energian tuotantomuotoja johdonmukaisesti mutta samalla tunnistaa niiden erilaiset olosuhteet, kustannusrakenteet ja julkisen vallan roolit. Hallituksen esityksen tavoite yhtenäistää merituulivoiman ja maatuulivoiman verokohtelua on kannatettava, joskin kehitettävää jää myös tulevaisuuteen. Myös hallituksen esityksessä esitetty verotuottojen jakosuhte valtion ja kuntien välillä — 80 prosenttia valtiolle ja 20 prosenttia kunnille — on perusteltu. Merituulivoimassa paikalliset vaikutukset ovat aika erilaisia kuin maatuulivoimassa, joten erilainen verotuottojen jakosuhtekin on perusteltu. Suomen talousvyöhyke ei ole kuntien aluetta, ja vastuu sen suunnittelusta, luvituksesta ja valvonnasta kuuluu valtiolle. Valiokunnan mietinnössä esitetty muutos, joka kasvattaisi kuntien osuutta, ei tästä syystä ole tarkoituksenmukainen eikä perusteltu. Se horjuttaa perusteltua tasapainoa ja hämärtää vastuunjakoa.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Hyrkön tekemää lausumaehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Löfström poissa. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

21.21 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Kiitän omasta puolestani hallitusta tästä ehdotuksesta merituulivoiman kiinteistö- ja tuloverotusta koskevaksi lainsäädännöksi. Tämä hallituksen esitys selkeyttää nykytilannetta ja edesauttaa merelle sijoittuvan tuulivoiman suunnittelua ja todennäköisesti myös nopeuttaa merituulivoimaloiden rakentamista ja toteutumista. Ja kuten edustaja Hänninen tässä edellä hyvin totesi, niin Suomen sähköomavaraisuuden kannalta nämä merituulivoimalat ovat tärkeitä, lisäävät meidän huoltovarmuuttamme ja ovat kaikilta osin tässä mielessä kannatettavia.

Arvoisa puhemies! Täällä nousi esille keskustelu kuntien ja valtion osuudesta näistä tulevista tuotoista. Henkilökohtaisesti pidän perusteltuna sitä, että valiokunta päätti kasvattaa kuntien jako-osuutta 20 prosentista 30 prosenttiin. On tärkeää paikallisen hyväksyttävyyden kannalta, että kunnat saavat suuremmat verotulot kuin tässä alkuperäisessä, kaiken kaikkiaan hyvässä hallituksen esityksessä oli ehdotettu, aiheuttavathan merituulivoimalat muun muassa ympäristöhaittoja ja tässä tapauksessa haittoja myös elinkeinoille, kuten kalastukselle.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Mielestäni tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö on kaikilta osin hyvin perusteltu, ja siinä on myös tekstiosuudessa otettu hyvin kantaa näihin mahdollisiin ongelma-kohtiin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Muu asia: Valtioneuvoston asetus eräiden pakotteisiin liittyvien poikkeuslupien myöntämisen keskeyttämisestä

Muu asia M 1/2026 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 8/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 8/2026 vp. Nyt päätetään, onko asetus kumottava. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.23 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme valtioneuvoston asetusta, jolla keskeytetään eräiden pakotteisiin liittyvien poikkeuslupien myöntäminen. Asetus on selkeä ja määrätietoinen linjaus tilanteessa, jossa Venäjän raakalaismainen toiminta Ukrainassa jatkuu. Asetuksen ydin on se, että Suomi ei enää myönnä poikkeuslupia EU:n Venäjään kohdistamien vientikieltojen kiertämiseen edes lääketieteellisiin tai farmaseuttisiin tarkoituksiin silloin, kun kyse on pakotteiden piiriin kuuluvista tuotteista ja palveluista. Tämä ei ole yksinkertainen päätös, mutta se on välttämätön.

Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä viesti siitä, että emme etsi kiertoteitä vaan pidämme kiinni yhteisesti sovitusta pakotteista ja niiden tavoitteista. Pakotteet eivät ole vain taloudellinen keino. Ne ovat osa laajempaa pyrkimystä vaikuttaa Venäjän toimintaan rauhanomaisesti ja kansainväliseen sopimusjärjestelmään luottaen sekä vähentää sen kykyjä jatkaa hyökkäyssotaa.

Myös ulkoasiainvaliokunta pitää perusteltuna valtioneuvoston päätöstä keskeyttää pakotteisiin liittyvien poikkeuslupien myöntäminen. Valiokunta korostaa, että päätös vastaa Suomen johdonmukaista linjaa EU-pakotteiden toimeenpanosta ja on tarpeen, koska vientiin liittyy merkittävä riski tuotteiden päätyemisestä välillisesti tukemaan Venäjän sotatoimia. Näin varmistetaan pakotteiden vaikuttavuus ja estetään niiden kiertäminen.

Ukrainan tukeminen edellyttää johdonmukaisuutta. Jokainen poikkeus ja jokainen heikennys pakoterintamassa olisi signaali siitä, että paine Venäjää kohtaan voi murtua. Siksi tämä asetus on tärkeä. Se vahvistaa yhteistä rintamaa ja lisää painetta.

Arvoisa puhemies! On tärkeää ymmärtää, että tässä ei ole kyse vain kaupasta tai teknisistä luvista. Tässä on kyse siitä, minkälaista maailmaa me haluamme puolustaa. Ukraina käy tällä hetkellä taistelua paitsi omasta itsenäisyydestään myös kansainvälisen oikeuden, demokratian ja Euroopan turvallisuuden puolesta. Kun Suomi pitää kiinni pakotteista ja kiristää niiden soveltamista, me olemme osa kansainvälistä tukea. Me osoitamme, että emme hyväksy rajojen väkivaltaista muuttamista, Venäjän

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

raakalaismaista toimintaa emmekä siviilikohteisiin kohdistuvaa hävitystä. Ne eivät kuulu siihen turvalliseen maailmaan, jota me Suomessa haluamme olla rakentamassa.

Arvoisa puhemies! Tämä asetus on konkreettinen teko Ukrainan tukemiseksi. Se vahvistaa pakotteiden vaikuttavuutta, estää niiden kiertämistä ja pitää Suomen tiukasti osana Euroopan yhteistä linjaa. Siksi viesti on selkeä: Suomi seisoo Ukrainan rinnalla niin kauan kuin on tarpeen. Me haluamme nähdä vapaan Ukrainan, vapaan Euroopan ja turvallisen tulevaisuuden. Slava Ukraini! — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

21.28 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hännisen tavoin ja myös koko ulkoasiainvaliokunnan kannan mukaisesti pidän myös itse erittäin tärkeänä sitä, että Suomi tiukentaa pakotelinjaansa Venäjää vastaan, tällä kertaa tosiaan lääketieteellisiä ja farmaseuttisia tarkoituksia varten vietävien tuotteiden poikkeuslupien myöntämistä koskevalla keskeytyksellä.

Arvoisa puhemies! Asia on tietenkin taloudellinen, mutta se on ennen kaikkea periaatteellisesti hyvin tärkeä. Suomi on tukenut Ukrainaa sen itsenäisyystaistelussa hyvin voimakkaasti jo yli neljän vuoden ajan. Meidän on jatkettava tätä linjaa niin kauan kuin Ukraina joutuu sotimaan oman suvereniteettinsa puolesta Venäjää vastaan. Hallitus on toiminut määrätietoisesti asiassa. Ukrainalle on annettu huomattava määrä apua taloudellisesti puolustustarvikkeiden osalta ja muutoinkin, ja tämä on yksi merkittävä signaali siitä, että seisomme Ukrainan takana niin kauan, että sinne saadaan oikeudenmukainen rauha.

Kiitän hallitusta tästä asetuksesta ja myös ulkoasiainvaliokuntaa siitä, että se käsitteli asian nopeasti ja päättyi samalle kannalle kuin valtioneuvosto.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta päätti ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, ettei valtioneuvoston asetusta eräiden pakotteisiin liittyvien poikkeuslupien myöntämisen keskeyttämisestä kumota. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 toiseksi lisätalousarvioksi Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 toisen lisätalousarvioesityksen (HE 102/2026 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 102/2026 vp

Hallituksen esitys HE 112/2026 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-8/2026 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 19/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Puhemies Jussi Halla-aho: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 23.6.2026 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 70/2026 vp

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lisätalousarvioehdotuksen ainoassa käsittelyssä noudatetaan seuraavaa menettelyä:

Asian käsittely alkaa tiistaina 23.6.2026 kello 10 pidettävässä täysistunnossa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia.

Muutosehdotukset on jätettävä keskuskansliaan viimeistään tiistaina 23.6.2026 kello 9. Asiaan liittyvät äänestykset ovat tiistaina 23.6.2026 heti yleiskeskustelun päätyttyä. Siltä osin kuin lisätalousarvioehdotukseen ei ole ehdotettu muutoksia, se katsotaan hyväksytyksi valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena.

Menettelytapa hyväksyttiin.

Mietintö pantiin pöydälle 23.6.2026 pidettävään täysistuntoon.

15. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 23.6.2026 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.31.

Pöytäkirjan vakuudeksi: